

Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κοινωνικές Επιστήμες και Ψυχολογία

Τμήμα Ψυχολογίας

Διδακτορική Διατριβή

με θέμα

"Ερωτικές Επιλογές και Απιστία: Ο Κοινωνικό-Ψυχολογικός Μηχανισμός της
Πλουραλιστικής Άγνοιας σε Σχέση με την Κοινωνική Βιολογική Προσέγγιση. "

του

Αντώνη Κατσουρού

Τριμελής επιτροπή εποπτεύουσα την διατριβή:

Κύριος επόπτης : Παναγιώτης Σ. Κορδούτης

Αλεξάνδρα Χαντζή

Ξένια Χρυσοχόου

ΑΘΗΝΑ, 2016

Περιεχόμενα

Εισαγωγικό απόσπασμα.....	3-4
Γενική Εισαγωγή.....	5-9
Θεωρητική Ανασκόπηση: Ασυμφωνία πεποιθήσεων και συμπεριφοράς	9-14
Η Πλουραλιστική Άγνοια	14-23
Οι Νόρμες για τα φύλα και οι Στρατηγικές Επιλογής.....	23-31
Νόρμες για την Απιστία.....	31-33
Διπλό Στάνταρ.....	33-34
Κοινωνικό-πολιτικές εξηγήσεις.....	34-36
Επιλογή σεξουαλικού συντρόφου και Επιρροή.....	37-38
Διαπροσωπικές αιτίες της Απιστίας.....	39-41
Εισαγωγή στις υποθέσεις / η πειραματική συνθήκη.....	41-45
Μελέτη 1: Υποθέσεις.....	45-50
Συμμετέχοντες, διαδικασία	50-52
Αποτελέσματα, συζήτηση (Άντρες).....	52-65
Αποτελέσματα, συζήτηση (Γυναίκες).....	66-75
Συνθήκες (σειρά 1 - σειρά 2)	75-85
Μεταξύ φύλων	86-92
Εισαγωγή Μελέτης 2: Υποθέσεις	93-98
Διαδικασία, συμμετέχοντες.....	98-99
Αποτελέσματα, συζήτηση (αντρών – γυναικών).....	100-133
Μεταξύ φύλων και συντρόφων.....	134-141

Γενική Συζήτηση.....	142-153
Μηχανισμοί Ταυτότητας.....	153-159
Συνοπτικά για την Απιστία	159-163
Περιορισμοί, μελλοντική έρευνα, εφαρμογές.....	163-171
Παραπομπές	172-181
Παραθέματα	181-231

Λίστα από Πίνακες

Πίνακας 1.1: Προοπτική απογόνων - απόλαυση σεξ.....	60
Πίνακας 1.2: Κριτήρια επιλογής.....	61-62
Πίνακας 1.3: Σεξ, Αποκλειστικότητα, Δέσμευση.....	62
Πίνακας 1.4: Απιστία	65
Πίνακας 2.1: Προοπτική, απόλαυση σεξ στη σχέση	110
Πίνακας 2.2: Κριτήρια συντρόφου	110
Πίνακας 2.3: Δέσμευση, Αποκλειστικότητα	111
Πίνακας 2.4: Απιστία εαυτού-συντρόφου	112
Πίνακες 3, 4 (3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 4.1, 4.2, 4.3 4.4): Συνθήκες.....	78-85
Πίνακας 4: Διαφορές Φύλων	92
Πίνακες 5 (5.1, 5.2, 5.3, 5.4): Συνθήκες, άντρες	114-117
Πίνακες 6 (6.1, 6.2, 6.3, 6.4): Συνθήκες, γυναίκες.....	130-133
Διαφορές φύλων και συντρόφων	137

Εισαγωγικό απόσπασμα

Σύμφωνα με τη βίο-εξελικτική θεωρία, υπάρχει παραδοσιακή κοινωνική διάκριση μεταξύ των δύο φύλων ως προς τις στρατηγικές επιλογής ερωτικού συντρόφου, που είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες εξέλιξης του ανθρώπινου είδους. Άντρες και γυναίκες έχουν διαφορετικές προτεραιότητες στις ερωτικές τους επιλογές, καθοδηγούμενες από τους αντίστοιχους βιο-ψυχολογικούς μηχανισμούς, που εξελίσσονται ομοιογενώς στον ανθρώπινο εγκέφαλο (Buss & Schmitt, 1993). Για παράδειγμα, οι άνδρες δίνουν προτεραιότητα στο ευκαιριακό σεξ, ενώ οι γυναίκες τείνουν να το απορρίπτουν. Επίσης, σημαντικότερο κριτήριο επιλογής για τους άνδρες είναι η εξωτερική ελκυστικότητα, ενώ για τις γυναίκες το κοινωνικό κύρος και η οικονομική διασφάλιση (Schmitt, 2003). Ακόμη, η εξελικτική θεωρία, εκλαμβάνει τους άνδρες ως βιολογικούς εκπροσώπους της σωματικής απιστίας, ενώ τις γυναίκες κυρίως της συναισθηματικής. Αντίθετα προς την παραπάνω θεωρία, οι κοινωνικές ψυχολογικές προσεγγίσεις εξετάζουν ατομικές διαφορές ως προς τις ερωτικές επιλογές, εστιάζοντας τον ρόλο γνωστικών κοινωνικών μηχανισμών και επιρροής παρά στην ενδοφυλική ομοιογένεια. Ένας μηχανισμός ενδο-ομαδικής επιρροής που έχει μελετηθεί, εμπλέκοντας συχνά το φύλο, τις ενδο-ομαδικές αλληλεπιδράσεις και τις κοινωνικές νόρμες είναι η πλουραλιστική άγνοια. Κατά το μηχανισμό αυτό, το άτομο έχοντας λανθασμένες προσλαμβάνουσες από τη δημόσια στάση και τη συμπεριφορά των άλλων, αισθάνεται ότι διαφέρει και δυσφορεί (Prentice & Miller, 1993). Η παρούσα έρευνα διερεύνησε κατά πόσο εμφανίζονται ενδείξεις πλουραλιστικής άγνοιας σχετικά με τα κριτήρια επιλογής συντρόφων και την ερωτική απιστία. Πράγματι, στη Μελέτη 1 διαπιστώθηκε πλουραλιστική άγνοια μεταξύ διακοσίων δεκαεπτά (217) συμμετεχόντων (ενενήντα ενός αντρών και εκατόν είκοσι έξι γυναικών) που δήλωσαν χωρίς τρέχουσα σχέση, καθώς θεώρησαν πως οι βίο-εξελικτικές νόρμες των κριτηρίων επιλογής εκφράζουν περισσότερο το/την μέσο/η άλλο/η εκπρόσωπο του φύλου τους παρά τον ίδιο τον εαυτό. Κατά τον ίδιο

τρόπο, στη Μελέτη 2, διακόσιοι δεκαπέντε (215) συμμετέχοντες σε τρέχουσα ερωτική σχέση, 92 άντρες και 123 γυναίκες, εκτίμησαν πως τα κριτήρια των μέσων εκπροσώπων του φύλου τους είναι κοντύτερα στις νόρμες των θεωριών της βίο-εξέλιξης από ότι τα δικά τους, ενώ ενισχυτικά, υπερεκτίμησαν την ερωτική απιστία των άλλων αντρών ή γυναικών σε τρέχουσα σχέση, αλλά και των αντίστοιχων σχεσιακών επιλογών τους. Ακόμα περισσότερο, το κάθε φύλο έδειξε μεγαλύτερες ενδείξεις πλουραλιστικής άγνοιας στον πιο διαδεδομένο, βάση βιολογικού διαχωρισμού, τύπο απιστίας, δηλαδή οι άντρες ως προς την αμιγώς σωματική απιστία και οι γυναίκες ως προς τη συναισθηματική. Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της παρούσας διατριβής ενισχύουν την ανάγκη διερεύνησης των λόγων που έχει επικρατήσει κοινωνικά η βίο-εξελικτική θεωρία, καθώς το ζήτημα των ερωτικών επιλογών αποδεικνύεται εγγενώς ευάλωτο προς κοινωνικούς ψυχολογικούς μηχανισμούς και δεν συμβαδίζει απόλυτα με τη θεωρία της εξέλιξης. Ακόμα, δίνεται έμφαση στη γνωστική διεργασία του μηχανισμού της πλουραλιστικής άγνοιας, που φαίνεται να επιδρά διαφορετικά σε άντρες και γυναίκες. Συμπερασματικά, υποστηρίζεται πως η λειτουργία του μηχανισμού της πλουραλιστικής άγνοιας ευθύνεται περισσότερο από τις βιολογικές καταβολές για τις διαφορές στη στάση και τη συμπεριφορά των δύο φύλων.

Γενική Εισαγωγή

Η έρευνα για τις ερωτικές σχέσεων των δύο φύλων έχει αποδώσει πολλά από τα συμπεράσματά της σε θεωρίες πηγάζουν από διαφορετικές ή και αντίθετες ερευνητικές σχολές. Αν και το ιδανικό θα ήταν να συγκεραστούν τα περισσότερα ερευνητικά δεδομένα, ο ανταγωνισμός μεταξύ προσεγγίσεων που, από τη μία βασίζουν τις υποθέσεις τους σε μηχανισμούς κοινωνικής γνωστικής επιρροής και από την άλλη αυτών που έχουν ως βάση τους την γενετική βιολογία, φαίνεται αναπόφευκτος. Ως εκ τούτου, η μελέτη αυτή διεύρυνε το βασικό ερώτημά της αντιπαραβάλλοντας τις δύο αντικρουόμενες προσεγγίσεις. Από τη μία την βιολογική προσέγγιση της θεωρίας της εξέλιξης, στην οποία μάλιστα βασίζει τα εργαλεία της και από την άλλη την κοινωνική γνωστική προσέγγιση, αφού αντιπαραβάλει μεθοδολογικά αναφορές για τον εαυτό με εκτιμήσεις των ίδιων ατόμων για το μέσο άλλο.

Αν κοιτάξει κανείς το θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης, θα παρατηρήσει πως οι θέσεις των ανταγωνιστικών θεωριών έχουν καθαρή απόσταση μεταξύ των δεδομένων τους, ενώ ακόμα και σε σημεία που μπορεί να συναντηθούν, εξηγούν με διαφορετικό τρόπο τα αποτελέσματά τους. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την κοινωνική ψυχολογία και τις θεωρίες της διαπροσωπικής διαφορετικότητας τα δύο φύλα δεν έχουν απαραίτητα διαφορετικές πεποιθήσεις για το σεξ και τις σχέσεις, ενώ οι επιλογές τους διακρίνονται κυρίως λόγω της ιδιαιτερότητας του κάθε ατόμου μέσα σε ένα πλαίσιο έντονης κοινωνικής επιρροής. Από την άλλη, σύμφωνα με τη βίο-εξελικτική θεωρία οι επιλογές των δύο φύλων είναι διαφορετικές, καθώς διαχωρίζονται με μία εγκεφαλική, γενετική διχοτόμο και αποτυπώνουν στο σύνολό τους μία γενική βάση σεξουαλικών προσδοκιών που οδηγεί άντρες και γυναίκες στην ασφαλή διαιώνιση του είδους.

Ωστόσο, είτε υποστηρίξει κανείς τη μία θέση είτε την άλλη, τα ερωτήματα που εξετάζουν οι περισσότεροι άνθρωποι σχετικά με τη μακροχρόνια δέσμευση, την προοπτική απογόνων, το

ευκαιριακό σεξ ή και την ερωτική απιστία είναι μάλλον κοινά. Στην παρούσα μελέτη, οι προσωπικές πεποιθήσεις για τον τρόπο επιλογής συντρόφου και ερωτικής στρατηγικής προκύπτουν μέσα από τα εργαλεία προηγούμενων ερευνών τα οποία συνοπτικά αναζητούν: τα ποια κριτήρια μέσα από τα οποία επιλέγει κανείς ερωτικό σύντροφο, το αν υπάρχει προοπτική χρόνου ή οι επιλογές είναι συχνότερα πρόσκαιρες, το επίπεδο της δέσμευσης των ατόμων, την πρόθεση ή εκτίμηση για εμπλοκή σε έξω-δυσαιδική σεξουαλική σχέση, την εμπιστοσύνη στην αποκλειστικότητα του συντρόφου επιλογής, και τη σημασία στο βάθος της συναισθηματικής επιλογής ή στην κατά καιρούς προτίμηση των εναλλακτικών συντρόφων χωρίς συναισθηματική επένδυση. Είναι κατανοητό πως απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα φαντάζουν καίριες όταν επιλέγει κανείς έναν / μία ερωτική σύντροφο, όμως πόσο σίγουρο είναι ότι αυτά που προβάλλει κανείς ως δικά του κριτήρια επιλογής δεν είναι απλά διαδεδομένες αντιλήψεις που θεωρούνται κοινωνικά επιθυμητές και αποδεκτές; Αυτό είναι το ένα βασικό ερευνητικό ερώτημα που καλείται να απαντήσει η εν λόγω έρευνα, ενώ ταυτόχρονα εξετάζει και το κατά πόσο μπορεί οι αντιλήψεις γύρω από τα ερωτικά ζητήματα να είναι κοινωνικές νόρμες, που δεν έχουν αποκωδικοποιηθεί σωστά στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων μέσα σε ένα κοινωνικό σύνολο. Ουσιαστικά διερευνάται κατά πόσο οι, βασισμένες στην βιο-εξελικτική θεωρία, νόρμες των στρατηγικών επιλογής εκφράζουν αυτό που πραγματικά ισχύει για μία μεγάλη μερίδα ατόμων, ή αν η δυναμική λειτουργία ενός κοινωνικού γνωστικού μηχανισμού διαμορφώνει αμφίρροπες προσλαμβάνουσες για τις επιλογές των άλλων και καλεί τα άτομα για συμμόρφωση με πεποιθήσεις που δεν έχουν ελεγχθεί διαπροσωπικά.

Εκτεταμένη προηγούμενη έρευνα έχει αναδείξει πως ένας μηχανισμός επιρροής δημιουργεί εσφαλμένες εντυπώσεις από τη δημόσια στάση και τη συμπεριφορά των άλλων, με αποτέλεσμα τα άτομα να αισθάνονται ότι διαφέρουν και τελικά να δυσφορούν (Miller & McFarland, 1987; Prentice & Miller, 1993). Ο φόβος της ντροπής και της έκθεσης μπροστά σε άλλους όπως και οι

αποπροσανατολιστικές συμπεριφορές ενός κοινωνικού συνόλου μπορεί να αποδειχθούν καταλυτικές, ώστε να δημιουργηθούν αμφίρροπες αντιλήψεις για τις πραγματικές πεποιθήσεις των άλλων και να ενισχυθεί αυτό που οι μελετητές της πλουραλιστικής άγνοιας ονόμασαν ως 'αίσθημα λανθασμένης ή υπερεκτιμημένης διαφορετικότητας' (Prentice & Miller, 1993). Η παρούσα διατριβή εξετάζει για πρώτη φορά αν αυτό το αίσθημα υπερεκτιμημένης διαφορετικότητας μπορεί να εμφανιστεί μεταξύ και των δύο φύλων σε ένα σύνολο βασικών κριτηρίων επιλογής καθώς και στην ερωτική απιστία, αφού παράλληλα με τις ερωτήσεις για τον προσωπικό εαυτό, στρέφεται και στις εκτιμήσεις για τις αντίστοιχες επιλογές των άλλων. Τι πιστεύουν τελικά οι περισσότεροι για τους μέσους εκπρόσωπους του φύλου τους και τους ομότιμούς τους; Έχουν αντιληφθεί σωστά τις επικρατέστερες στάσεις και συμπεριφορές ή έχει διαδοθεί μία διαφορετική "εικόνα";

Πάντως, οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές νόρμες για τα κριτήρια επιλογής και την ερωτική απιστία των διαφυλικών σχέσεων είναι ταυτισμένες με τις θεωρίες της ψυχολογίας της βιο-εξέλιξης (Buss, 2009; Buss & Schmitt, 1993). Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει ανταγωνιστικές προσπάθειες από τον χώρο της κοινωνικής ψυχολογίας, οι θεωρίες της βιο-εξέλιξης μοιάζουν κοινωνικά παγιωμένες και τελικά λιγότεροι ερευνητές εστιάζουν σε ζητήματα κοινωνικό-ψυχολογικής νόησης αναφορικά με τις ερωτικές επιλογές.

Συνοπτικά Αποτελέσματα και Θεωρητικά Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της παρούσας διατριβής ενισχύουν περισσότερο το οπλοστάσιο της κοινωνικής ψυχολογικής θεωρίας, καθώς και στην Μελέτη 1 (αδέσμευτα άτομα) και στην Μελέτη 2 (άτομα σε τρέχουσα σχέση), άντρες και γυναίκες εκτίμησαν σημαντικές αποστάσεις μεταξύ εαυτού και μέσου άλλου εκπρόσωπου του φύλου τους, εναποθέτοντας μάλιστα τη

βιολογική νόρμα πολύ κοντύτερα στους άλλους, παρά στον προσωπικό εαυτό. Κατά την πρώτη μελέτη παρατηρήθηκε απόσταση μεταξύ εκτιμήσεων εαυτού και μέσου άλλου για κριτήρια που σχετίζονται κυρίως με μελλοντικές μακροπρόθεσμες ή βραχυπρόθεσμες ερωτικές επιλογές, ενώ κατά την δεύτερη μελέτη είχαμε μία άμεση διαφοροποίηση του εαυτού και των άλλων ως προς την ίδια την ποιότητα της τρέχουσας σχέσης των ατόμων. Με άλλα λόγια, οι συμμετέχοντες στη μελέτη 2 θεώρησαν ότι η δική τους σχέση ανταποκρίνεται καλύτερα στα προσωπικά τους κριτήρια που ούτως ή άλλως αποκλίνουν από τις βιολογικές νόρμες, ενώ αναφορικά με τις εκτιμήσεις τους για τις σχέσεις των άλλων, θεώρησαν πως οι ίδιοι έχουν μία σχέση πιο δεσμευτική, πιο αποκλειστική και πιο συναισθηματική, από ότι οι έτεροι εκπρόσωποι του φύλου τους.

Σε θεωρητικό επίπεδο, δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι ένα θέμα που έχει πάρει πολλές διαστάσεις μέσα από τις ερμηνείες της βίο-εξέλιξης, έχει τελικά περισσότερες ερευνητικές προκλήσεις από τη σκοπιά της κοινωνικής ψυχολογίας των ερωτικών επιλογών, ενώ εξετάζεται από κοντά και ο ρόλος της γνωστικής επιρροής στις πεποιθήσεις και στις συμπεριφορές των δύο φύλων μέσα από την αδυναμία του ατόμου να διακρίνει το λιγότερο συγκρουσιακό σενάριο για τον προσωπικό εαυτό. Ακόμα, δίνεται έμφαση και στον ρόλο των μηχανισμών ταυτότητας, καθώς η βασική σύγκρουση αποτυπώνεται μέσα από την ρητορική σύγκρουση της σχέσης προσωπικού και κοινωνικού εαυτού και μάλιστα στη λειτουργία ενός μηχανισμού που φέρει πρώτα τη συμμόρφωση με το κοινωνικό άλλο και μετά την επαφή με τον προσωπικό εαυτό. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται κατά πόσο θα μπορούσε η ανάγκη για προσωπική διάκριση να προηγηθεί σε σχέση με την ανάγκη για άμεση και αναντίρρητη αφομοίωση των πεποιθήσεων της κοινωνικής ομάδας αναφοράς. Οι συνέπειες αυτής της συγκρουσιακής έκφανσης της ταυτότητας ερμηνεύονται σαν καθοριστικές για τη διαμόρφωση συμπεριφορών κοινωνικής

προβολής των απόμων μέσα στους ομότιμους περίγυρους, που έχουν αρκετά σημαντικότερο κόστος από αυτό που αρχικά προσλαμβάνεται.

Θεωρητική ανασκόπηση

Σύντομη αναδρομή σε μελέτες για την ασυμφωνία πεποιθήσεων, στάσεων και συμπεριφοράς

Όταν ένας από τους πρώτους κοινωνικούς ψυχολόγους, ο F. Allport (1924), έθεσε το ερώτημα του «πόσα μπορούμε πραγματικά να γνωρίζουμε από την κοινωνική συμπεριφορά των άλλων» είναι πολύ πιθανό να είχε στο μυαλό του πως η εξωτερική συμπεριφορά των ανθρώπων μέσα σε ένα κοινωνικό σύνολο δεν μπορεί να μας προσφέρει πολύ μεγάλη γνώση για το τι πραγματικά πιστεύουν ή και για το τι πράττουν στις πιο προσωπικές τους στιγμές. Το αμέσως επόμενο ερώτημα που προκύπτει είναι πως άμα δεν μπορούμε να μάθουμε τα πιστεύω ή τις πιο προσωπικές συμπεριφορές των άλλων μέσα από την επικοινωνία προς το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, τότε τι είναι τελικά αυτό που μαθαίνουμε και πως μπορούμε να μάθουμε τις πιο εσωτερικές πεποιθήσεις; Μέσα από ερευνητικές προσπάθειες κοινωνικών ψυχολόγων ήδη από την τέταρτη δεκαετία του 20^{ου} αιώνα (για παράδειγμα La Piere, 1934) αποδείχθηκε πως οι πεποιθήσεις των ανθρώπων δεν είναι σύμφωνες με τη συμπεριφορά τους, αφού όταν ερωτηθούν για κάτι και αργότερα κληθούν να το πράξουν όπως ακριβώς το απάντησαν, τότε σπάνια η αρχική πεποίθησή τους συμφωνεί με την μετέπειτα συμπεριφορά τους. Αυτό συνέβη στο πείραμα του La Piere (1934), όπου οι Αμερικάνοι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων, λαμβάνοντας υπόψη την κάκιστη κοινή γνώμη που υπήρχε τότε στην Αμερική για τους Κινέζους, απάντησαν αρνητικά σε επιστολές που είχε στείλει ο Αμερικανός μελετητής, για το αν θα δέχονταν ή όχι ένα

ζευγάρι Κινέζων στο ξενοδοχείο τους για μία ή δύο διανυκτερεύσεις σε ένα από τα δωμάτιά τους. Μετά από ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα ο La Piere ταξίδεψε παίρνοντας μαζί του ένα ζευγάρι από την Κίνα (οι δύο νέοι ξεχωρίζανε σαν γηγενής Κινέζοι) και διαπίστωσε πως σε όλα εκτός από μόλις δύο ξενοδοχεία που επισκέφθηκε, σε ποσοστό κοντά στο 99%, οι ξενοδόχοι ή και οι υπάλληλοι στην υποδοχή ήταν πρόθυμοι να φιλοξενήσουν το νεαρό αυτό ζευγάρι σε κάποιο από τα δωμάτιά τους. Η ασυμφωνία μεταξύ των δηλωμένων πεποιθήσεων και της αληθινής συμπεριφοράς ήτανε ενδεικτική της κοινωνικής επιρροής που είχε ασκηθεί εκείνη την εποχή στην Αμερική για τους Κινέζους, όμως ουσιαστικά αυτό δεν ήταν τίποτα περισσότερο από μία τυπική συνέπεια σε μία κοινή γνώμη ή αλλιώς σε μία κοινωνική νόρμα της εποχής. Στην πραγματική τους διάσταση οι πολίτες δεν είχαν προσωπικά με τους Κινέζους, ούτε είχαν αρνητικές, εσωτερικευμένες πεποιθήσεις για αυτούς. Δήλωσαν συμμόρφωση στη νόρμα μόνο στα χαρτιά, αφού "έτσι είθισται να κάνει κανείς", αλλά χωρίς πολύ σκέψη απέδειξαν ότι δεν έχουν την ίδια γνώμη με τη νόρμα στην πραγματικότητα. Η μελέτη του La Piere είναι ένα πρώτο εξαιρετικό δείγμα ασυνέπειας στάσεων και συμπεριφοράς και πολλοί ερευνητές που ασχολούνται με αυτή τη σχέση παραπέμπουν και στη δική του δουλειά (Terry & Hogg, 2000).

Αυτή η ασυμφωνία μεταξύ πεποιθήσεων και συμπεριφοράς προκάλεσε το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών με αποτέλεσμα να γίνει επίκεντρο της μελέτης τους από τότε και να εξετάζεται ακόμα μέχρι σήμερα. Για παράδειγμα, ο Goffman (1959) στάθηκε πολύ στην δημόσια συμπεριφορά των ανθρώπων φτάνοντας μάλιστα σε συμπεράσματα που στη μεγαλύτερή τους εικόνα εξετάζουν τη συμπεριφορά μέσα στο κοινωνικό σύνολο σαν ένα παιχνίδι ρόλων, ή αλλιώς μία ηθοποιία: «οι άνθρωποι είναι, ως επί το πλείστον, κοινωνικοί ερμηνευτές ρόλων, αφού υποδύονται συγκεκριμένους ρόλους για να κάνουν το περιεχόμενο της συμπεριφοράς τους κατανοητό, το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται γνωστό και την όλη κατάσταση αληθινή» (Goffman, 1959, p.185). Σίγουρα ο Goffman, αν και είχε πολύ πλούσιο θεωρητικό έργο, δεν

ήταν στους μελετητές που ασχολήθηκαν αμιγώς με την ασυμφωνία εσωτερικών πεποιθήσεων και συμπεριφοράς, αφού δεν εστίασε στο προσωπικό κομμάτι των πεποιθήσεων ενός ατόμου. Ωστόσο, η αντίληψή του για την κοινωνική ζωή ως μία θεατρική παράσταση στεκόταν καθαρά δίπλα στην παραδοχή πως οι κοινωνικοί ρόλοι και το τρέχον κοινωνικό πλαίσιο καθορίζουν το πώς θα φερθούμε. Άλλωστε, σύμφωνα και με τον Schrank (1934), οι άνθρωποι δεν θα φερθούν σύμφωνα με τις πεποιθήσεις τους αν πρώτα δεν βεβαιωθούν πως αυτές τις μοιράζονται με τους άλλους. Επομένως, δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για οποιαδήποτε συνέπεια μεταξύ δημόσιων περιστάσεων, εκφραζόμενων στάσεων και πιο ιδιωτικής ζωής αν δεν παρατηρήσουμε προσεκτικά ποιες είναι οι μοιρασμένες ή οι πιο διαδεδομένες στάσεις σε ένα πληθυσμό. Το ερώτημα που τίθεται όμως κάποιες φορές είναι κατά πόσο οι φαινομενικά επικρατέστερες πεποιθήσεις ή στάσεις είναι όντως αυτές που συνάδουν με τις εσωτερικές στάσεις των ατόμων και αν δεν είναι, τότε τελικά σε ποια ζητήματα η ασυμφωνία εσωτερικευμένων πεποιθήσεων, εκφραζόμενων στάσεων και δημόσιας συμπεριφοράς κορυφώνεται;

Επόμενοι ερευνητές στάθηκαν περισσότερο στην απόσταση μεταξύ εσωτερικών πεποιθήσεων και δημόσια εκφραζόμενων δηλώσεων και μάλιστα τόνισαν τη διαφορά ανάλογα με το πλαίσιο. Στην κλασική έρευνα του Asch (1956), οι συμμετέχοντες απέδειξαν πως δεν ήταν καθόλου εύκολο να εκφράσουν την πραγματική τους πεποίθηση ακόμα και όταν πρόκειται για κάτι τόσο ξεκάθαρο όσο η φανερή διαφορά του μήκους μερικών γραμμών σχεδιασμένων σε ένα πίνακα. Πιο συγκεκριμένα, ένας συμμετέχων ο οποίος αγνοούσε την πειραματική διαδικασία, ενώ έβλεπε μπροστά του ψηλότερη τη μία γραμμή από τις άλλες δύο, έσφαλε ενσυνείδητα και συμφωνούσε με την απόλυτη πλειοψηφία των υπόλοιπων ερωτηθέντων, που για ερευνητικούς λόγους παρουσίαζαν την πιο ψηλή γραμμή ως λίγο κοντύτερη. Η έννοια της κοινωνικής συμμόρφωσης μέσα σε μία κοινωνική ομάδα που καλεί τα μέλη της να εκφράσουν δημόσια την άποψή τους, πήρε με αυτό το πείραμα μεγάλες διαστάσεις, αν και αξίζει να σημειωθεί πως όταν

ο μη υποψιασμένος συμμετέχων έβρισκε έναν ακόμα συμμετέχοντα να συναινεί με τη δική του άποψη για το ύψος της γραμμής, τότε δεν είχε κανένα πρόβλημα να στηρίξει ανοιχτά την πραγματική άποψή του. Συμπερασματικά, δεν αποδείχθηκε απαραίτητα πως οι συμμετέχοντες άλλαζαν την πραγματική τους άποψη για το ύψος της γραμμής, αλλά πως κατά βάση συμφωνούσαν συναινετικά με την πλειοψηφία, ώστε να μην βρεθούν στη δυσάρεστη θέση να διαφωνούν ή και να συγκρουστούν με τους πολλούς ή απλά να βρεθούν στη θέση του να είναι οι μόνοι που διαφοροποιούνται. Η αίσθηση πως χωρίς τη συμμόρφωσή τους με την ομάδα θα είναι διαφορετικοί από όλους τους άλλους και πως δεν θα έχουν την υποστήριξη τους, τους έκανε να δυσφορούν σε βαθμό τέτοιο, ώστε να συγκατανεύουν σε κάτι που ήτανε αντικειμενικά λάθος. Μόλις αισθάνονταν ότι παύουν να αποτελούν διαφορετική μοναδικότητα και έβρισκαν "ομοϊδέατη", το έργο τους πλέον γινόταν πιο εύκολο, αφού δεν συγκρούονταν με όλους, αλλά με όλους μείων έναν (Asch, 1956). Άρα μειωνόταν αυτόματα και η εσωτερική τους σύγκρουση, καθώς η πεποίθησή τους έβρισκε ανταπόκριση και μπορούσε να στηριχτεί ανοιχτά μέσα στην κοινωνική ομάδα. Το εν λόγω πείραμα, από τα πιο ρηξικέλευθα της κοινωνικής ψυχολογίας, αποτελεί μία βασική ιδέα για τη θεωρία της πλουραλιστικής άγνοιας, αφού η δυσφορία του ατόμου από την λανθασμένη αίσθηση μοναδικότητας είναι το αποτέλεσμα της στήριξης μίας κοινωνικής νόρμας, απέναντι στην οποία όλοι συναινούν, χωρίς όμως να είναι η αληθινή, εσωτερική τους πεποίθηση (Miller & McFarland, 1987).

Σε πιο σύγχρονες μελέτες έχει γίνει η θεωρητική απόπειρα να βρεθεί τι είναι τελικά ακριβώς αυτό που μεσολαβεί από την εσωτερική πεποίθηση, στην δηλωθείσα στάση, την πρόθεση και τελικά στην συμπεριφορά (Fishbein & Ajzen, 1980; Ajzen, 2005). Η θεωρία λελογισμένης πράξης και αργότερα η θεωρία της προσχεδιασμένης συμπεριφοράς (Fishbein & Ajzen, 1980; Terry & Hogg, 2000) μας δίνει σίγουρα παραδείγματα μέσα από τα οποία αντιλαμβάνεται κανείς πως η διαδρομή από «τα πιστεύω στα θέλω και από εκεί στα τελικά

πράττω» είναι πολύπλοκη και δεν έχει συχνά μία άμεση, γραμμική συνέπεια. Με άλλα λόγια, η θεωρία αυτή αποδεικνύει πως ενώ οι πεποιθήσεις είναι καθοριστικοί παράγοντες για να διαμορφώσουν την πρόθεσή μας για μία συμπεριφορά, το πέρασμα από την πρόθεση στην εκδήλωση της αντίστοιχης συμπεριφοράς, αν και θα ακουγόταν πολύ λογικό, δεν είναι απαραίτητο (πολλές παράμετροι διαμορφώνουν την πρόθεση μας, με τα κατάλληλα μέσα και τις ευνοϊκές συνθήκες να παίζουν μεγάλο ρόλο, βλέπε το μοντέλο του Ajzen, 2005). Πάντως, από τη σκοπιά της κοινωνικής επιρροής θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως, μόνο αν οι πεποιθήσεις μας ταυτιστούν με αυτές του κοινωνικού συνόλου μέσα στο οποίο σκοπεύουμε να κάνουμε γνωστή τη συμπεριφορά μας, θα διαμορφώσουμε ισχυρότερη πρόθεση, ώστε να μην καμφθεί από άλλους παράγοντες πριν γίνει τελική συμπεριφορά. Συνεπώς, οι κοινωνικές νόρμες ισχυροποιούν τις πεποιθήσεις μας σε περίπτωση ταύτισης, καθώς από τη μία μπορούν να γίνουν δημόσιες δηλώσεις με μεγαλύτερη ευκολία, από την άλλη μπορούν να δυναμώσουν αισθητά την πρόθεσή μας για να προβούμε σε μία αντίστοιχη συμπεριφορά. Στην περίπτωση όμως που οι νόρμες δεν ταυτίζονται με την αρχική πεποίθηση τότε το άτομο κάνει εσωτερίκευση της πεποίθησής του, αφού όπως φάνηκε και στο πείραμα του Asch (1956), όσο και να πιστεύει την πεποίθησή αυτή, δεν την εκφράζει. Ωστόσο, το πρόβλημα με τις εσωτερικεύσεις των πεποιθήσεων στις περιπτώσεις ασυμφωνίας τους με τις κοινωνικές νόρμες είναι πως γίνονται συχνά χωρίς λογικό έλεγχο, καθώς από τη μία η δύναμη της νόρμας είναι τέτοια που προλαβαίνει τις δηλώσεις των πεποιθήσεων (Prentice & Miller, 1993), από την άλλη, η συμπεριφορά μέσα στην κοινωνική ομάδα μάλλον δεν οδηγεί στις πραγματικές πεποιθήσεις των ατόμων. Άρα προκύπτει ένα εύλογο ερώτημα για το πώς καθορίζεται η ορθότητα μιας διαδεδομένης νόρμας. Αυτό αναρωτήθηκαν και οι εμπνευστές των πειραμάτων της πλουραλιστικής άγνοιας (Miller & McFarland, 1987): τί γίνεται στην περίπτωση που η νόρμα δεν αντιστοιχεί με την πλειοψηφική πεποίθηση μιας κοινωνικής ομάδας και απλά υπάρχει μία

αμφίρροπη εντύπωση για το ποια τελικά είναι η κοινωνική νόρμα και ποια η αληθινή πεποίθηση των περισσότερων; Αυτή η ασυμφωνία μεταξύ νόρμας και αληθινής πεποίθησης των περισσότερων μέσα σε ένα σχετικά ευρύ κοινωνικό σύνολο ονομάζεται πλουραλιστική άγνοια και έχει αντίκτυπο και σε όλη την κοινωνική ομάδα, αλλά και σε κάθε άτομο ξεχωριστά.

Η Πλουραλιστική άγνοια

Όπως αναλύθηκε και παραπάνω η πλουραλιστική άγνοια αποτελεί ενδο-ομαδικό μηχανισμό επιρροής, που έχει τη συνέπεια ενός αισθήματος λανθασμένης μοναδικότητας (Miller & McFarland, 1987). Δηλαδή δεν είναι η ορθόδοξη εκπροσώπηση ενός κοινωνικού ρόλου που είναι αληθινά κοινός, εύλογα κατανοητός και σωστά διαδεδομένος. Αντίθετα, συμβαίνει «όταν οι κοινωνικές νόρμες που ένα κοινωνικό σύνολο μοιράζεται για να υποδυθεί ένα συγκεκριμένο ρόλο είναι διαδεδομένες πάνω σε λάθος βάση και προκαλούν μία κυριολεκτική παρερμηνεία μεταξύ προσωπικών πεποιθήσεων, δημόσιων στάσεων και συμπεριφοράς σε ένα κοινωνικό σύνολο» (Prentice & Miller, 1990). Πιο αναλυτικά, η παρερμηνεία της νόρμας δεν γίνεται κατανοητή στην πλειοψηφία της ομάδας και πολλοί νομίζουν πως έχουν μία μοναδική πεποίθηση για ένα ζήτημα, για το οποίο όμως τελικά μοιράζονται την πεποίθηση αυτή με αρκετούς άλλους και απλά δεν το έχουν αντιληφθεί. Ο φόβος της ντροπής μπορεί να είναι συχνά η αιτία για μία τέτοια παρερμηνεία (Miller & McFarland, 1987). Για παράδειγμα, στο ερευνητικό πείραμα των Miller και McFarland (1987), μία ομάδα πρωτοετών φοιτητών παρερμήνευσε αισθητά το πόσο καλά είχε κατανοήσει ένα κείμενο ψυχολογίας, καθώς δεν μπόρεσε να μοιραστεί με τους υπόλοιπους μαθητές την ανασφάλεια ότι ενδεχομένως η κατανόηση που είχαν ήταν πολύ κατώτερη του αναμενομένου για την εμπέδωση ενός κειμένου. Ο καθηγητής τους είχε δώσει την ευκαιρία να σηκωθούν ενώπιον των συμφοιτητών τους και να ζητήσουν διευκρινήσεις, αφού για

ερευνητικούς λόγους ήξερε, κάτι που οι φοιτητές αγνοούσαν, πως το συγκεκριμένο κείμενο παραήταν εξειδικευμένο για πρωτοετείς φοιτητές ψυχολογίας. Ωστόσο οι φοιτητές, κοιτώντας πως κανείς δεν κινήθηκε για διευκρίνιση, έμειναν όλοι με πολλές απορίες για το τι ακριβώς ανέλυε το κείμενο και όταν τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν το πόσο καλά είχαν καταλάβει κάποιες έννοιες και την ουσία του περιεχομένου του κειμένου, εκείνοι απάντησαν πως δεν είχαν καταλάβει και πολλά. Αυτό όμως που επιβεβαίωσε την πλουραλιστική άγνοια, ήταν το γεγονός πως, όταν τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν το πόσο καλά πίστευαν πως είχαν καταλάβει το κείμενο οι άλλοι συμφοιτητές που ήταν παρόντες, τότε απάντησαν πως οι υπόλοιποι συμφοιτητές ήταν σε θέση να κάνουν καλύτερη ανάλυση κειμένου, καθώς είχαν καταλάβει περισσότερα από τους ίδιους. Άρα η εκτίμησή τους ήταν πως οι περισσότεροι στην αίθουσα ήταν πιο ικανοί από τους ίδιους να αναλύσουν το δύσκολο κείμενο, αφού δεν εξέφρασαν απορίες και φαινόταν να το έχουν καταλάβει καλύτερα. Αυτό το απλό πείραμα ήταν αρκετό για να αρχίσει η πλουραλιστική άγνοια να παίρνει θεωρητική υπόσταση και σε ακόλουθες πειραματικές μελέτες.

Σε μία ακόμα πιο χαρακτηριστική έρευνα για τις πεποιθήσεις και τις στάσεις των φοιτητών απέναντι στο αλκοόλ (Prentice & Miller, 1993), ειδικά οι άντρες φοιτητές βρέθηκαν θύματα πλουραλιστικής άγνοιας, καθώς υπερεκτίμησαν σημαντικά το βαθμό στον οποίο ο μέσος φοιτητής αντιμετωπίζει θετικά τη χρήση και την κατάχρηση αλκοόλ στις φοιτητικές συγκεντρώσεις. Πιο συγκεκριμένα, ενώ οι ίδιοι δήλωσαν συντηρητικές απόψεις απέναντι στην κατανάλωση αλκοόλ και στους κινδύνους που αυτή μπορεί να κρύβει, εκτίμησαν πως οι υπόλοιποι συμφοιτητές τους δεν έχουν το ίδιο συντηρητικές απόψεις και πίνουν με μεγαλύτερη άνεση. Ουσιαστικά δήλωσαν πως ενώ όλοι καταναλώνουν σημαντικές ποσότητες αλκοόλ στις φοιτητικές συνεστιάσεις, οι ίδιοι δεν έχουν την αντίστοιχη εσωτερική πεποίθηση με τη συμπεριφορά που ακολουθούν. Αντίθετα, οι άλλοι συμφοιτητές γύρω τους είναι πιο άνετοι με

την προσωπική τους χρήση. Μάλιστα, και οι γυναίκες φοιτήτριες υπέπεσαν σε μία αντίστοιχη με την αντρική υπερεκτίμηση, ωστόσο οι διαφορές στα δύο φύλα είναι αξιοσημείωτες. Η απόσταση της διαφοράς ανάμεσα στην προσωπική κατανάλωση αλκοόλ και την αρνητική πεποίθηση για αυτήν την κατανάλωση ήταν μικρότερη στις γυναίκες. Οι γυναίκες δήλωσαν μεν πως είναι πολύ σκεπτικές απέναντι στη χρήση αλκοόλ, όμως έτσι κι αλλιώς δεν έδωσαν μεγάλα ποσοστά χρήσης, άρα η συμπεριφορά τους ήταν κοντύτερα στην πεποίθηση, παρόλο που οι πεποιθήσεις τους ήταν πιο συντηρητικές από ότι αυτές των αντρών. Η μεγάλη διαφορά σε αυτή τη σύγκριση έγινε κυρίως από την συχνή και περισσότερη κατανάλωση των αντρών, παρόλο που οι γυναίκες δήλωσαν πως γενικά πίνουν λιγότερο από τους συμφοιτητές τους, αλλά και πως έχουν πιο συντηρητικές απόψεις από τις υπόλοιπες γυναίκες.

Επίσης, σημαντική διαφορά μεταξύ αντρών και γυναικών έγινε και σε μία άλλη διάσταση του πειράματος που είχε να κάνει με την εσωτερίκευση της νόρμας (Prentice & Miller, 1993). Λεπτομερώς, μετά από ένα διάστημα 6-8 μηνών, οι γυναίκες απαντώντας ξανά σε ένα όμοιο σετ ερωτήσεων, εκτίμησαν πλέον πεποιθήσεις πιο κοντά σε αυτές που πίστευαν οι άλλες γυναίκες φοιτήτριες, άρα μείωσαν την εσωτερική σύγκρουση και έφεραν τον εαυτό πιο κοντά σε αυτό που ήταν η νόρμα. Οι άντρες από την άλλη είχαν διαφορετική αντίδραση κατά την πειραματική ακολουθία. Δηλαδή, εσωτερίκευσαν ακόμα πιο σίγουρα την διαφορετική τους πεποίθηση απομακρύνοντας τον εαυτό πιο πολύ από τους άλλους, ενώ η κατανάλωσή αλκοόλ που δήλωναν δεν μειώθηκε σχεδόν καθόλου. Η διαφορά σε αυτή τη διάσταση έκανε τους ερευνητές να ασχοληθούν με την πραγματική συνέπεια του να είναι κανείς θύμα της πλουραλιστικής άγνοιας στο χρόνο (Prentice & Miller, 1993). Φάνηκε στην περίπτωση των αντρών πως η επιρροή της λανθασμένα διαδεδομένης νόρμας τους προκάλεσε ακόμα μεγαλύτερη ασυμφωνία μεταξύ πεποιθήσεων και συμπεριφοράς, καθώς δεν μπόρεσαν να αλλάξουν ούτε την πεποίθησή τους, ούτε τη στάση τους, αλλά ούτε σημαντικά και τη συμπεριφορά τους. Παγίωσαν λοιπόν μία

πεποίθηση που ήταν για σημαντικό χρονικό διάστημα τελείως διαφορετική από αυτό που έκαναν φανερώνοντας σημάδια που ως ένα βαθμό θυμίζουν κλασική γνωστική ασυμφωνία. Παρόλη αυτή τους τη διαπίστωση οι συγγραφείς τονίζουν πως δεν μπορούσαν να δηλώσουν με απόλυτη σιγουριά αν πολλά από τα θύματα της πλουραλιστικής άγνοιας απλά προσλαμβάνουν τον εαυτό ως διαφορετικό, ή αν με το πέρασμα του χρόνου φέρονται όντως όλο και πιο διαφορετικά. Άρα τελικά τα θύματα της άγνοιας επιβεβαιώνουν την εκκεντρικότητα που τους προσδίδει η παγίδα του συγκεκριμένου μηχανισμού, ή αλλάζουν τη συμπεριφορά τους και την ταυτίζουν με τη νόρμα που φαίνεται να ισχύει για την ευρύτερη ομάδα (Miller & McFarland, 1987; Prentice & Miller, 1993);

Η πλουραλιστική άγνοια πάντως δεν εμφανίζεται πάντα στη σύγκριση του εαυτού με τους άλλους μέσα σε ένα κοινωνικό σύνολο. Στην περίπτωση που τα υποκείμενα στραφούν πολύ κοντά στη νόρμα και αποδειχθεί το αντίστροφο σενάριο, ότι δηλαδή υπερεκτιμούν πλέον την ομοιότητά τους με τους άλλους, τότε μπορεί να πέφτουν στην παγίδα της λανθασμένης εξομοίωσης με τους άλλους (Miller & McFarland, 1987). Σε αυτό το ενδεχόμενο βέβαια πρέπει να ελεγχθεί ο βαθμός στον οποίο μοιάζουν με το μέσο όρο των υπολοίπων, γιατί μπορεί όντως ένα κοινωνικό σύνολο να έχει μικρές διαπροσωπικές αποκλίσεις χάρη στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του. Στην μελέτη των Prentice και Miller (1993) για παράδειγμα φάνηκε πως οι γυναίκες κάνανε μία σχετικά ευέλικτη στροφή προς την κοινωνική νόρμα, θυμίζοντας εξομοίωση με το σύνολο της κοινωνικής ομάδας. Ωστόσο το θέμα της κατανάλωσης του αλκοόλ είναι για τις γυναίκες μάλλον μειωμένης κοινωνικής βαρύτητας από τη στιγμή που η άνετη και συχνή κατανάλωση φαίνεται να αποτελεί πολύ σημαντικό κομμάτι της ανδρικά στερεοτυπικής συμπεριφοράς και ταυτότητας (Moller-Leimkuhler, 2003). Επομένως, η ισχύς της επιρροής της νόρμας ήταν αναμενόμενα ψηλότερη για τους άντρες.

Συνολικά, αυτή η έρευνα εστίασε αποκλειστικά στο θέμα της κατανάλωσης αλκοόλ των φοιτητών και δεν μπόρεσε να δώσει γενικευμένες απαντήσεις για το ποιο από τα δύο φύλα είναι τελικά πιθανότερο να αντιλαμβάνεται τον εαυτό ως διαφορετικό από τους κοινωνικούς ρόλους που υιοθετούνται παραδοσιακά και τις συνέπειες που μπορεί να έχει η απόκλιση από αυτό που θεωρείται κοινωνική νόρμα. Εκτεταμένη πάντως βιβλιογραφία που μελετά ποιοτικά την ταυτοποίηση των δύο φύλων με τους κοινωνικούς ρόλους και τις νόρμες εστιάζει μάλλον περισσότερο στη δυσκολία της συμμόρφωσης με την κατασκευή του αρσενικού, παρά του θηλυκού κοινωνικού ιδεώδους, καθώς περισσότερο οι γυναίκες και λιγότερο οι άντρες υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές που θεωρούνται ανδρόγυνες (Vandello et. al., 2008). Αυτό το σκεπτικό είναι πιθανό να καθοδηγεί συχνότερα τους ερευνητές να σταθούν σε μελέτες που εντοπίζουν σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας σε άντρες παρά σε γυναίκες.

Πέρα από τις πλέον χαρακτηριστικές μελέτες που έγιναν για την πλουραλιστική άγνοια, η απόπειρα να συσχετιστεί ο εν λόγω μηχανισμός με πολλές άλλες διαστάσεις παρερμηνείας για άτυπες νόρμες μέσα σε κοινωνικά σύνολα συνεχίστηκε. Το παράδειγμα της χρήσης αλκοόλ και των στάσεων απέναντι σε αυτή, δεν έπαψε να ερευνάται και αποδείχθηκε και σε άλλες πειραματικές απόπειρες πως η πλουραλιστική άγνοια για την κατανάλωση οινοπνεύματος είναι πολύ συχνή. Τελικά οι νέες έρευνες απλά επιβεβαίωσαν και σε άλλα πλαίσια πως οι άνθρωποι πιστεύουν πως οι άλλοι πίνουν περισσότερο από αυτούς και μάλιστα όχι μόνο ποτά αλλά και άλλες ναρκωτικές ουσίες (Sergist et. al, 2007). Ωστόσο σε μία πιο ολοκληρωμένη απόπειρα, η έννοια του κοινωνικά επιθυμητού και της πίεσης για συμμόρφωση τονίστηκε ξανά για το αλκοόλ και του άντρες, αφού οι αρνητικές δηλώσεις για τη χρήση ποτού θεωρήθηκε πως δείχνουν έλλειψη «μάχιμου» αρσενικού (Suls & Green, 2003). Για παράδειγμα, στη μελέτη των Suls και Green (2003) οι άντρες εκτίμησαν τις απόψεις τους πιο κοντά στις απόψεις των γυναικών, παρά σε αυτές που εκτίμησαν ότι έχουν οι μέσοι εκπρόσωποι του αντρικού φύλου. Με άλλα λόγια

θεώρησαν πως οι απόψεις τους για το αλκοόλ είναι πιο συγκλίνουσες προς αυτές των γυναικών παρά προς αυτές που εκτιμούσαν για τους άλλους άντρες, όμως αυτό δεν σήμαινε πως η κατανάλωσή τους ήταν κοντύτερα στη γυναικεία, αφού δήλωναν πως πίνουν σχεδόν διπλάσια από τις γυναίκες (άρα οι άνδρες συμφώνησαν πιο πολύ με τις γυναίκες και όχι με τους υπόλοιπους άντρες, αν και τελικά οι άνδρες ήταν αυτοί που έπιναν έτσι κι αλλιώς πιο πολύ). Για άλλη μια φορά η εσωτερικευμένη πίεση που προέκυψε από τις δηλώσεις των αντρών για την υψηλή κατανάλωση αλκοόλ σε σχέση με την αντίστοιχα πολύ μικρότερη πίεση που προέκυπε από τις δηλώσεις των γυναικών έφερε τους μελετητές μπροστά σε χρήσιμα συμπεράσματα, καθώς ανακαλύπτοντας πως οι άντρες είχαν πιο πολλές κοινές πεποιθήσεις με τις γυναίκες παρά με τους υπόλοιπους άντρες, σκέφτηκαν τις συνέπειες της κοινωνικό-ψυχολογικής θεωρίας για την αρνητική συσχέτιση με την ομάδα αναφοράς, (βλέπε αρνητική κοινωνική ταυτότητα, Turner et. al, 1987). Αυτό όμως, βάση της θεωρίας της κοινωνικής ταυτότητας μπορεί να έχει εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες για το άτομο, καθώς στο βαθμό στον οποίο ένα άτομο προσδιορίζει την ατομική του ταυτότητα μέσα από την αφομοίωσή του στην ομάδα αναφοράς, τείνει να καθορίζει τον αυτοσεβασμό και την αυτοπεποίθησή του σε αναλογία και ταύτιση προς αυτήν (Turner, Hogg, Oakes, Reicher & Wetherell, 1987)¹. Κατά συνέπεια και οι άντρες στο παράδειγμα της χρήσης αλκοόλ μπορεί να βιώνουν προσωπικές δυσκολίες στη ρύθμιση της αυτοπεποίθησής τους μέσα από τη σχέση τους με αυτό και την υιοθέτηση των αντίστοιχων προτύπων του φύλου τους.

¹ Ο βαθμός στον οποίο η κοινωνική και η προσωπική ταυτότητα συγχέονται και με ποια σειρά ή προτεραιότητα κανείς αφομοιώνει το προσωπικό με το κοινωνικό στοιχείο στην ταυτότητά του δεν μπορεί να απαντηθεί ουσιαστικά. Οι απόπειρες πολλών κοινωνικών ψυχολόγων να διακρίνουν τα όρια ανάμεσα στην κοινωνική ταυτότητα και τον προσωπικό εαυτό μπορούν να θεωρηθούν κατά βάση, ρητορικές. Το μόνο που μπορεί να πει κανείς με σιγουριά είναι πως, ενώ στις πρώτες δομικές θεωρίες της κοινωνικής ψυχολογίας εξέχουσα στις αναλύσεις των μελετητών ήταν η κοινωνική ταυτότητα και ο κοινωνικός εαυτός (βλέπε Tajfel, 1981; Breakwell, 2001), σε πιο σύγχρονες μελέτες ο προσωπικός εαυτός μοιάζει να θεωρείται και ως ένα βαθμό ξεχωριστός και η ατομική ιδιοσυγκρασία λαμβάνεται υπόψη ως λίγο πιο εξέχουσα (Simon, 1999; 2004).

Πέρα από την κλασική μελέτη που αφορά την κατανάλωση αλκοόλ και τους άντρες υπάρχουν και άλλες περιοχές στις οποίες μελετάται η εσφαλμένη αντίληψη της νόρμας. Ειδικότερα, η περιοχή των ερωτικών σχέσεων και των επιλογών σεξουαλικών συντρόφων έχει ήδη απασχολήσει τους ερευνητές και έχουν εξαχθεί χρήσιμα συμπεράσματα. Αυτό δεν είναι καθόλου απίθανο να συνδέεται με το γεγονός πως το σεξ παραμένει, παρά την απελευθέρωση της σεξουαλικότητας στην Αμερική και στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές κουλτούρες, ζήτημα φραγμών και ηθικολογίας. Σε μία ερευνητική προσπάθεια άλλωστε φάνηκε πως η πλουραλιστική άγνοια εντοπίζεται σε αυτό που ονομάζουμε ηθικές συμπεριφορές γενικότερα, καθώς οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως πιστεύουν ότι οι άλλοι γενικά έχουν την τάση να φερθούν πιο ανήθικα από ότι στην πραγματικότητα συμβαίνει (Halbesleben & Buckley, 2004). Αυτό έρχεται και σαν συνέχεια της σύλληψης της ιδέας της πλουραλιστικής άγνοιας, καθώς όπως έχει φανεί πειραματικά, πλουραλιστική άγνοια εκδηλώνεται ευκολότερα όταν οι διαδεδομένες στάσεις των ατόμων τείνουν να είναι πολύ πιο ελευθεριάζουσες από ότι η εσωτερική τους πεποίθηση ή η αντίστοιχη συμπεριφορά (Campbell, 1963), παρόλο που σπανιότερα μπορεί να συμβεί και το αντίθετο (όπως στο παράδειγμα του La Piere, 1934). Ωστόσο, αυτό μπορεί να εξαρτάται από το είδος της κοινωνικής κουλτούρας κάθε εποχής και κάθε κοινωνικής ομάδας, καθώς αν θεωρήσουμε τις διαδεδομένες νόρμες σε μία κοινωνική ομάδα κλιμακωτά (σε εύρος μίας κλίμακας) πιο φιλελεύθερες από ότι συντηρητικές, τότε πιθανότατα η εξομίωση κάθε μέλους με αυτές τις νόρμες, μπορεί να προκαλέσει ασυμφωνία ξεκινώντας από μία συντηρητικότερη εσωτερική πεποίθηση προς μία πιο φιλελεύθερη κοινωνικά εκφραζόμενη στάση. Για παράδειγμα, όταν σε μία περιοχή η νόρμα είναι υπέρ της νομιμοποίησης του γάμου των ομοφυλόφιλων ζευγαριών, τότε ενώ κάποια άτομα μπορεί να έχουν εσωτερικές ενστάσεις και συντηρητικές πεποιθήσεις απέναντι σε αυτή τη νομιμοποίηση, η φιλελεύθερη νόρμα του κοινωνικού περίγυρου μπορεί να οδηγήσει σε έντονες δηλώσεις υπέρ των γάμων και στήριξης κάποιας αντίστοιχης καμπάνιας. Το

αντίθετο ακριβώς δεν είναι σίγουρο αν θα συμβεί σε μία κοινότητα που οι νόρμες της τάσσονται συντηρητικά εναντίον του ομοφυλοφιλικού γάμου, και αυτό σχετίζεται με το γεγονός πως οι συντηρητικές πλειοψηφικές πεποιθήσεις είναι συνήθως δυσκολότερο να εξωτερικευτούν (Campbell, 1963).

Με το ίδιο σκεπτικό, το παράδειγμα των κοινωνικών στάσεων για τη σεξουαλικότητα των δύο φύλων αντικατοπτρίζει και το προς ποια κατεύθυνση φανερώνεται η άγνοια σε περίπτωση σύγκρισης του εαυτού με τους άλλους εκπροσώπους του φύλου στο κομμάτι της ποσοτικής επιλογής συντρόφων. Πιο συγκεκριμένα, σε έρευνες που έχουν γίνει για να συγκρίνουν τον αριθμό συντρόφων των νέων σε σχέση με αυτό που νομίζουν για τον υπόλοιπο σχετικά κοντινό ή και ευρύτερο περίγυρό τους (Lambert, Kahn and Apple, 2003), το αποτέλεσμα φανέρωνε πλουραλιστική άγνοια, καθώς σε συνολική εικόνα, άντρες και γυναίκες, υπερεκτίμησαν τον αριθμό των ερωτικών συντρόφων που είχε ο μέσος εκπρόσωπος του φύλου τους σε σχέση με το μέσο αριθμό ερωτικών συντρόφων που δήλωναν οι ίδιοι. Η διαφορά της πλουραλιστικής άγνοιας βέβαια θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη αν κάποιες εξαιρέσεις, αντρών κυρίως, δεν εξέφραζαν άγνοια αντίθετης κατεύθυνσης, υποεκτιμώντας κατά πολύ τον αριθμό συντρόφων των άλλων αντρών σε σχέση με το δικό τους. Αυτές οι ακραίες υπερβολές έχουν μάλιστα θεωρηθεί ο λόγος που η κατά τα άλλα κοντινή εικόνα των δύο φύλων σχετικά με τον αριθμό ερωτικών συντρόφων διαστρεβλώνεται (Oliver & Hyde, 1993). Επίσης, σε μία μελέτη, αν και φαίνεται ότι φανερώθηκε άγνοια σχετικά με την πρόβλεψη σεξουαλικής απιστίας των ετερόφυλων συντρόφων, η διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα δεν εξηγήθηκε θεωρητικά σαν άγνοια για την ερωτική ζωή των δεσμευμένων άλλων, αλλά σαν διαφορά ανάμεσα στους ψυχολογικούς μηχανισμούς του εγκεφάλου των ανδρών και των γυναικών, οι οποίοι έχουν προβλεπόμενες, μηχανικές αντιδράσεις για την καχυποψία και την εξήγηση της απιστίας του συντρόφου (Goetz & Causey, 2009). Με άλλα λόγια, το γεγονός πως υπερεκτιμήθηκε η τάση

γυναικείας απιστίας από τους άντρες και υποεκτιμήθηκε η αντρική από τις γυναίκες, δεν θεωρήθηκε πως ήταν μία λανθασμένη αντίληψη βασισμένη πάνω σε ευρύτερα διαδεδομένες νόρμες για τα φύλα, αλλά αντίθετα εξηγήθηκε σαν ψυχολογική προέκταση της μετα-δαρβινικής θεωρίας της επιβίωσης και αναπαραγωγής των ειδών μέσα από τη σεξουαλική πράξη ή όπως αποκαλείται από τους μετά-δαρβινικούς θεωρητικούς, το σεξουαλικό, βραχυχρόνιο ή μακροχρόνιο "ζευγάρισμα" (βλέπε, Buss & Schmitt, 1993).

Συνεχίζοντας αυτό το σκεπτικό, ολόκληρη η φαινομενικά άνιση εικόνα για τις ρομαντικές επιλογές των δύο φύλων έχει ερμηνευθεί κυρίως μέσα από την εξελικτική ψυχολογία και παρόλο που υπάρχουν μελέτες που καταδεικνύουν την κοινωνική επιρροή της νόρμας για τα δύο φύλα, αυτές είναι μάλλον λιγότερες ή πιθανώς να τους έχει δοθεί μικρότερη έμφαση. Για παράδειγμα, οι μελέτες των Flezzani και Benshoff (2003) και Lambert, Kahn και Apple (2003) διαπίστωσαν πλουραλιστική άγνοια ή και προβολική εξομοίωση μεταξύ φοιτητών και ως προς τον αριθμό συντρόφων που είχαν ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή, αλλά και σε ζητήματα προκαταρκτικών παιχνιδιών και στοματικού σεξ, ενώ βρήκαν πως οι περισσότεροι πίστευαν πως, εκτός από το ότι οι άλλοι έχουν προχωρήσει σε περισσότερες τέτοιες συμπεριφορές, έχουν και στάσεις πιο άνετες και ελευθεριάζουσες απέναντι σε αυτές. Αυτή η λανθασμένη αντίληψη ήταν ενδεικτική και για αυτά που πιστεύουν τα δύο φύλα για το άλλο φύλο αντίστοιχα, αφού άντρες και γυναίκες δήλωσαν για τους εκπρόσωπους του αντίθετου φύλου πως είναι πιο άνετοι να ξεκινήσουν διαδικασίες προχωρημένου φλερτ, προκαταρκτικών παιχνιδιών και ερωτικής συνεύρεσης από ότι δήλωσαν οι ίδιοι για τους εαυτούς τους (Lambert, Kahn and Apple, 2003). Επίσης, οι Cohen και Shotland (1996) βρήκαν πως οι προσδοκίες και οι πεποιθήσεις των άλλων σχετικά με την πρώτη ερωτική συνεύρεση στο ξεκίνημα μίας σχέσης ήταν λανθασμένες, καθώς οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα θεώρησαν πως οι άλλοι προχωρούσαν πιο γρήγορα σε πρώτη ολοκληρωμένη επαφή μετά από ένα φλερτ ή πριν από μία σχέση, από ότι οι ίδιοι, ενώ οι άντρες

βρέθηκαν να περιμένουν την πρώτη ολοκληρωμένη ερωτική επαφή σε λιγότερα ραντεβού από ότι οι γυναίκες, τονίζοντας μάλιστα πως τα αποτελέσματα δεν έδειξαν κάτι σχετικό με την εξωτερική ελκυστικότητα του πιθανού ερωτικού συντρόφου ή τα συναισθήματα που ανέπτυσαν για αυτόν / αυτή. Όπως προκύπτει από βιβλιογραφική έρευνα πάντως, αν και διάφορες μελέτες συμπεραίνουν πως υπάρχουν σημαντικές παρερμηνείες σχετικά με την κοινωνική νόρμα και τα πραγματικά πιστεύω των ανθρώπων, δεν ενισχύουν άμεσα το θεωρητικό οπλοστάσιο της πλουραλιστικής άγνοιας, ειδικά σε τομείς όπως οι ρομαντικές επιλογές, τα κριτήρια βραχυπρόθεσμων ή και μακροπρόθεσμων σχέσεων, η ερωτική απιστία και ο χωρισμός. Οι μεθοδολογικές αδυναμίες που μπορεί κανείς να βρει σε έρευνες που εντοπίζουν την πλουραλιστική άγνοια μπορεί να είναι ένας προβληματισμός, καθώς μετά τις πολύ έξυπνες έρευνες των Prentice, Miller και McFarland (1987; 1993; 2006) δεν υπάρχει ένα εμπνευσμένο εύρος μεθοδολογιών για να ερευνηθεί το αίσθημα μοναδικότητας σε άτομα ενός συγκεκριμένου ή και ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Αναφορικά πάντως με τον χωρισμό παντρεμένων ζευγαριών, γνωρίζουμε μία μόνο πρόσφατη μελέτη που ήλεγξε την πλουραλιστική άγνοια των διαζευγμένων συντρόφων, του Stalder (2012), όπου οι συμμετέχοντες απάντησαν πως πήραν πολύ σοβαρότερα το δικό τους διαζύγιο και στεναχωρήθηκαν πιο πολύ σαν συνέπεια αυτού, από ότι θεώρησαν για άλλα χωρισμένα ζευγάρια στον κοντινό αλλά και ευρύτερο περίγυρό τους.

Οι Νόρμες για τα δύο φύλα και οι στρατηγικές επιλογής: Η Βίο-εξελικτική ψυχολογία των στρατηγικών επιλογής και οι ανταγωνιστικές εξηγήσεις

Ο βιολόγος Δαρβίνος εισήγαγε πριν πολλά χρόνια την κλασική θεωρία της εξέλιξης του ανθρώπινου είδους (Darwin, 1871). Σήμερα, στην μεταμοντέρνα ψυχολογία του 21ου αιώνα, η θεωρία του Δαρβίνου αποτελεί ακόμα τη βάση μιας ολόκληρης ψυχολογικής προσέγγισης, της Ψυχολογίας της Εξέλιξης, ή αλλιώς της βίο-εξελικτικής ψυχολογίας. Η θεωρία αυτή παρουσιάζει μία διαφορετική εικόνα για τα δύο φύλα, τονίζοντας τις διαφορές τους ήδη από τις αρχές τις

ανθρώπινης εξέλιξης. Ο άνδρας, για παράδειγμα είναι εκείνος που παλεύει για την επιβίωσή του 'σαν πολεμιστής μέσα σε ένα κλίμα ανταγωνισμού για την αναπαραγωγή του είδους' (Buss, 2009). Όπως συνέβαινε δηλαδή πριν από χιλιάδες χρόνια, ακόμα και από την εποχή του κυνηγιού, με τη διαφορά ότι τώρα το κοινωνικό πλαίσιο έχει μετεξελιχθεί σε εντελώς διαφορετικό. Αυτό όμως κατά τους μετά-δαρβινιστές δεν αλλάζει καθόλου τις ουσιαστικές ανθρώπινες προτεραιότητες και ανάγκες, ούτε και τους ψυχολογικούς μηχανισμούς που κουβαλά ο άνθρωπος εγκέφαλος (Buss, 2009). Κατά συνέπεια, ο σημερινός άνδρας δε διαφέρει από τον πρωτόγονο άνδρα σε πολλές πτυχές της, ως επί το πλείστον βιολογικής, ζωής του. Η εναλλαγή είναι ότι πλέον ζει σε ένα πολύ πιο εξελιγμένο περιβάλλον, όπου συνεχίζει κανονικά να παλεύει για την επιβίωσή, για την αναπαραγωγή του είδους και για την ομαλή διατήρηση της ισορροπίας στη φυσική εξέλιξη. Σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, οι σεξουαλικές ανάγκες και οι ρομαντικές επιλογές των δύο φύλων είναι στρατηγικές, συγκεκριμένες και διαχωρισμένες (Buss & Schmitt, 1993). Οι άνθρωποι λειτουργούν συνειδητά ή ακόμα και υποσυνείδητα, με ψυχολογικούς μηχανισμούς, οι οποίοι προκαθορίζουν το πως θα κινηθούν όταν θέλουν να ζευγαρώσουν και να σχετιστούν. Συνεπώς, τα κριτήρια επιλογής συντρόφων για περιστασιακό σεξ ή για μακροχρόνια δέσμευση διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αντρών και γυναικών, καθώς τα δύο φύλα έχουν εντελώς διαφορετικές προτεραιότητες για το τι σύντροφο θα επιλέξουν. Για παράδειγμα, ένας άντρας έχει μεγαλύτερη τάση για περιστασιακό σεξ και βραχυχρόνιες σχέσεις, καθώς μέσω του οργάνου αναπαραγωγής του έχει ατελείωτο σπέρμα να διαθέσει στη φύση για να ικανοποιήσει με αυτό πολλά, διαφορετικά θηλυκά, ενώ ακόμα μπορεί και να αναπαράγει το είδος του μέσω πολλών γυναικών (Buss & Schmitt, 1993; Schmitt, 2003). Αντιθέτως, μία γυναίκα δεν επιλέγει συντρόφους με αυτή τη στρατηγική, καθώς ενεργοποιούνται ψυχολογικοί μηχανισμοί εξέλιξης που θυμίζουν τις προτεραιότητες ενός πτηνού με το πολύτιμο αυγό του (Oliver & Hyde, 1993; Buss & Barnes, 1986). Με άλλα λόγια, η συγγενής με την βίο-εξελικτική ψυχολογία, κοινωνιο-

βιολογία, υποστηρίζει πως, από τη στιγμή που το όργανο αναπαραγωγής της γυναίκας μπορεί να έχει επιλεκτικούς μόνο οργασμούς, η γυναίκα θεωρεί πως η ολοκληρωμένη σεξουαλική πράξη είναι κάτι πιο σπάνιο και πολύτιμο, πόσο μάλλον ο καρπός αυτής της πράξης, δηλαδή το παιδί. Συνεπώς, σε αντίθεση με τον άντρα, δεν έχει την καλύτερη σχέση με το περιστασιακό σεξ, καθώς συχνά το απορρίπτει και προχωρά προς την κατεύθυνση που ορίζει ο ψυχολογικός μηχανισμός της γυναικείας εξέλιξης, δηλαδή την μακροχρόνια δέσμευση για την ασφαλή αναπαραγωγή του είδους και την εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών συνθηκών για τα παιδιά της (Garcia, 2006; Schmitt, 2003; Buss & Schmitt, 1993).

Εστιάζοντας ακόμα περισσότερο στο ζήτημα της επιλογής συντρόφων για σεξ, η βασική βιο-εξελικτική θεωρία για τα φύλα (Buss & Schmitt, 1993; Schmitt, 2003) έχει καταλήξει ξεκάθαρα στο συμπέρασμα ότι οι άντρες είχαν, έχουν και θα έχουν περισσότερες σεξουαλικές συντρόφους από τις γυναίκες σε όλο το φάσμα της ζωής τους, υιοθετώντας μία βραχυχρόνιου τύπου στρατηγική επιλογής. Η αλήθεια είναι πως πολλές μελέτες έχουν επιβεβαιώσει στατιστικά την υπόθεση αυτή, αφού από τις δηλώσεις των αντρών προέκυπταν μεγαλύτεροι αριθμοί συντρόφων στην παρούσα φάση της ζωής τους, αλλά και μεγαλύτερη πρόθεση αύξησης αυτού του αριθμού στο μέλλον. Ωστόσο η υπόθεση αυτή, θεωρητικά αλλά και μεθοδολογικά, δεν έχει λάβει υπόψη της τις υπερεκτιμημένες απαντήσεις από πλευράς αντρών, που από τη μία είναι πιθανό να εκφράζουν πεποιθήσεις πιο κοντά στο κοινωνικά επιθυμητό παρά στην πραγματικότητα, από την άλλη φαίνεται δεν διερευνά την άγνοια για το τι κάνουν πραγματικά οι άλλοι, αφού οι θέσεις των δύο φύλων ερμηνεύονται ως γενικοί κανόνες και όχι ως διαπροσωπικές επιλογές.

Επιπροσθέτως, αν και κάποιες έρευνες υποστηρίζουν πως οι γυναίκες επηρεάζονται πιο πολύ από τη γνώμη του κοντινού, φιλικού περιγύρου (Billy & Udry, 1985; Baumeister, 2001), οι άντρες έχουν δείξει επίσης να επηρεάζονται πολύ από τις γνώμες και τις συμπεριφορές των φίλων. Αυτή

η υπόθεση επιβεβαιώθηκε σε βαθμό μάλιστα που φάνηκε πως ο καθοριστικότερος παράγοντας για να προβλέψει κανείς τις προθέσεις των αντρών είναι να ελέγξει την επιβεβαίωση που θα πάρουν οι άντρες από τους φίλους τους αν εκφράσουν τις επιθυμητές κοινωνικά προθέσεις, παρά αυτό που όντως επιθυμούν να πράξουν (Baumeister, 2001). Αυτό το εύρημα ταιριάζει πολύ με την υπόθεση της πλουραλιστικής άγνοιας σε απαντήσεις των αντρών για το περιστασιακό σεξ, καθώς, αν οι άντρες θεωρούν τόσο σημαντική τη φιλική επιβεβαίωση, τότε πιθανότατα να επαναπροσδιορίσουν τις πραγματικές τους πεποιθήσεις και προθέσεις για να εκφράσουν αυτές που θα είναι αποδεκτές από τους φίλους και τον περίγυρό τους.

Άλλωστε, εάν οι άντρες έχουν ξεκάθαρη επιλογή βραχυχρόνιας στρατηγικής, γιατί τελικά 7 στους 10 παντρεύονται (ή τουλάχιστον παντρεύονταν μέχρι πριν μία δεκαετία); Οι βιοεξελικτικοί απαντούν σε αυτήν την ερώτηση πέφτοντας εν μέρει, σε μία αντίφαση, αφού επαναδιατυπώνουν πως τελικά και τα δύο φύλα θέλουν περισσότερο από όλα να έχουν μία μακροχρόνια σχέση, η οποία όμως θα έχει άλλες προτεραιότητες για τους άνδρες, άλλες για τις γυναίκες. Επίσης, αν η διαφορετικότητα στις επιλογές σεξουαλικών επαφών είναι δεδομένη για τα δύο φύλα και όλοι οι άντρες κάνουν συχνότερα σεξ από όλες τις γυναίκες, πώς τελικά η (ετερόφυλη) σεξουαλική πράξη έχει και τα δύο φύλα την ίδια στιγμή εκεί; Το ερώτημα αυτό είναι που προτρέπει συχνά τους ερευνητές να αναζητούν και διαφορετικές απαντήσεις από τις νόρμες της βίο-θεωρίας, αφού τα δύο φύλα ενδέχεται εύκολα να προσυπογράφουν το κοινωνικά επιθυμητό ανανεώνοντας συνέχεια νόρμες. Κάτι τέτοιο πάντως διαψεύσθηκε στην προκλητική έρευνα των Clark και Hatfield (1989), καθώς εκεί οι άντρες φοιτητές δεν απάντησαν απλά σε ένα ερωτηματολόγιο, αλλά έδειξαν πως και συμπεριφορικά αποκρίνονται εξίσου θετικά στο κάλεσμα μίας γοητευτικής ερευνήτριας (γνώριζε μόνο εκείνη ότι η πρόσκληση για ερωτική επαφή ήταν μέρος ενός πειραματικού σχεδιασμού) με την οποία αφού ξεκίνησε ένα σύντομο φλερτ, θα κατέληγαν σε μία πιθανή σεξουαλική επαφή στο δωμάτιό της. Στην ίδια μελέτη, οι

γυναίκες δεν αποδέχθηκαν την πρόταση για σεξουαλικό παιχνίδι και ολοκληρωμένη συνεύρεση στο δωμάτιο του αντίστοιχου άντρα ερευνητή, θεωρώντας πως δεν είναι σε θέση να δεχθούν μία τέτοια πρόταση από έναν άγνωστο, ακόμα και αν εκείνος τους είχε φανεί γοητευτικός.

Πάντως, η μετά ανάλυση των Oliver και Hyde (1993) που έλαβε υπόψη της όλες τις πλευρές του θέματος από έρευνες περίπου δυόμισι δεκαετιών, συμπεραίνει πως τα δύο φύλα σε γενικές γραμμές θέλουν μάλλον παρόμοια πράγματα όταν επιλέγουν ερωτικούς συντρόφους, εκτός από την πολύ πρώιμη, ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή και το θέμα του αυνανισμού (Oliver & Hyde, 1993). Στα δύο αυτά ζητήματα οι άνδρες έχουν δείξει συνολικά μία επίμονα θετική στάση, ενώ οι γυναίκες διαφοροποιούνται αρκετά και συχνά υιοθετούν κριτική σκοπιά (ειδικά απέναντί στο θέμα του αυνανισμού σε μικρή ηλικία). Ολοκληρωτικά πάντως, δεν διευκρινίζεται ξεκάθαρα αν και στα σημεία που υπάρχουν φανερές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων επιβεβαιώνεται η βίο-εξελικτική οπτική γωνία ή αν απλά κάποιες ακραίες περιπτώσεις, κυρίως αντρών, δηλώνουν υπερβολικά πολλές σεξουαλικές επαφές ή / και συμπεριφέρονται ακραία, διαστρεβλώνοντας την κατά τα άλλα κοντινή εικόνα μεταξύ των φύλων (Oliver & Hyde, 1993).

Η μετά-δαρβινική θεωρία υποστηρίζει πως πολλά ακόμα κριτήρια που έχουν προτεραιότητα για τους άντρες δεν έχουν την ίδια ισχύ για τις γυναίκες και το αντίστροφο. Για παράδειγμα, μία διαφορά στις προτιμήσεις των δύο φύλων για τις διαπροσωπικές τους επιλογές είναι η σημασία που έχει η εξωτερική ελκυστικότητα. Η εξωτερική εμφάνιση υποτίθεται πως είναι στις βασικές προτιμήσεις κατά κύριο λόγο των αντρών ακόμα και κατά τις βραχυχρόνιες ερωτικές επαφές, στις οποίες μάλιστα είναι πιθανό να δοθεί ακόμα μεγαλύτερη έμφαση σε εξωτερικά και μόνο χαρακτηριστικά (Buss & Schmitt, 1993; Norman & Kendrick, 2006). Κάτι τέτοιο είναι φυσική συνέπεια της έννοιας που έχει η ομορφιά, η οποία βίο-εξελικτικά αποτελεί προνόμιο και χαρακτηριστικό της γυναικείας κυρίως φύσης. Ακόμα πιο συγκεκριμένα, οι μετά-δαρβινιστές ψυχολόγοι τονίζουν πως η εξωτερική έλξη είναι αυτή που προκαλεί το ερέθισμα της σεξουαλικής

διέγερσης στα ανδρικά όργανα αναπαραγωγής και είναι επόμενο οι γυναίκες να χρησιμοποιούν αυτή τους την ιδιότητα για να προσελκύσουν ένα εύρος αντρών, από τους οποίους θα διαλέξουν τον ένα που θα θελήσουν να κάνουν πατέρα των παιδιών τους. Έκείνος με τη σειρά του θα προσφέρει τα κατάλληλα γονίδια αλλά και τα εχέγγυα για κοινωνικό κύρος και οικογενειακή σταθερότητα (Buss & Schmitt, 1993; Schmitt, 2003). Συνεπώς, οι γυναίκες δεν δίνουν και πολύ σημασία στην εξωτερική εμφάνιση όταν επιλέγουν κάποιον για μακροχρόνια δέσμευση, αφού αυτή λέει κάτι μόνο για ένα μέρος της ποιότητας των γονιδίων αλλά όχι για το κοινωνικό κύρος, τη σιγουριά και την οικογενειακή ασφάλεια που αναζητούν. Επομένως, η εξωτερική ομορφιά δεν μπορεί παρά να αποτελεί ένα είδος πολυτέλειας για την γυναικεία επιλογή, αφού, χωρίς να θεωρείται εντελώς αμελητέα, δεν προβάλλει ως σημαντική στους μακροχρόνιους δεσμούς. Από την άλλη όμως, η βίο-εξελικτική θεωρία δεν έχει δώσει κάποια ξεκάθαρη απάντηση για το ερέθισμα της γυναικείας σεξουαλικότητας και του γυναικείου οργάνου ειδικά δε σε σχέση με την εξωτερική εμφάνιση των αντρών, καθώς τα ευρήματα δείχνουν πως για βραχυχρόνιες ερωτικές σχέσεις ή απλά πρόσκαιρες συνενυρέσεις, οι γυναίκες έχουν στο μυαλό τους την ελκυστικότητα ως πολύ βασικό χαρακτηριστικό και διαλέγουν συντρόφους δίνοντας στην εξωτερική έλξη σχεδόν ίση βαρύτητα με αυτή που δίνουν οι άντρες (Buss & Schmitt, 1993; Norman & Kendrick, 2006). Συνεπώς, μέσα από αυτή την οπτική, φαίνεται πως και οι γυναίκες διεγείρονται βιολογικά μέσω εξωτερικών ελκυστικών χαρακτηριστικών, ωστόσο ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας που υποτιμά την ικανοποίηση που προκαλεί η απόλαυση του σεξ και η υποτιθέμενη δυσκολία του ολοκληρωμένου οργασμού κατά την πράξη, διαιωνίζουν το ανδροκρατούμενο διπλό στάνταρντ ηθικής σε σεξουαλικά ζητήματα και δεν επιτρέπουν στη γυναίκα να υιοθετήσει στάσεις που θα της απελευθέρωναν σεξουαλικές αρετές. Με άλλα λόγια η κοινωνική εστίαση είναι στην προβολή ενός εμπορευματοποιημένου, γυναικείου σεξουαλικού ιδεώδους, που προβάλλει το γυναικείο καλλίγραμμο σώμα σαν αντάλλαγμα στην κοινωνική και οικογενειακή προσφορά ηγεσίας του

άντρα (Baumeister, 2001). Πάντως, η αλλαγή στους ρόλους των δύο φύλων τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, ο φεμινισμός και η σεξουαλική επανάσταση, έχουν μάλλον ξεγυμνώσει αυτή την παραδοσιακά πατριαρχική ηθική και αντικρούουν συχνά όχι μόνο τις θεωρητικές εξηγήσεις των βίο-εξελικτικών αλλά και την αλληλεπίδραση των δύο φύλων στην πράξη, μέσω αλλαγής προτεραιοτήτων, συμπεριφοράς και διαφορετικής ταυτοποίησης με τον κοινωνικό ρόλο του κάθε φύλου. Άλλωστε, ακόμα και σε μία πρόσφατη έρευνα (Vandello et. al, 2008) φάνηκε πως οι συμπεριφορές που θεωρούνται ανδρόγυνες συνεχίζουν να αποτελούν ρεαλιστική επιλογή μόνο για το γυναικείο φύλο, καθώς σε μία εξαιρετικά έξυπνη πειραματική διαδικασία η ανδρική ομοφοβία (Bem, 1996) εμπόδισε νεαρούς άνδρες να πάρουν ενδεικτικά το ρόλο ενός κομμωτή, αν πρώτα δεν είχαν δηλώσει φανερά ότι είναι ετερόφυλοι. Ο αντίστοιχος πειραματικός έλεγχος δεν είχε στατιστική σημασία για τις γυναίκες, όταν κλήθηκαν να κάνουν αντρικές στερεοτυπικά δουλειές ή να υιοθετήσουν συμπεριφορές που θυμίζουν κυρίως άντρες.

Στο ίδιο μήκος κύματος, οι νόρμες της βίο-εξελικτικής θεωρίας τοποθετούν το θέμα της προοπτικής απογόνων ανάμεσα στις διαφορετικές γραμμές των δύο φύλων, καθώς διάφορες έρευνες (Dunkel & Papini, 2005; Buss & Schmitt, 1996; Buss, 1995; Buss, 2009; Schmitt, 2003; Buss & Barnes, 1986), υποστηρίζουν και πάλι πως οι μηχανισμοί του εγκεφάλου των ανθρώπων δεν μπορούν παρά να έχουν συνέχεια στο επίκεντρο μία στρατηγική επιλογής σχετική με την αναπαραγωγή του είδους. Αναφορικά με τη θεωρία αυτή και τους άντρες, η επιλογή τους εστιάζει περισσότερο σε μία σύντροφο σεξουαλικά αποκλειστική και πιστή, ώστε να διασφαλίσουν με σιγουριά το γεγονός πως θα είναι οι ίδιοι πατέρες του παιδιού τους και θα αναπαράγουν τα δικά τους γονίδια. Κατά συνέπεια, μία σεξουαλικά αποκλειστική και αφοσιωμένη σύντροφος έχει προβάδισμα για τη δημιουργία μίας σχέσης με μακροχρόνια προοπτική (Buss & Schmitt, 1993; Oliver & Hyde, 1993; Li & Kendrick, 2006; Buss et. al, 1992). Από την άλλη, οι γυναίκες δεν έχουν παρά να διασφαλίσουν το υγιές μέλλον των παιδιών τους,

με τα οποία είναι τόσο πολύ δεμένες και μέσα από τα οποία προσδιορίζουν τον σεξουαλικό τους ρόλο (Vandello, et. al, 2008). Άρα θα φροντίσουν να επιλέξουν έναν σύντροφο με κοινωνικό κύρος, που να προσφέρει ασφάλεια και να έχει όσο το δυνατόν υγιέστερα γονίδια, ώστε να εξασφαλίσουν μία πολύ καλή μητρότητα. Επιπλέον, η προοπτική απογόνων μοιάζει να είναι σε πρώτη μοίρα αναφορικά με τη γυναικεία επιλογή μακροχρόνιου δεσμού (Buss & Schmitt, 1993; Stone, Shackelford & Buss, 2007). Ως εκ τούτου, και η φύση της γυναίκας είναι πλησιέστερα σε μία μακροχρόνια προοπτική δεσμού. Συνεπώς, μία γυναίκα προωθώντας το σκεπτικό της μακροχρόνιας δέσμευσης θα πρέπει να προτιμά συντρόφους που δείχνουν ήδη από τις πρώτες γνωριμίες πως θέλουν μακροχρόνια, δεσμευτική σχέση. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν αποδεικνύεται με βεβαιότητα τα τελευταία χρόνια και δεν είναι δεδομένη γυναικεία προτίμηση. Από την άλλη, ο μέσος άντρας έχοντας ως προτεραιότητα μία στρατηγική επιλογής βραχυπρόθεσμων ερωτικών παιχνιδιών χωρίς αποκλειστικές δεσμεύσεις, πιθανότατα να ψάχνει και για γυναίκες με την αντίστοιχη πρόθεση (Norman & Kendrick, 2006). Αυτό σημαίνει πως οι άντρες, αντιλαμβανόμενοι την πρόθεση μίας μακροχρόνιας ερωτικής δέσμευσης από πολλές γυναίκες, τείνουν να τις υποτιμούν και να στρέφουν το ενδιαφέρον τους αλλού. Η Hatfield και συνάδελφοί της (1984) είχαν τραβήξει και άλλο το σχοινί σε αυτό το επιχείρημα, λέγοντας πως οι άντρες θα πέσουν σε μία αντίφαση στην στρατηγική επιλογής τους. Πιο συγκεκριμένα, ενώ από τη μία οι άντρες ψάχνουν για την πρόσκαιρη σεξουαλική επαφή, από την άλλη θα αποφύγουν τις γυναίκες που είναι πολύ εύκολες να προσφερθούν, καθώς θα προχωρήσουν στο συνειρμό ότι «μία γυναίκα που είναι πολύ εύκολο να κατακτηθεί, αργότερα θα είναι δύσκολο να απομακρυνθεί» (Hatfield et. al, 1984). Το επιχείρημα αυτό πάντως, ενώ φαίνεται να ξεδιπλώνει μία αντίφαση μέσα στις εξηγήσεις της βίο-εξελικτικής θεωρίας για τις επιλογές των αντρών, εστιάζει και πάλι σε ένα τρόπο σκέψης που δεν ξεφεύγει από την κλασική διαφοροποίηση των δύο φύλων σχετικά με τον τρόπο που επιλέγουν συντρόφους. Αυτό που συνεχώς λείπει είναι η

βαρύτητα που θα μπορούσε να δοθεί στις ατομικές διαφορές των ερωτικών επιλογών και σε μηχανισμούς που οδηγούν σε μία πιθανή παρανόηση του ποια είναι η νόρμα και του τι πραγματικά ισχύει για τη σημαντικότερη μερίδα των ατόμων.

Νόρμες για την απιστία ή την έξω-δυσαισθητική σεξουαλική συμπεριφορά

Επεκτείνοντας τις διαφορές για τα δύο φύλα και σε νόρμες σχετικές με την ερωτική απιστία, βάσει των εξελικτικών μηχανισμών του εγκεφάλου τους, οι άνδρες ζηλεύουν πολύ περισσότερο όταν υποψιάζονται σεξουαλική, ή αλλιώς σωματική, απιστία της συντρόφου τους, παρά όταν υπάρχουν από μέρους μόνο συναισθήματα για κάποιον άλλο άνδρα. Σε ένα πείραμα του Buss και των συναδέλφων του (1992) οι συναισθηματικές αντιδράσεις των άντρων φάνηκαν άμεσα και ήταν έντονες όταν κλήθηκαν να φανταστούν εικόνες με τις συντρόφους τους να κάνουν σεξ με άλλον ή όταν ανακαλούσαν σωματική απιστία από παρελθοντική τους σχέση. Το σταθερό επιχείρημα των μετα-δαρβινικών για την μακροχρόνια επιλογή συντρόφου επικρατεί και σχετικά με την απιστία, καθώς θεωρητικά η άμεση και έντονη αυτή συναισθηματική αντίδραση των ανδρών απέναντι στη σωματική απιστία είναι συνέχεια της σκέψης της διασφάλισης της δικής τους πατρότητας, με την έννοια ότι μόνο με σωματική, ολοκληρωμένη επαφή ενδέχεται η σύντροφός τους να μεγαλώσει μαζί τους παιδί από άλλον πατέρα. Άλλωστε, στερεοτυπικά, βασιζόμενο σαν επιχείρημα πάνω στην ίδια θεωρία, η αναγνώριση και το μέγαλωμα από μέρους ενός άνδρα, παιδιού που δεν είναι δικό του, θεωρείται από τα πιο δύσκολα και αντισυμβατικά για άνδρες, γεγονότα οικογενειακής ζωής και προσωπικής ματαίωσης (Schmitt, 2003). Από την άλλη, μία συναισθηματική σχέση της συντρόφου τους, χωρίς να έχει απαραίτητα και σεξουαλική ολοκλήρωση, επειδή δεν καταλήγει άμεσα σε απειλή για την πατρότητά τους, δεν προκαλεί τόσο ακραία ζήλεια, σύμφωνα πάντα με την βίο-εξελικτική θεωρία. Ωστόσο, δεν μπορεί να ξεχάσει

κάνεις το γεγονός πως το επιχείρημα αυτό έρχεται σε ρήξη με άλλες θεωρητικές προεκτάσεις των βίο-εξελικτικών, καθώς, ενώ από τη μία υποστηρίζουν πως οι γυναίκες είναι διαθέσιμες σε μεγάλο βαθμό μόνο κάτω από συνθήκες συναισθηματικής ασφάλειας για να προχωρήσουν στην ολοκληρωμένη σεξουαλική συνεύρεση, από την άλλη βρίσκουν τις συναισθηματικές σχέσεις λιγότερο επικίνδυνες για την εξασφάλιση της πατρότητας των αντρών. Αυτό έχει, ως ένα βαθμό, διερευνηθεί ως μονότονη εξήγηση του εγκεφαλικής λειτουργίας μόνο των αντρών, αφού κατά τον τρόπο που αντιλαμβάνονται οι άντρες την δική τους συμπεριφορά, προβάλουν κάποια χαρακτηριστικά της και στη γυναικεία. Η ισχύς του επιχειρήματος αυτού θυμίζει το επιχείρημα σχετικά με την υπερεκτίμηση ή και υποεκτίμηση της απιστίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, όχι όμως για λόγους πλουραλιστικής άγνοιας ή παρανόησης της νόρμας μεταξύ των δύο φύλων (Goetz & Casey, 2009). Το σταθερό βίο-εξελικτικό επιχείρημα είναι πως έχουν δημιουργηθεί οι εγέφαλοι των ανθρώπων κατά τρόπο τέτοιο, ώστε να πέφτουν σε αυτές τις "παγίδες" ζήλιας ή και παρανόησης της απιστίας των άλλων.

Από την άλλη, η γυναικεία θέση στο θέμα της απιστίας διαχωρίζεται τελείως βάση αυτής τη θεώρησης, αφού η γυναίκα είναι μάλλον ανεκτική στη σωματική απιστία, καθώς μία τέτοιου είδους απιστία δεν απειλεί την οικογενειακή γαλήνη και σταθερότητα που επιζητούν, άρα μπορούν να είναι σίγουρες πως η επένδυσή τους για τον σύντροφο που διάλεξαν θα είναι εντάξει αν αυτός παραμένει συναισθηματικά πιστός και αφοσιωμένος (Buss & Barnes, 1996). Κάτι τέτοιο όμως δεν ισχύει και για τον κίνδυνο συναισθηματικής προσκόλλησης του συντρόφου τους σε μία άλλη γυναίκα, καθώς εκεί η γυναικεία επένδυση απειλείται άμεσα και δεν τελεσφορεί, άρα η ανοχή μιας γυναίκας για κάτι τέτοιο είναι μηδαμινή και τα επίπεδα της ζήλιας πολύ υψηλά, σε περίπτωση που αντιληφθούν ότι αρχίζει η συναισθηματική επικοινωνία του συντρόφου τους και όχι απλά η σωματική του ικανοποίηση. Αξίζει να σημειωθεί πάντως πως αυτή η διακριτή διχοτόμηση της απιστίας σε σωματική και συναισθηματική μοιάζει να είναι

βολική για την βίο-εξελικτική ψυχολογική ματιά, καθώς ταιριάζει απόλυτα στον τρόπο με τον οποίο διαχωρίζονται στη θεωρία αυτή οι άντρες από τις γυναίκες. Σημαντικότερες όμως ερευνητικές υποθέσεις μένει να γίνουν και σχετικά με την μικτή απιστία, η οποία μπορεί να μη διαχωρίζει ανάμεσα στα δύο φύλα, αλλά δεν είναι τυχαίο πως πιθανότατα αποτελεί τη συχνότερη μορφή μετρήσιμης απιστίας, και προκαλεί πολλά διαζύγια, απότομους χωρισμούς, ακραίους τσακωμούς, χρόνια σχεσιακή δυσφορία, υπερβολική ζήλεια ή ακόμα και επιθέσεις με δολοφονικές απόπειρες ή ενέργειες (Hendrick & Hendrick, 2000).

Διπλό Στάνταρ

Η ομολογουμένως μονόπλευρη θεωρητική βάση της βίο-εξελικτικής ψυχολογίας εξηγεί και το διπλό στάνταρ (Baumeister, 2001) της αντρικής απέναντι στη γυναικεία απιστία ως συνέχεια του σκεπτικού για μηχανισμούς ανθρώπινης εξέλιξης, τοποθετημένους ομοιογενώς, στα αντίστοιχα εγκεφαλικά μέρη των δύο φύλων. Από τη μία, οι άνδρες υποτίθεται πως δεν θα ανεχθούν τη γυναικεία απιστία και θα την τιμωρήσουν αυστηρά αν την αντιληφθούν, όχι μόνο παύοντας τη σχέση αλλά και τιμωρώντας την και σαν ισχυρό αδίκημα. Δεν είναι τυχαίο πως η γυναικεία μοιχεία θεωρείται στην Αμερικάνικη κουλτούρα και σε άλλους πολιτισμούς ως αδίκημα που δικαιολογεί ακραία τιμωρία από μέρος του ανδρός (Daly, Wilson & Weghorst, 1982). Επομένως, η ανδρική σεξουαλική ζήλεια δικαιολογείται πλήρως και σε αυτήν οφείλονται και πολλές γυναικείες κακοποιήσεις από μέρους των συντρόφων τους (Hendrick & Hendrick, 2000). Από την άλλη, η ανδρική απιστία όχι μόνο δεν είναι άξια τιμωρίας, αλλά πολλές φορές εκλαμβάνεται ακόμα και σαν φυσιολογικό κομμάτι της ζωής, ενώ μεταξύ ανδρών μπορεί και να επιβραβεύεται (Baumeister, 2001). Πάντως, η έρευνα για τη ζήλεια δεν αποδεικνύει απαραίτητα σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα, πράγμα που φανερώνει πως οι μετρήσεις γύρω από την

απιστία και τη ζήλεια δεν δίνουν βαρύτητα στις ειδικές συνθήκες που λαμβάνουν χώρα σε κάθε ξεχωριστό ζευγάρι και σε κάθε διαπροσωπική σχέση (Hendrick & Hendrick, 2000). Άλλωστε τα συνολικά ποσοστά για την απιστία, αν και υπάρχουν σημαντικές πολιτισμικές διαφορές, δεν δείχνουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των δύο φύλων, αφού σύμφωνα με την έρευνα των Drigotas & Barta (2001), τα ποσοστά κυμαίνονται για τους άντρες κοντά στο 28% και για τις γυναίκες στο 25,5%, αναφορικά με την απιστία σε γάμο ή σε μακροχρόνια σχέση. Εκτείνονται όμως στο διπλάσιο και για τα δύο φύλα (άλλο ένα 24% για τους άντρες και περίπου άλλο ένα 25% για τις γυναίκες) όταν η ερώτηση αναφέρεται και για προηγούμενη μακροχρόνια δέσμευση εκτός της παρούσας. Η εικόνα λοιπόν μεταξύ των δύο φύλων δεν μοιάζει με τις κλασικές νόρμες και τους ρόλους που τα δύο φύλα θεωρητικά υιοθετούν και θεωρίες όπως η βίο-εξελικτική δεν είναι σίγουρο αν μπορούν να προσδιορίσουν την αλλαγή που επέρχεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο φύλων τις τελευταίες δεκαετίες (Oliver & Hyde, 1993).

Κοινωνικό-πολιτικές εξηγήσεις

Μελετώντας την εξέλιξη στο γυναικείο φύλο μετά την δεκαετία του '80 και την σεξουαλική επανάσταση, διαπιστώνει κανείς πως οι ιδεολογίες που διαμορφώνονται κοινωνικό-πολιτικά έχουν μεγάλη επιρροή στις διαπροσωπικές επιλογές και την σεξουαλικότητα των δύο φύλων και όχι μόνο στις γυναίκες, όπως επιμένουν γνωστοί θεωρητικοί (Baumeister, 2001). Στο βαθμό πάντως που τίθεται θέμα γενικού κανόνα ή νόρμας (το τι θεωρεί η μέση γυναίκα ότι επιλέγουν "κανονικά" οι άλλες), τότε είναι πολύ πιθανό, η γυναικεία σεξουαλική επιθυμία για επιλεκτική ή διαφοροποιημένη σεξουαλικότητα να είναι ως ένα βαθμό καταπιεσμένη μέσα στα κοινωνικά πρότυπα. Ωστόσο, μέσα από την πατριαρχική εκμετάλλευση των γυναικών ιστορικά αλλά και σε πιο σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα, όπως προτείνει και ο Baumeister (2001) μπορούν να δοθούν

απαντήσεις για τη φύση της γυναικείας σεξουαλικότητας. Η ευελιξία του γυναικείου φύλου μέσα από τις δυσκολίες που συναντά ιστορικά φαίνεται να έχει προκαλέσει τελικά ένα πλεονέκτημα για τη γυναικεία σεξουαλικότητα, η οποία έχει να επιδείξει μία ιδιαίτερη πλαστικότητα σε σχέση με την αντρική. Ακόμα όμως και αυτή η πολύ έξυπνα εμπνευσμένη προσέγγιση του Baumeister αποτυγχάνει να προσεγγίσει τις διαφορές, ως ένα θέμα διαπροσωπικής και ιδιοσυγκρασιακής επιλογής μέσα σε ένα περιβάλλον έντονης κοινωνικής επιρροής από τις νόρμες που διέπουν τα δύο φύλα για τις ερωτικές επιλογές τους.

Επίσης, σημαντική είναι η έρευνα και οι ακόλουθες θεωρητικές διατυπώσεις αναφορικά με τις επιμέρους αιτίες της έξω-δυσδικής συμπεριφοράς² ή απιστίας. Η βίο-εξελικτική εξήγηση στέκεται και σε αυτό το σημείο στην εξελικτική εγκεφαλική λειτουργία των φύλων, κυρίως μάλιστα μέσα από τη σταθερή στάση των αντρών. Θεωρίες που εστιάζουν σε κοινωνικά πολιτικά δεδομένα υιοθετούν την αντίληψη πως η κοινωνική πίεση κατά των γυναικών, που ιστορικά χαρακτήρισε τις γυναίκες ως ασθενές φύλο, καταπιέζει τη γυναικείες σεξουαλικές ορμές, που κατά τα άλλα μόνο ως ανύπαρκτες δεν μπορούν να χαρακτηριστούν (Baumeister, 2001). Οι άντρες μέσα από τις αρχές της πατριαρχικής κοινωνίας γίνονται υπεύθυνοι για το πότε και κάτω από ποιες συνθήκες η γυναικεία σεξουαλική επιθυμία θα εκφραστεί. Σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό οι άντρες παρουσιάζονται ως το ισχυρό φύλο που ασκεί συνολικά τον έλεγχο στην κοινωνική αλληλεπίδραση. Συνεπώς, οι άντρες με τη σειρά τους επιλέγουν εκείνοι πότε και κάτω από ποιες συνθήκες οι γυναίκες απιστούν, ενώ ταυτόχρονα πιέζουν απειλητικά τις δικές τους μόνιμες συντρόφους για σεξουαλική αποκλειστικότητα, ώστε να τις ελέγχουν συστηματικά και σε

² η απιστία κάτω από συνθήκες συμφωνημένης σχεσιακής σύμβασης ή αλλιώς μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που δεν αντιλαμβάνεται την σεξουαλική συμπεριφορά με άλλον / η σύντροφο έξω από την δυνάδα ως προδοσία σε συναισθηματικό επίπεδο, μπορεί να εκληφθεί απλά ως έξω-δυσδική σεξουαλική συμπεριφορά (Hansen, 1987). Σε ένα τέτοιο κοινωνικό πλαίσιο η σεξουαλική αποκλειστικότητα δεν θεωρείται αυτονόητη σε μία γαμιαία σχέση, αλλά αντίθετα η σεξουαλική πολυγαμία ή και η ανταλλαγή συντρόφων ακόμα και ανά ζεύγη μπορεί να θεωρηθεί καθιερωμένη. Ακόμα και σε κουλτούρες που συνολικά δεν αποδέχονται ένα τέτοιο μοντέλο σχέσεων, επιμέρους ζευγάρια ανθρώπων σε μακροχρόνιες σχέσεις κάνουν τέτοιες συμφωνίες είτε με ανοιχτή επικοινωνία, είτε κάποιες φορές και χωρίς την ίδια αμεσότητα.

συναισθηματικό επίπεδο (Hansen, 1987). Διαφορετική από τη μία, αλλά ως ένα σημείο ανάλογη, είναι και η θεωρία της ανταλλαγής στο επίπεδο των σχέσεων μεταξύ των δύο φύλων. Σύμφωνα με αυτήν, η γυναίκα δεν απιστεί εύκολα, έστω και αν οι άντρες θα επιθυμούσαν διακαώς συντρόφους άλλων αντρών για περιστασιακή συνεύρεση. Ωστόσο εδώ ακριβώς ξεδιπλώνεται μία αντίφαση για τη θεωρία της ανταλλαγής, καθώς ενώ οι άντρες θα προτιμούσαν γυναίκες εύκολες για περιστασιακό σεξ θα αρνούνται να αντιληφθούν ως τέτοιος τις δικές τους μακροχρόνιες επιλογές. Προκειμένου λοιπόν οι άντρες να προσελκύσουν ευκολότερα το γυναικείο φύλο για πρώιμη σεξουαλική επαφή, θα προσπαθήσουν να προσφέρουν υλικά ανταλλάγματα, δώρα ή κάποιου τύπου οικονομικές παροχές. Σύμφωνα με αυτό το επιχείρημα, οι γυναίκες αποφασίζουν ξεκάθαρα πότε θα προχωρήσουν σε σεξουαλική επαφή και πότε θα θεωρήσουν πως τα ανταλλάγματα από την πλευράς του άντρα είναι τέτοια που να αξίζουν τη δική τους συγκατάθεση. Πάντως, από τη μία η θεωρία της ανταλλαγής παρουσιάζει το γυναικείο φύλο ως εμπορεύσιμο προϊόν, από την άλλη υποβαθμίζει την σχεσιακή αλληλεπίδραση των δύο φύλων μόνο σε επίπεδο ανταλλάξιμων υλικό-τεχνικών παροχών και αρκετά λιγότερων συναισθηματικών διεργασιών. Συνεπώς και η απιστία τίθεται σαν ένα ανταγωνιστικό ζήτημα μεταξύ αντρών που δείχνουν ικανοί να προσφέρουν περισσότερα από τους άλλους για να κερδίσουν τη γυναικεία συγκατάθεση στο σεξ. Άρα η σεξουαλική επιθυμία, είτε εκτός αποκλειστικής дуάδας είτε σε επίπεδο δεσμευτικής σχέσης, παρουσιάζεται και πάλι ως αντρική υπόθεση, ενώ οι γυναίκες, αν και έχουν τον έλεγχο της τελικής έκβασης του σεξουαλικού, δεν φαίνεται να μπορούν με κάποιο τρόπο να εκφράσουν κάτι περισσότερο από συγκατάθεση ή άρνηση στα αντρικά θέλω.

Επιλογή σεξουαλικού συντρόφου και επιρροή

Στις επιρροές του κοινωνικού περιγύρου και στην έξω-δυναμική σεξουαλική συμπεριφορά φαίνεται να έχει δοθεί λιγότερη έμφαση, αν και υπάρχουν μελέτες που καταδεικνύουν πως η επιρροή στις γυναίκες είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η πλαστικότητα της γυναικείας σεξουαλικότητας του Baumeister (2001) εξηγεί θεωρητικά πως οι γυναίκες μπορούν να προσαρμοστούν στις τάσεις του φιλικού περιγύρου και έχουν την ελαστικότητα να κάνουν ή να μην κάνουν έξω-δυναμικό σεξ, ανάλογα με την πλησιέστερη προς αυτές κοινωνική επιρροή. Αντίθετα, η ίδια θεωρία βρίσκει τους άντρες δύσκαμπτους και πολύ συχνά ευάλωτους στην έξω-δυναμική συμπεριφορά, όχι όμως λόγω προσαρμογής στη φιλική νόρμα, αλλά λόγω της δικής τους ασυγκράτητης σεξουαλικής ορμής, επιχείρημα που ταιριάζει με αυτά των βίο-εξελικτικών εξηγήσεων. Πάντως, υπάρχουν και μελέτες που αντιτίθενται σε αυτό το σκεπτικό, αφού παρουσιάζουν ερευνητικά αποτελέσματα αυξημένης φιλικής επιρροής μεταξύ των αντρών κυρίως αναφορικά με την έκφραση των ερωτικών τους προσδοκιών (Billy & Udrih, 1985; Hansen, 1987). Αυτό δεν απέχει καθόλου από μία υπόθεση πως οι άντρες δεν έχουν την επίγνωση των γνωστικών μηχανισμών επιρροής σε ζητήματα ερωτικών επιλογών, αφού από τη μία, η συχνή και ειλικρινής επικοινωνία είναι χαρακτηριστικό μόνο στις κοντινές φιλίες και όχι στους ευρύτερους κύκλους κοινών δραστηριοτήτων, από την άλλη το αντρικό κοινωνικό πρότυπο φαίνεται να έχει έτσι κι αλλιώς την επικοινωνία σε δεύτερη μοίρα, αφού συχνή προτεραιότητα αποτελούν οι κοινές δραστηριότητες και όχι η μοιρασιά αναγκών και συναισθημάτων μέσω της λεπτομερούς συζήτησης (Hendrick & Hendrick, 2000; Lilleas, Ulla-Brit 2008). Αντίθετα, η γυναικεία επικοινωνία είναι αυξημένη στις φιλίες και αυτό μπορεί να είναι κάτι που φέρει ευκολότερα τις γυναίκες κοντά στον σωστό προσδιορισμό της φιλικής νόρμας. Πάντως, η ορθότερη γνώση της νόρμας δεν σημαίνει απαραίτητα και αντίστοιχη συμπεριφορά, αλλά σίγουρα σημαίνει καλύτερη επίγνωση του κοινωνικού περιγύρου και μάλλον και επίγνωση

της αξιολόγησης του εαυτού σε σχέση με άλλα μέλη της φιλικής ομάδας αναφοράς. Με αυτό το κριτήριο να υπερισχύει, θα λέγαμε πως οι γυναίκες μπορούν ευκολότερα να ξέρουν πως σκέφτονται και πως συμπεριφέρονται οι γυναίκες στον περίγυρό τους και πέφτουν δυσκολότερα θύματα πλουραλιστικής άγνοιας, δηλαδή παρερμηνεύουν σπανιότερα το τί πραγματικά κάνουν οι άλλες γυναίκες. Αυτός ο τρόπος σκέψης ενισχύει το επιχείρημα σχετικά με την ευκαμψία που δείχνουν οι γυναίκες στην συνολικότερη εικόνα αφομοίωσης κοινωνικών ρόλων και τον προσδιορισμό της κοινωνικής τάσης, της μόδας και της ορθής συμπεριφοράς με μέτρο τους κανόνες. Αντίλογος σε αυτά τα επιχειρήματα είναι το γεγονός πως το αντρικό φύλο έχοντας ιστορικά μία παγιωμένη και κυριαρχική αντίληψη στην αλληλεπίδραση μεταξύ των φύλων, δεν αλλάζει ρόλο στο πέρασμα των χρόνων και διατηρεί πιο ξεκάθαρες προτεραιότητες, πιο απλή αλληλεπίδραση αλλά και πιο στερεοτυπικό τρόπο σκέψης. Αυτό μάλιστα μπορεί να ενισχύει και τη δυσκαμψία του χαρακτήρα του, που αναφέρει ο Baumeister (2001), σε αντίθεση με την πλαστικότητα που επιδεικνύουν οι γυναίκες, οι οποίες τις τελευταίες δεκαετίες έχουν επαναπροσδιορίσει το ρόλο τους, καθώς σε προηγούμενες κοινωνίες είχαν έναν, φαινομενικά τουλάχιστον, κατώτερο και καταπιεσμένο ρόλο με μάλλον διαφορετικές προτεραιότητες. Συνολικά πάντως οι θεωρητικές εξηγήσεις που αναλύθηκαν παραπάνω δεν φαίνεται να επεξηγούν πλήρως τα μεταμοντέρνα δεδομένα για τις ερωτικές επιλογές και την απιστία στις μακροχρόνιες και γαμιαίες σχέσεις, ούτε να αποσαφηνίζουν το αν πραγματικά υπάρχουν ξεκάθαρες διαφοροποιήσεις ανά φύλο ή ανά συγκεκριμένη σχεσιακή κατάσταση. Σε τελική ανάλυση οι αιτίες της έξω-δυσადικής σεξουαλικής συμπεριφοράς (της απιστίας) είναι ένα θέμα προς διερεύνηση που μπορεί να τεθεί και ανεξαρτήτως των θεωριών για την γενικότερη κοινωνική αλληλεπίδραση των φύλων, αφού η κάθε στενή σχέση έχει και τη δική της, ξεχωριστή ιδιαιτερότητα.

Διαπροσωπικές αιτίες έξω-δυσδικής συμπεριφοράς ή απιστίας

Το αν οι αιτίες της απιστίας σε μία μακροχρόνια ή γαμιαία σχέση είναι εξολοκλήρου ένα θέμα προσωπικό, δηλαδή κυρίως του ατόμου που επιλέγει να προβεί σε αυτή τη συμπεριφορά (για παράδειγμα τα ναρκισσιστικά χαρακτηριστικά ενός συντρόφου), ή αν είναι άμεσο αποτέλεσμα της κακής σχεσιακής επικοινωνίας και εγγύτητας μεταξύ των δύο συντρόφων είναι ένα ερώτημα που δεν μπορεί να απαντηθεί μονόπλευρα. Συνήθως, οι μελετητές επιλέγουν ένα συγκεκριμένο αιτιατής σχέσης μεταξύ των προσωπικών χαρακτηριστικών του συντρόφου που απιστεί και της μειωμένης σχεσιακής ικανοποίησης που προκύπτει συχνά από τις συγκρουσιακές αλληλεπιδράσεις, τη φθορά του χρόνου, την μονοτονία και την έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των συντρόφων (Drigotas & Rusblet, 1992; Drigotas & Barta, 2001).

Έρευνες με βάση τη θεωρία του δεσμού (Bowlby, 1960) σίγουρα ρίχνουν το βάρος σε προσωπικά χαρακτηριστικά, κυρίως σε σχέση με το ύψος σύναψης δεσμού των ατόμων που σχετίζονται και απιστούν ή πέφτουν θύματα απιστίας. Θεωρητικά, το άτομο με ασφαλές είδος δεσμού από τη βρεφική και παιδική του ηλικία³ δεν προτίθεται να απιστήσει, καθώς δεσμεύεται με συνέπεια και αφοσίωση μέσα σε μία σχέση, ενώ διατηρεί και σχετικά υψηλά επίπεδα σχεσιακής ικανοποίησης μέσα από αυτή του την επιλογή (Drigotas & Selterman, 2007). Επίσης, κάνει και συχνότερα τελική επιλογή συντρόφου με ασφαλές ύψος δεσμού, αφού εκεί ταιριάζει καλύτερα και έχει παρόμοιες προτεραιότητες, ενώ ξεπερνά σχέσεις με άτομα που δεν έχουν

³ Η θεωρία δεσμού είναι μία πολύ βασική ψυχολογική θεωρία για τις διαπροσωπικές σχέσεις. Πρώτος ο Bowlby (1960) αναρωτήθηκε εύστοχα για τη σχέση της μητέρας και του βρέφους και τις συνέπειες που αυτή μπορεί να φέρει στο μετέπειτα σχετίζεσθαι του ατόμου. Συνοπτικά, τα άτομα που ένιωθαν ασφάλεια στην παιδική τους ηλικία στη σχέση τους με τη μητέρα τους σχετίζονται σαν ενήλικες ευκολότερα και με πιο υγιή τρόπο με κοντινούς άλλους και κυρίως με ερωτικούς συντρόφους, όπως επίσης μπορούν ευκολότερα να απεμπλακούν και από μία δυσλειτουργική σχέση, καθώς τη διακρίνουν, θέλουν σταδιακά να αποκοπούν και πιστεύουν ότι θα σχετιστούν με καλύτερες συνθήκες μετέπειτα (Feeney, Noller & Roberts, 2000). Αντίθετα, άτομα που σαν παιδιά βίωναν συχνά, ή βίωσαν έντονα κάποια στιγμή, ανασφάλεια στη σχέση τους με τη μητέρα τους, ανέπτυξαν ανασφαλή τύπο δεσμού και έχουν συγκεκριμένες δυσκολίες να σχετιστούν στην ενήλικη ζωή. Μεγάλο μέρος έρευνας που ασχολείται με το ύψος σύναψης δεσμού, τις συμβατότητες των συντρόφων ανάλογα με το ύψος δεσμού και για άλλες επιμέρους κατηγορίες και σχέσεις συντρόφων (αγχώδες αμφιθυμικό ύψος, αποφευκτικό ύψος) έχει δώσει απαντήσεις στο πως μπορεί η πρώτη σχέση στη ζωή ενός ατόμου να συνδέεται με την εξέλιξη του μοντέλου των σχέσεων που ακολουθεί και των σχεσιακών και σεξουαλικών επιλογών που κάνει.

ασφαλές ύφος, άρα μειώνει τις πιθανότητες να βρεθεί σε σχέση με συχνή απιστία και τηρεί τη σεξουαλική αποκλειστικότητα, τη δέσμευση και την αφοσίωση. Αντίθετα, άτομα με ανασφαλή ύφους δεσμού, αποφευκτικό ή και αγχώδες αμφιθυμικό, δεν μπορούν να διατηρήσουν σχεσιακή ικανοποίηση, ούτε θετικά επίπεδα δέσμευσης σε μία σχέση ή ακόμα και να ξεπεράσουν μία σχέση που είχε συνεχή δείγματα απιστίας από μέρους του συντρόφου (Drigotas & Selterman, 2007). Έτσι, ή αποφεύγουν να σχετίζονται, ή σχετίζονται συχνά, αλλά χωρίς δεσμευτικές επιλογές και με αυξημένη πιθανότητα απιστίας.

Η θεωρία του δεσμού εξηγεί τον τρόπο που σχετίζονται τα άτομα ανάλογα με το ύφος του βρεφικού τους δεσμού, όμως για να μιλήσει κανείς για τις αιτίες της απιστίας άμεσα στην ενήλικη ζωή εξετάζει τρεις πολύ σημαντικούς σχεσιακούς παράγοντες: την δέσμευση μέσα στη σχέση, καθώς και την ικανοποίηση που αντλεί κανείς από αυτήν. Άτομα που προτάσσουν αυτούς τους σχεσιακούς παράγοντες δεν απιστούν συχνά και μένουν πιο αφοσιωμένα στις ανάγκες τις δυάδας (Feeney, Noller & Roberts, 2000). Υψηλά επίπεδα δέσμευσης ή δεσμευτικής σχεσιακής επιλογής, έχουν αυτόματα μείωση των εναλλακτικών σεξουαλικών και σχεσιακών επιλογών, μείωση συμπεριφορών όπως προκλητική έλκυση άλλων συντρόφων και πολύ λιγότερες σκέψεις και συζητήσεις για χωρισμό (Drigotas & Barta, 2001). Επίσης, η δέσμευση ήταν και η μοναδική μεταβλητή που συνδεόταν καθαρά με τη διατήρηση της σχεσιακής ικανοποίησης μέσα σε μία σχέση στη έρευνα των Hendrick, Hendrick & Adler (1988) και σε αυτή των Drigotas, Safstrom & Gentillia (1999). Η σχεσιακή ικανοποίηση με τη σειρά της προβάλλει ως αποτρεπτικός παράγοντας για απιστία, καθώς συχνά μειωμένη ικανοποίηση σήμαινε απιστία (Drigotas, Safstrom & Gentillia, 1999), ενώ σπανιότερα έρευνες έδειξαν απιστία ανεξαρτήτως σχεσιακής ικανοποίησης (Hendrick & Hendrick & Adler, 1988). Η απώλεια, μείωση ή η αρνητική επιδείνωση του επιπέδου της επικοινωνίας και της υποστήριξης μεταξύ των συντρόφων είναι επίσης καθοριστικής σημασίας για τη σχεσιακή ικανοποίηση, άρα μπορεί να αποτελέσει παράγοντα

απιστίας, καθώς είναι και ένδειξη αρκετά μειωμένης αφοσίωσης στη σχέση (Hendrick & Hendrick, 2000). Επίσης, ελέγχεται συχνά αν υπάρχει γραμμική και χρονική σχέση με τα επίπεδα απιστίας, αφού για παράδειγμα, απιστία σε παλιότερη σχέση προέβλεπε εκ νέου απιστία σε νέα μακροχρόνια σχέση, ενώ και η δήλωση ατόμου ότι έχει πέσει θύμα απιστίας κυρίως στην πιο πρόσφατη ή και σε προηγούμενη σχέση, φαίνεται να προβλέπει υψηλότερα επίπεδα απιστίας, σαν αντιδραστική ή απενοχοποιημένη πλέον σεξουαλική πράξη. Αντιθέτως, άτομα που δεν απιστούσαν παλιότερα ή που δηλώνουν πως δεν έχουν έρθει και σε γνώριμη επαφή με απιστία συντρόφου σε παρελθούσα, πρόσφατη ή τωρινή σχέση, φαίνεται να έχουν συστηματικά μειωμένη πιθανότητα να απιστήσουν στο παρόν και στο προσεχές μέλλον (Drigotas & Barta, 2001).

Εισαγωγή στις υποθέσεις

Συνοπτικά, η θεωρητική ανασκόπηση παρουσίασε ένα μέρος των συνολικών συμπερασμάτων προηγούμενων ερευνών σχετικά με τον ρόλο των πεποιθήσεων στην κοινωνική συμπεριφορά, τον μηχανισμό της πλουραλιστικής άγνοιας, τις ερωτικές επιλογές των δύο φύλων, τις σεξουαλικές στρατηγικές της βίο-εξελικτικής ψυχολογίας, αλλά και μία σύντομη αναφορά σε μελέτες σχετικά με τις πτυχές και τις αιτίες της ερωτικής απιστίας. Η συνολική αποτίμηση αυτού του θεωρητικού συγκερασμού μεταξύ διαφορετικών θεωριών οδηγεί αναπόφευκτα σε μία ερευνητική μεθοδολογία που εισάγει ανταγωνιστικές υποθέσεις σχετικά με το θέμα των ερωτικών επιλογών των δύο φύλων. Συνεπώς, το γεγονός πως πολλά από τα θεωρητικά συμπεράσματα της εισαγωγής είχαν μεταξύ τους μία ανταγωνιστική χροιά δεν είναι αντιφατικό για το σκεπτικό της μελέτης. Η εκτεταμένη βιβλιογραφική έρευνα, από τη μία σε μελέτες που έχουν ως βάση τη βίο-εξελικτική ψυχολογία και από την άλλη σε μελέτες που διερευνούν

κοινωνικούς μηχανισμούς όπως η πλουραλιστική άγνοια, αποτυπώνει ακριβώς την αντιπαραβολή στις υποθέσεις που ακολουθούν και αποτελούν τον κορμό διερεύνησης της έρευνας που ακολουθεί, η οποία είναι διαχωρισμένη σε δύο μέρη (Μελέτη 1 - Μελέτη 2). Κατά τη διερεύνηση των υποθέσεων και για τα δύο μέρη της έρευνας, ενώ τα περισσότερα εργαλεία που χρησιμοποιούνται είναι κατασκευασμένα σύμφωνα με αυτά των βασικών ερευνών της βιο-εξέλιξης για τις στρατηγικές επιλογής των δύο φύλων (Buss & Schmitt, 1993), οι αναδιατυπώσεις για το μέσο εκπρόσωπο του φύλου αντνακλούν μεθοδολογικά τις έρευνες για τη διερεύνηση του κοινωνικό-γνωστικού μηχανισμού της πλουραλιστικής άγνοιας (αντιπαραβολή εαυτού με τον μέσο άλλο της ομάδας αναφοράς). Σε αυτή την έρευνα οι ομάδες αναφοράς είναι ομάδες ατόμων του ίδιου φύλου και εξετάζεται η σχέση της εκτίμησης των κριτηρίων ερωτικής επιλογής και της στάσης απέναντι στις τρεις πτυχές απιστίας, από τη μία δηλαδή έχουμε τις δηλώσεις του προσωπικού εαυτού και από την άλλη τις αντίστοιχες εκτιμήσεις για ένα μέσο όρο ενός γνωστού κοινωνικού περίγυρου.

Συμπερασματικά, η αντιπαραβολή των βιο-εξελικτικών προβλέψεων για τα κριτήρια επιλογής και την απιστία από τη μία για τον ίδιο τον εαυτό και από την άλλη για την εκτίμηση του μέσου εκπρόσωπου του ίδιου φύλου, διερευνά την υπόθεση πλουραλιστικής άγνοιας τουλάχιστον σε τρία βασικά πεδία των στρατηγικών επιλογής συντρόφων (κριτήρια επιλογής συντρόφων, προοπτική απογόνων, δεσμευτική, αποκλειστική επιλογή μακροχρόνιας προοπτικής ή αρέσκεια βραχυχρόνιων επαφών, σεξουαλική απόλαυση, στις Μελέτες 1 και 2) αλλά και σε σχέση με την προηγούμενη, τωρινή αλλά και μελλοντική πρόθεση για απιστία των εκπροσώπων του ίδιου, καθώς και του άλλου φύλου (στη Μελέτη 2). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως οι υποθέσεις τονίζουν και τη σημασία συγκρίσεων μεταξύ των δύο φύλων, όχι όμως με θεωρητικό στόχο να υπονοήσουν κάποια προϋπάρχουσα δομή που καταδεικνύει διαφυλική ετερογένεια, αλλά για να εξετάσουν συμπεράσματα παράλληλα, ή ξεχωριστά για τις ερωτικές επιλογές του κάθε φύλου

και να διερευνήσουν τις ανάλογες ομοιότητες ή διαφορές. Συνοπτικά, το βασικό ερώτημα των υποθέσεων της μελέτης είναι κατά πόσο και σε τι βαθμό θα προκύψουν σημαντικές διαφορές, κυρίως ανά φύλο αλλά και μεταξύ των φύλων, όταν απαντούν αντιπαραβάλλοντας τις νόρμες που θεωρούνται κυρίαρχες, με τις πεποιθήσεις για τον προσωπικό εαυτό σε μία σειρά από ερωτήματα που θεωρούνται δομικά για την ψυχολογία των ερωτικών επιλογών. Θεωρητικά, η επαλήθευση μίας υπόθεσης για καθαρά σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας των δύο φύλων, δηλαδή οι σημαντικές διαφορές μεταξύ των εκτιμήσεων του εαυτού και των εκτιμήσεων για το μέσο ή τυπικό εκπρόσωπο του ίδιου φύλου, περισσότερο ανταγωνίζεται, παρά προσυπογράφει, την εγκυρότητα της βασικότερης νόρμας που επικρατεί για τις ερωτικές επιλογές ανδρών και γυναικών. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κεντρική νόρμα για τις επιλογές των δύο φύλων είναι αυτή που αναφέρεται σε επιμέρους στρατηγικές που εξυπηρετούν τη βασική προϋπόθεση της βιολογικής θεωρίας, δηλαδή την επιβεβαίωση των διαφορετικών, ανά φύλο, εγκεφαλικών μηχανισμών που σκοπεύουν αμιγώς στη διαιώνιση του είδους.

Η σημασία της σχεσιακής κατάστασης και η σημασία του διαχωρισμού εαυτού και μέσου άλλου: η πειραματική συνθήκη.

Η συνολική έρευνα διαφοροποιείται σε δύο ξεχωριστές μελέτες (Μελέτη 1 και Μελέτη 2), ανάλογα με μία αρχική δήλωση που προσδιορίζει τη σχεσιακή κατάσταση των ατόμων που κλήθηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια. Συνεπώς υπάρχουν διαφορές στα ερωτήματα που αναφέρονται σε άτομα που δηλώνουν χωρίς ερωτική σχέση και σε αυτά που δηλώνουν ότι είναι σε μία τρέχουσα ερωτική σχέση. Αυτό σύμφωνα και με παλιότερες μελέτες (παράδειγμα, Drigotas & Barta, 2001) μπορεί να βοηθήσει στο να ελεγχθούν κάποιες διαφορές στα αποτελέσματα, καθώς η σχεσιακή κατάσταση επηρεάζει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Από την άλλη, με αυτό τον τρόπο έχουμε και ανάλογη βαρύτητα σε ερωτήματα που είναι πιο σημαντικά για άτομα σε σχέση ή για άτομα χωρίς κάποια σχέση, αντίστοιχα. Για παράδειγμα, τα

άτομα σε σχέση απαντούν για μία άμεση πρόθεση ερωτικής απιστίας ή δεσμευτικής επιλογής, ενώ τα ερωτήματα για τα κριτήρια συντρόφων αφορούν την / τον τωρινό σύντροφό τους. Τα άτομα που δηλώνουν εκτός σχέσης, απαντούν για την απιστία ή τη μακροχρόνια δέσμευση χωρίς να έχουν τώρα κάποια δεδομένη σχέση, άρα δηλώνουν μια πιο γενική ή υποθετική στάση για αυτά τα ζητήματα. Από την άλλη όμως, απαντούν άμεσα σε ερωτήματα που αφορούν και κριτήρια βραχυπρόθεσμων ερωτικών σχέσεων, καθώς είναι πιθανό να έχουν τέτοιου τύπου σχέσεις στην τωρινή τους πραγματικότητα ή να επιλέγουν να μην εμπλέκονται για ένα μικρό ή και μεγαλύτερο διάστημα σε πιο δεσμευτικές σχέσεις ή να μην εμπλέκονται καθόλου σε ερωτικές σχέσεις. Συμπερασματικά, τα ακόλουθα ερωτήματα έχουν διαφορετική διατύπωση για τα άτομα που δηλώνουν σε σχέση και για αυτά που δηλώνουν χωρίς σχέση, παρόλο που πολλά εντάσσονται σε κοινές, ευρύτερες κατηγορίες και αφορούν τα κριτήρια επιλογής συντρόφων, την προοπτική μίας σχέσης, την αποκλειστικότητα και τη δέσμευση, καθώς και τις τρεις πτυχές της ερωτικής απιστίας (σεξουαλική, συναισθηματική και μικτή). Ακόμα, όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι μελέτες που διερευνούν το μηχανισμό της πλουραλιστικής άγνοιας, αντιπαραβάλουν ερωτήματα από τη μία για τον προσωπικό εαυτό και από την άλλη για το μέσο άλλο μίας ευρύτερης ομάδας αναφοράς από έναν κοντινό κοινωνικό περίγυρο. Επίσης, και στα δύο μέρη της έρευνας (Μελέτες 1 και 2), οι συμμετέχοντες ενημερώνονται κανονικά για τη διάκριση μεταξύ του εαυτού και του μέσου άλλου. Αυτή η ενημέρωση γίνεται στο μέρος του ερωτηματολογίου που καλούνται να εκτιμήσουν το μέσο άλλο εκπρόσωπο του φύλου τους . Σε αυτό το σημείο, αν και τους δίνεται το ελεύθερο να θεωρήσουν οι ίδιοι αυτό που πιστεύουν ως το μέσο άλλο, καλούνται κυρίως να εκτιμήσουν άτομα από τον κοντινό, γνωστό τους κοινωνικό περίγυρο (του ίδιου φύλου). Στους μισούς περίπου συμμετέχοντες και των δύο φύλων οι ερωτήσεις για την εκτίμηση του μέσου άλλου εμφανίζονται πρώτες και στους άλλους μισούς, δεύτερες, μετά τις ερωτήσεις για τον εαυτό (βλέπε διαδικασία και Παραθέματα 1, 2). Συνεπώς, ο

βαθμός διερεύνησης της πλουραλιστικής άγνοιας εξετάζεται σε δύο διαφορετικές συνθήκες (σειρά αντιπαραβολής εαυτού και μέσου) και αυτό έχει τη δική του ερευνητική σημασία, καθώς σε προηγούμενες μελέτες που εξετάζουν ανάλογη πειραματική συνθήκη (Miller & McFarland, 1987; Prentice & Miller, 1993), παρατηρήθηκαν αρκετά μεγαλύτερες διαφορές στην εκτίμηση εαυτού και μέσου όταν αξιολογήθηκε αρχικά ο μέσος άλλος και σε δεύτερη σειρά ο εαυτός. Πάντως, η επίδραση της σειράς της πειραματικής συνθήκης δεν προκύπτει πάντα, γιατί μπορεί οι διαφορές μεταξύ της εκτίμησης του εαυτού και του μέσου άλλου να προκύψουν από αποτελέσματα που δεν σχετίζονται με την επίδραση του γνωστικού μηχανισμού της σειράς αξιολόγησης.

Στην πρώτη ερευνητική ενέργεια θεωρήθηκε λοιπόν δόκιμο να διερευνήσουμε τα κριτήρια επιλογής συντρόφων, την γενική στρατηγική γύρω από τις σχέσεις και το σεξ, καθώς και τη δυσφορία αλλά και την πιθανότητα ανοχής ενός σεναρίου απιστίας των απόμων, καθώς και τις εκτιμήσεις τους για το μέσο άλλο εκπρόσωπο του φύλου τους. Οι ίδιες ερωτήσεις αναδιατυπώνονται και για τα δύο φύλα, ενώ οι διερευνητικές συγκρίσεις είναι μεταξύ του εαυτού και της αντιπαραβολής του μέσου, αλλά και μεταξύ των δύο φύλων.

Μελέτη 1: Κριτήρια επιλογής βραχυπρόθεσμων - μακροπρόθεσμων συντρόφων και πτυχές ερωτικής απιστίας για τα δύο φύλα.

Άντρες χωρίς τρέχουσα σχέση

Στη μελέτη αυτή θα εξετάσουμε τις στρατηγικές επιλογής των αντρών χωρίς τρέχουσα σχέση και την αντίστοιχη εκτίμηση τους για το μέσο άλλο εκπρόσωπο του φύλου τους. Πιο συγκεκριμένα, θα διερευνήσουμε α) βασικές μεταβλητές στρατηγικών επιλογής, όπως η

προοπτική μακροχρόνιας σχέσης, αποκλειστικότητας και δέσμευσης, β) τα κριτήρια επιλογής συντρόφων βραχυχρόνιας ή μακροχρόνιας δέσμευσης, καθώς και γ) τα σενάρια τριών πτυχών ερωτικής απιστίας.

Υποθέσεις

I. Για την προοπτική μακροχρόνιας σχέσης, αποκλειστικότητας και δέσμευσης

Η υπόθεση για τους άντρες που δηλώνουν χωρίς κάποια σοβαρή σχέση αυτό τον καιρό είναι πως θα υποεκτιμήσουν την πρόθεση του μέσου άντρα να δεσμευτεί συναισθηματικά καθώς και να είναι σεξουαλικά αποκλειστικός σε μία σοβαρή, χρόνια σχέση. Αντίθετα, θα υπερεκτιμήσουν την πρόθεση του μέσου άντρα να θέλει παιδιά μέσα από σχέση, αλλά ταυτόχρονα θα υπερεκτιμήσουν και την πρόθεσή του να κάνει περιστασιακό σεξ με πολλές συντρόφους. Οι διαφορές στις εκτιμήσεις δεν αναμένονται σημαντικά τροποποιημένες στη συνθήκη 2, όταν δηλαδή εκτιμάται πρώτα ο μέσος άντρας και μετά ο εαυτός.

II. Για τα κριτήρια συντρόφων μακροχρόνιας ή βραχυχρόνιας προοπτικής και σεξ

Οι υποθέσεις για τους άντρες που δεν έχουν τρέχουσα σχέση και τα κριτήρια τους για τις μακροχρόνιους και βραχυχρόνιους συντρόφους αναμένεται να διαφέρουν ανάλογα με την πρόθεση μακροχρόνιας ή βραχυχρόνιας στρατηγικής σχέσης, όχι όμως με κριτήριο τον στερεοτυπικό χαρακτήρα που προτάσσει η βίο-εξελικτική θεωρία. Η σημαντικότητα της σεξουαλικής απόλαυσης αναμένεται να υποεκτιμηθεί για μία μακροχρόνια σχέση, αφού τυπικά οι άντρες θεωρούν πως οι υπόλοιποι γύρω τους απολαμβάνουν πιο πολύ το σεξ εκτός σοβαρού δεσμού. Ωστόσο, μάλλον αυτό δεν είναι τόσο ισχυρή νόρμα αν επιβεβαιωθεί η υπόθεση πως το σεξ προκαλεί μεγαλύτερη απόλαυση μέσα στη χρόνια σχέση και όχι έξω από αυτήν. Από την άλλη, η εξωτερική ελκυστικότητα αναμένεται να εκτιμηθεί λιγότερο για το μέσο άλλον άντρα από ότι για τον εαυτό όταν πρόκειται για μία μακροχρόνια σχέση, αλλά όχι τόσο για τη βραχυχρόνια. Ακόμη, οι άντρες αναμένεται να θεωρήσουν πως οι άλλοι

υποτιμούν περισσότερο από τους ίδιους μία γυναίκα που δείχνει να προτίθεται για σοβαρή σχέση από την αρχή μιας γνωριμίας. Τέλος, οι αδέσμευτοι άνδρες, αν και ίσως θεωρήσουν πως για σοβαρή, χρόνια σχέση η αποκλειστικότητα είναι εξίσου σημαντική για τους ίδιους και τους γύρω τους, σχετικά με τις πρόσκαιρες σχέσεις αναμένεται να υποεκτιμήσουν την σημαντικότητα της αποκλειστικότητας για τον μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους.

III. Για τις πτυχές απιστίας

Σχετικά με τις πτυχές απιστίας, η πλουραλιστική άγνοια αναμένεται όχι τόσο στη δυσaréσκεια που προκαλεί η απιστία, αλλά στο βαθμό ανοχής της. Η υπόθεση είναι πως οι άνδρες θα εκτιμήσουν πως οι τυπικοί εκπρόσωποι του φύλου τους θα παρέμεναν πιο εύκολα σε μία σχέση που έχουν ενδείξεις κάποιας από τις πτυχές της ερωτικής απιστίας, από ότι θα παρέμεναν οι ίδιοι. Από την άλλη, δεν αναμένεται να υποεκτιμηθεί η δυσaréσκεια του μέσου άντρα στο ενδεχόμενο της συναισθηματικής, της μικτής και της σωματικής απιστίας, αφού και οι τρεις πτυχές απιστίας προκαλούν σημαντική αναστάτωση και αυτή δεν αναμένεται να διαφέρει στις εκτιμήσεις εαυτού και άλλων.

Οι υποθέσεις για τις γυναίκες χωρίς τρέχουσα σχέση

Όπως και για τους άντρες, θα εξετάσουμε τις στρατηγικές επιλογής των γυναικών χωρίς τρέχουσα σχέση και την αντίστοιχη εκτίμηση τους για τη μέση άλλη εκπρόσωπο του φύλου τους. Πιο συγκεκριμένα, θα διερευνήσουμε α) βασικές μεταβλητές στρατηγικών επιλογής, όπως η προοπτική μακροχρόνιας σχέσης, αποκλειστικότητας και δέσμευσης, β) τα κριτήρια επιλογής συντρόφων βραχυχρόνιας ή μακροχρόνιας δέσμευσης, καθώς και γ) τα σενάρια τριών πτυχών ερωτικής απιστίας.

I. *Προοπτική μακροχρόνιας σχέσης, αποκλειστικότητας και δέσμευσης*

Η υπόθεση για τις γυναίκες που δεν έχουν κάποια σοβαρή σχέση είναι πως θα υπερεκτιμήσουν την πρόθεση της μέσης γυναίκας να δεσμευτεί σε μία σοβαρή σχέση με ξεκάθαρη προοπτική απογόνων, καθώς, ενώ αυτό είναι που προτάσσει η κοινωνική νόρμα, μάλλον οι γυναίκες θα το θεωρήσουν πιο βέβαιο για τις άλλες, παρά για τις ίδιες. Επίσης, αναμένεται να υπερεκτιμήσουν την πρόθεση της μέσης γυναίκας να κάνει πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές με πολλούς συντρόφους, καθώς και τον αριθμό των ερωτικών συντρόφων που είχε η μέση γυναίκα μέχρι σήμερα.

Οι διαφορές στις εκτιμήσεις αναμένονται μεγαλύτερες, όχι όμως συστηματικά, όταν στη συνθήκη 2, οι γυναίκες θα κληθούν να εκτιμήσουν πρώτα τη μέση γυναίκα και μετά τον εαυτό.

II. *Κριτήρια συντρόφων μακροχρόνιας ή βραχυχρόνιας προοπτικής και σεξ*

Η υπόθεση για τις γυναίκες που δεν έχουν κάποια σοβαρή σχέση και τα κριτήρια επιλογής αναμένεται να διαφέρει ανάλογα με την πρόθεση μακροχρόνιας ή βραχυχρόνιας στρατηγικής σχέσης, όχι όμως απαραίτητα σύμφωνα με τον διαχωριστικό χαρακτήρα που προτάσσει η βίο-εξελικτική θεωρία. Η μέση γυναίκα αναμένεται να δίνει ανάλογη βαρύτητα στο κριτήριο της σεξουαλικής εμπειρίας με τη βαρύτητα που εκτιμά ότι δίνουν οι άλλες για έναν μακροχρόνιο σύντροφο, αλλά όχι για έναν βραχυχρόνιο, όπου αναμένεται μία υποεκτίμηση της σημασίας που έχει η σεξουαλική εμπειρία για τη μέση εκπρόσωπο του φύλου. Η σημαντικότητα της σεξουαλικής απόλαυσης αναμένεται να υποεκτιμηθεί για μία μακροχρόνια σχέση, αφού υποθέτουμε πως οι γυναίκες θεωρούν τη σεξουαλική απόλαυση πιο σημαντικό κριτήριο οι ίδιες και όχι τόσο οι υπόλοιπες. Το ανάλογο αποτέλεσμα δεν αναμένεται να παρατηρηθεί για μία βραχυχρόνια σχέση, εκεί όπου εκτιμήσεις εαυτού και μέσης άλλης

αναμένονται παρόμοιες. Τέλος, η σεξουαλική συντηρητικότητα ενός άντρα για μία χρόνια σχέση αναμένεται να υποεκτιμηθεί από τις αδέσμευτες γυναίκες, αφού πιθανόν να θεωρήσουν πως οι άλλες δίνουν μεγαλύτερη διάσταση σε αυτό το κριτήριο.

III. Πτυχές απιστίας

Αναφορικά με την απιστία και τις γυναίκες που δεν έχουν κάποια σοβαρή σχέση αυτό τον καιρό, σημαντικές υπερεκτιμήσεις αναμένεται να παρατηρηθούν στο ζητούμενο της συναισθηματικής ανοχής και παραμονής σε σχέση, σε περίπτωση μικτής, σωματικής αλλά και συναισθηματικής απιστίας. Πιο συγκεκριμένα, η μέση γυναίκα αναμένεται να θεωρήσει πως είναι πιο πιθανό να συνεχίσουν οι άλλες γυναίκες να σχετίζονται μετά από συναισθηματική, μικτή και σωματική απιστία του συντρόφου τους, αλλά όχι τόσο οι ίδιες. Αυτή η υπόθεση, αν επιβεβαιωθεί, εξετάζει ανταγωνιστικά τη νόρμα από τα βίο-εξελικτικά αποτελέσματα που μιλούν για γυναίκες πολύ πιο συγκαταβατικές απέναντι στην απιστία ενός άντρα. Στο κατά πόσο υπάρχει δυσaréσκεια μετά από έντονη ένδειξη απιστίας, δεν αναμένεται κάποια διαφορετική εκτίμηση του εαυτού από την τυπική, μέση γυναίκα σε καμία από τις τρεις πτυχές της ερωτικής απιστίας (συναισθηματική, σεξουαλική, μικτή).

IV. Ακολουθεί η υπόθεση για την σύγκριση στις απαντήσεις μεταξύ των δύο φύλων, καθώς διερευνώνται ακριβώς τα ίδια ερωτήματα για άντρες και γυναίκες:

Μεταξύ αντρών και γυναικών που δηλώνουν χωρίς τρέχουσα σχέση, δεν αναμένονται μεγάλες διαφορές στην αξιολόγηση και εκτίμηση του εαυτού, όσο στην εκτίμηση του μέσου άλλου. Η εξωτερική ελκυστικότητα αναμένεται να αξιολογηθεί ως πιο σημαντικό κριτήριο για τους άντρες και στα δύο πλαίσια (μακροχρόνια – βραχυχρόνια σχέση), όπως μεγαλύτερα

αναμένονται και τα επίπεδα πλουραλιστικής άγνοιας των αντρών ως προς τη διαφορά στην εκτίμηση του μέσου άλλου σε σχέση με τις δηλώσεις του εαυτού. Επίσης, αν και δεν αναμένονται διαφορές στην εκτίμηση της συναισθηματικής δέσμευσης των δύο φύλων για τις δηλώσεις που αφορούν τον εαυτό, οι άντρες αναμένεται να υποεκτιμήσουν την πρόθεση του μέσου άντρα να δεσμευτεί βαθύτερα και συναισθηματικά πολύ περισσότερο από ότι αναμένεται να υποεκτιμήσουν οι γυναίκες την ίδια μεταβλητή για τη μέση γυναίκα. Επίσης, οι άντρες αναμένεται να διαφέρουν στις δηλώσεις τους σχετικά με την αποκλειστικότητα, αφού υποθέτουμε πως θα εκτιμήσουν την αποκλειστικότητα ως λιγότερο σημαντική από ότι οι γυναίκες, αλλά αντίθετα οι γυναίκες θα εκτιμήσουν περισσότερο το κριτήριο της σεξουαλικής εμπειρίας ενός μακροχρόνιου συντρόφου. Οι υπόλοιπες διαφορές φύλων αναμένονται μόνο ως προς την εκτίμηση του μέσου άλλου, εκεί όπου άντρες και γυναίκες αναμένεται να εκτιμήσουν διαφορετικά τους μέσους εκπροσώπους του φύλου τους σε μία σειρά από μεταβλητές. Αντίθετα, σύμφωνα με την βασική υπόθεση για αρκετές ομοιότητες μεταξύ των φύλων, άντρες και γυναίκες αναμένεται να δηλώσουν πιο παρεμφερείς αριθμούς για τον προσωπικό εαυτό. Αφού όμως ο εαυτός μεταξύ των φύλων αναμένεται να εκτιμηθεί κοντά, ενώ η μέση τάση των φύλων σε σημαντική απόσταση, τότε η μεταξύ των φύλων σύγκριση αναμένεται να ενισχύσει την υπόθεση της πλουραλιστικής άγνοιας για την μελέτη 1.

Συμμετέχοντες - Διαδικασία της Μελέτης 1

Διακόσιοι δέκα έξι (217) συμμετέχοντες, ενενήντα έξι (96) άντρες και εκατόν είκοσι μία (121) γυναίκες έλαβαν μέρος εθελοντικά στην ερευνητική διαδικασία της Μελέτης 1. Η μέθοδος συλλογής ήταν μέσω διαδικτύου και οι συμμετέχοντες ενημερώνονταν κυρίως μέσα από τη σελίδα του Πανεπιστημίου, καθώς και από άλλα κοινωνικά δίκτυα για την συμπλήρωσή της. Σε

αυτό το μέρος της ερευνητικής διαδικασίας οι συμμετέχοντες δήλωσαν στην πρώτη σελίδα της συμμετοχής τους, πως δεν έχουν κάποια σοβαρή σχέση αυτό τον καιρό στη ζωή τους, αν και μετά από τα δημογραφικά στοιχεία, ένας στους έντεκα (9%) σημείωσε πως υπάρχει κάποια ερωτική σχέση στη ζωή του τους τελευταίους μήνες, για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα (άνω των 8 μηνών). Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν περίπου 28 ($M = 27.8$) έτη. Διακόσιοι εφτά (207) δήλωσαν ελληνική εθνικότητα και ιθαγένεια, ενώ έξι (6) δήλωσαν αλβανική και άλλοι τέσσερις δήλωσαν κάποια άλλη χώρα. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είχε τελειώσει κάποιο ΑΕΙ ή ΤΕΙ (121), κάποιοι δήλωσαν πως είχαν εκτός από βασικό πτυχίο και μεταπτυχιακές σπουδές (63), ενώ μόλις δώδεκα (12) τέλειωσαν μόνο την βασική, δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Διαδικασία

Οι συμμετέχοντες πατώντας στην παραπομπή της έρευνας στην διαδικτυακή σελίδα του πανεπιστημίου απαντούσαν αρχικά για το φύλο τους και αν ήταν ή όχι σε κάποια σοβαρή σχέση αυτό το χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια ακολουθούσε μία ενημερωτική σελίδα για την έρευνα, ενώ αφού διάβαζαν και αυτή τη σελίδα συνέχιζαν στο ερωτηματολόγιο. Αρχικά συμπλήρωναν εκεί τα δημογραφικά τους στοιχεία (ηλικία, εθνικότητα, εκπαίδευση, επάγγελμα και ερωτική σχέση) και στη συνέχεια, αφού διάβαζαν μία ακόμα ενημερωτική παράγραφο για την έννοια του μέσου άλλου και της βραχυπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης σχέσης, καλούνταν να απαντήσουν σε 23 ερωτήσεις για τον εαυτό και τις ίδιες 23 ερωτήσεις για το μέσο άλλο. Περίπου οι μισοί συμμετέχοντες απάντησαν πρώτα για τον εαυτό και οι άλλοι μισοί πρώτα για το μέσο άλλο, ανάλογα με την σειρά που έρχονταν τα ερωτήματα στην οθόνη τους. Οι ερωτήσεις όλων των συμμετεχόντων, ανεξαρτήτως φύλου, ήταν οι ίδιες και για τον εαυτό και για το μέσο άλλο και αφορούσαν γενικές στρατηγικές επιλογής, κριτήρια επιλογής για βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη σχέση, καθώς και κάποιες ερωτήσεις σε σχέση με την απιστία, διαχωρισμένη σε

τρεις πτυχές (συναισθηματική, σεξουαλική, μικτή). Όλα τα ερωτήματα, καθώς και οι ενημερωτικές παράγραφοι της μελέτης παραθέτονται στις τελευταίες σελίδες (παραθέματα 1, 2).

Έλεγχος Υποθέσεων

Οι υποθέσεις της μελέτης ελέγχθηκαν με μία ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΗΣΗΣ που ήλεγχε την στατιστική ανάλυση τριπλής επίδρασης, φύλου (2) - κατάστασης (2) - συνθήκης (2), ANOVA (2*2*2). Ο κάθε συμμετέχων κλήθηκε να απαντήσει βάση του φύλου του, σε δύο χωριστές καταστάσεις (εαυτός - μέσο άλλο), στην αντίστοιχη συνθήκη (σειρά 1 ή σειρά 2, 1:εαυτός-μέσος - 2:μέσος-εαυτός). Επίσης διερευνώνται και οι απλές διαφορές φύλου και χρονικού πλαισίου σχέσης με σύγκριση ελέγχου τιμών. Οι στατιστικές αναλύσεις των τριών επιδράσεων και των συγκρίσεων τιμών έδωσαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Αποτελέσματα - συζήτηση

Τα αποτελέσματα των αντρών χωρίς τρέχουσα σχέση

Οι άντρες που δήλωσαν ότι δεν έχουν κάποια σχέση αυτό τον καιρό, επιβεβαίωσαν αρκετά σημαντικό μέρος των υποθέσεων της μελέτης, καθώς έδειξαν να υπερεκτιμούν την προοπτική απογόνων των έτερων αντρών, την τάση των άλλων αντρών να προτιμούν περιστασιακές σχέσεις χωρίς συναισθηματικό χαρακτήρα, αλλά και την τάση τους να αποφεύγουν γυναίκες που θέλουν από νωρίς να δεσμευτούν. Ακόμη, υποεκτίμησαν την θέληση του μέσου άντρα να δεσμευτεί μακροχρόνια αλλά και βαθύτερα σε μία σχέση, την επιθυμία του να έχει την πρόσκαιρη σύντροφό του αποκλειστική, ενώ έδωσαν και λανθασμένες εκτιμήσεις σχετικά με την βαρύτητα που πιστεύουν ότι δείχνουν οι μέσοι εκπρόσωποι του φύλου τους σε κάποια κριτήρια

επιλογής, όπως η εξωτερική ελκυστικότητα κυρίως για σοβαρές, αλλά και για πρόσκαιρες σχέσεις. Τέλος, οι αδέσμευτοι άντρες δήλωσαν ότι πιστεύουν πως οι άλλοι θα έδειχναν σημαντικά μεγαλύτερη ανοχή στην απιστία των γυναικών από ότι οι ίδιοι, σε όλες τις πτυχές της (σεξουαλική, συναισθηματική, μικτή απιστία).

Προοπτική απογόνων - Σεξουαλική απόλαυση

Ξεκινώντας με την προοπτική απογόνων, οι άντρες δεν έδειξαν μεγάλη θέληση να κάνουν παιδιά μέσα από μία σοβαρή δέσμευση στο μέλλον, καθώς δήλωσαν πως οι ίδιοι έχουν σε μικρότερο βαθμό μια τέτοια προτεραιότητα, από ότι οι άλλοι γύρω τους, ($MOE_{\text{αυτού}} = 4.7$, $MOM_{\text{μέσου}} = 5.3$), $F(1, 95) = 8.8$, $p < 0.005$. Αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να είναι μία πρώτη διάψευση του βίο-εξελικτικού χαρακτήρα των στερεότυπων για τους άντρες, αφού δεν φαίνεται να αποδέχονται έναν ρόλο διαιώνισης του είδους για τους ίδιους, όσο πιστεύουν κάτι τέτοιο για τον περίγυρό τους (Πίνακας 1.1). Από την άλλη, όταν πρόκειται για το μέτρο της σεξουαλικής τους απόλαυσης, οι άντρες φαίνεται να πιστεύουν πως σε μακροχρόνια σχέση, οι ίδιοι το απολαμβάνουν περισσότερο από τους άλλους, ($MOE = 6.4$, $MOM = 5.7$), $F(1, 95) = 29.3$, $p < 0.001$. Αντίθετα, αυτό δεν ισχύει με την απόλαυση του σεξ σε βραχυχρόνια σχέση, καθώς εκεί οι άντρες πιστεύουν πως το απολαμβάνουν περίπου το ίδιο όσο και οι άλλοι ($MOE = 5.6$, $MOM = 5.7$). Πάντως, το αποτέλεσμα για την απόλαυση είναι καίριο για τις υποθέσεις της μελέτης και αποτελεί μία υπερεκτίμηση για τις ερωτικές ζωές των άλλων μέσα από νόρμες για την απόλαυση του σεξ σε περιστασιακές και χρόνιες σχέσεις, καθώς τελικά οι άντρες απολαμβάνουν το σεξ περισσότερο σε μία σοβαρή σχέση και όχι έξω από αυτήν, $t(1,94) = 4.6$, $p < 0.001$, ενώ ταυτόχρονα δεν εκτιμούν σε καμία περίπτωση το ανάλογο για το μέσο άντρα. Κάτι τέτοιο είναι αντίθετο με την θεωρία της βίο-εξέλιξης, η οποία λέει πως οι άντρες επιθυμούν να

απολαμβάνουν το σεξ περισσότερο, αν όχι τουλάχιστον το ίδιο, σε μία σχέση βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα (Buss & Schmitt, 1993; Buss & Shackelford, 2007).

Κριτήρια βραχυπρόθεσμης – μακροπρόθεσμης σχέσης

Αντίθετα, μικρές αποκλίσεις στις εκτιμήσεις εαυτού και μέσου άλλου παρατηρήθηκαν στα κριτήρια επιλογής συντρόφου, όπως για παράδειγμα στο βαθμό σημαντικότητας της σεξουαλικής εμπειρίας της γυναίκας για μακροχρόνια σχέση, αφού οι μέσες τιμές και για τον εαυτό και της εκτίμησης των άλλων κινήθηκε σε σχετικά κοντινά επίπεδα ($MOE_{\text{εαυτού}} = 4.65$, $MOM_{\text{μέσου}} = 4.9$), $p > 0.05$. Η σεξουαλική εμπειρία, αν και θεωρείται αρνητικό κριτήριο για την επιλογή μίας μακροχρόνιας συντρόφου των αντρών, δεν αξιολογήθηκε σε τόσο χαμηλό βαθμό, καθώς οι ίδιοι οι άντρες φαίνεται να αξιολογούν ελαφρώς λιγότερο την εμπειρία από ότι εκτιμούν ότι κάνουν οι υπόλοιποι γύρω τους. Σχετικά με αυτό το εύρημα, αν και δεν προέκυψε πλουραλιστική άγνοια, παρατηρείται μια διάψευση στις σχετικές βιολογικές νόρμες για τα δύο φύλα, καθώς ναι μεν υπάρχει νόρμα γύρω από την προτίμηση λιγότερο έμπειρων συντρόφων από μέρους των αντρών, όμως αυτό δεν επιβεβαιώνεται ούτε από τον εαυτό ούτε από την εκτίμηση για τους άλλους. Αναμενόμενα, σε λίγο υψηλότερα επίπεδα κινήθηκε η εκτίμηση της σεξουαλικής εμπειρίας για βραχυπρόθεσμη σχέση, ωστόσο εδώ διαπιστώθηκε σημαντική διαφορά με την εκτίμηση της προσδοκίας του μέσου άντρα, άρα μία υπερεκτίμηση του κριτηρίου της σεξουαλικής εμπειρίας της γυναίκας για πρόσκαιρες επαφές, $MOE, M (5.2, 5.6)$, $F(1, 95) = 6.4$, $p < 0.05$. Στις πιο πρόσκαιρες επαφές λοιπόν, η σεξουαλική εμπειρία όντως εκτιμάται υψηλά, καθώς και σύμφωνα με τις βίο-εξελικτικές νόρμες, οι άντρες αρέσκονται σε βραχυχρόνιες και όχι τόσο σε μακροχρόνιες σχέσεις, με αρκετά πιο έμπειρες συντρόφους, αποτέλεσμα που επιβεβαιώνεται και εδώ ($p < 0.005$). Επειδή όμως υπερτιμάται σαν επιχείρημα

για τους άλλους άντρες, σημαίνει πως μέσα στους κοινωνικούς περίγυρους των αντρών υπάρχουν ενδείξεις μιας υπερβολής που δημιουργείται γύρω από μία νόρμα, που ναι μεν δεν αμφισβητείται από τον εαυτό, αλλά σε καμία περίπτωση δεν φτάνει στο σημείο που εκτιμάται για το μέσο τύπο άντρα. Συνεπώς, σε συνδυασμό και με το παραπάνω αποτέλεσμα για την σεξουαλική απόλαυση, η νόρμα για την στρατηγική βραχυχρόνιας απόλαυσης με έμπειρη σύντροφο φαίνεται συνολικά να μην είναι τόσο προσωπική για τους άντρες, καθώς ναι μεν δηλώνουν πως έχουν θετική στάση για αυτή την επιλογή, αλλά δεν την προσδοκούν στο βαθμό που εκτιμούν ότι το κάνουν οι υπόλοιποι γύρω τους. Αναφορικά με το πόσο αποκλειστική θέλουν οι άντρες τη σύντροφό τους, οι ίδιοι γενικά (σύγκριση εαυτού) θα την ήθελαν πολύ περισσότερο αποκλειστική όταν αναφέρονται σε μακροχρόνια σχέση από ότι σε περιστασιακότερη (ΜΟ Μακρ., Βραχύ= 6.3, 4.5, $p < 0.001$), κάτι που ήταν αναμενόμενο. Επίσης, αναμενόμενα μικρή ήταν η διαφορά μεταξύ προσωπικής δήλωσης και εκτίμησης της τάσης των άλλων αντρών σχετικά με την επιθυμία για αποκλειστικότητα σε μακροχρόνιες σχέσεις (ΜΟΕ= 6.3, ΜΟΜ= 6.2, $p > 0.05$). Δηλαδή και οι ίδιοι οι άντρες αλλά και οι προσλαμβανουσες που έχουν για τους άλλους, είναι πως μετράει το ίδιο σημαντικά η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μακροχρόνιες σχέσεις. Αντίθετα, διαφορά υπάρχει στις εκτιμήσεις της σημαντικότητας της αποκλειστικότητας για την περιστασιακή σχέση, αφού η εκτίμηση των αντρών είναι μικρότερη για τους τυπικούς άλλους από ότι για τον εαυτό (ΜΟΕ= 4.5, ΜΟΜ= 3.9), $F(1, 95)=6.6$, $p < 0.05$ (Πίνακας 1.2). Αυτό είναι ενδεικτικό του στερεοτυπικού χαρακτήρα της υπερβολικά ελευθεριάζουσας βραχυπρόθεσμης σχέσης για τους άντρες, αφού οι αδέσμευτοι άντρες εκτιμούν πως, ενώ οι άλλοι δε νοιάζονται για την αποκλειστικότητα σε πρόσκαιρη σχέση, οι ίδιοι έχουν μία τάση να θέλουν σχετικά αποκλειστικό πλαίσιο, ακόμα και όταν δεν είναι δεσμευτικό ή χρόνιο. Αυτό δεν είναι τόσο σύμφυτο με τη βίο-εξελικτική θεώρηση, καθώς αποδεικνύεται πως μόνο ο μέσος τύπος άντρα εκτιμάται ως αδιάφορος για την αποκλειστικότητα μίας πρόσκαιρης

επαφής ή σχέσης, αλλά όχι ο προσωπικός εαυτός των αντρών. Συνεπώς, η βραχυχρόνια στρατηγική δεν υιοθετείται τόσο "ελαφριά τη καρδιά" όσο πιστεύεται μέσα από τις αντρικές νόρμες, καθώς ακόμα και σε πρόσκαιρες σχέσεις παίζει ρόλο μιας μορφής αποκλειστικότητας. Σχετικά με την συντηρητικότητα των γυναικών σε σοβαρή ή και σε πιο περιστασιακή σχέση, οι άντρες δεν απάντησαν με διαφοροποιήσεις για την επιθυμία του εαυτού και την εκτίμηση για τους άλλους. Η συντηρητικότητα των γυναικών, η οποία θεωρείται από τους βίο-εξελικτικούς ένα κριτήριο σημαντικό μόνο για μακροχρόνια σχέση δεν έδωσε στους άντρες αυτής της μελέτης ευκαιρία για επιβεβαίωση της νόρμας, παρόλο που εκτιμήθηκε υψηλότερα για το μακροχρόνιο πλαίσιο σχέσης και όχι για το βραχυχρόνιο ($t(1,94)=4.5, p<0.001$). Πιο συγκεκριμένα, η συντηρητικότητα είναι σημαντική μόνο σε μεσαίο επίπεδο για μακροχρόνια σχέση όταν αναφερθούμε στις δηλώσεις του εαυτού ($MO=3.6$), ενώ διαφοροποιείται, αλλά όχι σημαντικά, η εκτίμηση για το μέσο άλλο ($MO=4$), $p>0.05$. Συνεπώς, οι άντρες δεν εκτιμούν τόσο, όσο υποστηρίζουν τουλάχιστον οι βίο-θεωρίες, τη γυναικεία συντηρητικότητα για μία σχέση με προοπτική χρόνου, ενώ ακόμα λιγότερο τους ενδιαφέρει η συντηρητικότητα για μία βραχυχρόνια σχέση ($MO=2.7$), θεωρώντας μάλιστα το ίδιο και για τους άλλους ($MO=2.7$). Το γεγονός πως η γυναικεία συντηρητικότητα δεν είναι σημαντικό κριτήριο για μία πρόσκαιρη σχέση είναι πάντως ένα επιχείρημα που, ανεξάρτητα εάν συναντά μία βιολογική νόρμα ή όχι, δύσκολα διαψεύδεται, καθώς μία γυναίκα που έχει συντηρητική στρατηγική δύσκολα θα αποτελέσει μια πρόσκαιρη σύντροφο. Πάντως, μερικοί υποψήφιοι επικοινωνήσαν για διευκρινήσεις σχετικές με το νόημα της ερώτησης, ενδεικτικό κάποιας ασυμφωνίας που μπορεί να προκάλεσε η διατύπωσή της (πόσο σημαντικό κριτήριο είναι η συντηρητικότητα, είναι θετική ή αρνητική διάσταση της σημαντικότητας;).

Από την άλλη, πλουραλιστική άγνοια έδειξαν οι αδέσμευτοι άντρες σχετικά με την επιθυμητή εξωτερική εμφάνιση των γυναικών, αφού ο μέσος άντρας πιστεύει πως ο ίδιος θέλει αρκετά πιο

εμφανίσιμη τη δική του μακροχρόνια σύντροφο από ότι οι άλλοι, (ΜΟ Εαυτού= 5.9, ΜΟ Μέσου= 5.2), $F(1, 95)=21.2$, $p<0.001$ (Πίνακας 1.2). Το ίδιο αποτέλεσμα επιβεβαιώθηκε και σχετικά με την επιθυμητή εμφάνιση των βραχυπρόθεσμων επιλογών, αφού σε αυτή την περίπτωση είχαμε μία ακόμα υποεκτίμηση της επιλογής των άλλων άντρων σε σχέση με τον εαυτό (ΜΟΕ= 5.4, ΜΟΜ= 5), $F(1, 95)=4.7$, $p<0.05$. Αν σταθεί κανείς στις μέσες τιμές των απαντήσεων των άντρων σε σχέση με την εξωτερική εμφάνιση θα παρατηρήσει πάντως πως οι άντρες, δηλώνουν πως η εξωτερική εμφάνιση είναι πολύ πιο σημαντική για μία σοβαρή παρά για μία πρόσκαιρη σχέση ($p<0.001$), με σαφές προβάδισμα όπως προαναφέρθηκε στις προτιμήσεις του εαυτού, παρά σε αυτό που εκτιμούν για τους υπόλοιπους, καθώς μάλιστα οι εκτιμήσεις για το μέσο δεν είχαν την χαρακτηριστική διαφορά του χρονικού πλαισίου σχέσης ($p>0.05$). Αυτό το αποτέλεσμα είναι πιθανό να συνδέεται με τις νόρμες που προκύπτουν και από τη βίο-εξελικτική θεωρία, που υποστηρίζει πως η εξωτερική εμφάνιση είναι πραγματικά σημαντικό κριτήριο για τους άντρες ανεξαρτήτως πλαισίου σχέσης. Όμως εδώ, αυτό που συμπεραίνεται σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση είναι πως οι ίδιοι οι άντρες θεωρούν για τους υπόλοιπους πως δεν δίνουν την ίδια έμφαση, ειδικά όταν πρόκειται για μακροχρόνια σχέση, άρα οι ίδιοι προσυπογράφουν έντονα μία νόρμα που δεν φαίνεται είναι σε ιδιαίτερη ισχύ για τον περίγυρο. Ωστόσο, η ισορροπία μεταξύ εξωτερικής εμφάνισης είτε για βραχυχρόνια είτε για μακροχρόνια σχέση εκδηλώνεται και πάλι μόνο μέσα από το μέσο άλλο. Αντίθετα, ο προσωπικός εαυτός των αντρών διαφοροποιείται, καθώς ναι μεν επιβεβαιώνει την εμφάνιση ως βαρυσήμαντο κριτήριο, από την άλλη όμως διαχωρίζει καθαρά το χρονικό ή σοβαρό πλαίσιο σχέσης για τον εαυτό. Συμπερασματικά, η ισορροπία που δηλώνεται από τους βίο-εξελικτικούς για τη σταθερή απόδοση της εξωτερικής εμφάνισης και στα δύο πλαίσια σχέσης, ισχύει μόνο για τους έτερους άντρες και όχι για τον εαυτό, συνεπώς διακρίνεται μία έντονη ασυμφωνία προς τη βίο εξελικτική νόρμα. Από την άλλη όμως, όντως η εξωτερική εμφάνιση δηλώνεται ως ένα πολύ ανταγωνιστικό

κριτήριο επιλογής των αντρών, όπως επίσης υποστηρίζει η βίο-θεωρία, αφήνοντας το εξής διπλό συμπέρασμα για το κριτήριο της εξωτερικής εμφάνισης: οι άντρες με τις απαντήσεις τους επιβεβαιώνουν αλλά και διαψεύδουν την εγκυρότητα της βίο-εξελικτικής νόρμας, καθώς από τη μία διαχωρίζουν καθαρά εαυτό και μέσο άλλο, αλλά από την άλλη τονίζουν αρκετά τη γενική σημαντικότητα του κριτηρίου (αποτελέσματα, στο πίνακα 1.2).

Γενικότερη Στρατηγική (σεξ, αποκλειστικότητα – δέσμευση)

Επίσης, αναφορικά με άλλα χαρακτηριστικά των στρατηγικών επιλογής των αντρών, σημαντική διαφορά παρατηρήθηκε στο βαθμό υποτίμησης μίας γυναίκας που δείχνει από νωρίς πως θέλει φανερά μία σοβαρή σχέση, καθώς οι άντρες εκτίμησαν πως οι ίδιοι δεν έχουν τόσο υποτιμητική στάση, όσο ο μέσος εκπρόσωπος του φύλου τους ($MOE = 3.6$, $MOM = 4.3$), $F(1, 95) = 15.9$, $p < 0.001$. Αυτό το αποτέλεσμα είναι ενδεικτικό μιας νόρμας που υπάρχει και υποστηρίζει πως οι άνδρες θα υποτιμήσουν κάποια γυναίκα αν εκείνη δείξει πρόθεση δεσμευτικής σχέσης από την αρχή. Ωστόσο, φαίνεται να είναι ένα επιχείρημα που οι άντρες περισσότερο το πιστεύουν για τους άλλους, παρά για τον εαυτό. Άρα οι άλλοι επιβεβαιώνουν μία νόρμα για τον περίγυρο, που όμως δεν ισχύει για την πραγματική πλειοψηφία, ένα ακόμα παράδειγμα πλουραλιστικής άγνοιας. Πάντως, ως προς την πρόθεση για σεξουαλική αποκλειστικότητα στο μέλλον, οι άντρες εκτίμησαν την πρόθεση τους κοντά σε αυτή του μέσου εκπρόσωπου του φύλου τους, χωρίς να δείξουν ότι θεωρούν κάτι διαφορετικό για τον εαυτό και τους άλλους ($p > 0.05$). Αντίθετα όμως με την αποκλειστικότητα, οι άντρες υποεκτίμησαν την πρόθεση του μέσου άντρα να δεσμευτεί, καθώς θεώρησαν πως οι ίδιοι θα δεσμεύονταν για το υπόλοιπο της ζωής τους ευκολότερα, ($MOE = 5.5$, $MOM = 5$), $F(1, 95) = 7$, $p < 0.05$. Μάλιστα, όταν οι άντρες ερωτήθηκαν για κάποια ακόμα πιο βαθιά, συναισθηματική δέσμευση έδειξαν μεγαλύτερα σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας, εκτιμώντας πως ο μέσος άντρας δεν θα δεσμευτεί βαθύτερα, όχι τουλάχιστον όσο οι ίδιοι ($MOE = 5.8$, $MOM = 4.8$), $F(1, 95) = 43$, $p < 0.001$ (Πίνακας 1.3). Άρα η δέσμευση

δηλώνεται ως κάτι προσωπικό και ειδικά όταν είναι βαθύτερη, αφού οι άλλοι άντρες δεν θα δεθούν συναισθηματικά όσο ο εαυτός. Συνεπώς, οι βιολογικές νόρμες που θα υποστήριζαν τη δέσμευση ως ένα γυναικείο χαρακτηριστικό, το οποίο προωθεί τη μακροχρόνια στρατηγική μητρότητας, δεν θα προέβλεπαν σε καμία περίπτωση πως οι άντρες θα δήλωναν τόσο δεσμευτικοί. Το ίδιο σκεπτικό φαίνεται να έχουν και οι άντρες για το μέσο τύπο στον περίγυρό τους. Ότι δηλαδή, θα καλούσε για συναισθηματική ιδίως δέσμευση, μόνο τη γυναικεία πλευρά. Ωστόσο αυτό δεν είναι κάτι που ασπάζονται οι ίδιοι οι άντρες. Κατά συνέπεια, δείχνουν να μην αποδέχονται τις νόρμες για χαμηλά επίπεδα δεσμευτικής και συναισθηματικής επιλογής. Επίσης, αναφορικά με την πρόθεση να επιδίδονται σε πρόσκαιρες σχέσεις και σεξουαλικές επαφές στο μέλλον, οι άντρες δήλωσαν πως δεν το έχουν και τόσο σε προτεραιότητα, αντίθετα με το μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους, που θεωρούν πως θα το ήθελε πολύ περισσότερο ($MOE=3.9$, $MOM= 4.8$), $F(1,95)= 22$, $p< 0.001$. Στην ίδια φλέβα με το προηγούμενο επιχείρημα, οι άντρες δεν αποδέχονται οι ίδιοι τη νόρμα για μία μελλοντική βραχυπρόθεσμη στρατηγική. Αρκούνται στο να εκτιμούν πως η μέση τάση των αντρών γενικά είναι αυτή, αλλά διαφοροποιούν τον εαυτό σε μεγάλο βαθμό και κάνουν μία άτυπη δήλωση για μία λανθασμένη νόρμα που διαδόθηκε σε ασυμφωνία με την πραγματική πεποίθηση του εαυτού. Τέλος, σχετικά με τον αριθμό ερωτικών συντρόφων, οι μέσες τιμές της εκτίμησης των άλλων ήταν σχεδόν ίδιες με αυτές του εαυτού MOE , $M(14, 13.9)$, με κάποιες ακραίες τιμές όμως να φαίνεται ότι διαστρεβλώνουν αυτό το αποτέλεσμα, αφού είναι χαρακτηριστική η διασπορά και η τυπική απόκλιση στις δηλώσεις του εαυτού, που δείχνει έντονη διαπροσωπική διαφορετικότητα (TA Εαυτού= 22.5, TA Μέσου= 11). Η ερμηνεία της έντονης διαπροσωπικής διαφορετικότητας πάντως είναι κοντύτερα σε θεωρίες που δεν είναι παράλληλες με τις βιολογικές, καθώς υποστηρίζεται συστηματικά πως κάποιες ακραίες τιμές κυρίως από την πλευρά του αντρικού φύλου σε σχέση με τον αριθμό συντρόφων, αλλάζει τη συνολική εικόνα για τις ερωτικές

επιλογές και διαμορφώνει λανθασμένο διαχωρισμό ανάμεσα στα φύλα (Oliver & Hyde, 1993). Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις τεράστιες τυπικές αποκλίσεις στη μεταβλητή του αριθμού συντρόφων, κυρίως αναφορικά με τις δηλώσεις του εαυτού, η προαναφερθείσα αιτιολογία ταιριάζει απόλυτα στις υποθέσεις της μελέτης. Άλλωστε, ο μέσος άντρας προσδιορίστηκε με χαμηλότερη απόκλιση, χαρακτηριστικό του πόσο έντονη είναι η διαφοροποίηση μόνο σε σχέση με τον εαυτό, σε ένα ερώτημα που κατά τα άλλα δείχνει να έχει, μία σχετικά πιο σταθερή, εντύπωση για την τυπική του διάσταση.

1.1: Προοπτική απογόνων - Απόλαυση του σεξ

	ΑΝΤΡΕΣ			ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 93			N= 122	
Εκτίμηση	Εαυτός	M. Άλλο		Εαυτός	M. Άλλο
Προοπτική απογόνων	4.7(1.7)	5.3(1.2) **		5.2(1.8)	5.7(1.3) **
Απόλαυση μακροχρόνια	6.4(0.9)	5.7(1) ***		6.5(0.6)	6 (1) ***
Απόλαυση βραχυχρόνια	5.6(1.5)	5.7(1.2)		5.9(1.6)	5.6(1.2)

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

1.2: Κριτήρια επιλογής

	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 93		N= 122	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Εμπειρία βραχυχρόνια	5.3(1.5)	5.6(1.2) *	5.3(1.7)	5.9(1.2) **
Εμπειρία μακροχρόνια	4.7(1.3)	4.9(1.5)	5.8(1.2)	5.7(1.1)
Συντηρητικότητα μακρό	3.6(1.8)	4(1.8)	3.1(1.8)	3.9(1.5) ***
Συντηρητικότητα βραχύ	2.7(2.1)	2.7(1.9)	2.8(1.7)	3.1(1.7) *
Αποκλειστικότητα μακρό	6.3(1.1)	6.2(0.7)	6.85(0.4)	6.6(0.7) ***
Αποκλειστικότητα βραχύ	4.5(1.8)	3.9(1.9) *	4.6(2.1)	4.4(1.8)
Εμφάνιση μακροχρόνια	5.9(1)	5.2(1.2) ***	5(0.9)	5 (1.1)
Εμφάνιση βραχυχρόνια	5.4(1.4)	5 (1.5) *	5.2(1.4)	5.5(1.2) *

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

1.3: Στρατηγική (Αποκλειστικότητα - Δέσμευση)

	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 93		N= 122	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αριθμός Συντρόφων	14(22.5)	13.9(11)	8.2(8.7)	8.8(7)
Υποτίμηση δέσμευσης νωρίς	3.6(1.7)	4.3(1.5) ***	3.3(1.7)	3.5(1.4)
Δέσμευση υπόλοιπο	5.5(1.4)	5(1.5) *	5.7(1.2)	5.4(1.3)
Αποκλειστικότητα υπόλοιπο	5.3(1.5)	5.1(1.3)	5.6(1.4)	5.4(1.2)
Βαθύτερη Δέσμευση	5.8(1.2)	4.8(1.1) ***	5.9(1.3)	5.6(1.2) *
Πολλοί σύντροφοι μέλλον	3.9(1.5)	4.8(1.6) ***	2.9(1.7)	4.2(1.5) ***

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

Πτυχές Απιστίας

Συνεχίζοντας την ανάλυση αποτελεσμάτων, αξίζει να σχολιάσουμε την πλουραλιστική άγνοια που εκδηλώθηκε, όχι τόσο στο βαθμό δυσαρέσκειας που εξέφρασαν οι άντρες σε όλες τις μορφές της πιθανής απιστίας, καθώς η εκτίμηση της δυσαρέσκειας ήταν σχεδόν ίδια για τον

εαυτό και για τη μέση τάση των άλλων, με την απόλυτη δυσαρέσκεια να εμφανίζεται μόνο για την μικτή πάντως απιστία (ΜΟσυνΕ, $M=6.6, 6.4, p>0.05$ / ΜΟσεξ Ε, $M=6.6, 6.6, p>0.05$ / ΜΟμικτή Ε, $M=6.9, 6.9, p>0.05$). Πιο συγκεκριμένα, από τη μία οι άντρες δηλώνουν πως η μικτή απιστία είναι η χειρότερη μορφή απιστίας και προκαλεί την απόλυτη δυσφορία, ενώ εκτιμούν ακριβώς το ίδιο και για τους άλλους άντρες, χαρακτηριστικό του πόσο διάχυτο είναι το αρνητικό συναίσθημα που προκύπτει για όλους όταν η απιστία είναι ολοκληρωμένη και παρουσιάζεται σαν μία παράλληλη σχέση. Από την άλλη, η σεξουαλική και η συναισθηματική απιστία, αν και αντίθετες ως προς τη σημασία τους, επειδή δεν είναι εντελώς ολοκληρωμένες, αναμενόμενα προκαλούν ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα δυσφορίας μεταξύ των αντρών, αν και η βίο-εξελικτική νόρμα θα επιβεβαιωνόταν μόνο αν η σεξουαλική απιστία προκαλούσε σημαντικά μεγαλύτερη δυσφορία στους άντρες, πράγμα που δεν συνέβη. Το πιο σημαντικό ωστόσο εύρημα για την ερωτική απιστία είναι το εξής: ενώ οι άντρες δήλωσαν πως δεν θα παρέμεναν καθόλου εύκολα σε σχέση όταν ανακάλυπταν κάποια πτυχή απιστίας, εκτίμησαν πως οι τυπικοί εκπρόσωποι του φύλου τους ίσως και να παρέμεναν στη σχέση, με σημαντικές διαφορές να εμφανίζονται σε όλες τις περιπτώσεις απιστίας: συναισθηματική (ΜΟΕ= 1.8 ΜΟΜ= 2.7), $F(1, 95)=27.1, p<0.001$, σεξουαλική (ΜΟΕ= 1.7, ΜΟΜ= 2.4), $F(1, 95)=23.4, p<0.001$, μικτή (ΜΟΕ= 1.4 ΜΟΜ= 2.0), $F(1, 95)=22, p<0.001$ (Πίνακας 1.4). Αυτό το αποτέλεσμα πυροδοτεί τη συζήτηση για τους άντρες και το θέμα της ανοχής σε περιπτώσεις της γυναικείας απιστίας. Με τις απαντήσεις τους οι άντρες δηλώνουν πως η νόρμα για την απουσία ανοχής της απιστίας αμφισβητείται, αφού, ενώ οι ίδιοι δεν θα ήθελαν να μείνουν σε μία σχέση με έντονα σημάδια απιστίας, δεν πιστεύουν το ίδιο για τους υπόλοιπους. Αυτό το εύρημα είναι πολύ σημαντικό, καθώς είναι το πρώτο από μία σειρά που αποδεικνύουν πως άντρες και γυναίκες πιστεύουν πως οι δικές τους επιλογές είναι πιο δόκιμες από ότι των άλλων εκπροσώπων του φύλου τους (η Μελέτη 2 διερευνά περαιτέρω υποθέσεις σε σχέση με αυτό). Ακόμη, ενώ η αδιαμφισβήτητη

σύμφωνα με τη βίο-εξελικτική θεωρία νόρμα λέει πως οι άντρες δεν ανέχονται γενικά την απιστία, στην παρούσα μελέτη δεν αποτυπώνεται αυτό το συμπέρασμα, καθώς η εκτίμηση για τη μέση τάση των αντρών είναι πως μπορεί και να την υπομείνουν. Αντίθετα, οι ίδιοι οι άντρες προσυπογράφουν τη νόρμα της μηδενικής ανοχής μόνο για τον εαυτό τους, όχι όμως σαν μία εκπροσώπηση ρόλου, αλλά πιθανότατα σαν μία ενέργεια που βοηθά την προσωπική τους ταυτότητα να επιβεβαιωθεί ως διαφορετική και καλύτερη, όταν συγκριθεί με το μέσο άλλο σε ένα ζήτημα αυτό-ματαίωσης και έντονης συναισθηματικής δυσκολίας. Ουσιαστικά πρόκειται για έναν μηχανισμό άμυνας της προσωπικής ταυτότητας, που συμβαδίζει με τη φιλοσοφία των ανταγωνιστικών προς τη βίο-εξελικτική θεωρία, υποθέσεων (Sedikides & Brewer, 2001).

Συνολικά για τα αποτελέσματα των αντρών, το συμπέρασμα για την ανοχή της απιστίας, καθώς και άλλα σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας αφήνουν περιθώρια για ευρύτερο σχολιασμό, καθώς είναι πολλά τα αποτελέσματα που αντικρούουν τις βίο-εξελικτικές θεωρίες και επαληθεύουν βασικές υποθέσεις της μελέτης. Ο μέσος άντρας τελικά υπερεκτιμά την πρόθεση του έτερου άντρα στον περίγυρό του να ακολουθήσει μία βραχυχρόνια στρατηγική επιλογής, καθώς σε αντίθεση με αυτόν, εκτιμά πως δεσμεύεται βαθύτερα και πιο συναισθηματικά, υποτιμά λιγότερο μία καταρχήν δεσμευτική σύντροφο, έχει λιγότερη πρόθεση για πρόσκαιρες επαφές στο μέλλον, τον απασχολεί η αποκλειστικότητα και η εξωτερική εμφάνιση περισσότερο, είτε πρόκειται για μακροχρόνια είτε για βραχυχρόνια σχέση, ενώ απολαμβάνει περισσότερο το σεξ μέσα από μία μακροχρόνια σχέση (Πίνακες 1.1, 1.2, 1.3, 1.4). Τέλος, εκτιμά πως έχει μικρότερη επιθυμία να κάνει παιδιά στο μέλλον από ότι η μέση τάση των άλλων αντρών, ενώ δεν τον ενδιαφέρουν, στο βαθμό τουλάχιστον που σχετίζονται με τις νόρμες για το μέσο άντρα, κριτήρια όπως η εμπειρία ή η συντηρητικότητα της γυναίκας. Αυτά τα ευρήματα, σε συνδυασμό με την εκτίμηση για μειωμένη ανοχή απιστίας από μέρους των έτερων αντρών, αποτελούν μία πρώτη προσέγγιση των διαφορών που εντοπίζονται στη σύγκριση του ατόμου με τη μέση τάση του φύλου του. Οι

άντρες φαίνεται πως επιβεβαίωσαν σε σημαντικό βαθμό την επιρροή ενός κοινωνικό-ψυχολογικού μηχανισμού σε επίπεδο διαδεδομένης νόρμας και όχι μίας προσωπικής τάσης να ταυτιστούν με αμιγώς βιολογικές προβλέψεις για τις ερωτικές τους επιλογές.

1.4: Απιστία

	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 93		N= 122	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αναστάτωση συναισθηματική	6.5(0.8)	6.4(0.7)	6.7(0.6)	6.7(0.6)
Παραμονή σε σχέση	1.8(1.3)	2.7(1.6) ***	1.9(1.4)	3(1.6) ***
Αναστάτωση σεξουαλική	6.6(0.8)	6.7(0.5)	6.6(0.9)	6.7(0.7)
Παραμονή σε σχέση	1.7(1.1)	2.4(1.4) ***	1.9(1.3)	2.7(1.6) ***
Αναστάτωση μικτή	6.9(0.4)	6.8(0.5)	6.8(0.7)	6.8(0.8)
Παραμονή σε σχέση	1.4(1.1)	2(1.5) ***	1.4(1)	2.2(1.5) ***

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

Γυναίκες

Οι γυναίκες της μελέτης απάντησαν ακριβώς στα ίδια ερωτήματα με τους άντρες, για τον εαυτό και το μέσο άλλο. Οι μισές από αυτές απάντησαν πρώτα για τον εαυτό και οι άλλες μισές πρώτα για τη μέση εκπρόσωπο του φύλου της.

Έλεγχος αποτελεσμάτων των γυναικών χωρίς τρέχουσα σχέση

Οι υποθέσεις της μελέτης ελέγχθηκαν με μία ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΗΣΗΣ που ήλεγχε την τριπλή επίδραση, φύλου (2) - κατάστασης (2) - σειρά (συνθήκη) (2) , ANOVA (2*2*2). Ο κάθε συμμετέχων κλήθηκε να απαντήσει βάση του φύλου του, σε δύο χωριστές καταστάσεις (εαυτός - μέσο άλλο), στην αντίστοιχη συνθήκη (σειρά 1 ή 2, 1 εαυτός-μέσος - 2 μέσος-εαυτός). Επίσης διερευνώνται και οι απλές διαφορές φύλου και πλαισίου σχέσης με σύγκριση ελέγχου τιμών. Οι στατιστικές αναλύσεις των τριών επιδράσεων έδωσαν τα ακόλουθα σημαντικά αποτελέσματα:

Οι γυναίκες χωρίς τρέχουσα σχέση, όπως ακριβώς και οι άντρες, επιβεβαίωσαν πλουραλιστική άγνοια σε αρκετές υποθέσεις της μελέτης. Αρχικά, υπερεκτίμησαν το βαθμό στον οποίο η μέση γυναίκα θέλει να κάνει παιδί μέσα από μία σχέση, ενώ υποεκτίμησαν σημαντικά το βαθμό που εκείνη απολαμβάνει το σεξ μέσα στη σχέση, καθώς και τον βαθμό που θέλει να δεσμευτεί βαθύτερα μέσα σε μία σχέση. Επίσης, υπερεκτίμησαν σε πολύ μεγάλο βαθμό το πόσο η τυπική, μέση γυναίκα θέτει σε προτεραιότητα τις πρόσκαιρες σεξουαλικές σχέσεις και επαφές. Ακόμα περισσότερο, όπως δήλωσαν και οι άντρες, οι γυναίκες πιστεύουν ξεκάθαρα πως οι υπόλοιπες γυναίκες γύρω τους έχουν μεγαλύτερη ανοχή στην απιστία των αντρών από ότι οι ίδιες. Τέλος, οι γυναίκες, αν και όχι με συνέπεια, έδειξαν σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας και σε κάποια κριτήρια επιλογής, όπως η εξωτερική εμφάνιση των πρόσκαιρων συντρόφων, αφού θεώρησαν πως οι άλλες την θεωρούν σημαντικότερο κριτήριο από ότι οι ίδιες.

Προοπτική απογόνων – Σεξουαλική απόλαυση

Αρχικά, όπως έκαναν και οι άντρες στις εκτιμήσεις τους, οι γυναίκες υπερεκτίμησαν το βαθμό στον οποίο η μέση γυναίκα θέλει να κάνει παιδί μέσα από μία σοβαρή σχέση, καθώς οι ίδιες δήλωσαν πως θα το ήθελαν σε μικρότερο βαθμό από ότι οι τυπικές γυναίκες γύρω τους, (ΜΟ Εαυτός= 5.2, ΜΟ Μέσο= 5.7), $F(1, 119) = 8.38, p < 0.005$. Αυτό το εύρημα είναι μία κλασική αποτύπωση μιας βίο-εξελικτικής νόρμας που οι γυναίκες δεν ασπάζονται τόσο για τον εαυτό, όσο εκτιμούν ότι ασπάζεται η μέση τάση του φύλου τους και μάλιστα απέναντι στο βασικό επιχείρημα των βίο-εξελικτικών για το γυναικείο φύλο. Πιο συγκεκριμένα, το γεγονός ότι οι γυναίκες δεν αποδέχονται πλήρως το πρωταρχικό βιολογικό επιχείρημα για ανάγκη απογόνων υπενθυμίζει στους μελετητές ότι για την κάθε γυναίκα δεν τίθεται το θέμα της γονιμοποίησης μέσα σε μακροχρόνια σχέση ως φυσική υποχρέωση, αλλά μάλλον ως προσωπική επιλογή. Ακόμη, οι γυναίκες εκτίμησαν πως απολαμβάνουν το σεξ πολύ περισσότερο από τις άλλες όταν πρόκειται για μία σοβαρή σχέση (ΜΟΕ= 6.5, ΜΟΜ= 6), $F(1, 119) = 33.32, p < 0.001$, ενώ αντίθετα δεν εκτίμησαν διαφορετικά εαυτό και μέσο ως προς τη σεξουαλική απόλαυση και τις πρόσκαιρες σχέσεις ή επαφές, όπου μάλιστα δήλωσαν πως το απολαμβάνουν έτσι κι αλλιώς περίπου το ίδιο με τη μέση άλλη (ΜΟΕ= 5.8, ΜΟΜ= 5.6), $p > 0.05$ (Πίνακας 1.1). Σε αυτό το σημείο αξίζει να σταθούμε σε μία καθαρή ομοιότητα ανάμεσα στα δύο φύλα που μάλλον αντιτίθεται στις διαδεδομένες νόρμες, καθώς άντρες και γυναίκες, δηλώνουν πως προτιμούν να απολαμβάνουν το σεξ περισσότερο μέσα σε σοβαρές σχέσεις, υποεκτιμώντας μάλιστα το βαθμό που αυτό συμβαίνει με τους τυπικούς εκπρόσωπους του φύλου τους. Συγχρόνως, και τα δύο φύλα εκτιμούν ανάλογα χαμηλότερη την απόλαυση που προσλαμβάνουν από τις πρόσκαιρες σχέσεις και επαφές. Αυτή είναι μία αξιοσημείωτη ομοιότητα μεταξύ των φύλων, που, όπως θα σχολιαστεί και αναλυτικότερα στις συγκρίσεις μεταξύ των φύλων, είναι αντιφατική κυρίως ως προς την αντρική νόρμα. Ωστόσο, όπως φαίνεται, τα επίπεδα πλουραλιστικής άγνοιας

αποδεικνύονται υψηλά και για τις γυναίκες, κάτι που σημαίνει πως δημιουργείται μία εντυπωμένη νόρμα και ανάμεσα στις γυναίκες για το θέμα της απόλαυσης του πρόσκαιρου σεξ. Οι γυναίκες απολαμβάνουν ιδιαίτερα το σεξ κυρίως σε μακροπρόθεσμες και όχι σε βραχυπρόθεσμες σχέσεις (ΜΟΜακρ., Βραχ.=6.5, 5.8, $p<0.001$), όμως αυτό δεν φαίνεται να το εκτιμούν για τον περίγυρό τους, όχι τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό (ΜΟΜακρ., Βραχ.=6, 5.6, $p=0.05$). Συνεπώς, μάλλον κρατούν την πραγματική τους πεποίθηση, για το που απολαμβάνουν περισσότερο το σεξ για τον εαυτό τους, παρά το μοιράζονται σε κοινωνικές συζητήσεις με τον περίγυρο. Αυτό τον ίδιο μηχανισμό, βάση βιολογικής νόρμας, θα τον περίμενε κανείς κυρίως μεταξύ των αντρών, πράγμα που εδώ διαψεύδεται, καθώς συμβαίνει τελικά μεταξύ των γυναικών.

Κριτήρια βραχυπρόθεσμης – μακροπρόθεσμης σχέσης

Συνεχίζοντας με τα κριτήρια επιλογής, οι γυναίκες, πάρα τις χαμηλές μέσες τιμές στην προσωπική εκτίμηση της συντηρητικότητας του άντρα για μακροχρόνια και βραχυχρόνια σχέση έδειξαν να τονίζουν λίγο περισσότερο το συντηρητικό σύντροφο για μακροχρόνια σχέση (ΜΟμακρ.= 3.1, ΜΟβραχ=2.8, $p<0.05$), ενώ υπερεκτίμησαν την σημαντικότητα ενός συντηρητικού άντρα για τη μέση γυναίκα στη μακροχρόνια σχέση (ΜΟΕ= 3.1, ΜΟΜ= 3.9), $F(1, 119)= 24.9$, $p< 0.001$. Αυτό σημαίνει ότι οι γυναίκες εκτιμούν ότι προτιθενται λιγότερο από τις άλλες να επιλέξουν ένα σεξουαλικά συντηρητικό σύντροφο, όταν πρόκειται να έχουν μαζί του μία δέσμευση με προοπτική χρόνου. Ακόμη, αν και όλες οι γυναίκες εκτέθηκαν στην ίδια αμφίσημη διατύπωση, αν δηλαδή είναι για αυτές σημαντικό να είναι ο σύντροφός τους συντηρητικός ("σημαντικό με θετική ή αρνητική χροιά ;", ήταν το αμφίσημο της διατύπωσης) μέσα από τις απαντήσεις τους, επιβεβαίωσαν πως για αυτές η συντηρητικότητα είναι ένα

κριτήριο ελάχιστα σημαντικό, θεωρώντας μάλιστα πως για τις άλλες γυναίκες γύρω τους έχει έναν πιο καθοριστικό ρόλο στην επιλογή μακροχρόνιου συντρόφου. Η θεωρία της βίο-εξέλιξης πάντως δεν στέκεται ουδέτερα στο κριτήριο της συντηρητικότητας για τις γυναίκες, αντίθετα υποστηρίζει πως είναι σημαντικό ο άντρας να μην είναι συντηρητικός και στα δύο πλαίσια σχέσεων. Σε αυτή τη μελέτη, η σημαντικότητα αυτής της μεταβλητής δεν δηλώθηκε από τις ίδιες τις γυναίκες. Αντίθετα φάνηκε να είναι μία νόρμα γενικά γνωστή, καθώς εκτιμήθηκε υψηλότερα για τη μέση τάση των γυναικών. Συνεχίζοντας, αναφορικά με την σεξουαλική εμπειρία, οι γυναίκες δεν έδειξαν να διαφοροποιούνται από τη μέση, τυπική γυναίκα όταν πρόκειται για μία επιλογή σοβαρού δεσμού, αφού εκτίμησαν σε παρόμοια υψηλά επίπεδα την αντρική εμπειρία για τον εαυτό και τις άλλες ($MOE = 5.8$, $MO = 5.7$). Αντίθετα, σε επίπεδο πρόσκαιρων επαφών έδειξαν σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας, δηλαδή έδειξαν ότι αντιφάσκουν προς τις κοινές αποδεκτές νόρμες, καθώς εκτίμησαν πως οι άλλες νοιάζονται περισσότερο για έναν πιο έμπειρο πρόσκαιρο ερωτικό σύντροφο από ότι οι ίδιες, ($MOE = 5.3$, $MOM = 5.9$), $F(1, 119) = 18.7$, $p < 0.005$ (Πίνακας 1.2). Σχετικά με αυτό το κριτήριο, η βιολογική νόρμα λέει πως οι γυναίκες εκτιμούν αρκετά την αντρική εμπειρία σε όλα τα πλαίσια σχέσεων, αν και υπάρχει μία γενικότερη θεώρηση πως τα κριτήρια των πρόσκαιρων επαφών "ζυγίζουν ελαφρύτερα". Κάτι τέτοιο ίσως συνέβη και στην παρούσα μελέτη αναφορικά με την εμπειρία, καθώς οι γυναίκες έδειξαν να επιθυμούν πιο έντονα έναν έμπειρο σύντροφο για μακροχρόνια επαφή, παρά για βραχυχρόνια ($MO_{μακρ.}, βραχ. = 5.8, 5.3$, $p < 0.001$), όμως αυτό δεν το επιβεβαίωσαν σε καμία περίπτωση για τη μέση άλλη ($MO_{μακρ,βραχ.} = 5.7, 5.9$, $p > 0.05$). Συνεπώς, μόνο μέσα από τις εκτιμήσεις για τη μέση τάση των υπόλοιπων γυναικών και όχι του προσωπικού εαυτού η εμπειρία είναι προτιμότερη για τους βραχυχρόνιους συντρόφους. Αν πάντως η νόρμα είναι σε κάποια σημεία και υπέρ της εμπειρίας των συντρόφων για μακροπρόθεσμη σχέση, οι γυναίκες εδώ την επιβεβαιώνουν, δηλώνοντας όμως ταυτόχρονα ότι έχουν προσλάβει μία διαφορετική

εικόνα για τις άλλες. Ακολουθώντας, σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση των αντρών που προτιμούν, οι γυναίκες εκτίμησαν την εμφάνιση σχετικά υψηλά, αντιφάσκοντας έτσι προς τη νόρμα που λέει πως η εξωτερική έλξη δεν ανήκει στα βασικά κριτήρια επιλογής των γυναικών. Από την άλλη, δεν επιβεβαίωσαν ούτε την βίο-εξελικτική νόρμα του χρονικού πλαισίου σχέσης και σημαντικότητας της εμφάνισης, καθώς δεν θεώρησαν πιο σημαντικό να είναι εξωτερικά εμφανίσιμος ένας πρόσκαιρος σύντροφος από ότι ένας μακροχρόνιος ($MO_{\text{βραχ.}} = 5.2$, $MO_{\text{μακρ.}} = 5$, $p > 0.05$), ενώ αποτύπωσαν αυτή τη διαφορά μέσα μόνο από τη μέση γυναίκα ($MO_{\text{βραχ.}}$, $MO_{\text{μακρ.}} = 5.5$, 5 , $p < 0.005$). Πιο συγκεκριμένα, αν και δεν έδειξαν διαφορές στην εκτίμηση εαυτού-μέσης άλλης ως προς την επιθυμητή εμφάνιση του άντρα για μία σοβαρή σχέση ($MOE = 5$, $MOM = 5$), υπερεκτίμησαν την αρέσκεια των άλλων γυναικών στην εξωτερική εμφάνιση των πρόσκαιρων συντρόφων ($MOE = 5.2$, $MOM = 5.5$), $F(1, 119) = 4.5$, $p < 0.05$. Αυτό το αποτέλεσμα για τις πρόσκαιρες επιλογές των γυναικών είναι πάντως ενδεικτικό μιας θεωρίας που πηγάζει από μία νόρμα που δεν φαίνεται να ακολουθείται προσωπικά για τις γυναίκες, καθώς η εξωτερική εμφάνιση προβάλλεται ως σημαντικότερη για τις πρόσκαιρες επαφές μέσα από την εκτίμηση για τη μέση γυναίκα και όχι τόσο για τον εαυτό. Συνολικά μάλιστα οι γυναίκες δηλώνουν έναν παρόμοιο μέσο όρο για το επίπεδο εξωτερικής εμφάνισης των αντρών και στα δύο χρονικά πλαίσια σχέσης, αντιφάσκοντας προς τη βίο-εξελικτική νόρμα που υποστηρίζει μεγάλη διαφορά υπεροχής της εμφάνισης ενός περιστασιακού, αντί του μόνιμου συντρόφου. Πάντως, μία μικρή διαφορά προς αυτή την κατεύθυνση δηλώνεται και αυτό δίνει και μία βιολογική προέκταση στις απαντήσεις των γυναικών για την εξωτερική εμφάνιση, κυρίως όμως και πάλι μέσα από τη νόρμα για τη μέση τάση του φύλου γενικά και όχι μέσα από τις πεποιθήσεις του εαυτού. Από την άλλη, η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία μακροχρόνια σχέση, ενδιαφέρει περισσότερο τις γυναίκες προσωπικά από ότι πιστεύουν ότι ενδιαφέρει τη μέση άλλη και τις διαφοροποιεί από το μέσο όρο σε σημαντικό βαθμό ($MOE = 6.85$, $MOM = 6.6$)

$F= 11.1, p< 0.001$. Αντίθετα, διαφοροποίηση του εγώ από τις άλλες δεν φάνηκε ιδιαίτερα για την αποκλειστικότητα σε πρόσκαιρες σχέσεις ($MOE= 4.6, MOM= 4.4, p> 0.05$ (Πίνακας 1.2). Επίσης και για τον εαυτό αλλά και για τις άλλες, η αποκλειστικότητα κρίθηκε ως πολύ σημαντικότερη για μακροχρόνια από ότι για βραχυχρόνια σχέση, $MO_{μακρ.}, βραχ. E - M=(6.85, 4.6, p<0.001 - 6.6, 4.4, p<0.001)$. Συνεπώς, οι γυναίκες χωρίς τρέχουσα σχέση φαίνεται να θεωρούν πως οι ίδιες επιζητούν πολύ περισσότερο την αποκλειστικότητα από τις άλλες γυναίκες γύρω τους, όταν κάνουν μακρόχρονη σχέση, ενώ δεν τονίζουν την ανάλογη διαφορά για τους βραχυχρόνιους συντρόφους τους. Η βίο-εξελικτική νόρμα πάντως για τη γυναικεία σεξουαλικότητα δεν τονίζει τόσο την αποκλειστικότητα, όσο τη συναισθηματική δέσμευση, ως προϋπόθεση του γυναικείου εγκεφαλικού μηχανισμού για επιβίωση και αναπαραγωγή, μέσα από μακροχρόνιες σχέσεις. Οι γυναίκες αυτής της μελέτης δηλώνουν πως για τις ίδιες είναι ελαφρώς σημαντικότερο κριτήριο η αποκλειστικότητα και αντιφάσκουν προς τη νόρμα, παίρνοντας μία σχετική απόσταση από τον περίγυρό τους σε σχέση με αυτό το επιχείρημα.

Γενικότερη στρατηγική (αποκλειστικότητα – δέσμευση, σεξ)

Ακολούθως, οι γυναίκες δεν φάνηκε να δείχνουν σημάδια λανθασμένης εκτίμησης αναφορικά με την πρόθεση που έχουν να κάνουν αποκλειστική ($MOE= 5.6, MOM= 5.4, p>0.05$ ή δεσμευτική σχέση ($MOE= 5.7, MOM= 5.4, p>0.05$ στο μέλλον, καθώς εκτίμησαν τη μέση εκπρόσωπο του φύλου τους αρκετά κοντά με αυτά που δήλωσαν για τον προσωπικό εαυτό, ενώ το ίδιο κοντά φάνηκε να αξιολογούν και το βαθμό υποτίμησης ενός άντρα που δείχνει να θέλει σοβαρή σχέση από νωρίς, καθώς εαυτός και μέσο άλλο ήταν κοντά, ($MOE= 3.3, MOM= 3.5, p > 0.05$. Σε αυτές τις τρεις μεταβλητές μακροχρόνιας στρατηγικής, οι γυναίκες δεν φαίνεται να διαφοροποιούν τον εαυτό από τη μέση άλλη (Πίνακας 1.3). Αυτό είναι πιθανό να οφείλεται σε

μία τάση των γυναικών να αφομοιώνει τα, καταρχήν, δεσμευτικά κριτήρια και να συναντά τις νόρμες του περίγυρου. Αυτή η τάση, από τη μία συνδέεται με το γεγονός πως οι γυναίκες επιβεβαιώνουν οι ίδιες μία βιολογική νόρμα σχετικά με το πόσο επιθυμούν να έρθουν σε δεσμευτική και αποκλειστική σχέση με έναν σύντροφο που δείχνει μία τέτοια πρόθεση από νωρίς, από την άλλη όμως μπορεί να είναι και προέκταση ενός μηχανισμού αφομοίωσης στερεοτυπικών ρόλων. Όπως θα συζητηθεί και εκτενέστερα, οι γυναίκες έχουν την τάση να αφομοιώνουν μηχανισμούς εξομοίωσης με τη μέση τάση του φύλου τους ευκολότερα από ότι οι άντρες και αυτό οφείλεται και στο διπτό ή εύκαμπτο χαρακτήρα που μπορεί να έχουν οι νόρμες που τις αφορούν (Baumeister, 2001). Πάντως, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, τουλάχιστον ως προς τη δέσμευση και την αποκλειστικότητα στο προσεχές μέλλον, οι γυναίκες δηλώνουν ότι επιθυμούν να έχουν σχέση με αυτά τα χαρακτηριστικά, συμφωνούν παράλληλα και με την τάση του περίγυρου, αποδεικνύοντας μεν πως έχουν σωστές προσλαμβάνουσες, χωρίς όμως να φτάνουν στον βαθμό υπερβολής που δηλώνει η στερεοτυπική θεωρία. Με άλλα λόγια, αν οι γυναίκες πίστευαν πως έχουν εντονότατη, προσωπική ανάγκη τα κριτήρια της δέσμευσης και της αποκλειστικότητας, πιθανότατα να τα υπερτόνιζαν σε μεγαλύτερο βαθμό συνολικά.

Ακόμη, οι γυναίκες έδειξαν ελάχιστα σημάδια υπερεκτίμησης του αριθμού των ερωτικών συντρόφων της μέσης γυναίκας στον κοινωνικό τους περίγυρο, καθώς θεώρησαν πως οι άλλες είχαν ελάχιστα περισσότερους συντρόφους από ότι οι ίδιες (ΜΟΜέσο= 8.8, ΜΟΕαυτός= 8.2), όχι πάντως βαθμό που να επιβεβαιώνουν, έστω οριακά, την υπόθεση υπερεκτίμησης της μέσης γυναίκας ($p > 0.05$). Η τυπική απόκλιση των απαντήσεων των γυναικών σε αυτό το ερώτημα ήταν μεγαλύτερη για τον εαυτό από ότι για το μέσο (SDE= 8.7, SDM= 7), ενδεικτικό του μεγάλου βαθμού διαπροσωπικής διαφορετικότητας, όχι όμως στα επίπεδα που συνέβη στην περίπτωση των αντρών. Σχετικά με βαθύτερα επίπεδα συναισθηματικής δέσμευσης, οι γυναίκες

έδειξαν να εκτιμούν διαφορετικά τον εαυτό από την τυπική, μέση γυναίκα, καθώς εκτίμησαν πως θέλουν να δεσμευτούν πιο βαθιά από ότι εκτιμούν ότι επιθυμούν να δεσμευτούν οι άλλες ($MOE = 5.9$, $MOM = 5.6$), $F(1, 119) = 4.7$, $p < 0.05$. Αυτό το αποτέλεσμα είναι χαρακτηριστικό σε σχέση με τη φύση της δέσμευσης των γυναικών, καθώς, ενώ στην απλή δέσμευση δεν διαπιστώθηκε τάση των γυναικών να διαφέρουν από το μέσο όρο, το συναισθηματικό πρόσημο άλλαξε τη στάση τους και δήλωσαν απόσταση εαυτού και μέσου. Πάντως, αυτό αποτελεί επιβεβαίωση της γυναικείας νόρμας, καθώς η βαθιά, συναισθηματική δέσμευση είναι μέρος των βίο-εξελικτικών εξηγήσεων για τη στρατηγική σχέσης των γυναικών. Συνεχίζοντας, πολύ ξεκάθαρο εύρημα πλουραλιστικής άγνοιας παρατηρείται στο κατά πόσο οι γυναίκες επιθυμούν στο μέλλον πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές. Στην προοπτική να κάνουν πρόσκαιρες επαφές, οι ίδιες οι γυναίκες δήλωσαν αρνητικές, την ώρα που θεώρησαν πως οι άλλες γύρω τους θα ήταν πολύ θετικότερες σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο ($ME, M = 2.9, 4.2$), $F(1, 119) = 61.5$, $p < 0.001$ (Πίνακας 1.3). Η μεγάλη διαφορά σε αυτό το σημείο είναι σίγουρα ένα εύρημα που αξίζει να σχολιαστεί περισσότερο, καθώς επιβεβαιώνει την ανάγκη κάθε γυναίκας να διαφοροποιηθεί από την εικόνα που έχει για τις υπόλοιπες γυναίκες. Πιθανότατα, η διαδικασία αυτή να είναι ένας μηχανισμός αποφυγής της σύγκρουσης της προσωπικής ταυτότητας με αυτή που αντανακλά ο κοινωνικός περίγυρος. Ακόμα, αξιοσημείωτο είναι πως και οι άντρες στην ερώτηση για τις πρόσκαιρες επαφές με πολλές συντρόφους έκαναν την ίδια υπερεκτίμηση με αυτή των γυναικών, όπως ακριβώς συνέβη και στο θέμα της βαθιάς, συναισθηματικής δέσμευσης. Συμπεραίνουμε λοιπόν άλλο ένα σημείο ομοιότητας μεταξύ των φύλων και τονίζουμε πως και οι γυναίκες, όπως ακριβώς και οι άντρες, αμφισβητούν τη νόρμα που υποστηρίζει ότι η επιθυμία των άλλων εκπροσώπων του φύλου τους είναι να έχουν κυρίως βραχυπρόθεσμη στρατηγική σχέσεων, χωρίς ιδιαίτερα βαθιά, συναισθηματική δέσμευση και με περισσότερες πρόσκαιρες

επαφές. Τέλος, όμοια με τους άντρες οι γυναίκες αποκρίθηκαν και στις ερωτήσεις για την ερωτική απιστία.

Πτυχές Απιστίας

Σχετικά με την απιστία, όπως ακριβώς και οι άντρες, έτσι και οι γυναίκες, ενώ οι ίδιες δήλωσαν πως πιθανότατα δεν θα παρέμεναν σε μία σχέση σε περίπτωση απιστίας, εκτίμησαν πως οι άλλες γυναίκες ίσως και να παρέμεναν στη σχέση, με στατιστική σημαντικότητα σε όλες τις πτυχές απιστίας. Αρχικά υπερεκτίμησαν έντονα τη δυσαρέσκεια μετά από σημάδια συναισθηματικής (MOE= 1.9, MOM= 3.00), $F(1, 119) = 33.4$, $p < 0.001$, σεξουαλικής (MOE= 1.9, MOM = 2.7), $F(1, 119) = 29.1$, $p < 0.001$ και τέλος, μικτής απιστίας (MOE= 1.4, MOM= 2.2), $F(1, 119) = 27.3$, $p < 0.001$. Αυτό το εύρημα είναι αρκετά αξιόλογο, καθώς μάλλον ξεκαθαρίζει το πόσο σημαντικό είναι για τη γυναικεία ταυτότητα να αντιπαρέλθει ένα αρνητικό στερεότυπο, που φορτώνεται χάριν των βιολογικών προβλέψεων, ότι δηλαδή ανέχεται την αντρική απιστία, κυρίως, με βάση την σωματική πτυχή της. Από την άλλη όμως, η κοινωνική νόρμα δεν έχει μεταβληθεί σε συνολικό επίπεδο, καθώς εκτιμάται ακόμα πως οι άλλες γυναίκες, αλλά όχι ο εαυτός, έχουν αρκετές πιθανότητες να υπομείνουν στερεοτυπικά την αντρική απιστία, παρά την έντονη δυσφορία που προκαλεί. Άλλωστε, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, πως οι γυναίκες δεν έδειξαν να εκτιμούν κάποια ιδιαίτερη διαφορά στη δυσφορία που προκαλούν στο σύνολο τους οι πτυχές απιστίας, αφού θεώρησαν παρεμφερή επίπεδα δυσφορίας για τον εαυτό και τη μέση άλλη αντίστοιχα, σε όλες τις πτυχές απιστίας, σεξουαλική (MOE= 6.6, MOM= 6.75), συναισθηματική (MOE= 6.4, MOM= 6.5) και μικτή (MOE= 6.9, MOM= 6.9), με την τελευταία να προκαλεί αναμενόμενα τη μεγαλύτερη δυσφορία και να μην διαφοροποιείται ούτε στο ελάχιστο ο εαυτός από την εκτίμηση της μέσης άλλης (Πίνακας 1.4). Από την άλλη όμως, έδωσαν μία μικρή

διαφορά στη σύγκριση μεταξύ συναισθηματικής και σεξουαλικής απιστίας, δηλώνοντας για τις ίδιες πως φαντάζει ελαφρώς πιο ανώδυνη η δεύτερη, πράγμα που είναι σύμφυτο με τη θεωρία περί σχετικής ανοχής της απιστίας που έχει αμιγώς σεξουαλικό πρόσημο. Πάντως η διαφορά είναι μικρή και με μία τάση για διασπορά μόνο ως προς τη συναισθηματική απιστία, συνεπώς δεν προκύπτει κάποιο αποτέλεσμα για εκτενέστερο θεωρητικό σχολιασμό και η νόρμα δεν επιβεβαιώνεται τελικά ($MO_{\text{συν}} = 6.75$, $MO_{\text{σεξ}} = 6.6$, $p > 0.05$, $SD_{\text{συν}} = 1.1$, $SD_{\text{σεξ}} = 0.8$).

Συνθήκες εαυτός - μέσο άλλο / μέσο άλλο - εαυτός

Σε αρκετές μελέτες διερεύνησης της πλουραλιστικής άγνοιας, έχει επιβεβαιωθεί η υπόθεση πως διαφοροποιούνται σημαντικά οι εκτιμήσεις των συμμετεχόντων όταν εκτιμούν τον εαυτό και το μέσο άλλο σε διαφορετική σειρά (Prentice & McFarland, 1987; Miller & Prentice, 1993). Πιο συγκεκριμένα, οι θεωρητικοί των κοινωνό-γνωστικών μηχανισμών έχουν αποδείξει αποτελέσματα γνωστικής επίδρασης της σειράς εκτίμησης των απαντήσεων από τη μία για τις δηλώσεις του εαυτού και από την άλλη για το μέσο άλλο. Αυτή η σύγκριση έχει επιβεβαιώσει σε παλιότερες μελέτες (Prentice & McFarland, 1987; Miller & Prentice, 1993) μία σημαντική αλλαγή στην εκτίμηση εαυτού και μέσου, καθώς ο εαυτός αξιολογείται ως ακόμα πιο διαφοροποιημένος από το μέσο άλλο, όταν έρχεται σε δεύτερη σειρά, δηλαδή μετά την εκτίμηση του μέσου. Σε αυτή τη μελέτη, αν και έγινε η υπόθεση πως είναι πιθανό να βρεθούν διαφοροποιήσεις μεταξύ των εναλλαγών της σειράς αξιολόγησης, δεν προέκυψε συχνά η εν λόγω αλληλεπίδραση. Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα των αντρών έδειξε σημαντικά μεγαλύτερη διαφοροποίηση στη δεύτερη σειρά αξιολόγησης (μέσο άλλο - εαυτός) μόνο στην μεταβλητή της σεξουαλικής απόλαυσης σε πρόσκαιρες σχέσεις, $MO_{\text{Σειρά1(E-M)}}$, Σειρά2(E-M) (5.4-5.9, 5.9-5.6), $F(1, 94) = 9.2$, $p = 0.005$, καθώς και στην μεταβλητή της μελλοντικής επιλογής μίας χρόνιας σχέσης αποκλειστικότητας,

$MOΣ_{σειρά1}(E-M)$, $Σ_{σειρά2}(E-M)$ (5-5.3, 5.6-4.8), $F(1, 94) = 20$, $p = 0.001$. Σχετικά με την σεξουαλική απόλαυση σε πρόσκαιρες σχέσεις, οι άντρες στην πρώτη σειρά (εαυτός-μέσος) υπερεκτίμησαν το βαθμό που οι άλλοι άντρες απολαμβάνουν το σεξ με πρόσκαιρες συντρόφους, ενώ στη δεύτερη σειρά (μέσος-εαυτός) υποεκτίμησαν τη σεξουαλική απόλαυση της μέσης τάσης των άλλων. Αυτή η αλληλεπίδραση ωστόσο δεν δημιούργησε μία συνολικά διαφορετική εκτίμηση της σεξουαλικής απόλαυσης εαυτού και άλλου για όλο το δείγμα των αντρών, συνεπώς η αλληλεπίδραση της σειράς περισσότερο εξομοίωσε εαυτό και μέσο άλλο, παρά ενίσχυσε το βαθμό της πλουραλιστικής άγνοιας. Το ίδιο αποτέλεσμα προέκυψε και στη μεταβλητή της πρόθεσης για αποκλειστική σχέση στο μέλλον, καθώς οι άντρες, ενώ υπερεκτίμησαν την πρόθεση των άλλων στην πρώτη σειρά $MOE-M = (5, 5.3)$, την υποεκτίμησαν στη δεύτερη σειρά $MOE-M = (5.6, 4.8)$, χωρίς ωστόσο να μπορούμε να βγάλουμε κάποιο συμπέρασμα για το συνολικό αποτέλεσμα της μεταβλητής, καθώς η συνολική εκτίμηση εαυτού και μέσου για αποκλειστική σχέση στο μέλλον, κατέληξε σε σχετική ισορροπία. Από την άλλη, ούτε οι γυναίκες έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις όταν άλλαζε η σειρά αξιολόγησης, επιβεβαιώνοντας λίγες μόνο αλληλεπιδράσεις της σειράς και εκτιμώντας γενικά τις ίδιες διαφορές εαυτού και μέσης άλλης είτε στη σειρά 1, είτε στη σειρά 2. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες επιβεβαίωσαν την επίδραση της σειράς αξιολόγησης μόνο σε δύο μεταβλητές, στη σεξουαλική απόλαυση σε μακροχρόνια σχέση $MOΣ1(E-M)$, $Σ2(E-M)$ (6.5-6.2, 6.5-5.7), $F(1, 118) = 5.6$, $p < 0.05$ και στην εξωτερική εμφάνιση για την επιλογή μακροχρόνιου συντρόφου, $MOΣ1(E-M)$, $Σ2(E-M)$ (4.9-5.2, 5.1-4.8), $F(1, 118) = 8.1$, $p = 0.005$. Σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση του συντρόφου τους πάντως οι γυναίκες έδωσαν αποτέλεσμα επίδρασης που περισσότερο ισορρόπησε τη συνολική μεταβλητή, παρά ενίσχυσε κάποια διαφοροποίηση εαυτού και μέσου. Αντίθετα, οι γυναίκες επιβεβαίωσαν τον μηχανισμό επίδρασης της σειράς, όταν υποεκτίμησαν σε διπλάσιο βαθμό, στη δεύτερη σειρά (μέση άλλη-εαυτός, $MO = 6.5 - 5.7$), το βαθμό απόλαυσης του σεξ σε μακροχρόνια σχέση. Οι

γυναίκες στην πρώτη σειρά, είχαν επίσης υποεκτιμήσει την απόλαυση των έτερων γυναικών, όμως όχι σε μεγάλο βαθμό, $MOE, M=(6.5, 6.2)$. Αυτό το αποτέλεσμα ακριβώς υποδεικνύει και η βιβλιογραφία για την επίδραση της σειράς (Prentice & Miller, 1993; Miller & McFarland, 1987), ότι δηλαδή τα θύματα πλουραλιστικής άγνοιας τείνουν να διαφοροποιούν ακόμα περισσότερο τον εαυτό από τη μέση τάση της ομάδας τους, όταν πρώτα σχηματίσουν γνώμη για τους άλλους. Ουσιαστικά πρόκειται για έναν γνωστικό μηχανισμό ταυτότητας που ενεργοποιείται προς όφελος του ατομικού εαυτού, όταν πρώτα έχει διαμορφωθεί ένα κοινωνικό πρότυπο. Αντίθετα, όταν το κοινωνικό πρότυπο να ακολουθεί, η σύλληψη του ατομικού μπορεί να μην απέχει τόσο από την εκτίμηση του κοινωνικού άλλου, καθώς η προσλαμβάνουσα του κοινωνικού πιθανώς να έχει ήδη έντονα, κοινά στοιχεία του εαυτού.

Συνολικά πάντως, οι λίγες επιβεβαιώσεις της αλληλεπίδρασης των δύο εναλλαγών της σειράς αξιολόγησης δεν βοηθούν ώστε να προκύψουν αρκετά θεωρητικά συμπεράσματα για τις επιδράσεις σειράς στις εκτιμήσεις ανδρών και γυναικών. Αυτό που μπορεί να στηριχθεί όμως είναι, ότι εφόσον η μελέτη επιβεβαιώνει συνολικά πλουραλιστική άγνοια σε πολλές μεταβλητές, χωρίς αυτό να συμβαίνει με γνώμονα κάποιον μηχανισμό στη σειρά αξιολόγησης, τότε μάλλον έχουμε μία συνολική παρερμηνεία σε επίπεδο νόρμας για τους έτερους εκπρόσωπους των φύλων και όχι ένα αποτέλεσμα οφειλόμενο στη γνωστική, πειραματική εναλλαγή της σειράς αξιολόγησης (αποτελέσματα, βλέπε πίνακες 3.1-3.4 και 4.1-4.4).

Πίνακες 3 και 4: Συνθήκες (Εαυτός - Μ. άλλο - Μ. άλλο - Εαυτός)

3.1: Προοπτική απογόνων - Απόλαυση του σεξ

Άντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 52		N = 44	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Προοπτική απογ.	4.7 (1.8)	5.4 (1.2)	4.6 (1.6)	5.1 (1.3)
Απόλαυση μακρ.	6.4 (.9)	5.6 (1.1)	6.4 (.9)	5.8 (.9)
Απόλαυση βραχ.	5.4 (1.5)	5.9 (1.2)	6 (1.4)	5.6 (1.3) **

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

3.2: Κριτήρια επιλογής

Άντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 52		N = 44	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Εμπειρία βραχυχρόνια	5.4 (1.5)	5.6 (1.3)	6 (1.4)	5.6 (1.1)
Εμπειρία μακροχρόνια	5.1 (1.3)	5.2 (1.5)	5.4 (1.4)	4.4 (1.5)
Συντηρητικότητα μακρό	3.5 (2)	4.2 (1.7)	3.8 (1.6)	3.8 (1.9)
Συντηρητικότητα βραχύ	2.8 (1.7)	2.5 (1.8)	2.9 (1.9)	2.5 (1.8)
Αποκλειστικότητα μακρ.	6.4 (1.2)	6.4 (1.7)	6.3 (1.1)	5.9(1.1)
Αποκλειστικότητα βραχ.	4.3 (1.9)	3.8 (2)	4.7 (1.7)	4 (1.7)
Εμφάνιση μακροχρόνια	5.9 (1)	5.3 (1.3)	6 (1)	5(1.1)
Εμφάνιση βραχυχρόνια	5.5 (1.4)	5.2 (1.5)	5.3 (1.3)	5 (1.1)

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

3.3: Στρατηγική (Αποκλειστικότητα - Δέσμευση)

Άντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός		*
Αριθμός	N = 52		N = 44		
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο	
Αριθμός Συντρόφων	13.7 (17.5)	12 (7)	14.1 (27.6)	16(14)	
Υποτίμηση δέσμευσης νωρίς	3.5 (1.7)	4.6 (1.5)	4 (1.4)	3.6 (1.7)	
Δέσμευση υπόλοιπο	5.3 (1.6)	5 (1.4)	5.7 (1.1)	5(1.3)	
Αποκλειστικότητα υπόλοιπο	5 (1.8)	5.4 (1.2)	5.7 (1.3)	4.8(1.5)	
Βαθύτερη Δέσμευση	5.9 (1.2)	5 (1.1)	5.8 (1.1)	4.5(1.2)	
Πολλοί σύντροφοι μέλλον	3.9 (1.6)	4(1.4)	4.9 (1.5)	4.7(1.2)	

*Σημείωση: δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας μεγαλύτερο του $p < 0.05$

3.4: Απιστία

Άντρες

Αριθμός	N = 52	N = 44	
Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο	Μ. Άλλο-Εαυτός	*

Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αναστάτωση συναισθηματική	6.6 (.8)	6.4 (.7)	6.4 (1.1)	6.5 (.8)
Παραμονή σε σχέση	1.8 (1.2)	2.8 (1.5)	1.9 (1.2)	2.6 (1.7)
Αναστάτωση σεξουαλική	6.6 (.8)	6.7 (.7)	6.6 (.8)	6.8(.4)
Παραμονή σε σχέση	1.7 (1.3)	2.7 (1.6)	1.7 (1.3)	2.1 (1.4)
Αναστάτωση μικτή	6.9 (.4)	6.7 (.6)	6.9 (.4)	6.9(.2)
Παραμονή σε σχέση	1.4 (1.2)	2.3 (1.7)	1.4 (1.1)	1.6 (.1)

*Σημείωση: δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας μεγαλύτερο του $p < 0.05$

4.1: Προοπτική απογόνων - Απόλαυση του σεξ

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 60		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Προοπτική απογ.	5.0 (2)	5.8 (1.3)	5.4 (1.6)	5.6 (1.2)
Απόλαυση μακρ.	6.5 (.7)	6.2 (.8)	6.5 (.8)	5.7 (1.2)*
Απόλαυση βραχ.	5.8 (1.7)	5.9 (1.2)	5.8 (1.6)	5.4 (1.3)

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

4.2: Κριτήρια επιλογής

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 60		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Εμπειρία βραχυχρόνια	5.3 (1.5)	5.9 (1.2)	5.3 (1.8)	5.8 (1.2)
Εμπειρία μακροχρόνια	6 (1)	5.9 (1.5)	5.7 (1.4)	5.7 (1)
Συντηρητικότητα μακρό	3 (1.8)	3.9 (1.6)	3.4 (1.8)	4 (1.4)
Συντηρητικότητα βραχύ	2.8 (1.7)	2.8 (1.7)	2.9 (1.7)	3.2 (1.9)
Αποκλειστικότητα μακρό	6.8 (.5)	6.6 (.7)	6.8 (.4)	6.7 (.7)
Αποκλειστικότητα βραχύ	4.6 (2.2)	4.4 (2)	4.6 (2)	4.4 (1.7)
Εμφάνιση μακροχρόνια	4.8 (.9)	5.2 (1)	5.1 (1)	5.6(1.2)**
Εμφάνιση βραχυχρόνια	5.1 (1.3)	5.6 (1.2)	5.3 (1.5)	5.4 (1.2)

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

4.3: Στρατηγική (Αποκλειστικότητα - Δέσμευση)

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 60		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός Μ. Άλλο		Εαυτός Μ. Άλλο *	
Αριθμός Συντρόφων	7.9 (7.2)	9 (6.2)	8.5(10.3)	8.5(7.7)
Υποτίμηση δέσμευσης νωρίς	3.5 (1.9)	3.7 (1.5)	3 (1.6)	3.3(1.3)
Δέσμευση υπόλοιπο	5.5 (1.2)	5.4 (1.3)	5.8 (1.3)	5.4(1.3)
Αποκλειστικότητα υπόλοιπο	5.6 (1.5)	5.5 (1.3)	5.6 (1.3)	5.4(1.2)
Βαθύτερη Δέσμευση	5.9 (1.4)	5.6 (1.3)	5.9 (1.3)	5.6(1.2)
Πολλοί σύντροφοι μέλλον	3 (1.6)	4.4(1.5)	3 (1.8)	4(1.4)

* Σημείωση: δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας, $p < 0.05$.

4.4: Απιστία

Γυναίκες

Αριθμός	N = 60		N = 60	
Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	*
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αναστάτωση συναισθηματική	6.8 (.7)	6.6 (.8)	6.7 (.6)	6.7 (.5)
Παραμονή σε σχέση	2.1 (1.4)	3 (1.6)	2 (1.4)	2.9 (1.6)
Αναστάτωση σεξουαλική	6.4 (1.3)	6.6 (1)	6.7 (.6)	6.7(.5)
Παραμονή σε σχέση	1.8 (1.2)	2.8 (1.6)	2 (1.5)	2.6 (1.6)
Αναστάτωση μικτή	6.7 (.9)	6.7 (.8)	6.8 (.5)	6.8(.7)
Παραμονή σε σχέση	1.3 (.9)	2.3 (1.5)	1.5 (1.2)	2 (1.6)

* Σημείωση: δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0.05$.

Μεταξύ φύλων

Όπως αναμενόταν, τα δύο φύλα έδειξαν περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές στα περισσότερα κριτήρια επιλογής συντρόφων, ενισχύοντας το συμπέρασμα πως τελικά τα δύο φύλα δεν επιβεβαιώνουν την απόσταση που τους προσδίδει η βίο-εξελικτική ψυχολογία. Αντίθετα, έδειξαν πως εκτιμούν αρκετές διαφορές όταν προσδιορίζουν την τάση των εκπροσώπων των φύλων τους, επιβεβαιώνοντας το συμπέρασμα πως οι διαφορές φύλων προκύπτουν από νόρμες για τον περίγυρο και για τους άλλους, αλλά όχι από τις προσωπικές πεποιθήσεις. Αυτό το συμπέρασμα είναι μία καθαρή αποτύπωση της άρνησης των δύο φύλων να αποδεχτούν πλήρως τις βίο-εξελικτικές νόρμες, αφού και μέσω της μεταξύ τους σύγκρισης, οι διαφορές των προσωπικών τους δηλώσεων δεν είναι έντονες. Οι νόρμες ισχύουν περισσότερο για τους άλλους, παρά για τον εαυτό, καθώς η ανάγκη για προσωπική διαφοροποίηση εκθέτει αυτό το αντιφατικό, προς τις βίο-εξελικτικές μελέτες, αποτέλεσμα. Ας δούμε όμως ποιες ακριβώς ήταν οι διαφορές φύλου και που οι νόρμες για την τάση των άλλων ήταν διαφορετικές, με τις εκτιμήσεις για τον εαυτό να ομοιάζουν. Αρχικά, υπήρχαν τέσσερις μεταβλητές στις οποίες βρέθηκε επίδραση διαφοράς του φύλου για τον εαυτό (Πίνακας 4). Πρωτίστως, η εξωτερική εμφάνιση εκτιμήθηκε διαφορετικά από άντρες και γυναίκες είτε σαν κριτήριο βραχυπρόθεσμης, είτε και σαν κριτήριο πιο σοβαρής σχέσης. Ειδικά για μία μακροχρόνια σχέση, οι άντρες εκτίμησαν αρκετά την εξωτερική εμφάνιση για τη σύντροφο που οι ίδιοι επιλέγουν, ενώ σε μικρότερο βαθμό εκτίμησαν την εξωτερική εμφάνιση οι γυναίκες, $MO \text{ Άντρες, Γυναίκες } (5.9, 5), t(1,213) = 6.6, p < 0.001$. Η μεγάλη διαφορά όμως αποτυπώθηκε στην εκτίμηση για τη μέση τάση του φύλου τους, αφού οι γυναίκες δεν υποεκτίμησαν τη βαρύτητα που δίνει στην εμφάνιση η μέση άλλη γυναίκα, όσο έκαναν οι άντρες, $MO \text{ Εαυτός, Μέσο Άντρες - Ε, Μ Γυναίκες } (5.9, 5.2 - 5, 5), F(1, 214) = 14.3, p < 0.001$. Με άλλα λόγια, μόνο οι άντρες εκτιμούν πως θέλουν τη μακροχρόνια σύντροφό τους πιο εμφανίσιμη από ότι η μέση τάση του φύλου τους.

Αυτό είναι ένα αποτέλεσμα, που σε αντίθεση με τα άλλα της μελέτης, φαίνεται αρχικά να προσυπογράφει τη νόρμα που θέλει τα δύο φύλα να δείχνουν διαφορετική βαρύτητα στην εξωτερική έλξη και το γυναικείο φύλο να διαφοροποιείται δίνοντας βαρύτητα και σε άλλα κριτήρια. Σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση και την βραχυχρόνια σχέση πάντως, οι γυναίκες, αντιφάσκοντας προς τη σχετική νόρμα που λέει πως δίνουν μεγαλύτερη αξία στην εμφάνιση όταν μία σχέση δεν έχει προοπτική χρόνου, εκτίμησαν πως κάτι τέτοιο κάνουν περισσότερο οι τυπικές γυναίκες γύρω τους, και όχι τόσο οι ίδιες ΜΟ Εαυτός, Μέσο (5.2, 5.5), ενώ από την άλλη, οι άντρες κρίνουν περισσότερο σημαντική την εξωτερική εμφάνιση σε σχέση με την εκτίμηση για το μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους, όταν πρόκειται για βραχυπρόθεσμες σχέσεις ΜΟ Ε, Μ=(5.4, 5). Αυτή η διαφορά, μεταξύ των δύο φύλων είχε επίδραση στις συγκρίσεις εαυτού-μέσου, καθώς άντρες και γυναίκες έκριναν διαφορετικά εαυτό και μέσο άλλο, αλλάζοντας, ανά φύλο, την κατεύθυνση της διαφορετικότητας του εαυτού, $F(1, 214) = 9.9, p = 0.002$. Συνεχίζοντας, η σεξουαλική εμπειρία εκτιμήθηκε διαφορετικά για τα δύο φύλα με τις γυναίκες να δείχνουν ξεκάθαρη προτίμηση για έναν έμπειρο σύντροφο όταν θέλουν να δεσμευτούν μακροχρόνια. Ωστόσο, δεν φάνηκε συνολική επίδραση φύλου σε αυτό το κριτήριο, δηλαδή διαφορές στην κατεύθυνση διαφορετικότητας μεταξύ εαυτού και μέσου, καθώς άντρες και γυναίκες δήλωσαν πως εκτιμούν την εμπειρία ως κριτήριο επιλογής κοντά σε αυτό που εκτιμούν και για τους μέσους εκπρόσωπους του φύλου τους, εαυτός: ΜΟΕ άντρες, γυναίκες= (4.6, 5.8), $t(1,213) = 6.3, p < 0.001$, μέσο άλλο: ΜΟΜ α, γ= (4.9, 5.8), $t(1,213) = -5, p < 0.001$. Από την άλλη, και τα δύο φύλα προσέγγισαν σε πολύ υψηλά επίπεδα σημαντικότητας το κριτήριο της σεξουαλικής αποκλειστικότητας σε μία σοβαρή σχέση, με τις γυναίκες όμως να το θεωρούν πιο σημαντικό και για τις ίδιες, ΜΟΕ α, γ= (6.3, 6.8), $t(1,213) = -3.9, p < 0.001$, αλλά και να εκτιμούν ψηλότερα τη μέση τάση του φύλου τους, ΜΟΜ α, γ= (6.2, 6.6), $t(1,213) = -3.6, p < 0.001$ (Πίνακας 4). Αυτό το αποτέλεσμα είναι μία πολύ αξιοσημείωτη ομοιότητα μεταξύ των

φύλων πάντως, που δεν ταιριάζει στις βιολογικές νόρμες, καθώς σύμφωνα με τη διχοτόμο της βιολογίας, οι άντρες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην αποκλειστικότητα, μόνο όμως από μεριάς των συντρόφων τους και όχι από μεριάς τους. Η υψηλή βαθμολογία των απαντήσεων τους δεν φανερώνει αυτή την τάση, ενώ ελαφρώς υποεκτιμούν και την τάση των άλλων αντρών για αποκλειστικότητα, που σημαίνει πως ίσως ταυτίζουν τους άλλους περισσότερο με την προαναφερθείσα νόρμα. Οι γυναίκες από την άλλη, σε αυτή τη μελέτη έκριναν την αποκλειστικότητα ως το σημαντικότερό τους κριτήριο για μία σχέση, πράγμα που αποδεικνύει πως δεν προσυπογράφουν τη νόρμα για γυναικεία ανοχή σε σχέσεις ήμι-αποκλειστικές ή καθόλου αποκλειστικές. Ακόμα, σε νέα αντίφαση προς τις νόρμες, όταν οι άντρες ρωτήθηκαν για το βαθμό υποτίμησης μίας γυναίκας που δείχνει από νωρίς σημάδια ότι θέλει μία δεσμευτική, σοβαρή σχέση, εκτίμησαν ότι διαφοροποιούν πολύ τον εαυτό τους από το μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους, ενώ οι γυναίκες δεν εκτίμησαν τόσο μεγάλη διαφορά από τις άλλες στην αντίστοιχη ερώτηση (Πίνακας 6). Αυτή η δυσαναλογία μεταξύ των φύλων ήταν σημαντική, με διαφορά κυρίως στην εκτίμηση του μέσου άλλου, $MO\ M\ a, \gamma = (3.6, 4.3), t(1,213) = 4.5, p < 0.001, F(1, 213) = 5.4, p < 0.05$. Πιθανότατα, η ισχύ της νόρμας για τους άντρες που αποφεύγουν τη σοβαρή δέσμευση να δημιουργήσει εδώ ένα διαφορετικό αποτέλεσμα μεταξύ των φύλων, αν και για τις προσωπικές δηλώσεις των αντρών η ίδια νόρμα δεν επαληθεύτηκε και τόσο, αποδεικνύοντας πως δεν έχει προσωπική ισχύ, αλλά τεχνητή, ότι δηλαδή επαληθεύεται μόνο σαν εκτίμηση για τους άλλους. Ακόμα, οι άντρες δήλωσαν ξεκάθαρα ότι είχαν περισσότερες ερωτικές συντρόφους από ότι οι γυναίκες, ωστόσο η μεγάλη διασπορά στις απαντήσεις φάνηκε να μειώνει το βαθμό σημαντικότητας, ενώ σε σχέση με τις, ανά φύλο, διαφορές στις εκτιμήσεις εαυτού-μέσου δεν φάνηκε επίδραση φύλου, άρα τελικά είχαμε μόνο διαφορά στις ξεχωριστές εκτιμήσεις του εαυτού, $MO\ Eαυτού\ a, \gamma = (14, 8), t(1,213) = 5.7, p < 0.05$ και στις εκτιμήσεις για το μέσο άλλο αντίστοιχα, $MO\ Mα, \gamma = (13.8, 8.9), t(1,213) = 4,$

$p < 0.001$. Τέλος, οι άντρες δεν απέφυγαν την παγίδα της υποεκτίμησης της τάσης των άλλων να δεσμευτούν βαθιά στο μέλλον, καθώς ενώ οι ίδιοι το θέλουν πολύ, εκτιμούν για τους άλλους σημαντικά χαμηλότερη πρόθεση για συναισθηματική δέσμευση. Οι γυναίκες αντιθέτως κάνουν το ίδιο αλλά σε μικρό βαθμό, αφού ενώ εκτιμούν ότι θέλουν να δεσμευτούν βαθιά, πιστεύουν το ίδιο περίπου και για τη μέση γυναίκα. Η διαφορά των δύο φύλων εδώ έγινε στην εκτίμηση του μέσου άλλου ΜΟ Μέσου α, γ (4.8, 5.6), $t(1,213) = -4.9$, $p < 0.001$ και όχι στην εκτίμηση του εαυτού, όπου οι τιμές ήταν σχεδόν ίδιες, άρα συνολικά δεν προέκυψε επίδραση φύλου στις διαφορές των εκτιμήσεων εαυτού και μέσου. Αυτό το αποτέλεσμα αποδεικνύει πως η συναισθηματική δέσμευση δεν είναι μόνο στόχος των γυναικών, αλλά και των αντρών. Αυτή η ομοιότητα όμως δεν γίνεται διακριτή γενικά στους αντρικούς περίγυρους, καθώς εκεί δεν φανερώνεται τέτοια πρόθεση. Συνεπώς το αποτέλεσμα είναι η παρερμηνεία των προθέσεων συναισθηματικής έκφρασης καθώς η διαφορά φύλων καταδεικνύει τη διαφορά στον τρόπο που τα δύο φύλα εκφράζουν τη συναισθηματική τους πρόθεση σε αντρικές και γυναικείες συναναστροφές αντίστοιχα. Κατά συνέπεια, μπορεί να υποστηριχθεί πως, ενώ οι νόρμες είναι διαφορετικές για τα δύο φύλα, οι άντρες πέφτουν πιο εύκολα στην παγίδα να αφομοιώσουν ένα αίσθημα διαφορετικότητας, ειδικά όταν το περιεχόμενο της προσωπικής τους πεποίθησης έχει συναισθηματική χροιά. Τέλος, σημαντική διαφορά διαπιστώθηκε στην εκτίμηση του μέσου άλλου των δύο φύλων αναφορικά με την επιλογή πρόσκαιρων επαφών στο μέλλον, ΜΟ Μ α, γ (4.8, 4.2), $t(1,213) = 3.2$, $p < 0.001$, αλλά η ίδια διαφορά προέκυψε και μεταξύ των προσωπικών δηλώσεων αντρών και γυναικών, ΜΟ Εαυτός α, γ (3, 3.9), $t(1,213) = 4.4$, $p < 0.001$. Τελικά, τα δύο φύλα περισσότερο ομοιάζουν παρά διαφοροποιούνται ως προς τη στάση τους για τις πρόσκαιρες επαφές, καθώς, ενώ μεν φάνηκε πως το πρόσκαιρο σεξ είναι πιο αρεστό στους άντρες, από την άλλη άντρες και γυναίκες παίρνουν ανάλογη απόσταση από τους άλλους εκπροσώπους του φύλου τους. Συνεπώς, ναι μεν οι άντρες είναι πιο πρόθυμοι από τις γυναίκες

να έχουν επαφές με πρόσκαιρες συντρόφους, όμως σε καμία περίπτωση δεν το πιστεύουν αυτό για τον εαυτό όσο για τους άλλους. Οι γυναίκες επίσης δηλώνουν την ίδια υπερεκτίμηση για τη μέση τάση του φύλου τους, χωρίς ωστόσο να είναι τόσο ξεκάθαρο αν πέφτουν σε μία παγίδα νόρμας, ή αν απλά πιστεύουν για τις άλλες γυναίκες ότι απλά ακολουθούν τον αντρικό κανόνα.

Συνοψίζοντας για τις διαφορές φύλου, ενώ παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές στην εκτίμηση κυρίως του μέσου άλλου από άντρες και γυναίκες αντίστοιχα, οι διαφορές αυτές δεν δικαιολόγησαν συστηματικά επίδραση φύλου στις καταστάσεις εαυτού και μέσου άλλου, καθώς γενικά τα δύο φύλα δεν διαφοροποιήθηκαν τακτικά στον τρόπο που προσλαμβάνουν ανομοιότητες από το μέσο άλλο εκπρόσωπο του φύλου τους (Πίνακας 4). Επίσης, τα δύο φύλα δεν έδειξαν να διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό σε μία σειρά από μεταβλητές, καθώς εκτίμησαν πολύ κοντά την τάση τους για να κάνουν παιδιά στο μέλλον, να δεσμευτούν και να είναι αποκλειστικοί σε μία σχέση στο μέλλον, ενώ αξιολόγησαν με τον ίδιο τρόπο τα κριτήρια της εμπειρίας και της αποκλειστικότητας σε μία βραχυχρόνια σχέση, καθώς την απόλαυση του σεξ και στα δύο πλαίσια σχέσης (Πίνακας 4). Οι γυναίκες από τη μία, καθώς τα αποτελέσματα της μελέτης τείνουν πιο πολύ σε ένα προφίλ μακροχρόνιας στρατηγικής σχέσεων για τον προσωπικό εαυτό και των δύο φύλων, έδειξαν λιγότερα σημάδια πλουραλιστικής άγνοιας από ότι οι άντρες και προσέλαβαν γενικά τον εαυτό κοντύτερα στη μέση άλλη γυναίκα, καθώς η γυναικεία νόρμα είναι η μακροχρόνια προοπτική και η συναισθηματική επένδυση. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, διαφοροποιήθηκαν από το μέσο άλλο στις ίδιες μεταβλητές με αυτές που το έκαναν και οι άντρες και συμφώνησαν στην κατεύθυνση της διαφοροποίησης από την αντίστοιχη μέση τάση. Αυτή η ομοιότητα, σε αντίφαση προς τον τρόπο που παρουσιάζουν οι βίο-εξελικτικές νόρμες, θέτει το ζητούμενο της, από κοινού ακολουθίας στάσεων και συμπεριφορών, κατά την αλληλεπίδραση των δύο φύλων. Με άλλα λόγια, όπως κάποιες θεωρίες έχουν ήδη υποστηρίξει (Oliver & Hyde, 1993), τα δύο φύλα ακολουθούν το ένα το άλλο και

τελικά ομοιάζουν, καθώς σε γενικές γραμμές θέλουν τα ίδια πράγματα και όταν επιλέγουν να προχωρήσουν σε ερωτικές επαφές προτιμούν να βρουν μία κοινή προσέγγιση για τα κριτήριά τους, παρά διαφοροποιούνται κατά μέρος και οδηγούνται σε συνεχείς συγκρούσεις, που έχουν προσχηματικά τη ρίζα τους σε βίο-εγκεφαλικούς μηχανισμούς. Ακόμη ενισχυτικότερο επιχείρημα για αυτή την προσέγγιση είναι και οι ομοιότητες των δύο φύλων στις τρεις πτυχές απιστίας που διερευνήθηκαν για τα άτομα χωρίς τρέχουσα σχέση. Άντρες και γυναίκες εξέλαβαν τους άλλους ως αρκετά πιο ανεκτικούς απέναντι σε ένα πιθανό σενάριο απιστίας, από ότι τον ίδιο τον εαυτό (καμία διαφορά δεν προκύπτει, βλέπε Πίνακα 4). Αυτό σημαίνει πως κανένα από τα δύο φύλα δεν αποδέχεται μία νόρμα ανοχής της απιστίας για τον εαυτό, αλλά αντίθετα θεωρεί πως οι άλλοι είναι πιθανό να συνεχίσουν να έχουν μία σχέση που θα έχει φανερά σημάδια είτε σωματικής, είτε συναισθηματικής ή μικτής απιστίας. Το θέμα πάντως της απιστίας και των πτυχών της αναλύεται καλύτερα στη συνέχεια, καθώς διερευνάται σε άτομα που έχουν τρέχουσα σχέση και απαντούν σε ερωτήματα για τη δική τους απιστία, καθώς και για την εκτίμηση της απιστίας των άλλων ζευγαριών.

Πίνακας 4: Διαφορές φύλων

Εαυτός	Άντρες	Γυναίκες	p *
προοπτική απογόνων	4.7	5.2	<0.05
Εμπειρία μακρ.	4.6	5.8	<0.001
Αποκλειστικότητα μακρ.	6.4	6.8	<0.005
Εμφάνιση μακρ.	5.9	5	<0.001
Αριθμός συντρόφων	14	8	<0.05
Αναστάτωση συναισθηματική απ.	6.5	6.75	<0.05
Βαθιά δέσμευση	4.8	5.6	<0.001

*Σημείωση: Δεν βρέθηκαν άλλες διαφορές με επίπεδο βασικής σημαντικότητας, $p < 0.05$.

Μέσο Άλλο	Εκτίμηση	Μ. Άντρας	Μ. Γυναίκα	p *
Προοπτική απογόνων	5.3	5.7	<0.05	
Εμπειρία μακροχρόνια	4.9	5.8	<0.001	
Αποκλειστικότητα μακροχρόνια	6.2	6.6	<0.005	
Εμφάνιση βραχυχρόνια	5	5.5	<0.005	
Δέσμευση	5	5.5	<0.005	
Αριθμός συντρόφων	13.8	8.9	<0.001	
Υποτίμηση δεσμευτικού συντρόφου	4.3	3.5	<0.001	
Αναστάτωση συναισθηματικής απιστίας	6.4	6.7	<0.05	
Επιλογή πρόσκαιρων επαφών	4.8	4.2	<0.005	
Βαθιά δέσμευση	4.8	5.6	<0.001	

*Σημείωση: Δεν βρέθηκαν άλλες διαφορές με επίπεδο βασικής σημαντικότητας, $p < 0.05$.

Εισαγωγή Μελέτης 2

Μετά το κλείσιμο της πρώτης μελέτης και τις μεταξύ των δύο φύλων συγκρίσεις, υποθέσαμε πως κατά τον ίδιο τρόπο που διερευνήθηκε η πλουραλιστική άγνοια σε άτομα χωρίς τρέχουσα σχέση, θα έπρεπε να διερευνηθεί και σε άτομα που είναι σε τρέχουσα σχέση. Αυτή η διαφοροποίηση, θα βοηθήσει στο να εξεταστεί το κατά πόσο τα άτομα που δηλώνουν εντός μίας ερωτικής δέσμευσης πληρούν τελικά τα κριτήριά τους για μία αποκλειστική και δεσμευτική επιλογή, με προοπτική απογόνων, σεξουαλική απόλαυση, λιγοστές συγκρούσεις, αλλά και τις δηλώσεις τους για την παρελθούσα, τωρινή και ενδεχόμενα μελλοντική, ερωτική απιστία. Επίσης, με αυτό το σκεπτικό θα εξετάσουμε και διαφορές σε κριτήρια που αναφέρονται πλέον άμεσα στη σχεσιακή κατάσταση των ζευγαριών, ενώ θα διερευνήσουμε περισσότερο τα επίπεδα ερωτικής απιστίας, για τα ίδια τα δεσμευμένα άτομα, αλλά και τις εκτιμήσεις τους για τους συντρόφους τους, καθώς και για τα άλλα ζευγάρια. Τέλος θα διερευνήσουμε, βάση υποθέσεων, το ρόλο που μπορεί να παίζει η ύπαρξη μίας σχέσης στο βαθμό διαφοροποίησης του εαυτού από τις νόρμες για τα δύο φύλα.

Μελέτη 2: Κριτήρια απόμων σε τρέχουσα σχέση και ερωτική απιστία.

Αντρες σε τρέχουσα σχέση

Στη μελέτη αυτή θα εξετάσουμε τα σχεσιακά κριτήρια των αντρών σε τρέχουσα σχέση και την αντίστοιχη εκτίμηση τους για το μέσο άλλο εκπρόσωπο του φύλου τους. Πιο συγκεκριμένα, θα διερευνήσουμε α) βασικές μεταβλητές στρατηγικών επιλογής, όπως η προοπτική μακροχρόνιας σχέσης, αποκλειστικότητας και δέσμευσης, β) τα κριτήρια συντρόφων που έχουν επιλέξει στην τρέχουσα σχέση τους, καθώς και γ) τις ρεαλιστικές δηλώσεις τους για τις τρεις πτυχές της

ερωτικής απιστίας στην τρέχουσα, αλλά και στην παρελθοντική τους σχέση. Επίσης, εκτός από την αντιπαραβολή του μέσου άλλου στις ίδιες ερωτήσεις, θα διερευνήσουμε εκτιμήσεις για την απιστία και τη δέσμευση των συμμετεχόντων και για τη σύντροφό τους, αλλά και για τη μέση άλλη σύντροφο σε τρέχουσα σχέση.

Οι υποθέσεις για τους δεσμευμένους άντρες (σε τρέχουσα σχέση) :

I. Για την προοπτική μακροχρόνιας, αποκλειστικής και συναισθηματικής δέσμευσης

Αναφορικά με τις μακροχρόνιες σχέσεις, την δέσμευση, την προσδοκία απογόνων και την αποκλειστικότητα, οι άντρες θα υποεκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο ο μέσος δεσμευμένος άντρας δείχνει προθέσεις μακροχρόνιας, αποκλειστικής και συναισθηματικού τύπου δέσμευσης, με προοπτική απογόνων και αποκλειστικότητα στη σχέση.

II. Κριτήρια για τους συντρόφους και το σεξ

Η υπόθεση για τους δεσμευμένους άντρες και τα κριτήρια γύρω από το σεξ και τις συντρόφους τους είναι ότι θα υποεκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο ο μέσος δεσμευμένος άντρας απολαμβάνει το σεξ μέσα στη σχέση του, ενώ επίσης θα υποεκτιμήσουν το κατά πόσο έχει σεξουαλικά έμπειρη και εξωτερικά εμφανίσιμη σύντροφο. Αντίθετα, μία ανάλογη υποεκτίμηση δεν αναμένεται σχετικά με τον αριθμό των σεξουαλικών συντρόφων των αντρων, καθώς σε αυτό το αποτέλεσμα θα ελεγχθεί η διασπορά και η τυπική απόκλιση των απαντήσεων. Η τυπική απόκλιση αναμένεται πολύ μεγαλύτερη στις δηλώσεις του εαυτού, από ότι σε αυτές για το μέσο εκπρόσωπο του φύλου.

III. Πτυχές απιστίας

Η υπόθεση για τους δεσμευμένους άντρες σχετικά με τις τρεις πτυχές της απιστίας είναι ότι

- i) Θα υπερεκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο ο μέσος άντρας είχε υποπέσει σε απιστία μικτή, σωματική αλλά και συναισθηματική, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης του αλλά και στην τωρινή του σχέση. Στην μικτή απιστία η υπερεκτίμηση αναμένεται ελαφρώς μεγαλύτερη. Επίσης, θα υπερεκτιμήσουν και τη μελλοντική πρόθεση του μέσου εκπρόσωπου του φύλου τους για μικτή, συναισθηματική και σωματική απιστία, με την σεξουαλική να είναι αυτή που αναμένεται να υπερεκτιμηθεί περισσότερο.
- ii) Τέλος, οι άντρες αναμένεται να θεωρήσουν πως οι γυναίκες των άλλων δεσμευμένων αντρών είναι πιο άπιστες από τις δικές τους, σε μεγάλο βαθμό για όλες τις πτυχές της ερωτικής απιστίας, καθώς θα υπερεκτιμήσουν την πρόθεση για την μέχρι τώρα αλλά και για τη μελλοντική απιστία της συντρόφου του μέσου δεσμευμένου άντρα. Περισσότερο, οι δικές τους τωρινές σχεσιακές επιλογές αναμένεται να εκτιμηθούν και ως περισσότερο αποκλειστικές και δεσμευμένες στη σχέση τους, σε σχέση με τη σύντροφο που επέλεξε ο μέσος άντρας.

IV. *Μέσος άλλος / Εαυτός* : Οι υπερεκτιμήσεις αναμένονται μεγαλύτερες όταν ο εαυτός εκτιμάται μετά το μέσο άντρα. Ωστόσο, εφόσον οι διαφορές στις εκτιμήσεις αναμένονται εξίσου σημαντικές και στις δύο συνθήκες, τότε υποθέτουμε πως δεν θα παρατηρηθεί συστηματικά η επίδραση συνθήκης.

Γυναίκες σε τρέχουσα σχέση

Όπως ακριβώς και για τους άντρες, θα εξετάσουμε τα σχεσιακά κριτήρια των γυναικών σε τρέχουσα σχέση και την αντίστοιχη εκτίμηση τους για τη μέση άλλη εκπρόσωπο του φύλου τους. Πιο συγκεκριμένα, θα διερευνήσουμε α) βασικές μεταβλητές στρατηγικών επιλογής, όπως

η προοπτική μακροχρόνιας σχέσης, αποκλειστικότητας και δέσμευσης, β) τα κριτήρια συντρόφων που έχουν επιλέξει στην τρέχουσα σχέση τους, καθώς και γ) τις ρεαλιστικές δηλώσεις τους για τις τρεις πτυχές της ερωτικής απιστίας στην τρέχουσα, αλλά και στην παρελθοντική τους σχέση. Επίσης, εκτός από την αντιπαραβολή της μέσης άλλης στις ίδιες ερωτήσεις, θα διερευνήσουμε εκτιμήσεις για την απιστία και τη δέσμευση των συμμετεχόντων και για το σύντροφό τους, αλλά και για το μέσο άλλο σύντροφο σε τρέχουσα σχέση.

Υποθέσεις

I. Για την προοπτική μακροχρόνιας, αποκλειστικής και συναισθηματικής δέσμευσης

Η υπόθεση για τις δεσμευμένες γυναίκες είναι πως θα υπερεκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο η μέση δεσμευμένη γυναίκα έχει προοπτική απογόνων μέσα από τη μακροχρόνια σχέση της. Αντίθετα όμως, θα δηλώσουν πως οι ίδιες θέλουν σημαντικά περισσότερο από τη μέση δεσμευμένη γυναίκα συναισθηματική δέσμευση, σεξουαλική αποκλειστικότητα και σαφώς λιγότερες συζητήσεις για πρόωρο τελείωμα της σχέσης τους.

II. Κριτήρια συντρόφων και σεξ

Η υπόθεση για τις δεσμευμένες γυναίκες είναι ότι θα υποεκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο η μέση δεσμευμένη γυναίκα απολαμβάνει το σεξ μέσα στη σχέση της, έχει σεξουαλικά έμπειρο και εξωτερικά εμφανίσιμο σύντροφο, αλλά αντιθέτως, δεν θα υπερεκτιμηθεί ο αριθμός των σεξουαλικών συντρόφων που είχε η μέση δεσμευμένη γυναίκα μέχρι την τωρινή της σχέση.

III. *Πτυχές απιστίας*

- i. Οι γυναίκες σε σχέση, θα υπερεκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο η μέση γυναίκα είχε υποπέσει σε απιστία σεξουαλική, αλλά όχι συναισθηματική ή μικτή (εκεί αναμένονται μικρές αποκλίσεις), κατά τη διάρκεια της προηγούμενης της σχέσης. Ακόμη, υποθέτουμε ότι θα υπερεκτιμήσουν την τωρινή καθώς και τη μελλοντική πρόθεση για μικτή, σεξουαλική, αλλά και συναισθηματική απιστία της μέσης δεσμευμένης γυναίκας. Σχετικά με τις σχεσιακές επιλογές τους, οι γυναίκες αναμένεται να δηλώσουν πως ο δικός τους σύντροφος είναι πιο πιστός, πιο αποκλειστικός και πιο δεσμευμένος μέχρι σήμερα, αλλά και πιθανότατα στο προσεχές μέλλον, από ότι ο σύντροφος της μέσης δεσμευμένης γυναίκας. Οι υπερεκτιμήσεις αναμένονται ελαφρώς μεγαλύτερες για τη σεξουαλική απιστία των συντρόφων των άλλων γυναικών.

- IV. *Μέσος άλλος / Εαυτός* : Οι υπερεκτιμήσεις αναμένονται μεγαλύτερες όταν ο εαυτός εκτιμάται μετά τη μέση γυναίκα. Ωστόσο, εφόσον οι διαφορές στις εκτιμήσεις αναμένονται σημαντικές και στις δύο συνθήκες, υποθέτουμε ότι πιθανότατα να μην παρατηρηθεί συστηματικά η επίδραση συνθήκης.

V. *Μεταξύ των φύλων*

Συγκριτικά με τη σύγκριση των δύο φύλων που δηλώνουν σε τρέχουσα σχέση, οι άντρες αναμένεται να δηλώσουν παρόμοιες τιμές για τον προσωπικό εαυτό με τις γυναίκες σε όλα τα ερωτήματα. Περισσότερο, οι δεσμευμένοι άντρες αναμένεται να αξιολογήσουν τον εαυτό πιο κοντά στις δηλώσεις των δεσμευμένων γυναικών για τον εαυτό από ότι στις εκτιμήσεις τους για τη μέση τάση των άλλων αντρών (η εκτίμηση των αντρών για τον προσωπικό εαυτό αναμένεται να είναι κοντύτερα στη γυναικεία εκτίμηση για τον εαυτό, παρά στην

εκτίμησή τους για το μέσο άντρα). Ελαφρώς διαφορετικές εκτιμήσεις μεταξύ των δεσμευμένων αντρών και δεσμευμένων γυναικών αναμένονται σχετικά με την απιστία του μέσου άλλου εκπροσώπου των αντίστοιχων φύλων τους. Συγκεκριμένα, υποθέτουμε πως οι άντρες θα εκτιμήσουν πολύ υψηλή μέση τάση απιστίας για τους δεσμευμένους άλλους, ενώ οι γυναίκες, αν και αναμένεται να υπερεκτιμήσουν και αυτές τη μέση τάση των άλλων γυναικών να απιστούν, δεν αναμένεται να το κάνουν στο βαθμό που θα το κάνουν οι άντρες.

Συμμετέχοντες

Διακόσια δεκαπέντε (215) άτομα συμμετείχαν οικειοθελώς σε αυτή τη μελέτη, απαντώντας διαδικτυακά σε μία σειρά από ερωτήσεις διαχωρισμένες σε δύο μέρη, ένα για τον προσωπικό εαυτό και ένα για τις εκτιμήσεις τους για τον μέσο άλλο εκπρόσωπο του φύλου τους. Σε αντίθεση με το πρώτο μέρος (Μελέτη 1), σε αυτή την περίπτωση τα άτομα πριν φτάσουν να βλέπουν στην οθόνη τους τα δημογραφικά στοιχεία και τις ερωτήσεις, δήλωσαν το φύλο τους και το γεγονός ότι βρίσκονται σε μία σοβαρή (ερωτική) σχέση αυτό τον καιρό. Η μέση ηλικία του δείγματος ήταν τα 32 (31.8) χρόνια, ενώ η δηλωθείσα σοβαρή σχέση ήταν και γαμήλια σε σαράντα (40) περιπτώσεις (19%). Η καταγωγή των συμμετεχόντων ήταν ως επί το πλείστον ελληνική (πάνω από διακόσια άτομα, 95%), ενώ το μορφωτικό τους επίπεδο ήταν κυρίως μέχρι τη βαθμίδα μίας σχολής ΑΕΙ ή ΤΕΙ (46%), με ένα σημαντικό ποσοστό και μεταπτυχιακών αποφοιτών (32%). Πάνω από τα δύο τρίτα των συμμετεχόντων δήλωσαν πως διατηρούν σοβαρή, ερωτική σχέση για περισσότερο από ένα χρόνο (68%), ενώ σημειωτέο είναι πως τέσσερα (4) άτομα, παρά την αρχική τους δήλωση πως έχουν σχέση, στα δημογραφικά είπαν πως τελικά δεν έχουν σοβαρή σχέση αυτό τον καιρό.

Διαδικασία

Οι συμμετέχοντες πατώντας στην παραπομπή της έρευνας στην διαδικτυακή σελίδα του πανεπιστημίου απαντούσαν αρχικά για το φύλο τους και αν ήταν ή όχι σε κάποια σοβαρή σχέση αυτό το χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια ακολουθούσε μία ενημερωτική σελίδα για την έρευνα, ενώ αφού διάβαζαν και αυτή τη σελίδα συνέχιζαν στο ερωτηματολόγιο. Αρχικά συμπλήρωναν μερικά δημογραφικά στοιχεία (ηλικία, εθνικότητα, εκπαίδευση, επάγγελμα, ερωτική σχέση και διάρκειά της) και στη συνέχεια, αφού διάβαζαν μία ακόμα ενημερωτική παράγραφο για την έννοια του μέσου άλλου ή τυπικού εκπρόσωπου του φύλου τους, καλούνταν να απαντήσουν σε 26 ερωτήσεις για τον εαυτό και στις ίδιες 26 ερωτήσεις για το μέσο άλλο. Περίπου οι μισοί συμμετέχοντες απάντησαν πρώτα για τον εαυτό και οι άλλοι μισοί πρώτα για το μέσο άλλο, ανάλογα με την σειρά που έρχονταν οι σελίδες με τα ερωτήματα στην οθόνη τους. Οι ερωτήσεις όλων των συμμετεχόντων, ανεξαρτήτως φύλου ήταν οι ίδιες και για τον εαυτό και για το μέσο άλλο και αφορούσαν βασικές εκτιμήσεις τους για τη σχέση τους, όπως δέσμευση, αποκλειστικότητα, προοπτική απογόνων, σεξουαλική απόλαυση και άλλα κριτήρια, καθώς και κάποιες ερωτήσεις σε σχέση με την απιστία στο παρελθόν, το παρόν και την μελλοντική πρόθεση, διαχωρισμένη σε τρεις πτυχές (συναισθηματική, σεξουαλική, μικτή). Όλα τα ερωτήματα, καθώς και οι ενημερωτικές παράγραφοι της μελέτης, όπως και οι αναλογίες με τις ερωτήσεις της πρώτης μελέτης παραθέτονται στις τελευταίες σελίδες (παραθέματα 3, 4).

Οι υποθέσεις της μελέτης ελέγχθηκαν με μία στατιστική ανάλυση τριπλής επίδρασης, φύλου (2) - συνθήκης (2) - κατάστασης (2), ANOVA (2*2*2). Ο κάθε συμμετέχων κλήθηκε να απαντήσει βάση του φύλου του, σε δύο καταστάσεις (εαυτός - μέσο άλλο), στην αντίστοιχη συνθήκη (σειρά 1 ή 2, 1 εαυτός-μέσος - 2 μέσος-εαυτός). Οι στατιστικές αναλύσεις των τριών επιδράσεων έδωσαν τα ακόλουθα, σημαντικά αποτελέσματα:

Αποτελέσματα και συζήτηση ατόμων με τρέχουσα σχέση

Άντρες

Οι δεσμευμένοι άντρες εκτίμησαν τον εαυτό τους αρκετά διαφορετικό από τους άλλους άντρες, σε πολλά σχεσιακά κριτήρια και προβλέψεις για το μέλλον, ενώ ακόμα περισσότερο διαφοροποίησαν τη δική τους πραγματικότητα από των άλλων αντρών στις πτυχές της ερωτικής απιστίας, καθώς εκτίμησαν πως οι ίδιοι απιστούν πολύ λιγότερο, ενώ το ίδιο υποεκτίμησαν και την τωρινή και μελλοντική πρόθεση απιστίας της δικής τους συντρόφου από τις συντρόφους των υπολοίπων δεσμευμένων αντρών.

Κριτήρια

Ξεκινώντας, αντίθετα με το αναμενόμενο, οι άντρες δεν εκτίμησαν μακριά την πρόθεση τους να κάνουν παιδιά σε σχέση με την εκτίμησή τους για την πρόθεση των άλλων δεσμευμένων αντρών, καθώς οι μέσες τιμές δεν έδωσαν σημαντική διαφορά, ΜΟ Εαυτός, Μέσο (4.6, 4.8), $p > 0.05$. Αυτό δεν ήταν μία αναμενόμενη εκτίμηση των δεσμευμένων αντρών, αφού τελικά μειώνουν την απόσταση που έχουν από τους άλλους άντρες στην προοπτική απογόνων, όταν δηλώνουν την πρόθεση τους όντας σε μία τρέχουσα σχέση. Άλλωστε, η προοπτική απογόνων δεν αυξήθηκε σε σχέση με τους άντρες που δεν έχουν κάποια σχέση αυτό τον καιρό, του δείγματος της Μελέτης 1 (Μελέτη 1 = 4.6 - Μελέτη 2 = 4.7). Καθοριστικό ρόλο σε αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να παίζει το γεγονός πως η προοπτική απογόνων έχει όντως σημαντικότητα στο μυαλό των αντρών ακόμα και όταν δεν είναι σε κάποια πολύμηνη σχέση, σε σημείο που όταν σχετίζονται, να μην αυξάνουν την επιθυμία τους, αλλά να έρχονται κοντά με μία ρεαλιστικότερη πρόθεση σε αυτό το ζήτημα. Πάντως, η υπόθεση της βίο-εξελικτικής θεωρίας για τους δεσμευμένους άντρες θα ήταν πως θα είχαν ενεργοποιηθεί μηχανισμοί αύξησης της

επιθυμίας των αντρών να κάνουν παιδιά και να πλησιάσουν στο σκοπό της διαιώνισης του είδους, πράγμα που διαψεύδεται πλήρως.

Ακόμη, σχετικά με το πόσο απολαμβάνουν το σεξ με την τωρινή τους σύντροφο, οι άντρες θεώρησαν πως οι ίδιοι το απολαμβάνουν πολύ περισσότερο από ότι οι άλλοι, σε βαθμό καθαρής διαφοράς, MO Εαυτού, Μέσου (5.5, 4.8), $F(1, 91)=19$, $p < 0.001$. Αυτό είναι ένα πρώτο δείγμα μιας σχεσιακής μεταβλητής στην οποία οι άντρες δείχνουν να πιστεύουν πως είναι σε καλύτερη θέση από τους άλλους, αφού θεωρούν πως έχουν μία σχέση με υψηλότερα επίπεδα απόλαυσης. Εδώ μάλιστα καταρρίπτεται και η ισχύ μίας νόρμας που υποστηρίζει πως η σεξουαλική απόλαυση είναι μετριότερη μέσα στη σχέση, καθώς κάτι τέτοιο πιστεύεται ως ένα βαθμό, μόνο για τους άλλους άντρες, αλλά όχι για τον εαυτό (Πίνακας 2.1). Αυτά λοιπόν που διαδίδονται περί μέτριου σχεσιακού σεξ χαρακτηρίζουν περισσότερο τις άλλες σχέσεις, παρά την προσωπική. Σχετικά πάντως με τη συντηρητικότητα της συντρόφου τους, οι άντρες σε σχέση δεν εκτίμησαν τόσο σημαντική διαφορά από τους άλλους, αφού μάλλον θεωρούν πως επιλέγουν παρόμοια συντηρητικές συντρόφους, ($p > 0.05$). Σχετικά με αυτό το εύρημα δεν παρατηρήθηκε σημαντική διαφορά, ενώ ήταν αυξημένη και η τυπική απόκλιση, κυρίως για τις δηλώσεις του εαυτού (SDE εαυτού, Μέσου= 1.6, 1.3), καθώς μάλλον η νόρμα για τη συντηρητικότητα της συντρόφου δεν έχει την ίδια ισχύ, όσο νόρμες που σχετίζονται με άλλα κριτήρια επιλογής. Επίσης, αν και πιο ξεκάθαρο κριτήριο είναι για τους άντρες η σεξουαλική εμπειρία της σταθερής συντρόφου τους, με την έννοια ότι υπάρχει νόρμα που μειώνει την ποιότητα της επιλογής συντρόφου με αυξημένη σεξουαλική εμπειρία, ούτε εκεί είχαμε κάποιο εύρημα πλουραλιστικής άγνοιας, καθώς οι άντρες δήλωσαν πως θεωρούν τη σύντροφό τους ακριβώς όσο έμπειρη πιστεύουν πως είναι και η σύντροφος των άλλων αντρών (Πίνακας 2.2). Αυτό το αποτέλεσμα μάλλον διαμορφώθηκε από την επίδραση της πειραματικής συνθήκης, καθώς στην πρώτη κατάσταση έδωσαν κάποιες πιο μεγάλες εκτιμήσεις, ενώ στη δεύτερη έφεραν τον εαυτό πολύ πιο χαμηλά και ελαφρώς πιο

κοντά με το μέσο άλλο, ΜΟΣειρά1,2 Εαυτού, Μέσου (5.1,4.7, 4.7,4.6), $F(1, 91) = 8.7$, $p < 0.05$. Μάλιστα, αυτή η μεταβλητή είναι η μόνη στην οποία διαπιστώθηκε καθαρή πειραματική επίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων, αν και αυτό έγινε μάλλον προς την κατεύθυνση που θυμίζει πιο πολύ το αποτέλεσμα της υπερβολικής συναίνεσης των ατόμων με το μέσο άλλο, δηλαδή της υπερτίμησης της ομοιότητας, παρά της διαφοροποίησης, με τα άλλα άτομα της ομάδας αναφοράς (Miller & Mc Farland, 1987). Αναφορικά με την εξωτερική εμφάνιση, οι δεσμευμένοι άντρες θεώρησαν πως η δική τους σύντροφος είναι ανώτερης εμφάνισης από των άλλων με καθαρή διαφορά, ΜΟΕ, Μ (5.7, 4.7), $F(1,91) = 27$, $p < 0.001$. Αυτό το εύρημα δείχνει το πόσο σημαντικό κριτήριο είναι για τους άντρες η εξωτερική εμφάνιση των συντρόφων τους, κάτι που αν και φαίνεται να υπογραμμίζει την βιολογική νόρμα περί εμφάνισης, δεν θεωρείται τόσο αυτονόητο για το μέσο όρο των έτερων αντρών, συνεπώς η νόρμα για τους άλλους δεν είναι τόσο ισχυρή όσο είναι για τον εαυτό. Με άλλα λόγια, αν οι άντρες επιλέγουν οι ίδιοι ομορφότερη σύντροφο από των άλλων, τότε πως πιστεύουν ότι η εμφάνιση είναι σημαντικό κριτήριο για τον ευρύ περίγυρο των αντρών; Μήπως υπερτονίζουν την ανάγκη για μία εμφανίσιμη σύντροφο για ενίσχυση της προσωπικής τους επιλογής; Η προσωπική επίδραση της εξιδανίκευσης της ερωτικής επιλογής συντρόφου από τα άτομα έχει διερευνηθεί και έχει ονομαστεί *fellow effect*, όμως από τη σκοπιά αυτής της μελέτης, κάτι τέτοιο δεν προκύπτει απαραίτητα. Οι άντρες δεν συμμερίζονται τη σημαντικότητα της εξωτερικής εμφάνισης στις επιλογές των άλλων αντρων και αυτό δημιουργεί μία εικόνα διαστρέβλωσης γύρω από τη γενικότερη νόρμα της εξωτερικής έλξης και των επιλογών του αντρικού φύλου. Οι άντρες σε αυτή τη μελέτη αφήνουν να εννοηθεί πως πιστεύουν ότι οι υπόλοιποι άντρες γύρω τους δεν επιλέγουν μακροχρόνια σύντροφο με κριτήριο την ποιοτική, εξωτερική εμφάνιση.

Αριθμός συντρόφων

Σχετικά με τις σεξουαλικές συντρόφους των αντρών μέχρι να έχουν την παρούσα σχέση, οι άντρες δεν δήλωσαν κάποια σημαντική διαφορά (Πίνακας 2.3), υποεκτιμώντας μόνο ελαφρώς τον αριθμό γυναικών που είχε ο μέσος εκπρόσωπος του φύλου τους MOE, M (14.7, 12.1). Ωστόσο, μέσα από την στατιστική ανάλυση είναι πάνω από προφανές πως ακραίες τιμές διαμορφώνουν αυτή την υποεκτίμηση, κυρίως στις δηλώσεις του εαυτού, παρά στις εκτιμήσεις για το μέσο άλλο. Πιο συγκεκριμένα, η τυπική απόκλιση στις απαντήσεις του εαυτού αγγίζει το διπλάσιο της μέσης τιμής, την ώρα που είναι πολύ μικρότερη στις εκτιμήσεις για το μέσο άντρα, SDE, M (37.2, 16.6). Αυτό το αποτέλεσμα ενισχύει την επιχειρηματολογία για διαφορές που προκύπτουν κυρίως από ακραίες τιμές και σε προηγούμενες διερευνήσεις του αριθμού ερωτικών συντρόφων των αντρών (Oliver & Hyde, 1993). Άλλωστε, δεν είναι απίθανο, η ισχύς του κοινωνικά επιθυμητού προφίλ να επηρεάζει τους άντρες ακόμα και όταν συμπληρώνουν ένα ερωτηματολόγιο. Μάλιστα, η εξαπάτηση των άλλων μέσα από ένα δημόσιο, κοινωνικά επιθυμητό προφίλ, έχει αποδειχθεί ότι μετά από κάποιο χρονικό διάστημα μπορεί να γίνεται και εξαπάτηση του ίδιου του εαυτού (Seikides & Brewer, 2001) και να προκαλεί, εκτός από αλλαγή στάσης, και σταδιακή αλλαγή συμπεριφοράς. Ωστόσο, στο θέμα των ερωτικών επιλογών χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση, ιδίως στο επίπεδο της αληθινής συμπεριφοράς των αντρών, ώστε να εξαχθεί ένα πιο στέρεο συμπέρασμα και μία σταθερότερη μεθοδολογία εκμαίευσης της ρεαλιστικής εικόνας των αριθμών.

Αποκλειστικότητα - Δέσμευση

Αναφορικά με το πόσο δεσμευμένοι δηλώνουν οι άντρες στην τωρινή τους σχέση, οι ίδιοι εκτιμούν πως είναι πιο δεσμευμένοι στην επιλογή τους από ότι οι άλλοι άντρες στον ευρύ τους περίγυρο, ενώ ακόμα περισσότερο εκτιμούν πως θα είναι και πολύ πιο αποκλειστικοί κατά τη

διάρκεια της σχέσης τους (Πίνακας 2.3). Πιο συγκεκριμένα, εκτίμησαν τον εαυτό πιο δεσμευμένο από το μέσο άλλο άντρα σε σχέση, MOE, M (5.4, 4.8), $F(1,91) = 10$, $p < 0.05$ και πολύ πιο αποκλειστικό, με μία αξιοσημείωτη διαφορά, MOE, M (5, 4.1), $F(1,91) = 18$, $p < 0.001$. Αυτά τα ευρήματα σε δύο πολύ σημαντικές σχεσιακές μεταβλητές πιθανώς να αποδεικνύουν μία χαρακτηριστική έκθεση της νόρμας για σχετικά χαμηλή δέσμευση και αποκλειστικότητα των αντρών, που ενώ πιστεύεται για τους άλλους, τελικά δεν φαίνεται να ισχύει σε προσωπικό επίπεδο. Από την άλλη, οι άντρες πιστεύουν πως εκτός από τους ίδιους, δεσμευμένες και αποκλειστικές είναι και οι γυναίκες που έχουν επιλέξει οι ίδιοι για σχέση και όχι εκείνες που επέλεξαν οι άλλοι άντρες. Αναφορικά με τη δέσμευση της συντρόφου τους, συγκριτικά με την εκτίμηση για τη δέσμευση της συντρόφου του μέσου άλλου άντρα, η διαφορά ήταν ξεκάθαρα σημαντική, MOE, M (5.4, 4.4), $F(1,91) = 28$, $p < 0.001$, ενώ ακόμα μεγαλύτερη διαφορά παρατηρήθηκε στη σύγκριση του βαθμού της αποκλειστικότητας των συντρόφων εαυτού και μέσου άντρα, MOE, M (5.4, 4.1), $F(1,91) = 43$, $p < 0.001$. Κατά συνέπεια, ως προς τις εκτιμήσεις για τις γυναίκες που επέλεξαν, οι άντρες φαίνεται να πιστεύουν πως οι δικές τους επιλογές διαφέρουν προς το καλύτερο σε σχέση με των άλλων αντρών. Συνεπώς κι εδώ δηλώνεται με καθαρή διαφορά, μία απόκλιση του εαυτού από τους άλλους άντρες στο θέμα της ποιοτικής επιλογής συντρόφου. Μάλιστα, δεν είναι παράτολμο να συμπεράνουμε πως έχει δημιουργηθεί μία νόρμα προσωπικής αξίας μεταξύ των αντρών ως προς την ποιότητα της σχέσης, αφού με το να εκτιμούν πως οι άλλοι έχουν μία λιγότερο αποκλειστική και δεσμευτική σύντροφο, είναι σα να δηλώνουν κάτι αρνητικό για την ποιότητα της σχέσης των άλλων ή για την κρίση της επιλογής τους. Επομένως, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η νόρμα για τις μακροχρόνιες σχέσεις των έτερων ατόμων του περίγυρου δεν είναι η καλύτερη, καθώς οι επιλογές των άλλων εκτιμώνται ως λιγότερο συναισθηματικές, αποκλειστικές και ποιοτικές από αυτές του εαυτού. Με άλλα λόγια, οι άλλοι επιλέγουν με χειρότερα και λιγότερο συναισθηματικά κριτήρια από ότι ο εαυτός

και αυτό προκύπτει και μέσα από του ίδιους τους άντρες, αλλά και μέσα από τις επιλογές των γυναικών που τους καθρεφτίζουν.

Τέλος, αναφορικά με το πόσο συχνά συζητούν οι άντρες να τερματίσουν τη σχέση τους, δεν φάνηκε κάποια ιδιαίτερα αποκλίνουσα εκτίμηση συγκριτικά με την εκτίμηση που έχουν για τον μέσο όρο των άλλων, MOE, M (3.1, 2.85, $p > 0.05$). Αυτό είναι ένα αποτέλεσμα που καταδεικνύει πως οι άντρες συνειδητοποιούν τουλάχιστον ότι οι ίδιοι συζητούν το ενδεχόμενο να τελειώσουν τη σχέση τους περίπου όσο και οι υπόλοιποι (και μάλιστα ελαφρώς περισσότερο οι ίδιοι). Συνεπώς, είναι άξιο να αναλογιστεί κανείς το παράδοξο αυτού του αποτελέσματος σε σχέση με τα μόλις προηγούμενα, ότι δηλαδή ναι μεν οι άντρες εκλαμβάνουν τη σχέση τους ως πιο ποιοτική από των άλλων, όπως αντίστοιχα και την προσωπική τους επιλογή συντρόφου, παρόλα αυτά οι συζητήσεις γύρω από τον τερματισμό της σχέσης τους δεν είναι σε καμία περίπτωση λιγότερες. Πολύ σημαντικό συμπέρασμα που μπορεί να ερμηνευθεί και πάλι μέσα από μία δήλωση ανωτερότητας του εαυτού σε σχέση με τους άλλους: οι άλλοι άντρες προβάλλονται ως πιο εφησυχασμένοι μέσα σε μία σχέση που έχει συνολικά λιγότερο ικανοποιητικά, δεσμευτικά, συναισθηματικά και αποκλειστικά χαρακτηριστικά.

Απιστία

Παρελθοντική και τωρινή σχέση

Αναφορικά με τις παρελθούσες σχέσεις τους, οι άντρες δήλωσαν πως έχουν απιστήσει κατά το ήμισυ (σε ποσοστό 47 % απάντησαν ΝΑΙ) αμιγώς σωματικά (σεξουαλικά), ενώ σπανιότερα δήλωσαν πως είχαν σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό τους συναισθηματικά ή μικτά, φέρνοντας μάλιστα πολύ κοντά αυτές τις δύο πτυχές απιστίας (Πίνακας 2.4): Συναισθηματική, Μικτή (34%, 27%). Αυτό το αποτέλεσμα είναι αρκετά κοντά στη βιολογική νόρμα για την αντρική απιστία, καθώς επιβεβαιώνει τον σεξουαλικό κυρίως χαρακτήρα της

αντρικής επιλογής για εναλλακτική εξεύρεση συντρόφου κατά τη διάρκεια της σχέσης. Ωστόσο, η νόρμα αυτή επιβεβαιώνεται μόνο για τις σχέσεις στο παρελθόν και μάλιστα όχι με τον συντριπτικό τρόπο που προβάλλεται από τις νόρμες και την βίο-θεωρία, καθώς λιγότεροι από τους μισούς άντρες υπογράφουν σωματική απιστία σε παρελθούσα σχέση, ενώ δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη η διαφορά μεταξύ αυτής και των άλλων πτυχών απιστίας. Συνεπώς, η βιολογική νόρμα επιβεβαιώνεται μόνο κατά το ήμισυ και, όπως θα σχολιαστεί παρακάτω, όχι για τις τωρινές σχεσιακές επιλογές. Άλλωστε, οι άντρες δήλωσαν πως πιστεύουν ότι κυρίως οι άλλοι άντρες, και όχι οι ίδιοι, είναι αυτοί που είχαν στο παρελθόν απιστήσει συχνότερα, υπερεκτιμώντας σημαντικά τις απιστίες τους, σε όλες τις πτυχές. Πιο συγκεκριμένα, εκτίμησαν πως οι άλλοι απίστησαν σε μεγάλη πλειοψηφία σεξουαλικά (72%), ενώ συναισθηματικά ή μικτά, σχεδόν κατά το ήμισυ (48% - 42%). Οι διαφορές αυτές, αν και σε αυτή τη μεταβλητή η εκτίμηση για το μέσο άλλο άντρα έχει μονολεκτικό χαρακτήρα κλειστής απάντησης (ΝΑΙ / ΟΧΙ), άρα και ένα καθοριστικό πλαίσιο απάντησης, μας δείχνει καθαρά πως οι άντρες πιστεύουν για τους άλλους ότι απιστούν συχνότερα στις σχέσεις τους, ενώ οι ίδιοι δηλώνουν αρκετά χαμηλότερα ποσοστά. Συνεπώς, σε σχέση με τη βιολογική νόρμα που γενικά κατατάσσει τους άντρες ως εύκολα θύματα της επιθυμίας τους για σεξ με άλλες συντρόφους πέρα από την πιο μόνιμη σχεσιακή επιλογή τους, παρατηρούμε μία σημαντική απόκλιση: Οι άλλοι άντρες και όχι ο εαυτός είναι πιο αφερέγγυοι ως προς την αποκλειστικότητα και αυτό εκτιμάται καταρχήν στις παρελθούσες σχέσεις και με μεγάλη διαφορά εκεί που η νόρμα είναι η πλέον άκαμπτη, στη σεξουαλική δηλαδή απιστία των αντρών. Επίσης, κόντρα στις καθιερωμένες νόρμες στην παρούσα σχέση τους, οι άνδρες δηλώνουν πως δεν έχουν απιστήσει, αφού μόνο ένας στους πέντε (Συναισθηματική, Σεξουαλική, 22%, 19%) δήλωσε συναισθηματική ή σεξουαλική επαφή με άλλη γυναίκα και μόλις ένας στους δέκα (11%) δήλωσε πως είχε μία σχεδόν παράλληλη ερωτική σχέση (μικτή απιστία). Αντίθετα, δήλωσαν πως οι άλλοι άνδρες, ειδικά σεξουαλικά,

φαίνεται πως επιβεβαιώνουν τον γνωστό βίο-εξελικτικό κανόνα, αφού εκτίμησαν πως οι μισοί τουλάχιστον από τους τυπικούς άλλους, απιστούν αμιγώς σεξουαλικά (53%), ενώ συναισθηματικά ή μικτά, τα ποσοστά, αν και σχετικά μικρά, εκτιμήθηκαν σίγουρα πιο υψηλά από αυτά που δήλωσαν οι άντρες για τον εαυτό (32, 25 % συναισθηματική, μικτή απιστία μέσου άλλου, αντίστοιχα). Τα αποτελέσματα αυτά είναι μία πολύ σημαντική δήλωση των αντρών σε τρέχουσα σχέση πως τα στερεότυπα γύρω από την απιστία δεν τους αφορούν προσωπικά και σε καμία περίπτωση δεν αναφέρονται στις τωρινές επιλογές τους. Αντιθέτως, οι νόρμες, ιδίως για τη σεξουαλική, αλλά και για τις άλλες πτυχές της απιστίας είναι αντιπροσωπευτικές για τους έτερους άντρες του περίγυρου, οι οποίοι πιθανότατα με τις υπερβολικές ή και τις ανειλικρινείς δημόσιες δηλώσεις τους μέσα σε αντρικές συναναστροφές δημιουργούν ένα κλίμα που επιβεβαιώνει τα γενικά στερεότυπα, χωρίς όμως να τα εσωτερικεύει για τον κάθε άντρα προσωπικά. Οι θεωρητικές προεκτάσεις σε σχέση με τη λειτουργία της βιολογικής προέλευσης της νόρμας για τη σεξουαλική απιστία των αντρών είναι σημαντικές και σε αυτό το σημείο έχει βρεθεί ένα αποτέλεσμα που σίγουρα διαψεύδει τη βίο-εξελικτική ματιά και μάλλον επιβάλλει την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης θεμάτων απιστίας των αντρών στα νεότερα ζευγάρια.

Εκτίμηση Στο Μέλλον

Μελλοντικά, μετρήθηκε η πιθανή πρόθεση των αντρών για απιστία στην τωρινή τους σχέση, καθώς και η εκτίμηση τους για τις μελλοντικές προθέσεις του μέσου εκπρόσωπου των άλλων αντρών. Οι άντρες υπερεκτίμησαν σημαντικά την πρόθεση των άλλων αντρών να απιστήσουν στο μέλλον, είτε σεξουαλικά, MOE, M (3.2 - 4.5, $p < 0.001$) $F(1, 91) = 41$, είτε συναισθηματικά, MOE, M (2.9 - 3.9), $F(1, 91) = 30$, $p < 0.001$, είτε και μικτά MOE, M (2.5 - 3.8), $F(1, 91) = 43$, $p < 0.001$. Η μικρότερη υπερεκτίμηση ήταν σχετικά με την συναισθηματική απιστία, χωρίς όμως να είναι αρκετή για να έχουμε ένα συνολικό συμπέρασμα για έντονες διαφορές μεταξύ των πτυχών απιστίας, ενώ ελαφρώς μεγαλύτερη είναι η πλουραλιστική άγνοια που εκφράζεται στη

σεξουαλική απιστία των αντρών. Συμπερασματικά, αυτό που μπορεί να ειπωθεί σίγουρα είναι πως και στην πρόθεση της γενικής τάσης για απιστία στο μέλλον, η αντρική νόρμα για σεξουαλική, αλλά και μικτή απιστία εκτίθεται, καθώς η θετική πρόβλεψη για απιστία εκπροσωπείται καθαρά από τους άλλους και όχι τόσο από τον ίδιο τον εαυτό. Μάλιστα, σχετικά με την προσωπική εκτίμηση των αντρών για όλες τις πτυχές απιστίας δεν φαίνεται να δείχνουν υψηλή πρόθεση στο μέλλον, την ώρα που εκτιμούν ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ειδικά για σεξουαλική απιστία του μέσου άντρα σε τρέχουσα σχέση. Η μεγάλη πιθανότητα που δηλώνεται αναφορικά με τη σεξουαλική πτυχή της απιστίας στο μέλλον για τους έτερους άντρες είναι κοινό πως προκαλείται από τη νόρμα που θέλει τους άντρες να ικανοποιούνται σεξουαλικά με άλλες συντρόφους, χωρίς ουσιαστικό κόστος για τη σχέση τους. Αυτή η νόρμα ωστόσο δεν επιβεβαιώνεται για τον εαυτό καθώς οι άντρες παίρνουν απόσταση και από αυτό το στερεότυπο.

Πρόβλεψη Απιστίας Συντρόφου

Σχετικά με την πρόβλεψη της απιστίας των συντρόφων τους, οι άντρες αναμενόμενα δήλωσαν πως οι δικές τους σχεσιακές επιλογές είναι πολύ πιο πιστές, από ότι οι επιλογές του μέσου άλλου άντρα σε όλες τις πτυχές της ερωτικής απιστίας. Πιο συγκεκριμένα, η συναισθηματική και η σεξουαλική απιστία ταυτίστηκαν σε αυτό το ερώτημα και υπερεκτιμήθηκαν σε πολύ αξιοσημείωτο βαθμό, σεξουαλική MOE, $M(2.2, 3.7, p < 0.001)$, συναισθηματική MOE, $M(2.2, 3.6, p < 0.001)$, ενώ τα μεγαλύτερα επίπεδα υπερεκτίμησης μίας μεταβλητής διαπιστώθηκαν σχετικά με την μικτή, την ολοκληρωμένη πτυχή απιστίας, αφού οι άντρες θεώρησαν πως η δική τους σύντροφος δεν είναι πιθανό να έχει βρεθεί σε μία παράλληλη σχέση σχεδόν ποτέ, ενώ για τις συντρόφους των άλλων πιστεύουν πως συμβαίνει κάτι τέτοιο σε αρκετά υπολογίσιμο βαθμό, MOE, $M(1.7, 3.7)$, $F(1,91) = 103, p < 0.001$. Αυτό το εύρημα δεν μπορεί παρά να δίνει τροφή για θεωρητικά συμπεράσματα μηχανισμών προσποίησης άγνοιας μεταξύ των αντρών, αλλά και μεταξύ των φύλων, καθώς εκτός από μία τεράστια υπερεκτίμηση της απιστίας των συντρόφων

των άλλων εκπροσώπων του φύλου τους, οι άντρες φαίνεται να εκθέτουν και προσωπικούς μηχανισμούς άμυνας απέναντι σε κάτι που γενικά δεν θεωρούν και τόσο απίθανο, δηλαδή την έξω-δυσαισθητική σεξουαλική, αλλά και συναισθηματική μετάθεση πόρων των γυναικών από τη σχέση τους, σε μία νέα, παράλληλη σχέση. Άλλωστε και σχετικά με τη μελλοντική πρόβλεψη της πρόθεσης απιστίας της συντρόφου τους, οι δεσμευμένοι άντρες δήλωσαν πως δεν προβλέπουν κάτι τέτοιο για τη δική τους σύντροφο, παρά για τη σύντροφο των άλλων σε όλες τις πτυχές της απιστίας, συναισθηματική, MOE, M (2.5, 3.9), $F(1,91) = 54$, $p < 0.001$, σεξουαλική MOE, M (2.7 - 3.7), $F(1,91) = 24$, $p < 0.001$ και μικτή MOE, M (2.1 - 3.6) $F(1,91) = 55$, $p < 0.001$. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πάντως πως η μικρότερη διαφορά εκτίμησης, καθώς και η μεγαλύτερη πιθανότητα πρόθεσης απιστίας, αφορά την σεξουαλική απιστία της συντρόφου του μέσου άντρα, πράγμα που μάλλον αντιτίθεται και στις νόρμες για τις πτυχές απιστίας που αναλογούν στις γυναίκες, καθώς τελικά οι άντρες προβλέπουν περισσότερο μία αμιγώς σεξουαλική τάση των γυναικών για απιστία, παρά ασπάζονται το σενάριο της συναισθηματικής προσκόλλησης, τουλάχιστον στο βαθμό που εκτιμούν την πρόθεση των δεσμευμένων γυναικών στον κοντινό τους περίγυρο.

2.1: Προοπτική απογόνων - Απόλαυση του σεξ

	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 92		N= 123	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Προοπτική απογόνων	4.6(1.9)	4.8(1.4)	4.1(2.1)	5(1.4) ***
Απόλαυση Σεξ στη σχέση	5.5(1.3)	4.8(1.1) ***	5.6(1.5)	4.9(1.2) ***

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

2.2: Κριτήρια

	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 92		N= 123	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Εμπειρία συντρόφου	4.6(1.3)	4.6(1.1)	5.3(1.7)	4.9(1.3) *
Συντηρητικότητα συντρόφου	3.5(1.5)	3.9(1.4)	2.7(1.3)	3.4(1.1) ***
Εμφάνιση συντρόφου	5.7(1.1)	4.7(1.4) ***	5.7(1.2)	5(1.3) ***

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

2.3: Στρατηγική (Αποκλειστικότητα - Δέσμευση / εαυτού-συντρόφου)

	ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 93		N= 122	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αριθμός Συντρόφων	14.7(37.2)	12.1(16.6)	7(6.2)	6.6(6)
Συζήτηση για τέλος σχέσης	3.1(1.7)	2.9(1.3)	2.6(1.6)	3.2(1.4) ***
Δέσμευση	5.4(1.5)	4.8(1.3) *	5.5(1.4)	5.1(1.2)**
Αποκλειστικότητα	5(1.6)	4.1(1.5) ***	5.6(1.4)	4.9(1.4)***
Δέσμευση συντρόφου	5.4(1.1)	4.4(1.3) ***	5.5(1.2)	4.6(1.5)***
Αποκλειστικότητα συντρόφου	5.4(1.3)	4.1(1.5) ***	5.5(1.3)	4.2(1.6)***

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

2.4: Απιστία

ΑΝΤΡΕΣ			ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Αριθμός Συμμετεχόντων	N= 93		N= 122	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Παρελθόν συναισθηματική	34%	48%	45%	55%
Παρελθόν σεξουαλική	46.5%	72%	47.5%	50.5%
Παρελθόν μικτή	26.5%	41%	28%	30%
Παρόν συναισθηματική	22%	32.5%	17%	30.5%
Παρόν σεξουαλική	19.5%	53%	12%	22%
Παρόν μικτή	11%	25%	7%	12%
Συντρόφου Παρόν	Εαυτού	Μ. Άλλου	Εαυτού	Μ. Άλλου
Συναισθηματική	2.2(1.4)	3.6(1.6) ***	2(1.2)	2.9(1.4) ***
Σεξουαλική	2.3(1.4)	3.7(1.8)***	2.1(1.3)	3.4(1.6) ***
Μικτή	1.7(1)	3.3(1.8)***	1.7(1.1)	2.8(1.3) ***
Μέλλον συναισθηματική	2.9(1.7)	3.9(1.5) ***	2.7(1.8)	3.6(1.5) ***
Συντρόφου	2.5(1.5)	3.9(1.7) ***	2.4(1.3)	3.2(1.6)***
Μέλλον σεξουαλική	3.2(1.8)	4.5(1.6) ***	2.5(1.6)	3.5(1.6) ***
Συντρόφου	2.7(1.9)	3.7(1.7) ***	2.8(1.5)	4(1.6) ***
Μέλλον μικτή	2.5(1.6)	3.8(1.6) ***	2.3(1.5)	3.2(1.6)***
Συντρόφου	2.1(1.3)	3.6(1.6) ***	2.2(1.3)	3.3(1.5)***

*p<0.05; **p<0.005; ***p<0.001

Εαυτός - Μέσος Δεσμευμένος Άντρας

Πέρα από ένα πειραματικό αποτέλεσμα, στις ερωτήσεις των αντρών συνολικά δεν διαπιστώθηκαν αποτελέσματα αλληλεπίδρασης μεταξύ των συνθηκών εαυτός / μέσο άλλο - μέσο άλλο / εαυτός. Το μόνο κριτήριο που έκριναν διαφορετικά οι συμμετέχοντες της πρώτης συνθήκης από αυτούς της δεύτερης είναι η σεξουαλική εμπειρία της συντρόφου τους, όπου οι δηλώσεις για τον εαυτό δηλώνονται με αισθητή διαφορά μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης συνθήκης, ενώ η εκτίμηση του μέσου άλλου είναι αμετάβλητη, MOE, M Σειρά1 - Σειρά2=(5.1, 4.1 - 4.7, 4.6). Αναμφίβολα, με μόνο μία μεταβλητή να επηρεάζεται από την πειραματική εναλλαγή δεν μπορούμε να αντλήσουμε ένα σαφές θεωρητικό συμπέρασμα για γνωστική επιρροή στη σειρά των συνθηκών (Πίνακες 5 και 6). Συνεπώς, οι μικρές ή ανύπαρκτες αποκλίσεις στα αποτελέσματα των πειραματικών εναλλαγών της συνθήκης ισχυροποιούν την υπόθεση για αίσθημα λανθασμένης διαφορετικότητας των αντρών, ανεξαρτήτως σειριακής συνθήκης στις εκτιμήσεις τους. Πιο συγκεκριμένα, είτε οι άντρες εκτίμησαν το μέσο δεσμευμένο άντρα πριν, είτε μετά από τον εαυτό, δεν διαπιστώθηκε επίδραση στο βαθμό που να αλλοιώσε την έτσι κι αλλιώς υπάρχουσα διαφορά εαυτού και μέσου. Μάλιστα, οι διαφορές μέσου και εαυτού όντας αξιοσημείωτες και στις δύο συνθήκες ενισχύουν την υπόθεση για προϋπάρχουσες διαφορές στην προσλαμβάνουσα αντίληψη της μέσης τάσης του φύλου και του προσωπικού εαυτού και όχι αυξημένη επιρροή από τη γνωστική αλλαγή της σειράς των ερωτημάτων.

Συνολικά πάντως, οι άντρες της Μελέτης 2 έδειξαν σημάδια έντονης πλουραλιστικής άγνοιας, καθώς αξιολόγησαν τον εαυτό διαφορετικό από το μέσο δεσμευμένο άντρα σε μία σειρά από σχεσιακά κριτήρια, αλλά και σχετικά με την παρελθούσα, τωρινή αλλά και μελλοντική ερωτική του απιστία. Επίσης, προσέλαβαν ως λιγότερο ελκυστική, αποκλειστική, δεσμευτική και συναισθηματική την τωρινή σύντροφο του μέσου εκπροσώπου του φύλου τους, τονίζοντας ουσιαστικά πως οι σχεσιακές επιλογές του μέσου άλλου άντρα είναι χαμηλότερων κριτηρίων από

τις δικές του, ειδικότερα αν στοχεύουν σε μακρόχρονη προοπτική και συναισθηματική δέσμευση. Τα αποτελέσματα πλουραλιστικής άγνοιας για τη σύντροφο του μέσου άντρα καθρεπτίζουν ακόμα περισσότερο τις προσλαμβάνουσες διαφορές του εαυτού από τη μέση τάση των αντρών του περίγυρου και είναι χαρακτηριστικές σχετικά με την επίδραση του σχεσιακού εαυτού στον ατομικό.

Πίνακες 5 - 6 : Συνθήκες

5.1: Προοπτική απογόνων - Απόλαυση του σεξ

Άντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 45		N = 47	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Προοπτική απογόνων	4.6(2.1)	5.1(1.3)	4.6(1.7)	4.6(1.4)
Απόλαυση Σεξ (σχέση)	5.6(1.3)	4.7(1.2)	5.4(1.3)	4.8(1)

* Σημείωση : Δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας συνθηκών.

5.2: Κριτήρια

Αντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 45		N = 47	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Εμπειρία συντρόφου	5.1(1.2)	4.7(1.2)	4.1(1.5)	4.6(1.1)
Συντηρητικότητα συντ.	3.4(1.5)	3.9(1.6)	3.6(1.4)	3.9(1.3)
Εμφάνιση συντρόφου	5.6(1.1)	4.7(1.1)	5.8 (1.2)	4.8(1.7) *

* $p < 0.05$ ** $p < 0.005$.

5.3: Στρατηγική (Αποκλειστικότητα - Δέσμευση / εαυτού-συντρόφου)

Άντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 45		N = 47	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αριθμός Συντρόφων	15.5(30)	15(22.3)	14(43)	9.3(7.3)
Συζήτηση για τέλος σχέσης	2.8(1.7)	3.3(1.3)	2.8(1.7)	3(1.3)
Δέσμευση	5.6(1.6)	4.8(1.2)	5.3(1.4)	4.9(1.3)
Αποκλειστικότητα	5.3(1.6)	4(1.3)	4.9(1.6)	4.2(1.6)
Δέσμευση συντρόφου	5.4(1.2)	4.2(1.3)	5.4(1.1)	4.7(1.4)
Αποκλειστικότητα συντ.	5.1(1.5)	3.8(1.5)	5.6(1.1)	4.5(1.6)

*Σημείωση: δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0.05$

5.4: Απιστία

Άντρες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 45		N = 47	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Παρελθόν συναισθηματική	31%	55%	36%	43%
Παρελθόν σεξουαλική	53%	70%	41%	75%
Παρελθόν μικτή	26.5%	47%	28%	36%
Παρόν συναισθηματική	20%	32.5%	25%	30.5%
Παρόν σεξουαλική	13%	59%	25%	49%
Παρόν μικτή	9%	29%	13%	19%
Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 45		N = 47	
Απιστία συντρόφου στο παρόν				
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Συναισθηματική	2.5(1.6)	3.9(1.6)	2.1(1.1)	3.4(1.7)
Σεξουαλική	2.3(1.5)	4.1(1.7)	2.3(1.3)	3.5(1.8)
Μικτή	1.8(1)	3.4(1.4)	1.8(1)	3.3(2.1)
Μέλλον συναισθηματική	3(2)	4(1.4)	2.8(1.5)	3.8(1.5)
Συντρόφου	2.9(1.9)	4.3(1.7)	2.1(1.1)	4(1.7)
Μέλλον σεξουαλική	3.1(1.8)	4.5(1.7)	3.4(1.7)	4.6(1.6)
Συντρόφου	3(2.1)	4.3(1.7)	2.5(1.6)	4(1.7)
Μέλλον μικτή	2.5(1.7)	4(1.6)	2.5(1.4)	3.6(1.6)
Συντρόφου	2.5(1.6)	4(1.5)	1.8(1)	3.9(1.7)

* δεν βρέθηκε επίπεδο σημαντικότητας $p < 0.05$.

Γυναίκες - Μεταξύ φύλων - Απιστία

Ακολούθως διερευνήθηκαν τα ίδια ερωτήματα και αναλύονται τα αντίστοιχα αποτελέσματα για τις γυναίκες σε τρέχουσα σχέση. Επίσης, ακολουθούν και οι μεταξύ των φύλων συγκρίσεις, αναφορικά με τα σχεσιακά τους κριτήρια, τις πτυχές της απιστίας στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον καθώς και η πρόβλεψή τους για τους συντρόφους τους και τους συντρόφους των άλλων εκπροσώπων του φύλου τους.

Γυναίκες σε τρέχουσα σχέση

Οι υποθέσεις της Μελέτης ελέγχθηκαν με μία στατιστική ανάλυση τριπλής επίδρασης, φύλου (2) - συνθήκης (2) - κατάστασης (2), ANOVA (2*2*2). Ο κάθε συμμετέχων κλήθηκε να απαντήσει βάσει του φύλου του, σε δύο καταστάσεις εκτίμησης (εαυτός - μέσο άλλο), στην αντίστοιχη συνθήκη (σειρά 1 ή 2, 1: εαυτός-μέσο - 2: μέσο-εαυτός). Οι στατιστικές αναλύσεις των τριών επιδράσεων έδωσαν τα ακόλουθα σημαντικά αποτελέσματα:

Ακόμα περισσότερο από τους δεσμευμένους άντρες, οι δεσμευμένες γυναίκες προσέλαβαν τον εαυτό σημαντικά διαφορετικό από το μέσο όρο των άλλων γυναικών στον κοντινό τους περίγυρο. Αρχικά, δήλωσαν πως θα ήθελαν πολύ λιγότερο ένα παιδί από ότι η μέση γυναίκα με τον τωρινό τους σύντροφο, πως απολαμβάνουν περισσότερο το σεξ με αυτόν, καθώς είναι λίγο πιο έμπειρος και αρκετά πιο εμφανίσιμος, άρα ο δικός τους άντρας αποτελεί μια συνολικά ποιοτικότερη επιλογή. Επίσης, σε σημαντικό βαθμό, έχουν έναν πιο αποκλειστικό και πιο δεσμευμένο σύντροφο, από ότι η μέση εκπρόσωπος του φύλου τους, καθώς και πιο πιστό στο παρόν, αλλά και πιθανότερα στο μέλλον. Τέλος, εκτός από την αίσθηση καλύτερων επιλογών για μία σχέση, οι γυναίκες δηλώνουν πως είναι και οι ίδιες πιο αποκλειστικές και δεσμευμένες στην τωρινή σχέση τους, αλλά κινούνται και σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα απιστίας, από ότι εκτιμούν

για τις υπόλοιπες δεσμευμένες γυναίκες. Αντίθετα στο παρελθόν, εκτιμούν πως η μέση τάση των άλλων γυναικών να απιστούν, ήταν πλησιέστερη με τις δικές σεξουαλικές και συναισθηματικές, έξω-σχεσιακές δραστηριότητες.

Κριτήρια

Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες εκτίμησαν πως δεν θέλουν και τόσο πολύ παιδιά μέσα από την τωρινή τους σχέση, σε αντίθεση όμως με την εκτίμησή τους για τις άλλες δεσμευμένες γυναίκες, $MO_{\text{Εαυτός, Μέση}} (4.1, 5), F (1,121)= 21, p < 0.001$. Ξεκινώντας από αυτό το εύρημα, η ανάλυση αποτελεσμάτων παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς αποδεικνύεται πως η πρόθεση των γυναικών για διαιώνιση του είδους, δεν είναι τόσο ισχυρή προσωπικά, ακόμα και όταν έχουν μία πολύμηνη ή χρόνια σχέση. Αντιθέτως, υπάρχει αυτή η έντονη προσλαμβάνουσα για τις άλλες γυναίκες, ότι δηλαδή εκείνες κάνουν μία σοβαρή σχέση σκεπτόμενες περισσότερο την προοπτική παιδιών. Η βίο-εξέλιξη πάντως αναλύει συχνά τη γυναικεία πρόθεση για παιδί ως πρωταρχικής σημασίας για τη θεωρία της και η αμφισβήτησή της, ειδικά όταν οι γυναίκες δεν την ασπάζονται ενώ είναι σε τρέχουσα σχέση, αποτελεί μία χαρακτηριστική διαπίστωση για τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει η επιρροή μίας νόρμας όταν είναι άκαμπτη και αδιαμφισβήτητη. Ακόμα, αναφορικά με το πόσο απολαμβάνουν το σεξ στη σχέση τους, οι γυναίκες δήλωσαν ότι τα πάνε πολύ καλά, ενώ εκτίμησαν για τη μέση γυναίκα ότι δεν έχει ακριβώς το ίδιο προνόμιο, $MO_{\text{Ε, Μ}} (5.6, 4.9), F (1, 121)= 30.7, p < 0.001$, αποδεικνύοντας κι εδώ πως οι νόρμες για τη γυναικεία συγκατάβαση σε σχέσεις μέτριας σεξουαλικής ικανοποίησης και απόλαυσης αφορούν πιο πολύ τις άλλες από ότι τον εαυτό (Πίνακας 2.1). Άλλωστε, η σεξουαλική απόλαυση έχει παλιότερα θεωρηθεί πολυτέλεια για τη γυναικεία φύση, από τη στιγμή που βάση βίο-νόρμας, διαφορετικά κριτήρια ήταν τα σημαντικότερα ώστε να πειστεί μία γυναίκα ότι πρέπει να επενδύσει σε μία σχέση με προοπτική χρόνου (Buss & Schmitt, 1993).

Από την άλλη, αν και δεν είναι βέβαιο πως οι νόρμες της σεξουαλικής συντηρητικότητας είναι εναντίον μίας μακροχρόνιας επιλογής συντρόφου, οι γυναίκες δήλωσαν πως έχουν έναν αρκετά πιο συντηρητικό σύντροφο από ότι εκτιμούν για τη μέση γυναίκα και τη δική της αντίστοιχη επιλογή, $ΜΟΕ, m (2.7, 3.4), F (1, 122)= 14, p<0.001$. Αυτό το αποτέλεσμα πάντως είναι αμφίρροπο σχετικά με το που στέκεται σε σχέση με τη νόρμα της βίο-εξέλιξης, καθώς ναι μεν υπάρχει θεωρητική πρόταση που θέλει τον σύντροφο της γυναίκας να μην είναι ιδιαίτερα συντηρητικός, ωστόσο από την άλλη η έλλειψη συντηρητικότητας μπορεί να σημαίνει χαμηλή δεσμευτική επιλογή και πρόβλεψη συχνής έξω-δυσωδικής επιθυμίας για σεξ από μέρους των αντρών. Συνεπώς δεν είναι σίγουρο αν οι γυναίκες επιλέγουν προσωπικά με το προαναφερθέν σκεπτικό. Πάντως στον περίγυρο φαίνεται να επικρατεί μία νόρμα πως οι επιλογές των άλλων γυναικών είναι μεσαίας και όχι χαμηλής συντηρητικότητας, που είναι κυρίως οι προσωπικές. Ένα ακόμα θεωρητικό συμπέρασμα μπορεί να είναι και προς την κατεύθυνση της πρώτης, κλασικής εξήγησης, κόντρα στη νόρμα αλληλεπίδρασης των δύο φύλων. Με άλλα λόγια, οι γυναίκες δεν εξωτερικεύουν τη συντηρητικότητα του συντρόφου τους, σαν μία επιλογή που δεν είναι αποδεκτή λόγω νόρμας και τελικά διαδίδεται μία πιο ενδιάμεση εικόνα. Από την άλλη, όχι ιδιαίτερα αναμενόμενο ήταν το αποτέλεσμα για την σεξουαλική εμπειρία των συντρόφων των γυναικών, αφού οι γυναίκες δήλωσαν πως ο δικός τους σύντροφος είναι ελαφρώς πιο έμπειρος στο σεξ, από ότι εκτιμούν για τον σύντροφο της μέσης γυναίκας στον περίγυρο τους, $ΜΟΕ, m (5.3 - 4.9), F (1, 122)= 9.6, p< 0.05$. Αυτό το αποτέλεσμα, αν και προκύπτει σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τα υπόλοιπα της μελέτης, επιβεβαιώνει τις νόρμες της βιολογικής επιλογής των γυναικών, ότι δηλαδή θα επιλέξουν ένα σύντροφο που να είναι έμπειρος αρκετά και να έχει πρότερο βίο με αρκετές συντρόφους. Εδώ όμως προκύπτει μία αντίφαση για την εξήγηση του εν λόγω αποτελέσματος. Η αντίφαση σχετίζεται με την ακριβώς προηγούμενη δήλωση των γυναικών, καθώς δεν συνάδει ένας σεξουαλικά έμπειρος σύντροφος να είναι και συντηρητικός,

αφού οι έννοιες δεν είναι με τίποτα συμμετρικές και μπορεί να εκληφθούν και ως αντίθετες. Συνεπώς, δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά αν οι γυναίκες προσλαμβάνουν την εμπειρία στο σεξ σαν ένα μέτρο που μπορεί για παράδειγμα να συμβαδίζει με τη συντηρητικότητα, καθώς ένας σύντροφος μπορεί να εκδηλώνει εμπειρία μαζί τους και μέσα στη σχέση τους, αλλά να είναι συντηρητικός για άλλες, περιστασιακές σχέσεις. Συνολικά πάντως, το αποτέλεσμα αυτό δεν παύει να είναι αμφίρροπο, αν και, όπως αναφέρθηκε ήδη, επιβεβαιώνει ως ένα βαθμό την βιοεξελικτική νόρμα της εμπειρίας του άντρα συντρόφου. Αρκετά μεγαλύτερη πάντως ήταν η διαφορά που εκτίμησαν οι γυναίκες σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση της δικής τους επιλογής, αποτιμώντας πως ο δικός τους σύντροφος είναι πιο εμφανίσιμος, από ότι ο σύντροφος των έτερων γυναικών, ΜΟΕ, $m(5.7 - 5)$, $F(1, 122) = 24$, $p < 0.001$. Αυτό το αποτέλεσμα είναι μία ακόμα έκθεση νόρμας στα κριτήρια επιλογής των γυναικών, καθώς εάν, όπως υπαγορεύει η νόρμα, δεν ήταν στα σημαντικά κριτήρια η εξωτερική εμφάνιση του μακροχρόνιου συντρόφου τους, δύσκολα θα προέκυπτε ένα τέτοιο αποτέλεσμα για τον προσωπικό εαυτό των γυναικών, να δηλώνουν δηλαδή πως διαλέγουν πολύ πιο εμφανίσιμους άντρες από ότι οι άλλες. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες εκτιμούν πως η τυπική γυναίκα ασπάζεται τη νόρμα της εμφάνισης και κάνει μία επιλογή κατώτερου βεληνεκούς, ίσως πιο κοντά σε έναν συμβιβασμό, καθώς το συγκεκριμένο βιολογικό θεώρημα είναι πως η ποιοτική εξωτερική εμφάνιση του άντρα δεν είναι απαραίτητη αλλά είναι μία συνοδευτική πολυτέλεια, που ακόμα και αν δεν ικανοποιηθεί, θα υπάρξουν άλλα κριτήρια που θα επιβεβαιώσουν την ποιότητα της συνολικής επιλογής συντρόφου (Norman & Kendrick, 2006). Ωστόσο, δεν θα ήταν παράτολμο να υποστηρίξει κανείς πως η νόρμα υποβίβασης του κριτηρίου της εξωτερικής έλξης δεν είναι προσωπικά αποδεκτή για τις γυναίκες, αφού θεωρούν πως έχουν επιλέξει για σχέση αρκετά, έως πολύ, εμφανίσιμους άντρες. Αντίθετα όμως, 'χρεώνουν' ευκολότερα στις γυναίκες του κοντινού τους περίγυρου την

τάση να δώσουν χαμηλότερη βαρύτητα σε αυτό το κριτήριο και εκτιμούν σημαντικά χαμηλότερα τη μέση τάση επιλογής εμφανίσιμου συντρόφου.

Αριθμός συντρόφων

Σχετικά με το πόσους συντρόφους είχαν οι γυναίκες μέχρι πριν την τωρινή τους σχέση, τα νούμερα κυμάνθηκαν στα ίδια επίπεδα και για τις ίδιες, αλλά και για την εκτίμηση που έκαναν για τη μέση άλλη γυναίκα, ΜΟΕ, μ (7, 6.6), $p > 0.05$, χωρίς ιδιαίτερα αξιοσημείωτη απόκλιση των εκτιμήσεων να παρουσιάζεται σε αυτό το εύρημα (Πίνακας 2.3). Σημαντικό πάντως είναι να δούμε και το μέγεθος της τυπικής απόκλισης σε αυτή τη μεταβλητή, καθώς πλησιάζει τα επίπεδα της μέσης τιμής (SDE, μ = 6.2, 6). Η μεγάλη διασπορά στις απαντήσεις των γυναικών συνάδει με θεωρίες που σχετίζουν την διαπροσωπική διαφορετικότητα με το θέμα των ερωτικών επιλογών και όχι τις βιολογικές νόρμες ή άλλες γενικεύσεις γύρω από τα δύο φύλα και τη διαφορετική τους εγκεφαλική προέλευση.

Αποκλειστικότητα - Δέσμευση

Οι γυναίκες εκτιμούν ότι είναι πιο αποκλειστικές ΜΟΕ, μ (5.6, 4.9), $F(1, 122) = 21.5$, $p < 0.001$ και πιο δεσμευμένες στη σχέση τους ΜΟΕ, μ (5.5, 5.1), $F(1, 122) = 11.3$, $p = 0.001$, από ότι οι άλλες γυναίκες, υπερεκτιμώντας έτσι σημαντικά αυτά τα δύο σχεσιακά κριτήρια συγκριτικά με τη μέση τάση των γυναικών (Πίνακας 2.3). Αυτό το αποτέλεσμα είναι μία πρώτη εκτίμηση για την ποιότητα της προοπτικής της σχέσης των γυναικών, καθώς δηλώνουν ότι οι ίδιες είναι πιο κοντά σε μία μακροπρόθεσμη στρατηγική και μετρούν ιδιαίτερα υψηλά δύο από τα σημαντικότερα κριτήρια για διατήρηση των σχέσεων στο μέλλον. Μάλιστα με αυτές τους τις απαντήσεις συμφωνούν με την βίο-εξελικτική θεωρία και φαίνεται σα να θέλουν να την ενισχύσουν, καθώς ακολουθούν προσωπικά τις κλασικές γυναικείες νόρμες για δέσμευση και αποκλειστικότητα. Ωστόσο, αυτά τα δύο κριτήρια δεν θεωρούνται το ίδιο επικρατέστερα για τις

άλλες γυναίκες, άρα δεν είμαστε σίγουροι κατά πόσο αποτελούν όντως συντριπτικές νόρμες μεταξύ των γυναικών, καθώς αν δεν εκτιμώνται σε υψηλά επίπεδα για μέση δεσμευμένη γυναίκα δεν έχει διαδοθεί όντως η νόρμα της μονομερούς αποκλειστικής δέσμευσης για τις γυναίκες. Συνεπώς, από τη μία η νόρμα για μία γενική τάση των γυναικών δεν διαφαίνεται εντυπωμένη στις προσλαμβάνουσες που έχουν από τον περίγυρο, καθώς δηλώνουν πως σε αντίθεση με τις άλλες, θέλουν κυρίως οι ίδιες να ακολουθούν σε μεγαλύτερο βαθμό τη νόρμα για αποκλειστικότητα και δέσμευση, μεταβλητές που ενισχύουν την μακροχρόνια προοπτική σχέσης. Με τον ίδιο περίπου τρόπο και σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό, οι γυναίκες υπερεκτιμούν την αποκλειστικότητα και τη δέσμευση του συντρόφου τους, σε σχέση με την εκτίμησή τους για τους συντρόφους των άλλων γυναικών, οι οποίοι μάλιστα εκτιμώνται ως λιγότερο αποκλειστικοί, ΜΟΕ, m (5.5 - 4.2), $F(1, 122)$, $p < 0.001$, από ότι δεσμευμένοι, αντίστοιχα: ΜΟΕ, m (5.5 - 4.6), $F(1, 122)$, $p < 0.001$. Αυτό το εύρημα είναι χαρακτηριστικό του πόσο οι γυναίκες πιστεύουν περισσότερο στις δικές τους, προσωπικές επιλογές συγκριτικά με τις επιλογές των άλλων γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, δηλώνουν πως οι άντρες είναι κατά γενική ομολογία μόνο σχετικά δεσμευμένοι και ακόμα λιγότερο αποκλειστικοί στη σχέση τους, όμως οι δικές τους σχεσιακές επιλογές ξεχωρίζουν, αφού οι άντρες που έχουν επιλέξει είναι αποκλειστικοί και δεσμευμένοι σε υψηλότερο βαθμό. Επίσης, αναφορικά με το πόσο συχνά οι γυναίκες συζητούν να τελειώσουν την τωρινή σχέση τους, δηλώνουν πως πιστεύουν ότι το κάνουν σημαντικά λιγότερο από ότι η μέση γυναίκα, ΜΟΕ, m (2.6 - 3.2), $F(1, 122) = 13$, $p < 0.001$. Συνεπώς, η νόρμα που υποστηρίζει πως οι γυναίκες συζητούν για τη σχέση τους με τρόπο κριτικό και αρνητικό ανησυχώντας για την προοπτική της, εδώ αμφισβητείται, καθώς οι γυναίκες χρεώνουν αυτή τη συμπεριφορά στις άλλες και δεν το πιστεύουν για τη δική τους σχέση. Γιατί να το κάνουν άλλωστε, αφού όπως εκτίμησαν και παραπάνω, οι άλλες σχέσεις έχουν κενά αποκλειστικότητας και δέσμευσης, άρα και μειωμένες πιθανότητες να συνεχίσουν στο χρόνο (Hendricks & Hendricks, 2000).

Συμπεραίνοντας, οι γυναίκες θεωρούν πως η δική τους σχέση είναι αμφίδρομα πιο αποκλειστική και πιο δεσμευτική από των άλλων γυναικών, με λιγότερους μάλιστα ενδοιασμούς για ενδεχόμενο τέλος της. Αυτή η σημαντική διαφοροποίηση της προσωπικής σχέσης από τις σχέσεις των άλλων γυναικών είναι ένα συμπέρασμα σύμφυτο με τις υποθέσεις της μελέτης και δίνει αφορμή για θεωρητικό σχολιασμό των κοινωνικό-γνωστικών μηχανισμών μεταξύ των γυναικών, καθώς οι συγκρίσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η προσωπική επιλογή εκλαμβάνεται ως πιο ποιοτική ή καλύτερα, ως πιο ανθεκτική για μακροχρόνια προοπτική. Πάντως, οι ίδιες οι γυναίκες δεν αρνούνται τη νόρμα μακροχρόνιας στρατηγικής σχέσεων, ούτε φαίνεται να δίνουν σε αυτή αρνητική διάσταση. Από την άλλη προκύπτει όμως ένα άλλο δεδομένο. Η γυναικεία νόρμα φαίνεται να μην είναι τόσο συνυφασμένη με την θεωρία της βιο-εξέλιξης, καθώς, κατά τη μεταμοντέρνα αλληλεπίδραση των φύλων, οι γυναίκες επικοινωνούν και συμπεριφέρονται με ευέλικτο τρόπο στον περίγυρό τους, σχετικά με το αν υιοθετούν βραχυχρόνια ή μακροχρόνια στρατηγική σχέσεων στο σύνολό τους. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης ενισχύουν αυτό το σκεπτικό, αφού η μέση γυναίκα δεν εκτιμάται γενικά ως ιδιαίτερα αποκλειστική ή δεσμευμένη στην τρέχουσα σχέση της, ενώ όπως προκύπτει και σχετικά με την ερωτική απιστία, μπορεί να συνηθίζει και αμιγώς σεξουαλικές επαφές με άλλους συντρόφους εκτός της σχέσης της.

Απιστία

Στο παρελθόν

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σχέσης τους, οι γυναίκες δεν έδειξαν τόσο μεγάλα σημάδια υπερεκτίμησης της απιστίας της μέσης γυναίκας, ειδικά στις επιμέρους κατηγορίες της συναισθηματικής και της μικτής απιστίας. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες δήλωσαν πως σε προηγούμενή τους σχέση έχουν απιστήσει αμιγώς σεξουαλικά σε ποσοστό ελαφρώς πάνω από

το ένα τρίτο (37.5%), ενώ υπερεκτίμησαν, όχι σε αμελητέο βαθμό, τη μέση τάση των γυναικών γύρω τους (50 %). Αντίθετα, δεν υπερεκτίμησαν σε μεγάλο βαθμό την συναισθηματική απιστία, καθώς, ενώ οι ίδιες δήλωσαν πως έχουν βρεθεί να επιθυμούν να μοιραστούν συναισθηματικούς πόρους με άλλον εκτός από το σύντροφό τους στο παρελθόν σε ποσοστό 44.5 %, το ίδιο περίπου εκτίμησαν και για τη μέση γυναίκα (49.5%). Εκεί όμως που γίνεται ακόμα πιο ισορροπημένη η εκτίμηση της μέσης τάσης των γυναικών με τη δήλωση για τον εαυτό είναι στην μικτή απιστία κατά τη διάρκεια προηγούμενης σχέσης, καθώς τα ποσοστά είναι σχεδόν ίδια για τον εαυτό και τη μέση γυναίκα ΜΟΕ, μ (28.5% - 30%). Το αποτέλεσμα για τις παρελθούσες σχέσεις και τις πτυχές απιστίας είναι πάντως άξιο σχολιασμού, με τις γυναίκες να εκτιμούν πως βρίσκονται αρκετά κοντά με τη μέση τάση του φύλου τους, κυρίως όμως όταν η απιστία έχει και συναισθηματικό περιεχόμενο, δηλαδή όταν προσλαμβάνεται είτε ως μικτή, είτε ως συναισθηματική. Πάντως, οι νόρμες για χαμηλή, αμιγώς σεξουαλική απιστία διαψεύδονται φανερά, καθώς οι γυναίκες εκτίμησαν πως η μέση γυναίκα έκανε σεξ με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της σε ποσοστό 50% (Πίνακας 2.4). Συνεπώς, η σεξουαλική απιστία είναι διαδεδομένη μεταξύ των γυναικών αλλά όπως εκτιμούν οι ίδιες, οι άλλες γυναίκες την έχουν επιλέξει συχνότερα. Δεν είναι πάντως παράδοξο να θεωρηθεί πως οι γυναίκες δηλώνουν έτσι κι αλλιώς υψηλά ποσοστά απιστίας σε όλα τα επίπεδα αναφορικά με τις προηγούμενες σχέσεις τους και αυτό το εύρημα διαψεύδει έτσι κι αλλιώς τη γενικότερη νόρμα που λέει ότι οι γυναίκες δεν απιστούν συχνά και όταν το κάνουν, πρέπει να έχουν έντονο συναισθηματικό κίνητρο. Μάλιστα, αν συνυπολογίσει κανείς το γεγονός πως η παρελθούσα απιστία είναι προβλεπτικός παράγοντας απιστίας και στο μέλλον, τότε το εν λόγω εύρημα για τις γυναίκες είναι ακόμα πιο εναντιωματικό στις παραδοσιακές νόρμες και ενισχύει μελέτες που στηρίζουν το γεγονός ότι η μεταξύ των φύλων διαφορά στις πιθανότητες απιστίας, είναι συνολικά πολύ μικρή (Oliver & Hyde, 1993).

Αντίθετα με τις παρελθούσες σχέσεις τους, στην τωρινή τους σχέση οι γυναίκες δεν δηλώνουν υψηλά ποσοστά σεξουαλικής (12%) ή συναισθηματικής επαφής (17%) με άλλον σύντροφο, ενώ ελάχιστες δηλώνουν πως είχαν μία ολοκληρωμένη σχέση με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφο τους (7%). Από την άλλη, εκτιμούν πως η μέση γυναίκα μάλλον έχει προχωρήσει συχνότερα σε επαφές εκτός дуάδας. Πιο συγκεκριμένα, εκτίμησαν σε ποσοστό 22% σεξουαλική απιστία των έτερων γυναικών, 30% των γυναικών συναισθηματική και μόλις ένα 12% μικτή απιστία. Τα χαμηλά ποσοστά για τον εαυτό πάντως επιβεβαιώνουν ένα αντίθετο εύρημα από αυτό που διαπιστώθηκε σχετικά με την παρελθούσα απιστία των γυναικών, καθώς οι γυναίκες ναι μεν υπερεκτιμούν την απιστία της μέσης τάσης του φύλου τους, όμως τα ποσοστά προσωπικής, αλλά και μέσης απιστίας είναι εξαιρετικά χαμηλά. Αυτό το εύρημα είναι εγγύτερο με τις νόρμες για την ερωτική απιστία και επιβεβαιώνει αυτό ακριβώς που διέψευσε το εύρημα για την απιστία κατά την προηγούμενη σχέση τους. Με άλλα λόγια, ενώ οι γυναίκες δήλωσαν υψηλά επίπεδα απιστίας σε προηγούμενη σχέση, κατά την τρέχουσα σχέση επιβεβαιώνουν τον βιολογικό κανόνα της μειωμένης πρόθεσης του γυναικείου φύλου να απιστήσει και της εγγενούς τάσης του να το κάνει συναισθηματικά, παρά με έντονο σεξουαλικό πρόσημο. Η αντίφαση αυτών των ευρημάτων για την ερωτική απιστία μπορεί να έχει αρκετές εξηγήσεις, με κυριότερη, την τάση των γυναικών να δηλώσουν απιστία για την προηγούμενη σχέση τους πιο εύκολα από ότι για την τωρινή. Άλλωστε, ακόμα και σε ανώνυμο ερωτηματολόγιο, οι συμμετέχοντες σε έρευνες για το σεξ και ειδικά σχετικά με την ερωτική απιστία μπορεί κάλλιστα να επηρεάζονται από το κοινωνικά επιθυμητό ή το ηθικά σωστότερο σενάριο. Όταν όμως πρόκειται για προηγούμενη σχέση και γενικότερα για το παρελθόν, η ισχύ αυτού του επιχειρήματος μειώνεται αρκετά, καθώς είναι μάλλον πιο ανενεργή η τάση ενοχής που προκαλεί η δήλωση απιστίας στο χαρτί ή στον υπολογιστή. Κατά συνέπεια, η τάση του ατόμου να απαντήσει επιθυμητά και να

εξαπατήσει εαυτό ή άλλους βάση κοινωνικών στάνταρ δεν έχει την ίδια σημασία (Sedikides & Brewer, 2001) όταν τα ερωτήματα αναφέρονται στο παρόν και όταν αναφέρονται στο παρελθόν. Επομένως, δεν είμαστε βέβαιοι αν η τωρινή ή η προηγούμενη εμπειρία των γυναικών είναι η πιο βάσιμη για σταθερά ερευνητικά συμπεράσματα, ωστόσο το γεγονός πως η παρελθοντική σχέση έχει τελειώσει και μόνο η τρέχουσα σχέση έχει προοπτική στο χρόνο, είναι από μόνος του ένας καθοριστικός παράγοντας στην διαμόρφωση αυτής της αντίθετης εικόνας μεταξύ των συγκρίσεων των πτυχών απιστίας. Πάντως, οι γυναίκες σε γενικές γραμμές δηλώνουν πως δεν έχουν έξω-δυναμική σχέση κατά την τρέχουσα σχέση τους, ενώ υπερεκτιμούν την τρέχουσα απιστία της μέσης τάσης του φύλου τους, εκτιμώντας πως η γενική εντύπωση για τις άλλες γυναίκες δεν είναι τόσο κοντά στη βίο-εξελικτική νόρμα, όσο είναι ο προσωπικός τους εαυτός. Ακόμα περισσότερο, εκτός από τις ίδιες, που εκτιμούν ότι είναι πιο αποκλειστικές στην τωρινή τους σχέση, έτσι εκτιμούν ότι πράττουν και οι σύντροφοί τους. Με άλλα λόγια, οι γυναίκες εκτίμησαν την τάση των συντρόφων τους να απιστήσουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ υπερεκτίμησαν σε μεγάλο βαθμό την σεξουαλική, ΜΟΕ, m (2.1 - 3.4), $F(1, 122) = 73$, $p < 0.001$ και την μικτή απιστία ΜΟΕ, m (1.7 - 2.8), $F(1, 122) = 70$, $p < 0.001$, του συντρόφου της μέσης γυναίκας. Σε λίγο πιο χαμηλά επίπεδα υπολογίστηκε η υπερεκτίμηση της συναισθηματικής απιστίας των αντρών, ΜΟΕ, m (2.05 - 2.9), $F(1, 122) = 40$, $p < 0.001$ (Πίνακας 2.4). Η μεγάλη υπερεκτίμηση της απιστίας του συντρόφου της μέσης γυναίκας ήταν πάντως αναμενόμενη για τις γυναίκες και ειδικά αναφορικά με την σεξουαλική απιστία, αφού με αυτό τον τρόπο εκθέτουν καθαρά τη βιολογική νόρμα που υπάρχει για τους άντρες. Η μέση τάση των συντρόφων των γυναικών εκτιμήθηκε ως πιο έντονη για τη σεξουαλική απιστία, την ώρα που σχετικά με τον δικό τους σύντροφο εκτιμήθηκε μία ισορροπία μεταξύ της σεξουαλικής και της συναισθηματικής απιστίας ($p > 0.05$). Κατά συνέπεια, οι γυναίκες προσλαμβάνουν τη δική τους επιλογή ως πιο συναισθηματική και ως πολύ πιο αποκλειστική από ότι της μέσης γυναίκας, ενώ πιστεύουν πως η

σεξουαλική απιστία θα ήταν η πλέον γνώριμη επιλογή κυρίως των άλλων αντρών και όχι των συντρόφων που οι ίδιες έχουν επιλέξει.

Στο μέλλον - Εαυτός / Εκτίμηση απιστίας συντρόφου

Η μελλοντική τάση των γυναικών για απιστία κυμάνθηκε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, ενώ σε υψηλότερα επίπεδα εκτιμήθηκε η πρόβλεψη των γυναικών για την απιστία της μέσης δεσμευμένης γυναίκας. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες εκτίμησαν ότι δύσκολα θα βρεθούν με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό τους σεξουαλικά, σε αντίθεση με τη μέση γυναίκα, που εκτίμησαν ότι είναι αρκετά πιο πιθανό να το κάνει, ΜΟΕ, μ (2.5, 3.5), $F(1, 122) = 30$, $p < 0.001$, ενώ στα ίδια επίπεδα κυμάνθηκε και η εκτίμηση τους για μελλοντική, συναισθηματική επιθυμία τους για κάποιον άλλον άντρα εκτός της σχέσης τους, με τη μέση γυναίκα να θεωρείται πιο επιρρεπής και σε αυτό το ενδεχόμενο, ΜΟΕ, μ (2.7, 3.6), $F(1, 122) = 30$, $p < 0.001$. Ακόμη, αν και με ελαφρώς χαμηλότερη πρόβλεψη και για τον εαυτό αλλά και για τη μέση δεσμευμένη γυναίκα, οι γυναίκες υπερεκτιμούν τη μικτή απιστία των άλλων γυναικών στο μέλλον, ΜΟΕ, μ (2.3, 3.2), $F(1, 122) = 35$, $p < 0.001$. Συμπερασματικά, σχετικά με την πρόβλεψη απιστίας στο μέλλον, οι γυναίκες δείχνουν να διαφοροποιούνται από τη μέση τάση του φύλου τους σε βαθμό που να αποδεικνύουν πως οι ίδιες έχουν μία στρατηγική πιο αποκλειστικής και πιο συναισθηματικής δέσμευσης από ότι η τυπική εκπρόσωπος του φύλου τους. Τέλος, όπως ακριβώς και στην εκτίμησή τους για την έξω-δυσωδική συμπεριφορά των αντρών στο παρόν της σχέσης τους, έτσι και για το μέλλον, οι γυναίκες προβλέπουν ως πολύ μικρότερη την πιθανότητα της σεξουαλικής απιστίας των συντρόφων που οι ίδιες επέλεξαν, σε σχέση με το σύντροφο που τυπικά επιλέγουν οι άλλες, ΜΟΕ, μ (2.8 - 4), $F(1, 122) = 45$, $p < 0.001$, ενώ κατά τον ίδιο τρόπο υπερεκτιμήθηκε και η μικτή απιστία των αντρών, ΜΟΕ, μ (2.2 - 3.3), $F(1, 122) = 46$, $p < 0.001$. Λίγο μειωμένες, αλλά πάλι υπερεκτιμημένες είναι και οι δηλώσεις για τη συναισθηματική απιστία των συντρόφων εαυτού σε σχέση με τη μέση επιλογή συντρόφου των γυναικών, αποτέλεσμα

που επισημάνθηκε και σχετικά με την συναισθηματική απιστία στις τωρινές σχέσεις, ΜΟΕ, $m(2.4 - 3.2)$, $F(1, 122) = 31$, $p = 0.001$ (Πίνακας 2.4). Η υπερεκτίμηση της μελλοντικής πρόθεσης για απιστία των αντρών είναι ακόμα μία διάψευση του άκαμπτου χαρακτήρα της νόρμας για την απιστία και τους άντρες. Ειδικότερα, εκτιμάται υψηλά η σεξουαλική απιστία του συντρόφου της μέσης γυναίκας, ενδεικτικό της νόρμας που είναι η πλέον ισχυρή, καθώς ο άντρας θεωρείται βιολογικός εκπρόσωπος της σεξουαλικής απιστίας. Κατά συνέπεια δεν είναι τυχαίο που η μεγαλύτερη υπερεκτίμηση είναι σχετική με αυτή την πτυχή της ερωτικής απιστίας. Άλλωστε, αν όπως επίσης υποστηρίζει η βιολογική συνθήκη, η σεξουαλική απιστία δεν αναστάτωνα σε μεγάλο βαθμό τις γυναίκες, πως δικαιολογείται η μεγαλύτερη διαφοροποίησή της σε σχέση με τις άλλες πτυχές απιστίας; Με άλλα λόγια, αν υποθέσουμε ότι οι γυναίκες τονίζουν το πόσο καλύτερη επιλογή συντρόφου έχουν κάνει στο παρόν αλλά και για το προσεχές μέλλον, τότε δίνεται η εντύπωση ότι η πτυχή απιστίας που θα κάνει τη διαφορά ποιότητας της επιλογής τους είναι η σεξουαλική (ακολουθεί η μικτή) και όχι τόσο η συναισθηματική. Το σεξουαλικό λοιπόν πρόσημο της απιστίας παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στο πως οι γυναίκες διαμορφώνουν την στρατηγική τους, όχι όμως με κριτήριο το πόσο επιτρεπτικές είναι απέναντι σε αυτό, αλλά σχετικά με το πόσο θεωρούν σημαντικό η επιλογή τους να διαφοροποιείται από αυτή την προσχηματικά, διαδεδομένη νόρμα για τους άντρες.

Εαυτός - Μέση Δεσμευμένη Γυναίκα

Οι γυναίκες αυτού του δείγματος, δεν επηρεάστηκαν από την εναλλαγή πειραματικής συνθήκης μεταξύ των καταστάσεων σειράς, α) εαυτός / μέσο άλλο και β) μέσο άλλο / εαυτός. Κατά συνέπεια δεν προέκυψε κάποια σημαντική τιμή μεταξύ των συμμετεχόντων και των δύο διαφορετικών συνθηκών της πειραματικής εναλλαγής. Ομοίως λοιπόν και με τα προηγούμενα δείγματα, δεν εμφανίστηκε αλληλεπίδραση μεταξύ των συνθηκών σε πολλά από τα ερωτήματα, ενδεικτικό της δυναμικής της διαφορετικότητας του εαυτού από το μέσο άλλο, ανεξαρτήτως του

με ποια σειρά προέκυπταν οι εκτιμήσεις (Πίνακες 5 - 6 / 6.1, 6.2, 6.3, 6.4). Επομένως, οι σημαντικές διαφορές στις εκτιμήσεις προέκυψαν ανεξάρτητα από τη σειρά με την οποία οι γυναίκες απάντησαν στα ερωτήματα της μελέτης, επιβεβαιώνοντας πως οι διαφορές εαυτού και μέσης άλλης γυναίκας δεν προκαλούνται σε κανένα βαθμό από κάποια σειριακή-γνωστική επίδραση.

Πίνακες 6: Συνθήκες

6.1: Προοπτική απογόνων - Απόλαυση του σεξ

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 63		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Προοπτική απογόνων	4 (2.1)	4.8(1.6)	4.3(2.2)	5.1(1.3)
Απόλαυση Σεξ (σχέση)	5.6(1.5)	4.8(1.2)	5.6(1.5)	4.9(1)

* Σημείωση: δεν βρέθηκαν διαφορές σε επίπεδο σημαντικότητας, $p < 0.05$.

6.2: Κριτήρια

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 63		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Εμπειρία συντρόφου	5.2(1.4)	5.1(1.2)	5.4(1.3)	5(1)
Συντηρητικότητα συντ.	2.8(1.8)	3.5(1.3)	2.7(1.6)	3.3(1.3)
Εμφάνιση συντρόφου	5.7(1.2)	4.9(1.1)	5.7 (1.2)	4.9(1.2)

* Σημείωση: δεν βρέθηκαν διαφορές σε επίπεδο σημαντικότητας, $p < 0.05$.

6.3: Στρατηγική (Αποκλειστικότητα - Δέσμευση / εαυτού-συντρόφου)

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 63		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Αριθμός Συντρόφων	6.3(5.5)	7.2(6.4)	6.5(6.8)	6.5(5.5)
Συζήτηση για τέλος σχέσης	2.5(1.5)	3.5(1.5)	2.6(1.6)	2.9(1.3)
Δέσμευση	5.5(1.4)	4.8(1.2)	5.6(1.3)	5.2(1.1)
Αποκλειστικότητα	5.6(1.5)	4.7(1.3)	5.6(1.4)	5.1(1.4)
Δέσμευση συντρόφου	5.6(1.3)	4.5(1.5)	5.5(1.2)	4.7(1.4)
Αποκλειστικότητα συντ.	5.6(1.3)	4.3(1.6)	5.3(1.4)	4.1(1.5)

* Σημείωση: δεν βρέθηκαν διαφορές σε επίπεδο σημαντικότητας, $p < 0.05$.

6.4: Απιστία

Γυναίκες

Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός *	
Αριθμός	N = 63		N = 60	
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Παρελθόν συναισθηματική	47%	44%	40%	50%
Παρελθόν σεξουαλική	37%	56%	35%	47%
Παρελθόν μικτή	27 %	35%	27%	24%
Παρόν συναισθηματική	14%	35%	22%	27%
Παρόν σεξουαλική	13%	28.5%	13%	27%
Παρόν μικτή	5%	16%	10%	10%
Κατάσταση	Εαυτός-Μ. Άλλο		Μ. Άλλο-Εαυτός	
Αριθμός	N = 63		N = 60	
Απιστία συντρόφου στο παρόν				
Εκτίμηση	Εαυτός	Μ. Άλλο	Εαυτός	Μ. Άλλο
Συναισθηματική	2.1(1.5)	3.1(1.6)	1.9(1)	2.7(1.3)
Σεξουαλική	2.1(1.3)	3.5(1.8)	2.1(1.3)	3.3(1.5)
Μικτή	1.6(1.1)	3 (1.5)	1.9(1.1)	2.6(1.2)
Μέλλον συναισθηματική	2.9(1.7)	3.7(1.6)	2.9(1.9)	3.6(1.5)
Συντρόφου	2.5(1.5)	3.4(1.8)	2.4(1.1)	3.1(1.3)
Μέλλον σεξουαλική	2.4(1.7)	3.5(1.6)	2.6(1.5)	3.5(1.6)
Συντρόφου	2.7(1.6)	4 (1.7)	2.9(1.4)	4(1.5)
Μέλλον μικτή	2.1(1.6)	3.4(1.6)	2.5(1.7)	3.1(1.5)
Συντρόφου	2.3(1.4)	3.4(1.7)	2.2(1.3)	3.2(1.3)

* Σημείωση: δεν βρέθηκαν διαφορές σε επίπεδο σημαντικότητας, $p < 0.05$.

Συγκρίσεις μεταξύ των φύλων (Δεσμευμένοι Άντρες - Δεσμευμένες Γυναίκες)

Ακόμη περισσότερο και από το βαθμό στον οποίο αναμενόταν, οι διαφορές των δύο φύλων σε σχεδόν όλα τα επίπεδα συγκρίσεων ήταν μικρές και ουσιαστικά τίθεται θέμα περισσότερο για παρεμφερείς δηλώσεις μεταξύ των φύλων και όχι για διαφοροποιήσεις. Τα δύο φύλα σε πολλά αποτελέσματα εξέφρασαν πλουραλιστική άγνοια στον ίδιο βαθμό, ενώ δήλωσαν για τον εαυτό πολύ κοντινές εκτιμήσεις, σε αντίθεση με τις εκτιμήσεις για το μέσο άλλο, που σε κάποιες μεταβλητές, είχαν σημαντική απόσταση (Πίνακας 7). Πολύ πιθανή εξήγηση για την διαφορά στις εκτιμήσεις των μέσων εκπροσώπων του κάθε φύλου, είναι φυσικά η υπόθεση για επιρροή της νόρμας που τίθεται σε κάθε ερώτημα και αντιπαραβάλλει τον εαυτό και το μέσο άλλο. Αξιοσημείωτο είναι πως η μόνη μεταβλητή που έχει δώσει σημαντική επίδραση φύλου είναι η προοπτική απογόνων, καθώς σε αυτή τη μεταβλητή οι δεσμευμένες γυναίκες δηλώνουν μεγάλη διαφορά σε σχέση με τη μέση τάση των άλλων γυναικών, ενώ οι άντρες όχι, $MO_{\text{Άντρες Σειρά1,2}} - MO_{\text{Γυναίκες Σειρά1,2}} (4.1, 4.9 - 4.6, 5), F(1, 213) = 3.45, p < 0.05$. Σε όλες τις άλλες τιμές, είτε σε μεγάλο ή και μικρότερο βαθμό, τα δύο φύλα έχουν κοινή προσέγγιση του εαυτού σε σχέση με το μέσο άλλο του φύλου τους, όπως συνέβη και στις διαφορές στον αριθμό των ερωτικών συντρόφων των ατόμων (μέχρι πριν την τωρινή τους σχέση), όπου οι άντρες εκτίμησαν εαυτό, $MO_{\text{Άντρες, Γυναίκες Εαυτός}} = (14.7, 7), t(1,213) = 2.2, p < 0.05$ και μέσο ψηλότερα $MO_{\text{Άντρες, Γυναίκες Μέσο}} = (12.1 - 6.6), t(1,213) = 3.2, p = 0.001$, αλλά οι τεράστιες τυπικές αποκλίσεις, ειδικά στις δηλώσεις του εαυτού, απέτρεψαν την όποια επίδραση φύλου και μείωσαν τη σημαντικότητα της διαφοράς (Πίνακες 6 και 7). Σε γενικές πάντως γραμμές, ίσως και λόγω της ελαφριάς αριθμητικής υπεροχής του δείγματός τους, οι γυναίκες έδειξαν λίγο εντονότερη διαφοροποίηση του εαυτού από τη μέση εκπρόσωπο του φύλου τους, με εξαίρεση κάποιες εκτιμήσεις σχετικά με την απιστία. Εκεί, οι μεγάλες παρερμηνείες φάνηκαν καθαρά στους άντρες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την σεξουαλική απιστία στο παρόν ΜΟΕ, $\mu (19.5\%, 53\%)$, ένα

αποτέλεσμα με θεωρητική ερμηνεία απόλυτα σχετική με τις νόρμες για τα δύο φύλα και την απιστία. Αντίθετα, η μικρότερη απόσταση του εαυτού με το μέσο άλλο φανερώθηκε στη γυναικεία, μικτή απιστία στο παρελθόν ΜΟΕ, M (28%, 30%), ένα εύρημα που είναι το μοναδικό από τα ερωτήματα της απιστίας που δεν εκτιμώνται διαφορές εαυτού και μέσου άλλου, συνεπώς θεωρείται το μόνο που οι γυναίκες εξομοιώνουν τον εαυτό με το μέσο άλλο και αντιτίθενται στη νόρμα συνολικά. Με άλλα λόγια, ούτε ο εαυτός, αλλά ούτε και οι προσλαμβάνουσες για τις άλλες δεν αγγίζουν τη νόρμα για τα χαμηλά επίπεδα γυναικείας απιστίας, τουλάχιστον όταν αναφέρεται κανείς σε παρελθούσες εμπειρίες, που πιθανόν μετριάζουν τον ενοχικό βαθμό μίας δήλωσης απιστίας αλλά και της συνολικής αποδοχής της. Τέλος, σχετικά με τη μελλοντική τάση για απιστία, δεσμευμένοι άντρες και γυναίκες στάθηκαν στα ίδια περίπου επίπεδα, με τη νόρμα που υπάρχει σχετικά με τους άντρες και τη σεξουαλική απιστία να διαφαίνεται μέσα από ένα υψηλό ποσοστό πρόθεσης για σεξουαλική απιστία του μέσου άντρα στο μέλλον ΜΟΜ (4.5), την ώρα που για τον εαυτό η πρόβλεψη είναι σχετικά χαμηλή ΜΟΕ (3.2). Σε αυτή μάλιστα τη μεταβλητή, η διαφορά φύλου ήταν ξεκάθαρη λόγω των υψηλότερων δηλώσεων από πλευράς αντρών και για τον εαυτό, ΜΟΕ Άντρες, Γυναίκες (3.2, 2.5), $t(1,213) = 3.2$, $p = 0.002$ και για το μέσο άλλο, ΜΟΜ Άντρες, Γυναίκες (4.5, 3.5), $t(1,213) = p < 0.001$. Στην ίδια φλέβα, ίσως και λόγω της πλήρους αντίθεσης του νοήματος των ερωτημάτων πρόθεσης περί σεξουαλικής απιστίας και σεξουαλικής αποκλειστικότητας, κινήθηκαν και τα αποτελέσματα για την αποκλειστικότητα στο μέλλον, καθώς οι άντρες πρόβλεψαν χαμηλότερη αποκλειστικότητα από ότι οι γυναίκες κατά το προσεχές μέλλον, ΜΟΕ Άντρες, Γυναίκες (5, 5.6), $t(1,213) = -2.7$, $p < 0.05$, ενώ ανάλογη, αλλά ακόμα μεγαλύτερη διαφορά προέβλεψαν για το μέσο άντρα συγκριτικά με την πρόβλεψη των γυναικών για τη μέση γυναίκα, ΜΟΜ Άντρες, Γυναίκες (4.1, 4.9), $t(1,213) = -3.9$, $p < 0.001$. Συνολικά πάντως δεν προέκυψε καμία άλλη διαφορά μεταξύ των φύλων, αφού άντρες και γυναίκες εκτίμησαν πολύ κοντά σχεδόν όλες τις υπόλοιπες πτυχές απιστίας, καθώς και τα σχεσιακά

κριτήρια των συντρόφων τους, αποδεικνύοντας πως οι μεταξύ των φύλων διχοτόμοι της βιοεξελικτικής θεώρησης δεν επικυρώνονται, ειδικά από τις προσωπικές απαντήσεις των δύο φύλων σε τρέχουσα σχέση (Πίνακας 7). Οι μόνες διαφορές φύλου για τον εαυτό προέκυψαν στο πόσο συντηρητικός είναι ο/η σύντροφος αντρών και γυναικών αντίστοιχα, αφού οι γυναίκες δήλωσαν πως έχουν πολύ πιο συντηρητικό σύντροφο από ότι οι άντρες $MO_{\text{Αντρες}}, \text{Γυναίκες} (3.5, 2.7), t(1,213)=3.5, p<0.005$, όμως δεν προέκυψε επίδραση φύλου, καθώς ανάλογη διαφορά εκτιμήθηκε και σχετικά με το μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους αντίστοιχα, $MO_{\text{Αντρες}}, \text{Γυναίκες} (3.9, 3.4), t(1, 213)=2.6, p<0.05$. Αντίθετα όμως με τις εκτιμήσεις για τον εαυτό, απλές διαφορές φύλου προέκυψαν σε όλες σχεδόν τις μεταβλητές που αφορούσαν την απιστία στο παρόν και στο μέλλον του μέσου δεσμευμένου άλλου, χαρακτηριστικό της νόρμας που διακρίνει τα δύο φύλα και εντυπώνει μία εικόνα υψηλότερων προθέσεων σεξουαλικής, μικτής αλλά και συναισθηματικής απιστίας από την ισχύουσα. Κατά συνέπεια, όπως είδαμε και παραπάνω πιο αναλυτικά, ο ρόλος της νόρμας είναι καταλυτικός για την απιστία στα ζευγάρια, κυρίως επειδή οι προσλαμβάνουσες που έχουν τα άτομα για τους άλλους δεν είναι καθόλου σε σύμπνοια με αυτά που πιστεύουν για τον εαυτό. Το ίδιο φάνηκε να ισχύει και για την επιλογή συντρόφου, καθώς όπως θα διαπιστωθεί στην ακόλουθη παράγραφο άντρες και γυναίκες υποεκτίμησαν την ποιότητα της σχεσιακής επιλογής των έτερων αντρών και γυναικών αντίστοιχα.

Πίνακας 7: Διαφορές φύλων-συντρόφων

Εαυτός	Άντρες	Γυναίκες	p *
Εμπειρία συντρόφου	4.6	5.3	<0.005
Συντηρητικότητα συντρόφου	3.5	2.7	<0.005
Αριθμός συντρόφων	14.7	7	<0.05
Σεξουαλική απιστία μέλλον	3.2	2.5	<0.05
Αποκλειστικότητα μέλλον	5	5.6	<0.05

*Σημείωση: Δεν βρέθηκαν άλλες διαφορές σε επίπεδο βασικής σημαντικότητας, $p < 0.05$.

Μέσο Άλλο	M. Άντρας	M. Γυναίκα	p *
Συντηρητικότητα συντρόφου	3.9	3.4	<0.05
Αριθμός συντρόφων	12.1	6.6	<0.005
Αποκλειστικότητα μέλλον	4.1	4.9	<0.001
Σεξουαλική απιστία μέλλον	4.5	3.5	<0.05
Μικτή απιστία μέλλον	3.8	3.2	<0.005
Συναισθηματική απιστία συντρ. παρόν	3.6	2.9	<0.005
Μικτή απιστία συντρόφου παρόν	3.3	2.8	<0.05
Συναισθηματική απιστία συντρόφου μέλλον	3.9	3.6	<0.05

*Σημείωση: Δεν βρέθηκαν άλλες διαφορές σε βασικό επίπεδο σημαντικότητας, $p < 0.05$.

Μεταξύ των φύλων / Εκτίμηση δέσμευσης και αποκλειστικότητας συντρόφων

Δεσμευμένοι άντρες και γυναίκες εκτίμησαν με ανάλογο τρόπο τους συντρόφους τους, καθώς τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν καθαρά πως και τα δύο φύλα εκτιμούν πως τα άτομα με τα οποία έχουν σχέση είναι πιο αποκλειστικές και πιο δεσμευτικές επιλογές από ότι οι επιλογές των μέσων εκπροσώπων του φύλου τους (Πίνακας 7). Πιο συγκεκριμένα, οι άντρες και οι γυναίκες εκτίμησαν τους συντρόφους των άλλων ως λιγότερο αποκλειστικούς και δεσμευμένους, από ότι τους δικούς τους, δίνοντας μάλιστα απαντήσεις σε πολύ κοντινές τιμές. Αυτές οι εκτιμήσεις ενισχύουν το θεωρητικό συμπέρασμα πως τα δύο φύλα μάλλον αξιολογούν με τον ίδιο, παρά με αντίθετο τρόπο τις σχεσιακές τους επιλογές και το μόνο που κάνει αισθητή διαφορά είναι το τι πιστεύουν για τις σχέσεις των άλλων. Από την άλλη, σχετικά με τις επιμέρους εκτιμήσεις των πτυχών της απιστίας των δύο φύλων υπήρχαν μεταξύ των φύλων διαφορές, αν και όχι τόσο σχετικά με την εκτίμηση της απιστίας των προσωπικών συντρόφων, όσο σχετικά με τη μέση τάση απιστίας των συντρόφων των άλλων. Πιο λεπτομερώς, η πιθανότητα μικτής απιστίας του συντρόφου στην παρούσα σχέση εκτιμήθηκε στα ίδια, χαμηλά επίπεδα, $MO_{Εαυτός\ A, \Gamma} (1.7, 1.7)$, αντίθετα με την απιστία του συντρόφου των άλλων που εκτιμήθηκε, ιδίως για τους άντρες, σε πολύ υψηλά επίπεδα, σε βαθμό μάλιστα που να προκύψει καθαρή επίδραση φύλου, παρά το γεγονός πως και οι γυναίκες προέβλεψαν υπερεκτιμημένα την απιστία του συντρόφου της μέσης γυναίκας, $MO_{Αντρών\ E, M} - Γυναικών\ E, M (1.7, 3.3 - 1.7, 2.75)$, $F (1, 213) = 4.8$, $p < 0.05$. Η μικτή απιστία, όντας η συνολικότερη πτυχή απιστίας, καθώς περιλαμβάνει σεξουαλική και συναισθηματική ικανοποίηση στο σύνολό της και χαρακτηρίζεται σαν μία παράλληλη ερωτική σχέση, υπερεκτιμήθηκε έντονα και από τα δύο φύλα, ιδίως όμως από τους άντρες. Συνολικά, οι άντρες δεν πιστεύουν πως οι γυναίκες σε σχέση είναι το ίδιο δεσμευτικές ή αποκλειστικές με τις δικές τους σχεσιακές επιλογές, ενώ επιπρόσθετα θεωρούν πως η μέση σύντροφος των άλλων αντρών έχει την τάση να αναπτύσσει σχετικά συχνά ολοκληρωμένη σεξουαλική δραστηριότητα

έκτος της σχέσης της. Δεν μπορούμε να πούμε φυσικά πως αποκλείουμε το σενάριο της επιθυμητής σκέψης, κάτι σαν ένα 'ευχής έργον' (wishful thinking) από μέρους των αντρών αναφορικά με τη σχεσιακή επιλογή τους. Ωστόσο το γεγονός ότι εκτιμούν πολύ υψηλότερα τα επίπεδα απιστίας για τις συντρόφους των άλλων, σε σχέση μάλιστα με την αντίστοιχη υπερεκτίμηση και των δεσμευμένων γυναικών για τους άντρες, δεν μπορεί παρά να σχετίζεται και με τον τρόπο που αξιολογούν τα δύο φύλα τις πεποιθήσεις τους για την απιστία μέσα από τις κοινωνικές συναναστροφές τους. Γιατί παρόλο που η νόρμα για τις γυναίκες είναι πως απιστούν σπάνια και όταν το κάνουν είναι μόνο με συναισθηματικά κίνητρα (ενώ αντίθετα οι άντρες υποτίθεται θέλουν συχνά σωματική ικανοποίηση) η προσλαμβάνουσα που έχουν τα δεσμευμένα άτομα σε αυτή τη μελέτη είναι διαφορετική. Οι άντρες εκτιμούν πως οι γυναίκες είναι γενικά ευκολότερες για μικτή απιστία, από ότι εκτιμούν αντίστοιχα οι γυναίκες για τους άντρες, την ώρα που η εκτίμηση για την απιστία εντός της σχέσης τους είναι το ίδιο χαμηλή. Συνεπώς, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την συντριπτική κατάρρευση της νόρμας για την απιστία και τα δύο φύλα, τουλάχιστον μέσα από τις εντυπώσεις τους για τα ζευγάρια του περίγυρου. Επίσης, η πρόθεση για συναισθηματική απιστία της συντρόφου του μέσου δεσμευμένου άντρα στο μέλλον, υπερεκτιμήθηκε σε τέτοιο βαθμό από τους άντρες που φανέρωσε επίδραση φύλου, καθώς, αν και οι γυναίκες υπερεκτίμησαν τη συναισθηματική απιστία του συντρόφου της μέσης γυναίκας, δεν το έκαναν στο βαθμό που το έπραξαν οι άντρες, $MO_{\text{Άντρες Ε,Μ}} - \text{Γυναίκες Ε,Μ} (2.5, 3.9 - 2.4, 3.2)$, $F(1, 213) = 6$, $p < 0.05$. Αυτό το αποτέλεσμα είναι πιθανό να σχετίζεται με τις νόρμες που αφορούν τη συναισθηματική απιστία των γυναικών, που εντυπώνεται σαν η πιο πιθανή πτυχή απιστίας τους. Αυτή η νόρμα ωστόσο, φαίνεται να είναι μία βιολογική θεωρία που πιστεύουν περισσότερο οι άντρες για τις γυναίκες των άλλων αντρών, όχι όμως για τις γυναίκες που επιλέγουν οι ίδιοι. Γενικά, οι υπερεκτιμήσεις της απιστίας συντρόφων ήταν μεγαλύτερες στους άνδρες, ένα εύρημα ικανό να μιλήσει από μόνο του για το ποιες νόρμες είναι πιο άκαμπτες

μεταξύ των φύλων και για το ποιο από τα δύο φύλα της μελέτης 2 φανέρωσε περισσότερα θύματα πλουραλιστικής άγνοιας. Άλλωστε, η γυναικεία απιστία υπερεκτιμάται από τους άντρες και αυτό είναι ένα ήδη γνωστό εύρημα (Goetz & Causey, 2009), όμως η παρούσα μελέτη προσθέτει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτή η υπερεκτίμηση και είναι σε μερική, αν όχι ολοκληρωτική, διάσταση με τη βίο-εξελικτική εξήγηση. Γιατί αν οι άντρες έχουν οι ίδιοι την εντύπωση, αλλά και σοβαρές ενδείξεις, ότι οι γυναίκες μπορεί να απιστούν σχετικά συχνά, τότε με τι κριτήριο επέλεξαν οι ίδιοι σχεσιακή σύντροφο; Αν πάντως ένα σημαντικό κριτήριό τους είναι η μειωμένη πιθανότητα απιστίας, τότε από τη στιγμή που ο καθένας πιστεύει για τη σύντροφο του άλλου πως είναι αρκετά πιθανό να απιστήσει, μάλλον είναι δύσκολο να προσποιείται άγνοια για την προσωπική του επιλογή. Το ζήτημα της ερωτικής ζήλειας θα μπορούσε να διερευνηθεί, ίσως και ως μία εξήγηση αυτής της ασυμφωνίας, ωστόσο με αυτά που δηλώνουν οι άντρες για τη δική τους σχέση, θα πρέπει να σταθούμε και να ερμηνεύσουμε τη ζήλεια, ως διεργασία εντός των συνόρων της σχέσης που σπάνια κοινοποιείται στον περίγυρο. Μάλιστα, αυτός ο αμυντικός μηχανισμός που εμφανίζεται στην παρούσα μελέτη, τείνει να γίνει η γενική εντύπωση για τα άλλα ζευγάρια. Ως επί το πλείστον πάντως οι νόρμες για τα δύο φύλα τελικά μάλλον παραμένουν έξω από την προσωπική σχέση. Στο βαθμό δε, που ο σχεσιακός εαυτός είναι ισχυρότερη επέκταση του ατομικού εαυτού, σε σύγκριση με τον κοινωνικό, τότε και οι νόρμες έχουν ουσιαστικά παραμείνει έξω από τον εαυτό. Παρόλα αυτά, για παράδειγμα οι άντρες της μελέτης, εξαπατούν τελικά τους άλλους, φερόμενοι μονίμως να παίρνουν απόσταση συνειδητή από τη μέση τάση του φύλου τους προς την κατεύθυνση που οι ίδιοι πιστεύουν. Θύματα του ίδιου μηχανισμού πέφτουν και οι γυναίκες, οι οποίες όμως ειδικά ως προς το θέμα της απιστίας δείχνουν λιγότερη άγνοια για τους συντρόφους τους, παρόλο που και αυτές εκθέτουν τη νόρμα για τη σεξουαλική απιστία των αντρών, καθώς την πιστεύουν έντονα για τους άλλους άντρες όχι όμως για τις προσωπικές τους ρομαντικές επιλογές. Συνολικά

πάντως, τα δύο φύλα έχουν πολλές ομοιότητες στο τρόπο που προσέγγισαν τους συντρόφους τους, σε σύγκριση με τη μέση τάση των συντρόφων των άλλων, αφού οι δικές τους, προσωπικές επιλογές εκτιμώνται ως πιο ελκυστικές, πιο αποκλειστικές, πιο συναισθηματικές και πιο δεσμευτικές από ότι οι επιλογές των άλλων.

Γενική Συζήτηση

Τα αποτελέσματα των ερευνητικών πειραμάτων που πραγματοποιήθηκαν δίνουν έναυσμα για μία θεωρητική συζήτηση τονίζοντας, σε αντίθεση με προηγούμενες βιβλιογραφίες (Buss et. al, 1992; Goetz & Causey, 2009), τον ρόλο της επιρροής της κοινωνικής νόρμας, η οποία προτάσσει ένα σύνολο από βιολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων. Αυτή η θεωρητική υπόθεση διερευνάται και αντικρούεται απέναντι στον μηχανισμό της πλουραλιστικής άγνοιας, δηλαδή της επιμέρους διαφορετικότητας που προσλαμβάνουν τα άτομα από τον κοινωνικό τους περίγυρο, μέσα από συμπεριφορές και επικοινωνίες που ερμηνεύονται με εσφαλμένο τρόπο κατά την κοινωνική αλληλεπίδραση. Γενικότερα, η ενίσχυση του θεωρητικού οπλοστασίου των μελετητών της πλουραλιστικής άγνοιας και των ανάλογων κοινωνικών μηχανισμών είναι συνολικά επιτυχημένη κατά την ανάγνωση των παραπάνω αποτελεσμάτων, καθώς άντρες και γυναίκες, δήλωσαν συστηματικά διαφορετικοί από το μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους σε ένα σύνολο από σχεσιακά κριτήρια των στρατηγικών επιλογής συντρόφων και σχετικά με την ερωτική απιστία, διαφοροποιώντας τον εαυτό από τις κλασικές, βιολογικές νόρμες. Ακόμα περισσότερο, τα αποτελέσματα που αφορούν τις Μελέτες 1 και 2, καταλήγουν σε ελάχιστες σημαντικές διαφορές μεταξύ των προσωπικών εκτιμήσεων των δύο φύλων, ενώ ελάχιστες είναι και οι διαφορές στην κατεύθυνση έκφρασης της διαφορετικότητας που προσλαμβάνουν τα δύο φύλα από τους έτερους εκπροσώπους του φύλου τους. Με άλλα λόγια, ενώ ούτε οι απαντήσεις των αντρών διαφέρουν ιδιαίτερα με αυτές των γυναικών, ακόμα λιγότερο διαφέρει η προσλαμβάνουσα των δύο φύλων όταν καλούνται να αντιπαραβάλουν το μέσο εκπρόσωπο του φύλου τους σε σχέση με τον προσωπικό τους εαυτό. Κάτι τέτοιο, ειδικά από τη στιγμή που συμβαίνει με συστηματικό και ανάλογο τρόπο, σε διαφορετικούς πληθυσμούς (δεσμευμένοι - αδέσμευτοι), σε συνθήκες εναλλαγής της σειράς (συνθήκες 1-2) και σε διαφορετικές μεταβλητές, ενισχύει το συμπέρασμα πως αυτή η διατριβή καταλήγει σε έναν βασικό θεωρητικό

στόχο: να υιοθετήσει βάσιμα μία θέση που δεν στέκεται στην κλασική αποτύπωση μίας μονοδιάστατης διερεύνησης διαφορών των δύο φύλων, αλλά να εστιάσει τελικά σε αρκετές ομοιότητες μεταξύ των φύλων και σε λίγες διαφοροποιήσεις που απορρέουν κυρίως από τη λειτουργία των κοινωνικών μηχανισμών ταυτότητας. Άλλωστε, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα, κάποιες συγκεκριμένες διαφορές φύλων μάλλον παραπέμπουν σε διαπροσωπική διαφορετικότητα, όπως για παράδειγμα συμβαίνει σε μεταβλητές με υψηλή διασπορά και τυπική απόκλιση (αριθμός ερωτικών συντρόφων), ή σε κοινωνικούς μηχανισμούς που σχετίζονται με ευρεία διάδοση προτύπων που δεν είναι απαραίτητα πλειοψηφικά, καθώς οι βίο-εξελικτικές νόρμες, αν και αποδεικνύονται διαδεδομένες για τον περίγυρο, δεν προσυπογράφονται στις δηλώσεις των συμμετεχόντων για τον ίδιο τον εαυτό.

Συνεχίζοντας, όπως ήδη αναφέρθηκε, το χαρακτηριστικότερο γνώρισμα ομοιότητας μεταξύ των φύλων που προκύπτει από τα περισσότερα αποτελέσματα είναι ο τρόπος με τον οποίο πέφτουν θύματα της ίδιας παγίδας, αυτήν της πλουραλιστικής άγνοιας. Εντούτοις, κοιτώντας πιο συγκεκριμένα τις μεταβλητές στις οποίες άντρες και γυναίκες εκφράζουν χαρακτηριστική απόσταση μεταξύ του εαυτού και της εκτίμησης του μέσου, θα παρατηρήσουμε πως στις υπάρχουσες διαφορές, δεν συμπεραίνουμε ιδιαίτερη απόσταση στις προσωπικές εκτιμήσεις των δύο φύλων, όσο σε διαφορές στην εκτίμηση του μέσου άλλου. Αν μάλιστα παρατηρήσει κανείς συστηματικά την εκτίμηση του μέσου άλλου καταλήγει στο συμπέρασμα πως η εντύπωση των ατόμων για τους άλλους εκπροσώπους του φύλου τους είναι κοντύτερα σε αυτό που προκρίνουν οι βίο-εξελικτικοί ψυχολόγοι και οι επικρατέστερες νόρμες. Άρα οι νόρμες, μέσα από την αντιπαράθεση των εκτιμήσεων εαυτού και του μέσου άλλου, έχουν τρόπο έκφρασης, ο οποίος όμως προκύπτει μέσα από αυτό που φαίνεται να πιστεύουν ή και να πράττουν οι άλλοι, και όχι ο εαυτός. Άλλωστε, οι κυρίαρχες νόρμες μεταξύ αντρών και γυναικών διαφέρουν, αυτό είναι το και το κύριο γνώρισμά τους, όπως περιγράφεται και από τους βίο-εξελικτικούς

θεωρητικούς (Schmitt, 2003; Buss 2009; Goetz & Causey, 2009). Κατά συνέπεια οι διαφορές που εκτιμούν άντρες και γυναίκες ως προς τη μέση εκπροσώπηση των φύλων τους, είναι αποτύπωση της νόρμας που εκτιμούν πως ισχύει για τα δύο φύλα γενικά, σε αντίθεση με αυτό που δηλώνεται σαν προσωπική στάση ή συμπεριφορά. Μάλιστα, είναι ιδιαίτερα εμφανές (και στη Μελέτη 1, αλλά και στη Μελέτη 2) το πόσο οι ίδιοι οι άντρες πλησιάζουν τις στερεοτυπικά γυναικείες νόρμες, που είναι α) η δεσμευτική επιλογή σχέσης (Μελέτη 1 και 2), β) η ξεκάθαρη επιθυμία για προοπτική απογόνων (Μελέτη 1 και 2), γ) η απόλαυση του σεξ περισσότερο σε μακροχρόνια σχέση (Μελέτη 1), δ) η τάση για αποκλειστικότητα (Μελέτη 1 και 2), ε) η συναισθηματική δέσμευση (Μελέτη 1) και στ) η μειωμένη τάση για σεξουαλική και μικτή απιστία (Μελέτη 2). Από την άλλη, όταν καλούνται να εκτιμήσουν το μέσο άντρα στον κοντινό τους περίγυρο, τον αξιολογούν διαφορετικά, καθώς δεν εκτιμούν πως εκείνος επιθυμεί να είναι το ίδιο αποκλειστικός, συναισθηματικός ή και δεσμευτικός στη σχέση του, τονίζοντας θα έλεγε κανείς, μία αρκετά πιο βραχυχρόνια στρατηγική επιλογής για εκείνον από ότι για τον ίδιο τους τον εαυτό. Αυτή η σύγκρουση, στη διαφοροποίηση της προσωπικής ταυτότητας των αντρών όταν καλούνται να συγκριθούν με τους υπόλοιπους, έχει προκύψει και σε προηγούμενες μελέτες που ασχοληθήκαν με νόρμες γύρω από τη χρήση αλκοόλ (Miller & McFarland, 1987; Suls & Green, 2003), ενώ χαρακτηριστικά έχει βρεθεί και σημαντική ομοιότητα της προσωπικής στάσης του αντρικού εαυτού σε σχέση με αυτά που δήλωναν οι γυναίκες για την κατανάλωση ποτού (Suls & Green, 2003). Στην παρούσα μελέτη, διαπιστώνονται ανάλογα ευρήματα για τις ερωτικές επιλογές των αντρών, ενώ ξεδιπλώνονται και οι θεωρητικές διαστάσεις των μηχανισμών του εαυτού που μπορεί να καθοδηγούν αυτή την ασυμφωνία.

Οι νέοι άντρες, δείχνουν να μην ενστερνίζονται τα αντρικά στερεότυπα στο σύνολό τους, όμως πιθανότατα η απουσία συναισθηματικής έκφρασης και εκτενούς συζήτησης γύρω από τα θέματα των σχεσιακών επιλογών τους μέσα στις αντρικές παρέες, δεν τους δίνει την άδεια να

εκδηλώσουν την ενδεχόμενη διαφωνία τους με συνολικές, στερεοτυπικές νόρμες. Ακόμα περισσότερο, δηλώνουν κοντύτερα με γυναικείες εκτιμήσεις και αποτυπώνουν μία προσωπική στρατηγική ανάμεσα στις δύο στερεοτυπικές νόρμες για άντρες και γυναίκες, χωρίς ωστόσο να έχουν αλλάξει πραγματικά την άποψη τους για την τυπική στάση του φύλου τους. Αυτό το συμπέρασμα είναι ενδεικτικό της ανάγκης διαφοροποίησης των αντρών από την ισχυρή ομάδα αναφοράς τους (σεξ / φύλο) όταν κληθούν να αντιπαραβάλουν την υπόλοιπη ομάδα με τον προσωπικό εαυτό. Ωστόσο, εκεί που τίθεται πλέον το ερώτημα είναι στο τι γίνεται κατά τη διεργασία της αλληλεπίδρασης μέσα στην ομάδα αναφοράς. Με άλλα λόγια, αν θεωρήσουμε πως οι άντρες συμμορφώνονται με την ομάδα αναφοράς της κοινωνικής τους ταυτότητας (αντρικό φύλο) μόνο για λόγους πάγιας συμμετοχής σε αυτήν, αυτό σημαίνει πως η απειλή στην προσωπική τους ταυτότητα φαντάζει πολύ μεγάλη αν κληθούν να μοιραστούν τις προσωπικές τους εκτιμήσεις μέσα στην αντρική ομάδα (Miller & McFarland, 1987). Όμως, σε αυτή την περίπτωση φαίνεται να αγνοείται ένα κίνδυνος, που θυμίζει πολύ τον κίνδυνο της πίεσης για εσωτερίκευση μιας προσωπικής άποψης, όταν αυτή είναι διαφοροποιημένη από την στάση που επικρατεί στην ομάδα αναφοράς. Η εσωστρέφεια ή η εσωτερίκευση προσωπικής πεποίθησης σε κοινωνική ομάδα συχνής αλληλεπίδρασης, βάση μελετών κοινωνικής ψυχολογίας της υγείας, μπορεί να κοστίζει ακριβά, ακόμα και να οδηγήσει σε μακροχρόνια ψυχικά ή σωματικά προβλήματα υγείας (Sani, 2012; Rook, 1984). Συνεπώς, μπορεί κανείς να υποστηρίξει πως αν οι άντρες κληθούν να μιλήσουν μέσα σε μία ομάδα άλλων, ομήλικων, αντρών για μία πιο μακροχρόνια στρατηγική επιλογής, χωρίς ενισχυμένη επιθυμία για περιστασιακό σεξ, απιστία ή με πρόθεση συναισθηματικής αφοσίωσης ή δέσμευσης, προσλαμβάνουν μία σημαντική απειλή για την προσωπικής τους ταυτότητα. Σε αυτό το σημείο όμως, αγνοούν με τον τρόπο σκέψης τους, πως η εν λόγω απειλή δεν είναι μεγαλύτερη, από την απειλή που θα πυροδοτήσουν μακροχρόνια, εάν δεν το κάνουν. Εάν δηλαδή, δεν μιλήσουν ποτέ ανοιχτά με άλλους άντρες, για

τις προσωπικές τους πεποιθήσεις. Άλλωστε, αν γίνει αυτή η εξωτερίκευση, οι προσωπικές πεποιθήσεις μπορεί να αποδειχθούν ακόμα και επικρατέστερες μέσα στις συναναστροφές τους. Όμως ο έλεγχος των προσωπικών πεποιθήσεων δεν γίνεται καθόλου συχνά. Ως ακολούθως, ο μηχανισμός της παθητικής αφομοίωσης μίας, μόνο φαινομενικά, κυρίαρχης νόρμας στις αντρικές συναναστροφές είναι μια παγίδα πρόσκαιρης αποφυγής προβλημάτων ταυτότητας, αφού, ακόμα και αν το ζητούμενο είναι η αφομοίωση και το ανήκειν στην κοντινή ομάδα αναφοράς, αυτό δεν γίνεται με την ειλικρίνεια αυτής της αφομοίωσης και τελικά δεν προκύπτει πραγματική ταύτιση του προσωπικού με τον κοινωνικό εαυτό. Αν λοιπόν η αφομοίωση είναι παθητική, τότε τίθεται το εξής ερώτημα στη θεωρητική γραμματεία των βιο-ψυχολόγων, που στηρίζουν θεωρίες ενδυνάμωσης της νόρμας για τις διαφορές των δύο φύλων: είναι το κόστος της ψευδο-ομοιότητας με την ομάδα αναφοράς μεγαλύτερο από το όφελος, και αν ναι, σε ποιο επίπεδο; Πως μεταβάλλεται αυτή η σχέση σε μακροχρόνιο επίπεδο; Μήπως η αποφυγή βραχυχρόνιας απειλής ενέχει μακροχρόνιο, ψυχοσωματικό κόστος; Ένα σκέλος της απάντησης πάντως, μπορεί να προσεγγιστεί από το βίο-κοινωνικό ζήτημα της πρώιμης θνησιμότητας του αντρικού φύλου σε σχέση με το γυναικείο, ειδικά όταν αναφερθεί κανείς σε συμπεριφορές επικίνδυνες για τη συνολική υγεία, όπως κατάχρηση ουσιών, υψηλές ταχύτητες οδήγησης, παρατεταμένες συμπεριφορές ρίσκου και επικίνδυνα σπορ, άμετρο σεξ χωρίς προφυλάξεις, άρνηση της έκκλησης για βοήθεια σε περίπτωση προβλήματος και γενικότερη συναισθηματική αναστολή (Moller-Leimkuhler, 2003). Άλλωστε, η απάντηση στη διαφοροποίηση των επιπέδων θνησιμότητας των φύλων, παρά τις προσπάθειες της μετά-δαρβινικής θεωρίας (Buss, 2009) δεν αποδεικνύεται αμιγώς βίο-γενετική, ειδικά στο βαθμό στον οποίο έχει φανεί πως ο αντρικός ρόλος προϋποθέτει την ένταξη στις παραπάνω επικίνδυνες συμπεριφορές από νεαρή ή εφηβική κιόλας ηλικία (Vandelo, et.al, 2008). Επιπροσθέτως, οι σύγχρονες θεωρήσεις εξετάζουν και την μεταβλητότητα του βίο-γενετικού υλικού ειδικά σε νέους, ανάλογα με τις σταθερές κοινωνικές

επιδράσεις και το πλαίσιο έκφρασης και συμπεριφοράς (Pinel, 2001). Άρα, στο βαθμό που και η βίο-γενετική τείνει να ρίχνει φως στο μέγεθος των κοινωνικών μηχανισμών καθημερινής επιρροής, είναι ακόμα θεμιτό για την προσαρμογή σε κανόνες βίο-εξέλιξης τους είδους να αγνοούνται τέτοιοι μηχανισμοί σε ένα τόσο λεπτό θέμα όπως αυτό των ερωτικών επιλογών;

Στην περίπτωση των γυναικών βέβαια, αν και τα αποτελέσματα της μελέτης έχουν 'παρόμοια ηχώ' με αυτά των αντρών, η θεωρητική υπόθεση για ένα κόστος ψυχοσωματικής υγείας δεν γίνεται παράλληλα, καθώς απουσιάζει ένα σημαντικό στερεοτυπικό στοιχείο συμπεριφοράς που στους άντρες είναι βασικό για τη δημιουργία του αρνητικού διλήμματος που αναφέρεται παραπάνω. Οι γυναίκες δεν έχουν μειωμένη συναισθηματική έκφραση στις συναναστροφές τους, καθώς τυπικά μιλούν για τα συναισθήματά τους (Hendrick & Hendrick, 2000), ενώ δεν απαγορεύεται από τον κοινωνικό τους κανόνα να αναλύσουν μία συναισθηματική δυσκολία και να αποτυπώσουν ακόμα και τη συγκρουσιακή της φύση. Κατά συνέπεια, δεν ακολουθούν ακριβώς το ίδιο μοτίβο με τους άντρες, παρά το γεγονός πως σύμφωνα και με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, έχουν ανάλογη απόσταση και κατεύθυνση στην ασυμφωνία εαυτού και μέσου, με αυτήν του αντρικού δείγματος. Πιο συγκεκριμένα, στο δείγμα των γυναικών της Μελέτης 1 παρατηρεί κανείς χαμηλότερα επίπεδα πλουραλιστικής άγνοιας, από ότι στο δείγμα των αντρών, ειδικά ως προς τα κριτήρια επιλογής της εμπειρίας, της εμφάνισης, της συντηρητικότητας και αποκλειστικότητας του επιθυμητού συντρόφου σε βραχυπρόθεσμες, αλλά κυρίως σε μακροπρόθεσμες σχέσεις. Σε γενικές γραμμές δηλαδή, οι γυναίκες δεν θέλουν κάτι διαφορετικό από αυτό που εκτιμούν για τις άλλες, σε αυτές τις σχεσιακές μεταβλητές. Η θεωρητική εξήγηση για αυτές τις ομοιότητες εαυτού και μέσης γυναίκας, από τη μία ενδεχομένως να οφείλεται στην μεταξύ των γυναικών καλύτερη επικοινωνία συγκριτικά με αυτή των αντρών, από την άλλη μπορεί να προκύπτει και μέσα από την πλαστικότητα του γυναικείου ρόλου (Baumeister, 2001). Με άλλα λόγια, οι γυναίκες προσυπογράφουν σε αυτό το σημείο ένα

ελαφρώς στερεοτυπικό χαρακτηριστικό που τις διαφοροποιεί από τους άντρες, αυτό της προσωπικής ευελιξίας στην ομοιότητά τους με τις άλλες και με τη νόρμα του φύλου τους. Άλλωστε κάτι τέτοιο έχει φανεί και σε παλιότερες μελέτες πλουραλιστικής άγνοιας, κυρίως σε σχέση με τη στάση των ατόμων απέναντι στο αλκοόλ (Miller & McFarland, 1987; Suls & Green, 2003). Ωστόσο, σε σύμπνοια και με τις θέσεις των κοινωνικό-γνωστικών θεωρητικών, οι διαφορές των γυναικών στην έκφραση και την ευέλικτη επικοινωνία δεν είναι απαραίτητα χάριν της βιο-εξέλιξης, αλλά μάλλον λόγω της ευκολότερης προσαρμογής των γυναικών σε ρόλους. Οι γυναίκες, όπως έχει φανεί και ερευνητικά, υιοθετούν, σε αντίθεση με τους άντρες, χωρίς ειδικό βάρος συμπεριφορές και στάσεις που χαρακτηρίζονται κοινωνικά είτε ως αντρικές είτε ως γυναικείες, αλλάζοντας μάλιστα συμπεριφορά και ρόλο συχνότερα, χωρίς να αισθάνονται έντονα εμπόδια λόγω του πλαισίου (Vandelo et.al, 2008; Prato & Hegarty, 2000). Κατά συνέπεια, δεν κωλύονται να διατηρούν μία πιο ευέλικτη στάση, που κατά την μεταμοντέρνα αλληλεπίδραση των φύλων χαρακτηρίζεται και ως ανδρόγυνη.

Γυρνώντας όμως στα συμπεράσματα που είναι πιο κοντά στα αποτελέσματα και παρά τις λίγες διαφορές στα γυναικεία κριτήρια επιλογής μεταξύ εαυτού και μέσης άλλης στη Μελέτη 1, πιο αξιοσημείωτες είναι οι διαφορές εαυτού και μέσης τάσης των γυναικών στο επίπεδο της πρόσκαιρης επιλογής συντρόφων (Μελέτη 1), της βαθιάς συναισθηματικής δέσμευσης (μελέτη 1), της προοπτικής απογόνων (Μελέτη 1 και 2), της απόλαυσης του σεξ σε μία σοβαρή σχέση (Μελέτη 1 και 2), της σεξουαλικής απιστίας (Μελέτη 2), αλλά και της συχνής συζήτησης για ενδεχόμενο χωρισμό (Μελέτη 2). Οι γυναίκες δηλώνουν χαμηλότερη τάση για προοπτική παιδιών και οικογένειας από ότι εκτιμούν για τις υπόλοιπες, καθώς αποκλίνουν οι ίδιες από μία παγιωμένη, βιολογική νόρμα που τις θέλει να έχουν έρθει στη γη κυρίως, για να αναπαράγουν το είδος. Επίσης, ενώ δηλώνουν ότι δεσμεύονται εξίσου με τις άλλες γυναίκες συνολικά, κρίνουν πως η δική τους δέσμευση έχει πολύ βαθύτερα επίπεδα συναισθηματισμού. Αυτό το αποτέλεσμα

δείχνει ξεκάθαρα τη θέση τους για το βάθος της αληθινής δέσμευσης, με την έννοια, ότι οι γυναίκες εκτιμούν μεν πως η γυναικεία τάση είναι για δεσμευτικές, μακροχρόνιες σχέσεις, όμως θεωρούν πως οι άλλες γυναίκες δεν δεσμεύονται το ίδιο βαθιά όσο οι ίδιες. Συνεπώς εννοούν μάλλον πως η δέσμευση μπορεί να έχει ειλικρινά βαθύ αλλά και τυπικότερο χαρακτήρα. Στην περίπτωση του τυπικού και μόνο χαρακτήρα επιβεβαιώνουν σχέσεις τύπου κενού έρωτα κατά τη θεωρία του Sternberg (1986), όταν δηλαδή υπάρχει μόνο η δέσμευση μεταξύ των συντρόφων, χωρίς καμία συναισθηματική εγγύτητα. Σε αυτή την περίπτωση οι ίδιες οι γυναίκες επιλέγουν τον πρώτο δρόμο, αυτόν της συναισθηματικής δέσμευσης. Δηλαδή, η νόρμα για συναισθηματική δέσμευση δεν είναι τόσο δεδομένη για τις άλλες, όσο για τον εαυτό. Αυτό το συμπέρασμα, ενώ αρχικά ακούγεται σύμφυτο με τις νόρμες για τη γυναικεία βιολογία, δεν είναι σίγουρο ότι ακολουθεί τελικά τις ακολουθεί, καθώς πιο εύκολα αφομοιώνει κανείς μία νόρμα τυπικά και την ακολουθεί παθητικά, χωρίς βαθύτερη σύνδεση, παρά όταν δηλώνει πως συνδέεται συναισθηματικά. Συνεπώς και μέσα από αυτή την επιχειρηματολογία διαφαίνεται μάλλον μία τάση των γυναικών να δηλώνουν προς τον κοινωνικό περίγυρο πως απλά ακολουθούν τυπικά τις νόρμες, ενώ στην πραγματικότητα πιστεύουν πως επιθυμούν προσωπικά να δεσμεύονται βαθύτερα και συναισθηματικά.

Αναφορικά λοιπόν με τις γυναίκες ίσως τίθεται ένα ελαφρώς διαφορετικό ζήτημα, όχι ίδιο με την ρήξη ταυτότητας που τέθηκε πρωτύτερα για τους άντρες. Οι γυναίκες δεν απομακρύνουν συνεχώς τον εαυτό τους από τις νόρμες, αλλά δηλώνουν μέσα από τις διαφορές τους με τις υπόλοιπες γυναίκες πως η δική τους στρατηγική είναι πιο συναισθηματική. Επίσης, φαίνεται από αυτά που εκτιμούν για τη μέση γυναίκα, ότι εκείνη έχει μάλλον υιοθετήσει ένα μοτίβο παράλληλης μακροχρόνιας και βραχυχρόνιας στρατηγικής. Με αυτό τον τρόπο παρουσιάζεται λοιπόν και η ευέλικτη γυναικεία νόρμα, η οποία όμως δεν είναι τόσο δυσάρεστη όσο φαίνεται να είναι η αντρική, καθώς στην περίπτωση των γυναικών δεν υπάρχει ανάγκη να αντιπαρέλθουν μία

σύγχυση μεταξύ δύο δύσκαμπτων εκδοχών απειλής για την προσωπική ταυτότητα. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχει τόσο έντονο το εσωτερικευμένο αίσθημα διαφορετικότητας απέναντι στις διαδεδομένες νόρμες και στις άλλες γυναίκες του περίγυρου, από τη μία γιατί οι νόρμες δεν φαίνεται να αποτελούν άκαμπτο κανόνα και από την άλλη γιατί αυτή ακριβώς η απουσία άκαμπτης νόρμας ευνοεί ένα ευκολότερο άνοιγμα επικοινωνίας στον κοινωνικό περίγυρο, ακόμα και στις περιπτώσεις διαφορών που ισχύουν ή έχουν διαδοθεί. Αυτή η εξήγηση, περί της ευκολότερης διαχείρισης των διαφορών της γυναικείας ταυτότητας απέναντι στις νόρμες για τις ερωτικές τους επιλογές, καθώς θυμίζει τις διατυπώσεις των θεωρητικών που επιμένουν να στέκονται σε διαφορές μεταξύ των φύλων, δεν βρίσκει απόλυτα σύμφωνη την παρούσα θεωρητική ανάλυση. Η διαφορά που προκύπτει στα συμπεράσματα μεταξύ των φύλων είναι θέμα διαφορετικής λειτουργίας του κοινωνικού-γνωστικού μηχανισμού και όχι διαφορά στις προϋπάρχουσες βιολογικές λειτουργίες των οργάνων αναπαραγωγής. Ακόμα περισσότερο, αυτή η διαφορά είναι θεωρητική υπόθεση ανοιχτή και για μελλοντική έρευνα πάνω στην λειτουργία των ίδιων των κοινωνικών μηχανισμών, καθώς το ζήτημα που τίθεται εδώ είναι σχετικό με τις νόρμες που καθιστούν αυτή τη διαφορά βιολογική, άρα προϋπάρχουσα των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και σχεδόν αναγκαστική. Συνεπώς, ένα κεφάλαιο ανοιχτό για μελλοντική μελέτη είναι το να διερευνηθεί σε τι βαθμό η ανάγκη για βιολογικές διαφορές στις ερωτικές επιλογές των φύλων δημιουργεί μία διαφορετική αντίδραση ταυτότητας απέναντι σε έναν κοινωνικό μηχανισμό που είναι κατά τα άλλα κοινός και προς την ίδια κατεύθυνση. Οι Miller & McFarland (1987) μίλησαν πρώτοι για το πως τα θύματα της πλουραλιστικής άγνοιας φαίνεται να αντιδρούν διαφορετικά ανά φύλο, τονίζοντας μία δυσκαμψία που προέκυψε μέσα από τα ευρήματά τους, κυρίως για τους άντρες. Όμως οι προσπάθειες για περαιτέρω αναλύσεις δεν συνεχίστηκαν σε συστηματικές μελέτες και ασφαλώς δεν προχώρησε η εστίαση στην απιστία ή στις πιο προσωπικές, ερωτικές επιλογές.

Παρά αυτή τη βασική διαφορά στα συμπεράσματα για τις συνέπειες της πλουραλιστικής άγνοιας για τα δύο φύλα, παρατηρούμε εντούτοις έναν κοινό μηχανισμό αλληλεπίδρασης μεταξύ αντρών και γυναικών. Μάλιστα, δεν είναι παράτολμο να υποστηρίξουμε πως το ένα φύλο ακολουθεί το άλλο μειώνοντας τις διαφορές μεταξύ των φύλων και ανοίγοντας τη διαφορά με τις νόρμες του περίγυρου. Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει κατανοητό παρακολουθώντας το παράδειγμα της επιλογής του βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου σεξ και της κοινής προσέγγισης στις εκτιμήσεις και των δύο φύλων. Οι γυναίκες, όπως και οι άντρες, δήλωσαν πως δεν επιθυμούν να έχουν πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές συχνά, ενώ αντίθετα εκτίμησαν ότι οι άλλες γυναίκες και οι άλλοι άντρες αντίστοιχα, θα το επέλεγαν πολύ συχνότερα κατά το προσεχές μέλλον. Αυτή η έντονη ασυμφωνία εαυτού-μέσου, μαζί με την ανάλογη ασυμφωνία στη σεξουαλική απόλαυση κατά τη διάρκεια μιας μακροχρόνιας σχέσης, ότι δηλαδή οι "άλλοι δεν απολαμβάνουν το σεξ στη σχέση τους όσο εγώ", είναι δύο βασικές ομοιότητες φύλων που προκύπτουν από την Μελέτη 1. Οι νέοι άντρες, καθώς και οι συνομήλικές τους γυναίκες, δεν ενστερνίζονται ιδιαίτερα την βραχυχρόνια στρατηγική του σεξ, καθώς προκύπτει ότι δεν το απολαμβάνουν αρκετά, αν και πιστεύουν πως οι υπόλοιποι γύρω τους έχουν διαφορετική στρατηγική και το επιλέγουν συχνότερα. Ουσιαστικά, άντρες και γυναίκες δεν διαφέρουν στην προσωπική τους εκτίμηση, ότι το σεξ είναι προτιμότερο σε μία μακροχρόνια σχέση και προτιμούν να το επιλέγουν, παρουσία και συναισθηματικής δέσμευσης. Ωστόσο, αυτό που δεν γίνεται κατανοητό είναι το πώς μπορούν να μετατρέψουν αυτή τους την πεποίθηση σε μία ρεαλιστική, εκδηλωτική στάση και μετέπειτα συμπεριφορά, εφόσον θεωρούν πως σχεδόν όλοι οι άλλοι γύρω τους δεν μοιράζονται την ίδια πεποίθηση. Και αν αυτό το αίσθημα διαφορετικότητας μπορεί να ενισχύσει, παρά να μειώσει τη ρήξη του εαυτού των αντρών με την επιφανόμενη τάση της ομάδας αναφοράς (τους άλλους άντρες), οι γυναίκες μπορούν να αποκριθούν και με ένα θετικό πρόσημο στην δική τους αίσθηση, καθώς ενσαρκώνουν έναν προσωπικό ρόλο κοντά στις νόρμες της μακροχρόνιας,

συναισθηματικής επένδυσης της καλής συντρόφου και μητέρας (Buss & Schmitt, 1993). Αντίθετα, αναφορικά με τους άντρες επανερχόμαστε στο παραπάνω δίλημμα, ότι δηλαδή βιώνουν την εκ διαμέτρου αρνητική σχέση με τις νόρμες του περίγυρου και δεν μπορούν να ενισχύσουν με εύλογο τρόπο τον προσωπικό εαυτό όταν συγκρούεται με αντίθετες και φαινομενικά επικρατέστερες νόρμες.

Στη Μελέτη 2, με την διαφωτιστική αντιπαραβολή μέσου-εαυτού μόνο για δεσμευμένα άτομα, έχουμε πάντως μία, εν μέρει, απάντηση στο ερώτημα που τίθεται για το πως τα άτομα μοιράζονται την διαφορετικότητα που προσλαμβάνουν από τους υπόλοιπους. Αυτό το μοίρασμα των προσωπικών πεποιθήσεων, μάλλον συμβαίνει όταν σχετίζονται καιρό με έναν κοντινό άλλο. Ωστόσο και πάλι δεν φαίνεται να υπάρχει αλλαγή στην επαφή με το υπόλοιπο στάτους της ομάδας αναφοράς, το οποίο συγκρατεί παρόμοιες νόρμες ακόμα και όταν αποτελείται από ζευγάρια ή δεσμευμένα άτομα. Οι συμμετέχοντες της μελέτης 2, άντρες και γυναίκες σε σχέση συνήθως μεγαλύτερη των έξι (6) μηνών, απάντησαν πως κατάφεραν να μοιραστούν με έναν / μία ετερόφυλο σύντροφο τις προοπτικές τους και τις προτιμήσεις τους και να καλύψουν σε μεγάλο βαθμό τα κριτήριά τους, καθώς ταύτισαν τη δική τους σχεσιακή στρατηγική με αυτή των συντρόφων τους. Επίσης, δήλωσαν πως παραμένουν ως επί το πλείστον αποκλειστικοί και πιστεύουν το ίδιο και για τους / τις συντρόφους τους, ενώ δεν συζητούν συχνά να τελειώσουν τη σχέση τους. Ωστόσο, οι υπόλοιποι γύρω τους, ακόμα και αν έχουν μία ανάλογη σχέση χρόνου με πιθανή προοπτική, δεν έχουν καταφέρει να κάνουν τόσο σωστή επιλογή συντρόφου, αφού δεν πληρούνται τα επιθυμητά κριτήρια στον ίδιο βαθμό, δεν απολαμβάνουν τόσο πολύ το σεξ, με αποτέλεσμα να μην είναι αποκλειστικοί, ούτε οι ίδιοι, ούτε και οι σύντροφοί τους, ενώ γίνονται και συχνότερες συζητήσεις για ενδεχόμενο χωρισμό, με έναν ελαφρώς μειωμένο δεσμευτικό χαρακτήρα στο σύνολο της σχέσης. Με άλλα λόγια, γίνεται μία εξιδανίκευση της επιλογής συντρόφου του ατόμου, κάτι που θυμίζει μία "αγιοποίηση της συντροφικής επιλογής"

(fellow effect), την ώρα που οι εκτιμήσεις για τα άλλα ζευγάρια επιβεβαιώνουν αυτό που η μελέτη 1 δεν είχε δείξει ολοκληρωτικά: οι άλλοι δεν έχουν υγιή, μακροχρόνια προοπτική ακόμα και όταν στην πράξη έχουν μία χρόνια σχέση δέσμευσης, καθώς τελικά κάνουν μία προσπάθεια να επανέλθουν σε βραχυχρόνια στρατηγική. Δηλαδή, οι άλλοι και όχι εγώ, βρίσκονται σε μία σχέση χωρίς υψηλά επίπεδα δέσμευσης, αποκλειστικότητας και ικανοποίησης. Αυτή η αντίφαση, η επιλογή μεν μακροχρόνιας σχέσης, αλλά με παράλληλη στρατηγική βραχυχρόνιων προσδοκιών, θυμίζει το διπλό κριτήριο που έχει στερεοτυπικά παγιωθεί σαν αντρικό προνόμιο στην αλληλεπίδραση της σεξουαλικότητας των δύο φύλων (Baumeister, 2001). Από τη μία όμως, η Μελέτη 2 αποδεικνύει πως στην μεταμοντέρνα αλληλεπίδραση των φύλων το διπλό αυτό κριτήριο μοιάζει με νόρμα που ισχύει και για τις γυναίκες, από την άλλη, το διπλό κριτήριο δεν εμφανίζεται τόσο στις προσωπικές εκτιμήσεις των δύο φύλων, αλλά στην εκτεθείσα στρατηγική των υπόλοιπων εκπροσώπων του φύλου και ακόμα περισσότερο, των έτερων σχεσιακών επιλογών. Με άλλα λόγια, συνδέοντας τα αποτελέσματα από τις Μελέτες 1 και 2, άντρες και γυναίκες δεν μοιράζονται τις πραγματικές τους πεποιθήσεις με τους άλλους, παρά μόνο με τους συντρόφους τους, όταν δεσμευτούν συναισθηματικά και με προοπτική χρόνου. Αλλά και αυτό να συμβαίνει δεν το γνωρίζουν συνολικά στον κοινωνικό τους περίγυρο, ούτε μοιράζονται τα πιο υγιή, σχεσιακά κριτήρια που βιώνουν. Αυτό συμπεραίνεται από τις ίδιες τις εκτιμήσεις τους για τα άλλα ζευγάρια, καθώς το περιεχόμενο του δεσμού των άλλων δεν είναι τόσο ικανοποιητικό, ούτε έχει ανάλογα συναισθηματικές και αποκλειστικές μεταβλητές συγκριτικά με το δικό τους. Μπορεί η προσωπική επιλογή να δηλώνεται ως πιο ποιοτική από την επιλογή των άλλων, αλλά αυτό δεν προβάλλεται προς τον κοινωνικό περίγυρο. Η νόρμα, που φαίνεται να εκδηλώνεται μέσα από τη μέση τάση των άλλων ζευγαριών, είναι πως οι σχέσεις πάσχουν από αντρική, σωματική απιστία και από γυναικεία συναισθηματική ζήλεια, ενώ οι εκτός дуάδας εναλλακτικές, είναι από τα πρώτα πράγματα που περνούν από το μυαλό των άλλων και

των συντρόφων τους, αλλά όχι της δικής μου, προσωπικής σχέσης. Η προσωπική σχέση προβάλλεται ως δεσμευτική, αποκλειστική και βιώνεται με αρκετή ικανοποίηση προσδοκιών και κριτηρίων και για τα δύο φύλα.

Μηχανισμοί Ταυτότητας: Το πρόβλημα της απειλής στην ταυτότητα των φύλων και η αναγκαία συνθήκη εξασφάλισης της συμμετοχής

Πολλοί θεωρητικοί κοινωνικής ταυτότητας έχουν μελετήσει την ανάγκη του ατόμου να διαφοροποιηθεί, όμως αυτή η ανάγκη δεν έχει διερευνηθεί αναπόσπαστα από την ανάγκη του ατόμου να ανήκει (Simon, 2004). Κάτι τέτοιο άλλωστε δεν θα ήταν εφικτό, αφού η μία ανάγκη είναι συνάρτηση της άλλης και θυμίζει την προβληματική των θεωριών της ταυτότητας, σε σχέση με τις ξεχωριστές ή μη λειτουργίες προσωπικού και κοινωνικού εαυτού. Η απόπειρα διαχωρισμού των δύο όψεων της ταυτότητας είναι μία δομημένη ρητορική που οργανώνει τις αναπαραστάσεις της, ώστε να δίνεται η δυνατότητα να διερευνηθούν οι επιμέρους λειτουργίες του εαυτού από παράλληλες οπτικές γωνίες (Simon, 2004; Sedikides & Brewer, 2001). Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι μελέτες που, δίνοντας βάση στα χαρακτηριστικά της δυτικής κουλτούρας, ξεχωρίζουν τον ατομικό εαυτό, χαρακτηρίζοντας τον ως πιο δυνατό και ξεκάθαρα επωφελημένο από τις επιμέρους λειτουργίες της ταυτότητας, ακόμα και σε συλλογικό επίπεδο (Simon, 2004; Breakwell, 1986). Συνδυάζοντας ωστόσο το προαναφερθέν συμπέρασμα με τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης, καλό θα ήταν να σταθεί κανείς στην κριτική ανάλυση των μηχανισμών της ταυτότητας χωρίς να πέφτει στην παγίδα διαχωρισμού μεταξύ ατομικού και συλλογικού. Πιο συγκεκριμένα, μέσα και από τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης, τίθεται το εξής ακόλουθο ερώτημα: με ποιον ακριβώς τρόπο επωφελείται ο εαυτός όταν η τάση του για διαφοροποίηση από μία ομαδική νόρμα είναι αποτρεπτική και ο φόβος της έκθεσης ή της ντροπής οδηγεί σε ανειλικρινής διαδόσεις; Όπως αναλύσαμε και παραπάνω, κυρίως για το αντρικό αλλά και για το γυναικείο φύλο, όσο πιο άκαμπτη είναι μία νόρμα που συνδέεται με τις ερωτικές επιλογές ενός

φύλου, τόσο περισσότερο απειλείται ο εαυτός αν αποκλίνει από αυτή τη νόρμα. Ακόμα περισσότερο, το άτομο δεν επικοινωνεί στον περίγυρο την προσωπική του πεποίθηση, με αποτέλεσμα να μην προλαβαίνει να ελέγξει και την ισχύ της νόρμας. Με άλλα λόγια, σε μία κοινωνική ομάδα που δεν φαίνεται να υπάρχει περιθώριο ελέγχου της νόρμας, τα άτομα δεν ξέρουν αν ικανοποιούν πραγματικά ή όχι την ανάγκη τους για διαφορετικότητα. Το μόνο που προλαβαίνουν να βιώσουν είναι η απειλή της κοινωνικής ταυτότητας, δηλαδή η απειλή της μη καθαρής συμμετοχής στο σύνολο των συνομηλίκων του φύλου τους. Άλλωστε, η σημασία της σημαντικότητας της συνθήκης που διασφαλίζει τη συμμετοχή σε μία ισχυρή ομάδα αναφοράς, έχει ήδη διερευνηθεί. Εάν μία συνθήκη εξασφαλίσει τη συμμετοχή και μειώσει το φόβο της έκθεσης σε ασυμφωνία με τις νόρμες του περιγύρου, τότε το άτομο μπορεί πλέον να αναζητήσει την ανάγκη του για ειλικρινή σύγκριση και διαφοροποίηση (Vandelo et al, 2008), άρα και να επωφεληθεί ο εαυτός μέσα από αυτές τις βασικές λειτουργίες της ταυτότητας. Συνεπώς, όταν το άτομο έρθει σε επαφή με τον περίγυρό του και με τους έτερους εκπρόσωπους του φύλου του, η απειλή της ταυτότητας αποκτά ένα χρονικό προβάδισμα από την ανάγκη του ατόμου για επικοινωνία και προσωπική διαφοροποίηση. Με αυτό τον τρόπο εκδηλώνεται ο μηχανισμός της πλουραλιστικής άγνοιας, ο οποίος έχει επικρατήσει σε μεγαλύτερο βαθμό όσο πιο έντονη είναι η διαδικασία συναισθηματικής εσωστρέφειας που φέρει η απειλή ταυτότητας. Λόγω λοιπόν της πολύ γρήγορης απειλής της ταυτότητας, ακολουθεί μία αμηχανία, η οποία εκλαμβάνεται σαν εσωστρέφεια, αλλά και σαν προσπάθεια εκτίμησης της θέσης των υπολοίπων. Αυτή η αμηχανία στοχεύει να προλάβει κυρίως το συναίσθημα της ντροπής (Miller & McFarland, 1987; Prentice & Miller, 1993). Άμεσα, γίνεται αναστολή της επικοινωνίας των πραγματικών πεποιθήσεων των ατόμων και παρόλο που μπορεί να κυριαρχεί η αμφιβολία, σπάνια εκφράζεται μία αμφίβολη, προσωπική θέση. Στους άντρες μάλιστα, με τη νόρμα μεταξύ των αντρών να είναι άκαμπτη προς μία και μοναδική ερωτική στρατηγική, αυτή που προτάσσει την προτίμηση βραχυχρόνιων

περιπτώσεων και μηδενικής ανοχής προς την γυναικεία απιστία, η έκφραση αμφιβολίας απέναντι σε αυτά τα επιχειρήματα φαντάζει από μόνη της δήλωση διαφορετικότητας. Όταν δηλαδή η νόρμα είναι εξαιρετικά άκαμπτη, δεν χρειάζεται αντίθετη δήλωση για να προσληφθεί διαφορετικότητα του ατόμου απέναντι στη νόρμα, παρά μόνο ένας δισταγμός ή μία αμφιβολία απέναντι στην κυρίαρχη νόρμα (Miller & McFarland, 1987). Αυτό είναι σχετικό με νόρμες που προβάλλουν ως αδιαμφισβήτητες και δεν ευνοούν την πολυφωνία σε μία κοινωνική ομάδα. Στις γυναίκες από την άλλη, χώρος για αμφιβολία υπάρχει, καθώς η γυναικεία νόρμα δεν είναι τόσο άκαμπτη, όσο η αντρική (οι εξηγήσεις γύρω από αυτό το επιχείρημα ποικίλουν, ωστόσο μία εξήγηση στέκεται στην θεωρία του Bem ότι υπάρχει μεγαλύτερη ανοχή από μέρους και των δύο φύλων του να είναι μία γυναίκα και όχι ένας άντρας, ομοφυλοφιλικών προτιμήσεων, Bem 1981). Συνεπώς, μία δήλωση ή συμπεριφορά κόντρα στην μακροχρόνια προοπτική που αποτελεί τη βιολογική νόρμα για τις γυναίκες, μπορεί να γίνει αποδεκτή, με την προϋπόθεση ότι η γυναίκα αυτή θα καταφέρει αργότερα να διατελέσει το βιολογικό της ρόλο. Άρα, οι γυναίκες μπορούν να ελιχθούν, μπορούν να αμφιβάλουν, μπορούν να επικοινωνήσουν διαφωνία, αρκεί να μην είναι οριστική, να μην διαφύγουν δηλαδή μόνιμα της κυρίαρχης νόρμας. Η συνθήκη μείωσης της απειλής της ταυτότητας είναι αυτή ακριβώς που προεξοφλεί το βιολογικό πρόσημο των γυναικών, δηλαδή η υγιής μητρότητα, ή αλλιώς το να βρουν έναν πατέρα που να μπορεί να παρέχει κύρος και πόρους στα παιδιά που θα κάνουνε μαζί. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι γυναίκες εξασφαλίζουν με αυτό τον τρόπο την απομάκρυνση της έντονης απειλής της ταυτότητας απέναντι στο μηχανισμό της εσωστρέφειας που περιγράφηκε για τους άντρες, δεν έχει συνολικά έναν θετικό αντίκτυπο. Αυτό συμβαίνει για δύο κυρίως λόγους: πρώτον, όπως είδαμε, η πλουραλιστική άγνοια είναι με μικρές διαφορές μειωμένη μεταξύ των γυναικών σε σχέση με αυτή των αντρών, καθώς έτσι κι αλλιώς, παρά το δικαίωμα της αμφιβολίας που φαίνεται να έχουν, οι γυναίκες πρέπει κι αυτές τελικά να ασπάζονται μία νόρμα μακροχρόνιας προτίμησης και

να μην αποκλίνουν. Δεύτερον, η πιο ευέλικτη γυναικεία νόρμα μειώνει μεν τα επίπεδα της άμεσης απειλής της ταυτότητας, δεν διασφαλίζει ωστόσο τις γυναίκες απέναντι σε μία πιο μακροχρόνια και ίσως πιο επικίνδυνη απειλή της ταυτότητας. Πιο συγκεκριμένα, ο τρόπος μέσα από τον οποίο οι γυναίκες μπορούν να αποφεύγουν την άμεση απειλή προς τον εαυτό, δηλαδή η εναλλαγή δηλώσεων και η ευέλικτη έκφραση αμφιβολίας μέσα στην ομάδα αναφοράς τους, αποτελεί μία μεγάλη παγίδα. Αυτό συμβαίνει γιατί το κόστος του να μπορεί η γυναίκα να καλλιεργεί το δικαίωμα της ευέλικτης επικοινωνίας με τον περίγυρό της, είναι να έχει υπογράψει με τεράστια σιγουριά, ότι θα καταφέρει να γίνει στον σχετικά πρώιμο ενήλικο κύκλο ζωής της, καλή μητέρα, παίρνοντας μάλιστα η ίδια το βάρος της επιλογής του μακροχρόνιου συντρόφου. Αυτή η συνθήκη είναι για τις γυναίκες υποχρεωτική και φαίνεται ότι μέσα από μία τέτοια υποχρέωση εξαπατούνται τελικά κι ίδιες. Γιατί μπορεί οι άντρες να μην έχουν τόσο ισχυρή συνθήκη επιβεβαίωσης, ώστε να καταφέρνουν να διαχειρίζονται την απειλή της ταυτότητάς τους και να επικοινωνούν ευέλικτα, αλλά από την άλλη μεριά, με την απουσία συνθήκης επιβεβαίωσης, διαφεύγουν της υποχρέωσης απέναντι σε ένα και μόνο ένα βιολογικό ρόλο. Με το να μην υποχρεούνται να πάρουν το μεγαλύτερο βάρος της οικογενειακής επιλογής, παραδίδονται εύκολα στην παγίδα της λανθασμένης διαφορετικότητας απέναντι στην άκαμπτη νόρμα. Συνεπώς μπορεί κάποιος να πει πως υποκρίνονται ένα είδος αφέλειας μέσα στις συναναστροφές τους και δεν δείχνουν ανοχή σε ευελιξία και επικοινωνία διαπραγματευτική απέναντι σε ευρύτερες νόρμες ερωτικών επιλογών. Από την άλλη όμως, γλιτώνουν τον κίνδυνο να πιστέψουν πως έχουν την άνεση να εξαλείψουν την απειλή έκθεσης της διαφορετικότητας και να δείξουν μία ευελιξία και έναν εαυτό με εναλλακτικές. Αυτή η παγίδα μάλλον προκύπτει σε σχέση με τη γυναικεία ταυτότητα και είναι ένα βάρος κοινωνικό, που εκδηλώνεται μέσα από αλληλεπιδραστικούς μηχανισμούς. Οι βίο-εξελικτικοί βέβαια, συνεχίζουν να υποστηρίζουν πως αυτή η γυναικεία συνθήκη δεν είναι παρά μόνο μία φυσική αναγκαιότητα, βαφτίζοντας το

γυναικείο φύλο, ως το 'βιολογικό φύλο ή το φύλο της φύσης' (Baumeister, 2001), ενώ η καλή συναισθηματική και επικοινωνιακή δεξιότητα των γυναικών προσλαμβάνεται και αυτή ως φυσικό χάρισμα που εξυπηρετεί τις βιολογικές ανάγκες της ζωής. Έχει όμως κανείς διερωτηθεί εάν οι γυναίκες αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες καλύτερες από τους άντρες, επειδή η έκφραση αμφιβολίας στις συναναστροφές τους, ήδη από νεαρή ηλικία, είναι επιτρεπτή; Ναι, αυτή η υπόθεση έχει ήδη γίνει και επιβεβαιώθηκε (Baumeister, 2001, Sedikides & Brewer, 2001; Bem, 1981), όμως η παρούσα μελέτη επιδιώκει και την θεωρητική ανάλυση του πως τελικά καταλήγουν οι γυναίκες στην επικοινωνιακή ευελιξία και την υψηλότερη συναισθηματική νοημοσύνη, τουλάχιστον γύρω από τις ερωτικές επιλογές τους. Οι γυναίκες, μπορούν και επικοινωνούν ευέλικτα τη θέση τους, αποφεύγοντας την απειλή ταυτότητας που μόλις περιγράψαμε, καθώς έχουν προσυμφωνήσει από νωρίς μία ισχυρή νόρμα που τους εξασφαλίζει τη συμμετοχή στην ομάδα του φύλου τους, την μητρότητα και την επιλογή κατάλληλου συντρόφου και πατέρα. Έτσι, μαθαίνουν να καλλιεργούν ευέλικτη επικοινωνία και να διαδίδουν λιγότερο άκαμπτες νόρμες από αυτές των αντρών. Αυτό, μπορεί και να μειώνει την άγνοια που προσποιούνται στις παρέες τους, αλλά δεν μειώνει καθόλου την ισχύ του συμβολαίου που έχουν υπογράψει. Το άγχος του να γίνει μία γυναίκα καλή μητέρα έχει χαρακτηριστεί σαν ένα από τα ισχυρότερα της ενήλικης ζωής και μάλιστα δεν φαίνεται να έχει συγκριθεί με ανάλογη, βιολογική ανάγκη, από μέρους των αντρών (Vandelo et al, 2008). Η διχοτόμος λοιπόν που η βιολογία έχει ορίσει ως φυσική ανάγκη εξέλιξης του είδους, έχει μάλλον μία μηχανική, κοινωνική εξήγηση, βασισμένη ακριβώς πάνω στα εργαλεία που χρησιμοποιούν οι βίο-ψυχολόγοι για τις δικές τους εξηγήσεις. Από τη μία στέκεται στην υποχρεωτική αναγκαιότητα της φύσης να στραφεί στη γυναίκα για μία κρίσιμη επιλογή συντρόφου για αναπαραγωγή και συναισθηματική αφοσίωση και από την άλλη στην προσχηματικά δεδομένη προτίμηση των αντρών να επιθυμούν περιστασιακές επιλογές και να προβάλλουν με άκαμπτο τρόπο τα κριτήρια επιλογής τους, δείχνοντας μηδενική

ανοχή στη γυναικεία απιστία και στο συναισθηματικό περιεχόμενο των μακροχρόνιων σχέσεων. Φυσικά και για τα δύο φύλα οι κοινωνικοί αυτοί μηχανισμοί έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ψυχική τους υγεία, ειδικά σε θέματα που ο βαθμός της πλουραλιστικής άγνοιας είναι αυξημένος, καθώς συγκρούεται με την ευχέρειά τους να συμπεριφέρονται και να εκφράζονται ελεύθερα σε κοντινούς και όχι μόνο, κοινωνικούς περίγυρους. Πόσο μάλλον σε ένα ζητούμενο όπως αυτό των ερωτικών επιλογών που είναι εξαιρετικά ελκυστικό για τον προσωπικό εαυτό, αλλά και καθοριστικό για την συνολικότερη υγεία των ατόμων σε πολλά επίπεδα. Δεν είναι παράτολμο να προβλέψουμε πως άτομα με δυσκολίες στις ερωτικές τους επιλογές πέφτουν συχνότερα θύματα πλουραλιστικής άγνοιας και δυσκολεύονται να λύσουν το συγκρουσιακό μηχανισμό ταυτότητας που τους κρατά σε αμφιβολία σε σχέση με την αξία και την εγκυρότητα των εσωτερικών τους πιστεύω. Ειδικά σε νεαρές ηλικίες, το ζήτημα της επίδρασης ενός τέτοιου μηχανισμού φαντάζει πολύ καθοριστικής σημασίας για την ψυχική, ατομική υγεία και των δύο φύλων και για την πορεία που θα ακολουθήσει το άτομο στη μετέπειτα ζωή του και στις στενές σχέσεις του.

Συνοπτικά συμπεράσματα για την απιστία

Κυρίως μέσα από τα αποτελέσματα της Μελέτης 2 μπορεί να σταθεί κανείς σε αρκετά χρήσιμα συμπεράσματα για τα ζευγάρια και την απιστία κατά τη διάρκεια μίας σχέσης στο παρελθόν, στο παρόν αλλά και να εκτιμήσει τη μελλοντική τάση. Ένα σημαντικό δείγμα αντρών και γυναικών με πολύμηνες ή και χρόνιες σχέσεις (αν και περίπου 20% του δείγματος ήταν γαμιαίες) δήλωσε πως τα δύο φύλα δεν απιστούν καθόλου συχνά, αν και πιστεύουν ομόφωνα πως απιστούν οι άλλοι, είτε σαν εκπρόσωποι της μέσης τάσης του φύλου τους, είτε σαν εκπρόσωποι της τάσης του άλλου φύλου. Συνεπώς, η απόσταση μεταξύ της διαδεδομένης νόρμας για την απιστία στις σχέσεις και της πραγματικής αναφοράς των ατόμων απέχει σε τόσο μεγάλο βαθμό που είναι πραγματικά άξιο να αναρωτηθεί κανείς πως προκύπτει αυτή η απόσταση. Γιατί σίγουρα η εξήγηση των βιολόγων για εγκεφαλικούς μηχανισμούς που προκρίνουν υπερεκτιμήσεις και

υποεκτιμήσεις της απιστίας για τα δύο φύλα (Goetz & Causey, 2009), αφενός μεν δεν επιβεβαιώνεται στο όλον της, αφετέρου δεν επαρκεί για να διερευνήσει κανείς την αλληλεπίδραση των δύο φύλων που πιθανότατα καθορίζει μία τέτοια εντύπωση για τις επιλογές των άλλων. Πιο συγκεκριμένα, οι νόρμες για τις διαφορές στην ερωτική απιστία μεταξύ των φύλων είναι πολύ έντονα παγιωμένες στο νου των ατόμων και η μεταξύ τους αλληλεπίδραση περισσότερο ενισχύει παρά ελέγχει την ισχύουσα τάση του συνόλου αναφορικά με τις νόρμες. Αυτή είναι μία υπόθεση που επιβεβαιώνεται και για τους άντρες αλλά και για τις γυναίκες. Άλλωστε, αυτό που κάνει περισσότερο αίσθηση είναι οι τεράστιες διαφορές στην αμιγώς σωματική απιστία (σεξουαλική) και τους άντρες. Άντρες και γυναίκες εκτίμησαν πως οι άλλοι άντρες και όχι ο εαυτός ή ο ερωτικός σύντροφος των γυναικών αντίστοιχα, θα προκρίνουν τη σεξουαλική απιστία κατά την τρέχουσα σχέση τους, αν δεν το έχουν κάνει ήδη, δίνοντας μία τελείως διαφορετική αίσθηση για το πως ερμηνεύεται η απιστία από μέρους του προσωπικού ή του σχεσιακού εαυτού τους και πως ερμηνεύεται από πλευράς του κοινωνικού. Με άλλα λόγια, ο κοινωνικός ρόλος των αντρών δίνει την εντύπωση πως η αμιγώς σωματική επαφή είναι δεδομένη ακόμα και έξω από μία σχέση, ενώ αυτό το επιχείρημα όταν πρόκειται να απαντήσουν για την προσωπική τους βούληση ή όταν εκτιμώνται σε πλαίσιο σχέσης από τις συντρόφους τους, φαίνεται, αν όχι σχεδόν ανύπαρκτο, σίγουρα πολύ μικρό. Συνεπώς, αποδεικνύεται μέσα από τις στατιστικές διαφορές της μελέτης, πως οι κοινωνικές νόρμες διαμορφώνουν την άνιση εικόνα προσωπικού και κοινωνικού εαυτού, καθώς εκεί που η νόρμα είναι η πλέον ξεκάθαρη, άρα στην σεξουαλική απιστία από μέρους των αντρών, εκεί ακριβώς γίνεται και η μεγάλη διαφορά. Βέβαια σε όλες τις πτυχές απιστίας για τα δύο φύλα εμφανίζονται μεγάλες διαφορές μεταξύ εαυτού-μέσου και προσωπικού-μέσου συντρόφου, όμως το παράδειγμα της σεξουαλικής απιστίας των αντρών είναι το πλέον χαρακτηριστικό.

Τελικά τα δύο φύλα δεν αποδέχονται ένα ρόλο παράλληλων στρατηγικών κατά την τρέχουσα σχέση τους, αν και παραδέχονται πως αυτό έχει συμβεί στην παρελθούσα σχέση τους. Συγκεκριμένα, όλα τα άτομα σε τρέχουσα σχέση δήλωσαν χαμηλά ποσοστά απιστίας, ενώ κατά τις προηγούμενες δήλωσαν μεσαία και υψηλά, φέρνοντας μάλιστα εαυτό και μέσο άλλο κοντύτερα, ειδικά στην περίπτωση των γυναικών. Οι γυναίκες, ίσως επηρεασμένες από την κοινωνικά μη αποδεκτή νόρμα της απιστίας από μέρους τους, δεν απαντούν με παρόμοιο τρόπο όταν αναφέρονται σε τωρινή και όταν αναφέρονται στην προηγούμενη σχέση τους. Επειδή όμως αυτό υποδηλώνει μία αλλαγή στρατηγικής στο σύνολο του γυναικείου φύλου όταν περνάει από την προηγούμενη σχέση στην τρέχουσα και έρχεται σε ρήξη με βασικές θεωρίες για την απιστία (για παράδειγμα, απιστία σε προηγούμενη σχέση φαίνεται να προβλέπει απιστία και σε επόμενη) δεν μπορούμε να πούμε βεβαιότητα ότι έχει ξεκάθαρη θεωρητική ερμηνεία. Από τη μία λοιπόν μπορούμε να συμπεράνουμε πως η τρέχουσα σχέση δεν θα ήταν τρέχουσα αν υπήρξε περιστατικό απιστίας από μέρους των γυναικών. Αυτό μπορεί να είναι πιθανό και λόγω της ενοχής που φέρει, κυρίως για το γυναικείο φύλο, η ίδια η πράξη της απιστίας. Στην περίπτωση δικής τους απιστίας οι γυναίκες ίσως προκαλούν το χωρισμό και επενδύουν σε μία νέα σχέση ή μένουν για ένα διάστημα χωρίς κάποια σχέση. Από την άλλη, μπορεί κάλλιστα οι γυναίκες να υπογράφουν πιο άνετα μία πράξη ως απιστία έστω και σε ένα έγγραφο, όταν η σχέση είναι παρελθοντική από ότι όταν έχουν μία σχέση στο παρόν. Άλλωστε, έχει φανεί πως η σημασία της τρέχουσας σχέσης ιδίως αν έχει προοπτική χρόνου, είναι βαρύνουσα για τις γυναίκες. Αυτό έχει ως συνέπεια να επιθυμούν να μειώσουν, τις κατά μεγάλο μέρος κατασκευασμένες ενοχές που φέρει η απιστία, μειώνοντας παράλληλα την πιθανότητα της δήλωσης οποιασδήποτε συμπεριφοράς θυμίζει απιστία ή αφήνει υπόνοιες ερωτικού ενδιαφέροντος για άλλον άντρα. Ακόμα, οι γυναίκες μπορεί να μην σκεφτούν να στραφούν σε εναλλακτικές πρόωρα στη σχέση, προσανατολιζόμενες σε μία στρατηγική μακροχρόνιας επένδυσης. Η κίνηση των γυναικών να

επενδύσουν σε εναλλακτικές θα γινόταν λιγότερο ενοχικά μόνο αν ήταν σίγουρες πως κάτι τέτοιο έχει ήδη συμβεί αντίστοιχα από το σύντροφό τους. Οι απαντήσεις τους όμως ήταν παρόμοιες και για τους άντρες που έχουν επιλέξει, ότι δηλαδή και εκείνοι είναι κατά γενική ομολογία πιστοί και δεν σκέφτονται εναλλακτικές. Συνεπώς, δεν θα ήταν ευκολότερο ούτε συναισθηματικά για τις ίδιες τις γυναίκες να στραφούν σε κάποιον άλλον άντρα, γιατί θα έπαιρναν οι ίδιες την ευθύνη ενός χωρισμού, μιας και όπως ήδη αναφέρθηκε, για τις γυναίκες ο χωρισμός είναι ένας τρόπος απενοχοποίησης της απιστίας. Ωστόσο ο χωρισμός από μία σχέση με προοπτική χρόνου είναι πολύ πιθανό τελικά να τις βαραίνει περισσότερο: οι γυναίκες και βάση βίο-νόρμας αλλά κυρίως λόγω κοινωνικού ρόλου, δεν έχουν τα ίδια περιθώρια να κινηθούν εκτός σχέσης για μεγάλο διάστημα, ούτε δεν μπορούν, εφόσον έκαναν επιλογή δέσμευσης να αλλάξουν την επιλογή αυτή τόσο εύκολα. Καλούνται οι ίδιες να σηκώσουν το βάρος της επιλογής για σχέση με προοπτική, καθώς η βιολογία "βαφτίζει τις γυναίκες υπεύθυνες" για μία σχέση ποιοτικής αναπαραγωγής και ασφαλούς ανατροφής των νέων απογόνων. Άρα ο χωρισμός υπό την ευθύνη τους θα ήταν ένα σχεδόν αποτρεπτικό σενάριο και η σύγκρουση που προκύπτει με την ταυτότητα του φύλου τους έχει ενοχικά φορτισμένο πρόσημο, όταν φέρουν ευθύνη για ένα χωρισμό.

Με το συναίσθημα της ενοχής να είναι πιο απενεργοποιημένο η σύγκρουση για τις γυναίκες θα ήταν μάλλον μικρότερη. Άλλωστε, τα αποτελέσματα σε οποιαδήποτε μελέτη διερευνά την απιστία θα έφερναν τα γυναικεία στατιστικά σαφώς κοντύτερα στα αντρικά αν ήταν μειωμένη η ενοχή, κάτι που μπορούμε να πούμε κοιτώντας τη μεγάλη διαφορά στα ενοχικά συναισθήματα των δύο φύλων, παρά τα κοντινά τους, ποσοτικά δεδομένα ως προς τις φορές που έκαναν κάτι εκτός σχέσης. Συμπερασματικά, οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ατόμων και μεταξύ των φύλων σχετίζονται άμεσα με τις νόρμες που μάλλον καθορίζουν το πλαίσιο για τα δύο φύλα ακόμα και σε σχέση με την απιστία, καθώς η διαφορά που προκύπτει από τις νόρμες είναι σαφής και δεν

μπορεί να την παραβλέψει κανείς, όχι όταν συγκρίνει μόνο συμπεριφορές, αλλά κυρίως όταν μελετάει το τι αντίκτυπο έχουν οι συμπεριφορές στο άτομο: το ένα φύλο καλείται συχνά να αναζητήσει εναλλακτικές έξω από τη σχέση και το άλλο να κοιτάει την προοπτική της ασφάλειας για το καλύτερο της οικογενειακής εστίας. Αν κάτι από αυτά τα δύο δεν ακολουθηθεί από ένα άτομο, το αίσθημα διαφορετικότητας ίσως προκύψει πρόωρα, ωστόσο η διαφορετικότητα αυτή δεν θα έχει πραγματικά ελεγχθεί.

Περιορισμοί

Όπως και όλες οι μελέτες που διερευνούν την πλουραλιστική άγνοια σαν κοινωνικό-γνωστικό μηχανισμό επίδρασης εαυτού και κοινωνικού περιγύρου έτσι και αυτή η έρευνα έχει κάποιες μεθοδολογικές αδυναμίες. Αρχικά, υπάρχει ένα ζήτημα με το πλαίσιο του χρόνου σχέσης στην Μελέτη 1, αφού γίνεται διαχωρισμός σε σοβαρή και πρόσκαιρη ή αλλιώς, σε μακροπρόθεσμη και βραχυπρόθεσμη σχέση. Αν και το πλαίσιο σχέσης διχοτομήθηκε ήδη από τις οδηγίες που δόθηκαν στους συμμετέχοντες σε μία παράγραφο στην αρχή του ερωτηματολογίου (βλέπε παραθέματα 1, 2, 3 και 4) δεν μπορεί να γίνει σαφές αν η διχοτόμηση σε δύο χρονικά ή οριστικά πλαίσια είναι απόλυτη και καλύπτει τα ενδεχόμενα ερωτικών σχέσεων που μπορεί κανείς να σκεφτεί όταν απαντάει σε σχετικές ερωτήσεις. Ωστόσο, η ψυχολογία της βίο-εξέλιξης έχει ήδη χρησιμοποιήσει τον διαχωρισμό μεταξύ αυτών των δύο πλαισίων και τα ερωτήματα της μελέτης βασίζονται στην αντιπαραβολή των ερωτημάτων των βασικών ερευνών της βίο-εξέλιξης (Buss & Schmitt, 1993; Schmitt, 2003). Συνεπώς, χρησιμοποιήθηκε σχεδόν κατά γράμμα η ορολογία που χρησιμοποιείται στις προαναφερθείσες έρευνες και διαχωρίζει ανάμεσα σε σοβαρή ή πρόσκαιρη ή αλλιώς, σε μακροπρόθεσμη και βραχυπρόθεσμη σχέση.

Ακόμα, οι ερωτήσεις που αφορούν το μέσο άλλο, όπως τέθηκε στα ερωτηματολόγια στην πρώτη μελέτη για το μέσο άντρα και τη μέση γυναίκα, αλλά ακόμα περισσότερο, στη δεύτερη μελέτη για το μέσο δεσμευμένο άντρα και τη μέση δεσμευμένη γυναίκα ή το μέσο σύντροφο του μέσου άντρα και της μέσης γυναίκας, αποτελούν νοητικές συλλήψεις της μέσης τάσης του αντρικού ή του γυναικείου φύλου που δεν ξέρουμε κατά πόσο γίνονται αντιληπτές με τον ίδιο τρόπο από τους συμμετέχοντες. Σίγουρα η επεξηγηματική παράγραφος στην αρχή συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων είναι αρκετά βοηθητική και διευκρινίζει ως ενός σημείου το τι θα μπορούσαν να σκεφτούν οι συμμετέχοντες καθώς συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο (βλέπε παραθέματα 1, 2, 3, 4). Από την άλλη όμως, σε γενικές γραμμές τα υποκείμενα είναι πάντα ελεύθερα να αποσαφηνίσουν όπως νομίζουν αυτούς τους όρους που προσδιορίζουν τη μέση τάση του φύλου τους και είναι δύσκολο να πει κανείς σε τι βαθμό μοιάζουν πραγματικά οι νοητικές κατασκευές που χρησιμοποιούν. Άλλωστε, έχει φανεί ερευνητικά (Miller & McFarland, 1987; Prentice & Miller, 1993) πως υπάρχει διαφορετικότητα ανάμεσα στη νόρμα που δημιουργείται για τους κοντινούς φίλους (friend norm), τη νόρμα που δημιουργείται για την τοπική κοινότητα (local norm) και τη γενικότερη νόρμα για τον κόσμο (distant norm). Ο διαχωρισμός σε αυτά τα τρία επίπεδα νόρμας δεν έγινε πάντως σε αυτή τη μελέτη, γιατί οι συνεχείς απαντήσεις στο ίδιο ερώτημα σε πολλαπλές κατασκευές ενός μέσου άλλου (άρα ερωτήματα και για τις τρεις κατηγορίες νόρμας) ίσως δημιουργούσε έντονη σειριακή επίδραση και διαστρέβλωνε τις συνολικές απαντήσεις. Πάντως, αφενός μεν το γεγονός πως όλοι οι συμμετέχοντες εκτέθηκαν στις ίδιες ακριβώς διατυπώσεις και αφετέρου η ξεκάθαρα χαμηλότερη τιμή τυπικής απόκλισης των απαντήσεων για το μέσο άλλο παρά για τον εαυτό, διασφαλίζουν ότι η έρευνα πέτυχε να γενικεύσει μία συγκεκριμένη ιδέα προσδιορισμού του 'μέσου άλλου' στο μυαλό των συμμετεχόντων (περισσότερο πρόκειται για νόρμα μεταξύ των φίλων και των άλλων γενικά που είναι όμως κοντύτερα στον περίγυρο του ατόμου). Επίσης, σχετικά με την εκτίμηση

για το μέσο άλλο, όταν ένα ερώτημα είχε χαρακτήρα κλειστής κατηγοριοποιημένης απάντησης (ναι / όχι), είμαστε σε δύσκολη θέση να απαντήσουμε στο κατά πόσο μπορούν οι συμμετέχοντες όντως να προσεγγίσουν με σιγουριά μία απάντηση για τους άλλους, καθώς δεν εκτιμούν απλά το μέσο άλλο, αλλά καλούνται να απαντήσουν στη θέση του. Πάντως, οι κλειστές απαντήσεις για το μέσο άλλο έγιναν μόνο στη Μελέτη 2, για λίγα ερωτήματα σχετικά με τις πτυχές απιστίας κι αυτό για να διασφαλιστεί ότι οι ερωτήσεις για τον εαυτό και το μέσο άλλο θα είναι ακριβώς οι ίδιες. Άλλωστε, οι απαντήσεις του εαυτού για παρελθούσα ή παροντική απιστία είχαν αξία για τη συνολική έρευνα και δεν μπορούσαν να ορισθούν σε πλαίσιο εκτίμησης, αλλά μόνο σε κλειστή, κατηγοριοποιημένη απάντηση, με ναι ή όχι.

Βέβαια, ακόμα και ως προς αυτή την ερώτηση τίθεται θέμα σχετικά με το πως ορίζει καθείς την απιστία κατά τη διάρκεια μιας σχέσης (ολοκληρωμένη διεισδυτική επαφή, ολοκληρωμένη στοματική επαφή, φιλία και προκαταρκτικά χάρδια, άλλου τύπου εκδήλωση σεξουαλικής ή συναισθηματικής αρέσκειας). Η διατύπωση των ερωτημάτων για την κάθε πτυχή απιστίας (βλέπε παραθέματα 1, 2, 3 και 4) αφήνει πάντως λίγα περιθώρια αμφίσημων ερμηνειών σχετικά τουλάχιστον με τους τρεις τύπους εκδήλωσης απιστίας που ερωτώνται, καθώς τα όρια φαίνονται αρκετά διαχωριστικά και ξεκάθαρα με τον τρόπο που εκφέρονται: α) 'ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με κάποιον/α άλλον/η', β) 'ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή και συναισθηματική επιθυμία με κάποιον/α άλλον/η', γ) ξεκάθαρη, αλλά όχι συνήθως συνοδευόμενη από ολοκληρωμένη επαφή, συναισθηματική επιθυμία για κάποιον/α άλλον/η '.

Ακόμη, αναφορικά με την ηλικία των συμμετεχόντων γίνεται φανερό πως το δείγμα περιορίζεται σε ένα ηλικιακό ρεύμα κοντύτερα στην πρώιμη ενηλικίωση παρά σε άλλες φάσεις της ενήλικης ζωής των ατόμων. Αυτός ο περιορισμός δεν μας αφήνει τα περιθώρια να βγάλουμε γενικά συμπεράσματα για όλα τα ηλικιακά στάδια, παρόλο που ειδικά στην Μελέτη 2, το δείγμα αποτελείτο από άτομα με τρέχουσα σχέση πολύμηνης ή και χρόνιας διάρκειας και είχε συνολικά

ελαφρώς αυξημένο μέσο όρο ηλικίας (τα 32 έτη). Μάλιστα, ειδικά όταν αναφέρεται κανείς σε ζευγάρια, η εν λόγω μελέτη δεν έχει τη δυνατότητα να γενικεύσει τα αποτελέσματά της σε γκρουπ παντρεμένων ζευγαριών με χρόνιες σχέσεις, μεγάλα παιδιά και άλλες μακροχρόνιες, οικογενειακές μεταβλητές. Για μία τέτοια απόπειρα θα χρειαζόταν διαφορετικό δείγμα πληθυσμού και πιθανότατα ένας διαφορετικός ερευνητικός προσανατολισμός.

Τέλος, έμφαση θα μπορούσε να δοθεί και στην σχετική διαφορά της αναλογίας των δειγμάτων πληθυσμού, καθώς οι γυναίκες ήταν σε όλες τις συνθήκες, και στη Μελέτη 1 και στη Μελέτη 2 περισσότερες από ότι οι άντρες. Ακόμη, οι γυναίκες συμπλήρωναν τα ερωτηματολόγια γρηγορότερα μετά την ημέρα που ανέβαιναν στην ιστοσελίδα, ενώ έδειξαν περισσότερο ενδιαφέρον, ζητώντας αρκετά συχνά ενημέρωση για τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας. Αυτή πάντως η ελαφρώς διαφοροποιημένη εικόνα μεταξύ των φύλων είναι μάλλον αποτέλεσμα της μεγαλύτερης προθυμίας των γυναικών να απαντούν σε ερωτηματολόγια σχετικά με τη μελέτη των ερωτικών σχέσεων, την οποία δεν θεωρούν τόσο δυσνόητη ή προκαθορισμένη, όπως μπορεί να τη θεωρούν στερεοτυπικά οι άντρες. Άλλωστε, υπήρξαν και λίγοι άντρες που δεν απάντησαν ή σταμάτησαν να απαντούν το ερωτηματολόγιο, λόγω δικής τους καθαρά αποφυγής, πράγμα που έγινε σπανιότερα ως και καθόλου με συμμετέχουσες από το γυναικείο δείγμα. Με αυτό τον τρόπο τελικά δεν επιτεύχθηκε η πλήρης ισορροπία μεταξύ των δειγμάτων πληθυσμού των δύο φύλων, αν και συνολικά τα δείγματα ήταν ικανοποιητικά σε αριθμητικό μέγεθος, ακόμα και για την πειραματική απόπειρα με τις εναλλασσόμενες συνθήκες της σειράς εκτιμήσεων εαυτού και μέσου. Τέλος, όπως και κάθε μελέτη που εξετάζει ερωτικές επιλογές και συμπεριφορές μέσα από αυτό-αναφορικές απαντήσεις μπορεί κάλλιστα να έχει μία σχετική αδυναμία σύλληψης των πλήρως ρεαλιστικών δεδομένων. Μάλιστα, ειδικά ως προς τις απαντήσεις για την ερωτική απιστία, έχει προταθεί μεθοδολογία που θα έχει βοήθεια από τεχνικά και ηλεκτρονικά μέσα επαλήθευσης (π.χ. ηλεκτρονικό υπολογιστή), καθώς από τη μία η

ευαισθησία των προσωπικών, ερωτικών δεδομένων και από την άλλη η απάντηση που προκαλείται κυρίως από το κοινωνικά επιθυμητό και όχι από την ρεαλιστική πραγματικότητα, μπορεί να στρεβλώνουν τη συνολική εικόνα των αποτελεσμάτων. Η χρήση τεχνολογίας στην έρευνα αποτελεί μία μελλοντική, μεθοδολογική πρόκληση, στην οποία ίσως χρειαστεί να είμαστε σε θέση να ανταποκριθούμε με ενδιαφέρον και πίστη ότι μπορεί να προσφέρει ακόμα περισσότερα.

Μελλοντική έρευνα, εφαρμογές και συνολική αποτίμηση

Μελλοντικά, το οπλοστάσιο της πλουραλιστικής άγνοιας, αλλά και άλλων θεωριών κοινωνικής μηχανικής, καλό θα ήταν να ενισχυθεί σημαντικά, έτσι ώστε η μελέτη της ψυχολογίας των φύλων να διαμοιράσει ισότιμα την εστίαση μεταξύ αυτών των ψυχολογικών θεωριών και όσων έχουν ένα αμιγώς βιολογικό πρόσημο. Πιο συγκεκριμένα, οι δύο μελέτες που περιγράφηκαν, παρά την δεδομένη τους επιτυχία να αναδείξουν έναν καθαρό κοινωνικό-γνωστικό μηχανισμό μεταξύ των ατόμων και των φύλων, θα μπορούσαν με μία συνεχή μελλοντική εφαρμογή να απαντήσουν και σε κάποια επιπρόσθετα ζητήματα που μένουν ακόμα ανοιχτά και σχετίζονται με τον αντίκτυπο του μηχανισμού της πλουραλιστικής άγνοιας στο άτομο μετά από ένα σημαντικό χρονικό διάστημα. Αναπάντητο λοιπόν παραμένει το ποια θα είναι η επίδραση της πλουραλιστικής άγνοιας στη συμπεριφορά των δύο φύλων, αφού διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο επιδρά ο μηχανισμός μακροχρόνια σε μεγάλη μερίδα ατόμων, δυσχεραίνοντας ίσως την ποιότητα των ερωτικών τους επιλογών. Πιο συγκεκριμένα, θα ήταν πολύ δόκιμο να διαπιστωθεί κατά πόσο τα θύματα της πλουραλιστικής άγνοιας στρέφονται σε αλλαγές συμπεριφοράς μετά από ένα χρονικό διάστημα, ενώ συνεχίζουν να προσλαμβάνουν τη στάση των άλλων εκπροσώπων του φύλου τους με ανακριβή τρόπο. Η Μελέτη 2 άλλωστε διερεύνησε ένα ανάλογο σκεπτικό, ακολουθώντας τη Μελέτη 1, καθώς τα άτομα σε τρέχουσα σχέση είναι θεωρητικά σε επόμενο χρονικά στάδιο από τα άτομα που δεν έχουν δεσμευτεί σε κάποια σχέση και αυτό

καταδεικνύεται και από έναν υψηλότερο μέσο όρο ηλικίας κατά τέσσερα (4) περίπου χρόνια, σε σχέση με τον πληθυσμό της Μελέτης 1. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες ανάμεσα στις δύο μελέτες ήταν διαφορετικοί, οπότε, αν και έχουμε ένα δεδομένο στοιχείο σύγκρισης, δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά πως η πλουραλιστική άγνοια παραμένει ή και ενισχύεται με το πέρασμα των χρόνων στα κριτήρια επιλογής και στις μετέπειτα σχεσιακές επιλογές των δύο φύλων. Πάντως, αν θεωρηθεί πως ένα αίσθημα διαφορετικότητας απειλεί την ταυτότητα των ατόμων και αυτά εν συνεχεία, για να μειώσουν την ασυμφωνία που προκαλεί η απειλή, φροντίζουν να συμπεριφερθούν με τον τρόπο που πιστεύουν πως συμπεριφέρονται οι άλλοι, τότε μπορεί κανείς να υποθέσει το εξής παράδοξο: τα θύματα πλουραλιστικής άγνοιας καταλήγουν να φέρονται αντίθετα στις αρχικές τους πεποιθήσεις, με αποτέλεσμα να πείθουν τον εαυτό πως όντως προτιμούν περισσότερο να συμπεριφέρονται με βάση τη νόρμα και όχι με βάση τις αρχικές τους πεποιθήσεις. Ουσιαστικά, αυτό που θα προτείναμε να ελεγχθεί είναι μία εναλλακτική προσέγγιση του μηχανισμού της εξαπάτησης του προσωπικού εαυτού, μέσα από την ανειλικρινή παρουσίαση του δημόσιου εαυτού στους περίγυρους χρόνιας και συχνής συναναστροφής (Sedikides & Brewer, 2001). Πάντως, στο θέμα των ερωτικών επιλογών δεν είναι σίγουρο πως θα επιβεβαιωνόταν μία τέτοια υπόθεση, ειδικά αν λάβει κανείς υπόψη του το γεγονός πως η προσωπική σχέση είναι μία διαδικασία που συνήθως καλεί τα άτομα να δεσμευτούν, τους δίνει περισσότερο την ανάγκη να διαφοροποιηθούν από τον ευρύ περίγυρο και ενισχύουν άμεσα τον σχεσιακό, παρά τον ευρύτερο κοινωνικό εαυτό (Sedikides & Brewer, 2001). Συνεπώς, αν υποθέσουμε πως μεγάλη μερίδα των ατόμων κάποια στιγμή στη ζωή τους έχουν μία μακροχρόνια σχέση ή και τελικά παντρεύονται (Schmitt, 2003; Schackelford, Schmitt & Buss, 2001), θα ήταν δύσκολο να θεωρήσουμε πως οι ερωτικές σχέσεις διέπονται από μία χρόνια επιρροή της σύγκρισης των συμπεριφορών των άλλων και του εαυτού σε σχέση πάντα με τον προσωπικό ρόλο και τις πεποιθήσεις του ατόμου. Αντίθετα θα ήταν πιο δόκιμο να

διερευνηθεί παράλληλα και ο ρόλος του σχεσιακού εαυτού, η ανάπτυξη δηλαδή αυτού του ιδιαίτερου εαυτού εντός της ερωτικής σχέσης, καθώς και η άμεση αλληλεπίδρασή του με το σύνολο του εαυτού καθώς του ρόλου που επιβάλλει το κοινωνικό φύλο.

Από αυτή την οπτική γωνία πάντως, ιδίως αν αναφερθούμε σε ζευγάρια που έχουν μακρόχρονες σχέσεις, απαιτείται συγκερασμός μεθόδων και χρήση ποιοτικών συνεντεύξεων και στα δύο άτομα του ζεύγους. Ο συγκερασμός μεθόδων με βάση την ποιοτική έρευνα θα διερευνήσει αποτελέσματα που ίσως απαντήσουν σε πιο συγκεκριμένες σχεσιακές διεργασίες και μπορούν να προσεγγίσουν πιο στενά τις κλινικές εφαρμογές της έρευνας των κοινωνικό-γνωστικών μηχανισμών των σχέσεων στη θεραπεία ζευγαριών και ατόμων με έντονες συναισθηματικές δυσκολίες. Άλλωστε, η παρούσα μελέτη μπορεί να μην εστιάζει αποκλειστικά σε επιμέρους διαπροσωπικά προβλήματα μιας σχέσης, όμως ανοίγει μία νέα θεωρητική οπτική για το πως οι σύντροφοι αντιλαμβάνονται την προσωπική τους σχέση, σε σύγκριση με άλλα ζευγάρια και με τις νόρμες που κυριαρχούν για αυτά. Συνεπώς, εάν έγινε ένα πρώτο βήμα να επαληθευτεί η υπόθεση πως τα άτομα αποδίδουν σε διαφορετικά αίτια τις ερωτικές επιλογές του εαυτού από αυτές των άλλων και αυτό τα αποθαρρύνει να τις εκφράσουν ρεαλιστικά στις κοινωνικές συναναστροφές τους, τότε αποδεικνύεται πως η γνώση μας δεν μπορεί να ξεφύγει από μία στερεοτυπική διάδοση ερωτικών μύθων, όσο δεν αντιμετωπίζουμε το κάθε άτομο σε ξεχωριστό, διαπροσωπικό επίπεδο. Τελικά, κλείνοντας με την θέση της μελέτης απέναντι και στις θεραπευτικές εφαρμογές, ας μην μεριμνούμε πως μία από τις βασικές ιδέες λειτουργίας των ομάδων ψυχοθεραπείας συναισθηματικών δυσκολιών και σεξουαλικών θεμάτων είναι ακριβώς αυτή που προβάλλει ως η λύση των εμπλοκών που προκαλούν μηχανισμοί όπως η πλουραλιστική άγνοια. Σε τέτοιου τύπου ομάδες ψυχοθεραπείας τα άτομα θα ήταν πολύ ωφέλιμο να μαθαίνουν να μοιράζονται την αληθινή τους πεποίθηση με τους άλλους μέσα σε ένα περιβάλλον που μπορούν και εμπιστεύονται, έτσι ώστε να μην πέφτουν θύματα απειλής της προσωπικής τους

ταυτότητας σε έναν απροσδιόριστο περίγυρο έντονης επιρροής. Αυτή η έρευνα, όπως και οι μελλοντικές της κατευθύνσεις, στρέφονται προς την συνεχή απενοχοποίηση της έκφρασης της πραγματικής πεποίθησης του εαυτού προς τον κοινωνικό περίγυρο, με οφέλη τεράστια προς την ψυχοσωματική υγεία του ατόμου, αλλά και την καλυτέρευση της ευρύτερης κοινωνικής και ομαδικής λειτουργίας. Οι ομάδες προσδιορισμού και βοήθειας του εγώ δεν πρέπει να αποτελούν σε καμία περίπτωση εμπόδιο έκφρασης της διαφορετικότητας, γιατί όπως αποδεικνύεται, η διαφορετικότητα δεν είναι ελεγμένη πραγματικά, αλλά μάλλον είναι απόρροια της ντροπής για αληθινή έκθεση και της ανάγκης για ψευδοσυναίνεση. Άλλωστε, όπως είπαν και οι γνήσιοι εκπρόσωποι της σύλληψης των βασικών προβλημάτων της πλουραλιστικής άγνοιας, Miller και McFarland (1987): 'εάν οι άνθρωποι είχαν μάθει από τα πρώτα τους χρόνια να μην φοβούνται να εκτεθούν σε ομάδες και να μοιράζονται αυτό που πραγματικά πιστεύουν κατά την βαθιά, προσωπική τους άποψη, τότε τα πράγματα θα είχαν εξελιχθεί εντελώς διαφορετικά, καθώς ο φόβος της ντροπής θα είχε μειωθεί και οι συμπεριφορές θα είχαν αλλάξει'. Ένα τέτοιο μήνυμα είναι αυτό που θα κάνει τη διαφορά σε σχέση με τις μονόπλευρες ερμηνείες της βίο-ψυχολογίας, της οποίας η επιστημονικά ελκυστική θεώρηση αποτελεί συχνά μία διάδοση στοιχείων που μειώνουν την τάση του προσωπικού εαυτού να εκφραστεί πραγματικά αλλά και της ομάδας να λειτουργήσει ωφέλιμα για τις επιμέρους ανάγκες των ιδιαίτερών της μελών. Άλλωστε, η ψυχολογική επιστήμη πρέπει κάποια στιγμή να πάψει να είναι απλά η παρατήρηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς και να αρχίσει να εξετάζει επιμέρους μηχανισμούς που διαμορφώνονται μέσα από αλληλεπιδράσεις και αποδίδουν το τελικό κίνητρο αλλά και το νόημα στις συμπεριφορές των ατόμων. Η κατανόηση της ψυχοσύνθεσης ενός ατόμου δεν μπορεί να μην υπολογίζει την απόρροια αυτών των μηχανισμών και να αγνοεί τη σημαντικότητα τους στη διαμόρφωση των ατομικών, ψυχολογικών προφίλ. Άλλωστε η επίγνωση τέτοιων μηχανισμών ενισχύει τα επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης, εργαλείου απαραίτητου για κάθε ειδικό σε

θέματα διαπροσωπικών σχέσεων και ψυχοθεραπείας. Η συναισθηματική νοημοσύνη περιλαμβάνει και αυτήν ακριβώς την επιμέρους ιδιότητα: τη νοητική ευελιξία ενός ατόμου να διακρίνει την παγίδα του κοινωνικό-γνωστικού μηχανισμού και μέσα από την καλλιέργεια της γνήσιας επικοινωνίας να μειώνει την αρνητική συναισθηματικότητα που ο μηχανισμός προκαλεί στο άτομο. Κατά συνέπεια, όσο μειώνεται η αρνητική επίδραση της πλουραλιστικής άγνοιας, τα άτομα θα είναι όλο και πιο ελεύθερα να εκφραστούν, ώστε να εξαλείψουν τα αρνητικά συναισθήματα που εμποδίζουν την ανάπτυξη των στενών τους σχέσεων. Ο φόβος της έκθεσης και της ντροπής θα μειώνεται και η αληθινή έκφραση πεποιθήσεων θα βοηθά τα άτομα να ανακαλύπτουν τις φυσικές τους κλίσεις και τις γνήσιες επιθυμίες τους.

Παραπομπές

- Allport, F. (1924). *Social psychology*, cited in Terry, D. J. & Hogg, M. A. (Eds.). (2000). *Attitudes, behaviour and social context: The role of norms and group membership*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ajzen I. & Fishbein M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behaviour*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality, and behavior* (2nd ed.). Maidenhead, UK: Open University Press.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1977). Attitude-behavior relations: A theoretical analysis and review of empirical research. *Psychological Review*, 84, 179-211.
- Asch, S. E. (1956). Studies of independence and conformity. A minority of one against a unanimous majority. *Psychological Monographs*, 70(9, Whole No. 416).
- Baumeister R. (2001). *Social Psychology and Human Sexuality*. Philadelphia, PA: Psychology Press.
- Bem S. (1981). Gender scheme theory: A cognitive account of sex-typing. *Psychological review*, 88, 354-64.
- Bowlby, J. (1960). Separation anxiety. *The International Journal of Psychoanalysis*, 41, 89-113.
- Bosson, J. K., Prewitt-Freilino, J. L. & Taylor, J. N. (2005). Role Rigidity: A Problem of Identity Missclassification? *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 552-565.
- Breakwell, G.M. (1986). *Coping with threatened identities*. London: Methuen.

- Buss D. M. (2009). The great struggles of life: Darwin and the emergence of evolutionary psychology. *American Psychologist*, 64, 140-148.
- Buss D. M. (1995). Psychological sex differences: Origins through sexual selection. *American Psychologist*, 50, 164-168.
- Buss, D. M. & Barnes, M. (1986). Preferences in Human Mate Selection. *Journal of personality and Social Psychology*, 50, 559-570.
- Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D., Semmelroth J. (1992). Sex Differences in Jealousy: Evolution, Physiology, and Psychology. *Psychological Science*, 3, 4251-255.
- Buss, D. M. & Schmitt, D. (1993). Evolutionary Psychology: Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective on Human Mating. *Psychological Review* 100, 204-232.
- Campbell, D. T. (1963). *Social attitudes and other acquired behavioural dispositions*, cited in Terry, D. J. & Hogg, M. A. (Eds.). (2000). *Attitudes, behaviour and social context: The role of norms and group membership*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Clark, R. D., & Hatfield, E. (1989). Gender differences in receptivity to sexual offers. *Journal of psychology and human sexuality*, 2, 39-55.
- Cohen, L. L. & Shotland, R. L. (1996). Timing of first sexual intercourse in a relationship: Expectations and perceptions of others. *The Journal of Sex Research*, 33, 291-99.
- Daly, M., Wilson, M., Weghorst, S. J., (1982). Male sexual jealousy. *Ethology and Sociobiology*, 3, (1), 11-27.

- Darwin, C. (1871). *The descent of man* cited in Buss D. M. (2009). The great struggles of life: Darwin and the emergence of evolutionary psychology. *American Psychologist*, 64, 140-148.
- Drigotas, S., M., Barta, W. (2001). The Cheating Heart: Scientific Explorations of Infidelity. *Current Directions in Psychological Science*, 10 (5), 177-180.
- Drigotas, S. M., & Rusbult, C. E. (1992). Should I stay or should I go? A dependence model of breakups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, (1), 62-87.
- Drigotas, S. M., Safstrom, C. A., & Gentillia, T. (1999). An investment model prediction of dating infidelity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 509-524.
- Dunkel, C. S., Papini, P. R. (2005). The role of ego-identity status in mating preferences. *Adolescence*, 40, 489-501.
- Eastwick, P. W., Finkel, E. J. (2008). Sex differences in mate preferences revisited: “Do people know what they initially desire in a romantic partner?” *Journal of Personality and Social Psychology*, 94, 245-264.
- Feeney, J. A., Noller, P., & Roberts, N. (2000). *Attachment and close relationships*. In C. Hendrick & S. S. Hendrick (2000) (Eds), *Close relationships: A sourcebook* (pp. 185-202).
- Fenigstein, A., Preston, M. (2007). The desired number of sexual partners as a function of gender sexual risks and the meaning of “ideal”. *Journal of sex research*, 44, 89-95.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes, *Human Relations*, 12, 117-140.

- Flezzani, J. D. & Benstoff, J. M. (2003). Understanding Sexual Aggression in Male College Students: The Role of Self Monitoring and Pluralistic Ignorance. *Journal of College Counseling*, 6.
- Garcia, L. T. (2006). Perceptions of sexual experience and preferences for dating and marriage. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 15, 85-94.
- Gilbert, T. D., Fiske S. T. and Lindzey, G. (Eds.) (1998). *The handbook of social psychology*. Boston: McGraw-Hill.
- Goetz, A. T. & Causey K. (2009). Sex differences in perceptions of infidelity: Men often assume the worst. *Evolutionary Psychology*, 7, 253-63.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life* cited in Terry, D. J. & Hogg, M. A. (Eds.) (2000). *Attitudes, Behaviour and Social Context: The role of norms and group membership*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Good, G. E., Heppner, P. P., De Bord, K. A. and Fischer, A. R. (2004). Understanding Men's' Psychological Distress. Contributors of Problem-Solving Appraisal and Masculine Role Conflict. *Psychology of Men and Masculinity*, 5, 168-177.
- Halbesleben J.R B., Buckley, R. (2004) "Pluralistic ignorance: historical development and organizational applications", *Management Decision*, 42 (1), 126 - 138.
- Hansen, G. L. (1987). Extradyadic relations during courtship. *Journal of Sex Research*, 23, 382-390.

- Hatfield, E., Sprecher, S. (1986). Measuring passionate love in intimate relationships. *Journal of Adolescence*, 9, (4), 383–410.
- Hendrick, C. & Hendrick, S. S. (2000). *Close Relationships: A sourcebook*. New York: SAGE.
- Hendrick, S. S., Hendrick, C., Adler, N. L. (1988). Romantic relationships: Love, satisfaction, and staying together. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 980-988.
- Lambert, A. L. & Kahn, A. S. & Apple, K. J. (2003). Pluralistic ignorance and hooking up. *The Journal of Sex Research*, 10.
- Lapiere, R. (1934). Attitudes Vs Actions, *Social forces* 13, 230-237.
- Li. Norman, P., & Kenrick, T. D. (2006). Sex similarities and differences in preferences for short term mates: What, whether and why. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90, 468-489.
- Lilleas, Ulla-Brit (2008). Masculinity, Sport and Emotions. *Men and Masculinities*, 10, 39-53.
- Mahalik, J. R., Cournoyer, R. J., De Frank, W., Cherry, M. & Napolitano, J. M. (1998). Men's' Gender Role Conflicts and Use of Psychological Defenses. *Journal of Counseling Psychology*, 45, 247-255.
- Oliver, M.B. & Hyde, J. S. (1993). Gender differences in sexuality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 114, 29-51.
- Miller, L. M. & Fiskin, S. A. (1997). "On the dynamics of human bonding and reproductive success: seeking windows on the adapted for human environment interface cited in

- Schackelford, T. K., Schmitt, D. P., & Buss, D. M. (2001). Are men really more “oriented” toward short term mating than women? A critical review of theory and research. *Psychology, Evolution and Gender*, 3, 211-239.
- Miller, D. T. & McFarland C. (1990). Judgements of self-other similarity: Just like other people, only more so. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 16, 475-484.
- Miller, D. T. & Prentice D. A. (1993). Pluralistic ignorance and alcohol use on campus: “Some consequences of Misperceiving the Social Norm. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 243-56.
- Miller, D. T. & McFarland C. (1987). Pluralistic ignorance: When similarity is interpreted as dissimilarity. *Journal of Psychology and Social Psychology*, 53, 298-305.
- Minsky, R. (2000). Beyond Nurture: Finding the Words for Male Identity. *Psychoanalytic studies*, 2, 241-254.
- Mischel, W. A. (1966). *A social learning view of sex differences in behaviour* (book chapter) cited in Oliver, M.B. & Hyde, J. S. (1993). Gender differences in sexuality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 114, 29-51.
- Moller-Leimkuhler, Anne Maria (2003). The Gender Gap in Suicide and Premature Death or: “Why Are Men so Vulnerable?” *European Studies of Psychiatry and Clinical Neuroscience*. 253 (1), 1-8.

- Pedersen W. C., Miller L. C., Putcha-Bhagavatula A. D., Yang Y. (2002). Evolved sex differences in the number of partners desired? The long and the short of it. *Psychological Science*, 13, 157-161.
- Pinel, J. P. J. (2001, 8th. Eds.). *Bio-Psychology*. Allyn & Bacon, Boston.
- Pratto F. & Hegarty P. (2000). The political psychology of reproductive strategies, *Psychological science*, 11, 57-62.
- Prentice, D. A. & Miller, D. T. (2006). Essentialising differences between women and men. *Psychological science*, 17, 130-136.
- Rook, K. S. (1984). The negative side of social interaction: Impact on psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(5), 1097-1108.
- Sani, F. (2012). Group identification, social relationships, and health. In J. Jetten, C. Haslam, & S. A. Haslam (Eds.), *The social cure: Identity, health, and well-being* (pp. 21-37). New York: Psychology Press.
- Schackelford, T. K., Schmitt, D. P., & Buss D. M. (2001). Are men really more “oriented” toward short term mating than women? A critical review of theory and research. *Psychology, Evolution and Gender*, 3, 211-239.
- Schrank, R. L. (1934). A study of change in institutional attitudes in a rural community, *Journal of social psychology*, 5, 121-128 cited in Terry, D. J. & Hogg, M. A. (Eds.) (2000). *Attitudes, Behaviour and Social Context: The role of norms and group membership*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Schmitt D. P., & Buss D. M. (2001). Human mating poaching: Tactics and temptations for infiltrating existing mateships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 894-917.
- Schmitt D. P., & Buss D. M. (1996). Strategic self-promotion and competitor derogation: Sex and context effects on the perceived effectiveness of mate attraction tactics. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 1185-1204.
- Schmitt D. P. (2003). Universal sex differences in the desire for sexual variety: Tests from 56 Nations, 6 Continents and 13 Islands. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 85-104.
- Sedikides, C., & Brewer, M. B. (Eds.). (2001). Individual self, relational self, collective self. Philadelphia: Psychology Press
- Segrist, D. J., Corcoran, K. J., Jordan-Fleming, Mary K. Rose, P. (2007). Yeah, I Drink ...but Not as Much as Other Guys: The Majority Fallacy among Male Adolescents. *North American Journal of Psychology*, 9 (2), 307-320.
- Seltermann, D., Drigotas, S. M. (2009). Attachment styles and emotional content, stress, and conflict in dreams of romantic partners. *Dreaming*, 19, (3), 135-151.
- Shelton J. N. & Richeson J. A. (2005). Intergroup Contact and Pluralistic Ignorance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 91-107.
- Simon (2004). Identity in Modern Society: A social psychological perspective. Oxford: Blackwell.

- Stalder, D. R. (2012). The role of dissonance, social comparison, and marital status in thinking about divorce. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29, 3302-323.
- Sternberg, R. J.A(1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
- Stone E. A., Schackelford T. K., Buss D. M. (2007). Sex ratio and mate preferences: A cross-cultural investigation. *European Journal of Social Psychology*, 37, 288-296.
- Suls, J., & Green P. (2003). Pluralistic ignorance and college student perceptions of gender-specific alcohol norms. *Health Psychology*, 22(5), 479-486.
- Terry D. J. & Hogg M. A. (Eds.) (2000). *Attitudes, Behaviour and Social Context: The role of norms and group membership*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Turner, J.C., Hogg, M. A. Oakes, P.J., Reicher, S., & Wetherell, M. S. (1987). *Rediscovering the Social Group: A Self Categorization Theory*. Oxford: Blackwell.
- Udry, J. R., & Billy, J.O. B. (1987). Initiation of Coitus in Early Adolescence, *American Sociological Review*, 52, (6), 841-855.
- Vandelo J. A., Bosson J., Cohen D., Burneford R. M., Weaver J. R. (2008). Precarious Manhood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 1325-39.

Παραθέματα

Παράθεμα 1

Έρευνα για τις Σχέσεις των δύο Φύλων

Ερευνητής: Αντώνης Κατσουρός, Υπ. Διδάκτωρ Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: tonykatsou@yahoo.com

Επόπτης Έρευνας: Παναγιώτης Κορδούτης, Καθηγητής Ψυχολογίας Διαπροσωπικών Σχέσεων,
Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: pkord@otenet.gr και kordouti@panteion.gr

Παρακαλείστε να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ακόλουθες ερωτήσεις. Η διαδικασία είναι σύντομη και δεν αναμένεται να διαρκέσει πάνω από δέκα με δεκαπέντε (10-15) λεπτά.
Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή. Η συνεισφορά σας είναι πολύτιμη για την κατανόηση ψυχολογικών και διαπροσωπικών μηχανισμών που διέπουν τις ρομαντικές μας επιλογές και τα κριτήρια επιλογής συντρόφων.

*** Απαιτείται**

Φύλο *

- ☐ Άνδρας
- ☐ Γυναίκα

Ηλικία ***Οικογενειακή κατάσταση ***

- ☐ Έγγαμος
- ☐ Άγαμος

Εθνικότητα / Ιθαγένεια ***Εκπαίδευση / Μορφωτικό επίπεδο ***

- ☐ Απόφοιτος Δημοτικού
- ☐ Απόφοιτος Γυμνασίου
- ☐ Απόφοιτος Λυκείου
- ☐ Ανώτατη (ΙΕΚ και λοιπές μορφές)
- ☐ Ανώτατη (ΤΕΙ - ΑΕΙ)
- ☐ Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό
- ☐ Άλλο:

Επάγγελμα / Ιδιότητα ***Σε ερωτική σχέση ***

Αυτό τον καιρό

- ☐ ναι
- ☐ όχι

Αν ναι, διάρκεια

- ο ☐ 1-3 μήνες
- ο ☐ 4-7 μήνες
- ο ☐ 8-12 μήνες
- ο ☐ πάνω από ένα χρόνο

Φύλο Συντρόφου

- ο ☐ Άντρας
- ο ☐ Γυναίκα

Προηγούμενη ερωτική σχέση

- ο ☒ ναι
- ο ☐ όχι

Μέρος Πρώτο

Σε αυτό το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου σας ζητάμε να εκτιμήσετε τις απαντήσεις του τυπικού ή μέσου εκπρόσωπου του φύλου σας. Απαντώντας για το τι θα πίστευε, τι θα ένιωθε ή τι θα έκανε κατά τη γνώμη σας ο μέσος άντρας, σκεφτείτε ένα μέσο όρο από άντρες από τον κοντινό σας κοινωνικό περίγυρο που αυτό τον καιρό δεν έχουν κάποια σοβαρή σχέση. Μπορείτε να καθοδηγηθείτε από τις στάσεις και τις συμπεριφορές φίλων σας, γνωστών σας, συναδέλφων σας, συνομηλίκων σας ή άλλων που μπορεί να σας έρθουν στο νου από τον κοντινό κοινωνικό σας περίγυρο.

Σε κάθε μία λοιπόν από τις παρακάτω ερωτήσεις μέχρι το τέλος του ερωτηματολογίου απαντήστε για το μέσο άντρα. Στην πρώτη ερώτηση αναφέρεται ο μέσος άντρας, στις ακόλουθες ερωτήσεις η φράση παραλείπεται.

Σοβαρή (μακροπρόθεσμη) σχέση / Πρόσκαιρη (βραχυπρόθεσμη) σχέση

Σε πολλές από τις ερωτήσεις θα συναντήσετε τις φράσεις «σοβαρή ερωτική σχέση» και «πρόσκαιρη ερωτική σχέση». Γι' αυτό είναι σημαντικό να διευκρινιστεί εδώ τι αντιπροσωπεύουν, αν και, σε γενικές γραμμές είστε ελεύθεροι να δώσετε την ερμηνεία που να είναι πιο κοντά σε ό, τι εσείς οι ίδιοι ορίζετε ως σοβαρό ή πρόσκαιρο.

Η σοβαρή ερωτική σχέση αναφέρεται συνήθως σε μια σχέση που στηρίζεται σε συναισθηματικό αλλά και δεσμευτικό υπόβαθρο και έχει διανύσει ήδη ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα από τη στιγμή της πρώτης ερωτικής επαφής μεταξύ των συντρόφων (π.χ. τουλάχιστον έξι μήνες).

Αντίθετα, η πρόσκαιρη ερωτική σχέση αναφέρεται σε μία σχέση που μπορεί να περιλαμβάνει απλά μία και μόνο ερωτική επαφή ή και σειρά από ερωτικές επαφές που όμως δεν έχουν μεγάλο χρονικό διάστημα από την πρώτη επαφή μεταξύ των συντρόφων (π.χ. πολύ λιγότερο από έξι μήνες). Οι σχέσεις αυτές, είναι τις περισσότερες φορές, κυρίως σεξουαλικές και καθόλου δεσμευτικές.

1) Πόσο σημαντικό είναι για το μέσο άντρα το ενδεχόμενο να κάνει παιδί / παιδιά μέσα από μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο σημαντικό είναι για αυτόν να απολαμβάνει το σεξ μέσα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο σημαντικό είναι για αυτόν να απολαμβάνει το σεξ μέσα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο σημαντικό είναι για αυτόν να είναι έμπειρη στο σεξ μία πρόσκαιρη ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο σημαντικό είναι για αυτόν να είναι έμπειρη στο σεξ μία σοβαρή ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσο σημαντικό είναι για αυτόν να είναι συντηρητική στο σεξ μία σοβαρή ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

7) Πόσο σημαντικό είναι για αυτόν να είναι συντηρητική στο σεξ μία πρόσκαιρη ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

8) Πόσο σημαντική είναι για αυτόν η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9) Πόσο σημαντική είναι για αυτόν η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο σημαντική είναι για αυτόν η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή μιας σοβαρής ερωτικής συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο σημαντική είναι για αυτόν η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή μίας πρόσκαιρης ερωτικής συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε να επιλέξει μία σχέση που την διακρίνει σεξουαλική αποκλειστικότητα για το υπόλοιπο της ζωής του;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνει δεσμευμένος σε μία επιλογή σοβαρής ερωτικής συντρόφου για το υπόλοιπο της ζωής του;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Με πόσες ερωτικές συντρόφους είχε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή μέχρι σήμερα (γράψτε ένα νούμερο κατά προσέγγιση)

15) Πόσο πιθανό είναι να υποτιμάει μία γυναίκα που δείχνει από νωρίς φανερά σημάδια πρόθεσης μίας σοβαρής, ερωτικής δέσμευσης;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16) Φανταστείτε την σοβαρή ερωτική του σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με έναν άλλον, ενώ είναι μαζί του σε σχέση. Πόσο θα τον αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχε εν γνώσει του την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνέχιζε να διατηρεί αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17) Φανταστείτε την σοβαρή ερωτική του σύντροφο να συνευρίσκεται με έναν άλλον, κάνοντας παθιασμένο σεξ. Πόσο θα τον αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχε εν γνώσει του την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνέχιζε να διατηρεί αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18) Φανταστείτε την σοβαρή ερωτική του σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με έναν άλλον και να κάνει συχνά και παθιασμένο σεξ μαζί του. Πόσο θα τον αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχε εν γνώσει του την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνέχιζε να διατηρεί αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

19) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να επιλέγει πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές με πολλαπλές ερωτικές συντρόφους;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

20) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να ψάχνει μία σύντροφο για μία βαθιά συναισθηματική δέσμευση μαζί της;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

****Μέρος Δεύτερο**

Απαντήστε σε αυτό το δεύτερο μέρος σε ερωτήσεις όμοιες με τις προηγούμενες, αλλά αυτή τη φορά για τον ίδιο σας τον εαυτό.

1) Πόσο σημαντικό είναι για σας το ενδεχόμενο να κάνετε παιδί / παιδιά μέσα από μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να απολαμβάνετε το σεξ μέσα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να απολαμβάνετε το σεξ μέσα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι έμπειρη στο σεξ μία πρόσκαιρη ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι έμπειρη στο σεξ μία σοβαρή ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι συντηρητική στο σεξ μία σοβαρή ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

7) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι συντηρητική στο σεξ μία πρόσκαιρη ερωτική σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

8) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή μιας σοβαρής ερωτικής συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή μίας πρόσκαιρης ερωτικής συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε να επιλέξετε μία σχέση που την διακρίνει σεξουαλική αποκλειστικότητα για το υπόλοιπο της ζωής σας;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνετε δεσμευμένος σε μία επιλογή σοβαρής ερωτικής συντρόφου για το υπόλοιπο της ζωής σας;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Με πόσες ερωτικές συντρόφους είχατε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή μέχρι σήμερα (γράψτε ένα νούμερο)

15) Πόσο πιθανό είναι να υποτιμάτε μία γυναίκα που δείχνει από νωρίς φανερά σημάδια πρόθεσης μίας σοβαρής, ερωτικής δέσμευσης;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16) Φανταστείτε την σοβαρή ερωτική σας σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με έναν άλλον, ενώ είστε σε σχέση. Πόσο θα σας αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχατε εν γνώσει σας την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνεχίζατε να διατηρείτε αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17) Φανταστείτε την σοβαρή ερωτική σας σύντροφο να συνευρίσκεται με έναν άλλον, κάνοντας παθιασμένο σεξ. Πόσο θα σας αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχατε εν γνώσει σας την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνεχίζατε να διατηρείτε αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18) Φανταστείτε την σοβαρή ερωτική σας σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με έναν άλλον και να κάνει συχνά και παθιασμένο σεξ μαζί του. Πόσο θα σας αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχατε εν γνώσει σας την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνεχίζατε να διατηρείτε αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

19) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να επιλέγετε πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές με πολλαπλές ερωτικές συντρόφους;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

20) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να ψάχνεται μία σύντροφο για μία βαθιά συναισθηματική δέσμευση μαζί της;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

**** Σημείωση:** Οι ερωτήσεις αυτές επαναλαμβάνονται για τους μισούς περίπου συμμετέχοντες ακριβώς με την αντίθετη σειρά, δηλαδή με το μέρος δεύτερο να τοποθετείται σαν μέρος πρώτο και αντίστοιχα.

Παράθεμα 2

Έρευνα για τις Σχέσεις των δύο Φύλων

Ερευνητής: Αντώνης Κατσουρός, Υπ. Διδάκτωρ Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: tonykatsou@yahoo.com

Επόπτης Έρευνας: Παναγιώτης Κορδούτης, Καθηγητής Ψυχολογίας Διαπροσωπικών Σχέσεων,
Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: pkord@otenet.gr και kordouti@panteion.gr

Παρακαλείστε να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ακόλουθες ερωτήσεις. Η διαδικασία είναι σύντομη και δεν αναμένεται να διαρκέσει πάνω από δέκα με δεκαπέντε (10-15) λεπτά.
Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή. Η συνεισφορά σας είναι πολύτιμη για την κατανόηση ψυχολογικών και διαπροσωπικών μηχανισμών που διέπουν τις ρομαντικές μας επιλογές και τα κριτήρια επιλογής συντρόφων.

*** Απαιτείται**

Φύλο *

- ☐ Άνδρας
- ☐ Γυναίκα

Ηλικία *

Οικογενειακή κατάσταση *

- ☐ Έγγαμος
- ☐ Άγαμος

Εθνικότητα / Ιθαγένεια *

Εκπαίδευση / Μορφωτικό επίπεδο *

- ☐ Απόφοιτος Δημοτικού
- ☐ Απόφοιτος Γυμνασίου
- ☐ Απόφοιτος Λυκείου
- ☐ Ανώτατη (ΙΕΚ και λοιπές μορφές)
- ☐ Ανώτατη (ΤΕΙ - ΑΕΙ)
- ☐ Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό
- ☐ Άλλο:

Επάγγελμα / Ιδιότητα *

Σε ερωτική σχέση *

Αυτό τον καιρό

- ☐ ναι
- ☐ όχι

Αν ναι, διάρκεια

- ☐ 1-3 μήνες
- ☐ 4-7 μήνες
- ☐ 8-12 μήνες
- ☐ πάνω από ένα χρόνο

Φύλο Συντρόφου

- ☐ Άντρας
- ☐ Γυναίκα

Προηγούμενη ερωτική σχέση

- ☐ ναι
- ☐ όχι

Μέρος Πρώτο

Σοβαρή (μακροπρόθεσμη) σχέση / Πρόσκαιρη (βραχυπρόθεσμη) σχέση

Σε πολλές από τις ερωτήσεις θα συναντήσετε τις φράσεις «σοβαρή ερωτική σχέση» και «πρόσκαιρη ερωτική σχέση». Γι' αυτό είναι σημαντικό να διευκρινιστεί εδώ τι αντιπροσωπεύουν, αν και, σε γενικές γραμμές είστε ελεύθεροι να δώσετε την ερμηνεία που να είναι πιο κοντά σε ό, τι εσείς οι ίδιοι ορίζετε ως σοβαρό ή πρόσκαιρο. Η σοβαρή ερωτική σχέση αναφέρεται συνήθως σε μια σχέση που στηρίζεται σε συναισθηματικό αλλά και δεσμευτικό υπόβαθρο και έχει διανύσει ήδη ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα από τη στιγμή της πρώτης ερωτικής επαφής μεταξύ των συντρόφων (π.χ. τουλάχιστον έξι μήνες).

Αντίθετα, η πρόσκαιρη ερωτική σχέση αναφέρεται σε μία σχέση που μπορεί να περιλαμβάνει απλά μία και μόνο ερωτική επαφή ή και σειρά από ερωτικές επαφές που όμως δεν έχουν μεγάλο χρονικό διάστημα από την πρώτη επαφή μεταξύ των συντρόφων (π.χ. πολύ λιγότερο από έξι μήνες). Οι σχέσεις αυτές, είναι τις περισσότερες φορές, κυρίως σεξουαλικές και καθόλου δεσμευτικές.

Σε αυτό το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις που αφορούν τον προσωπικό σας εαυτό.

1) Πόσο σημαντικό είναι για σας το ενδεχόμενο να κάνετε παιδί / παιδιά μέσα από μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να απολαμβάνετε το σεξ μέσα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να απολαμβάνετε το σεξ μέσα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι έμπειρος στο σεξ ένας πρόσκαιρος ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι έμπειρος στο σεξ ένας σοβαρός ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι συντηρητικός στο σεξ ένας σοβαρός ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

7) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς να είναι συντηρητικός στο σεξ ένας πρόσκαιρός ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

8) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή ενός σοβαρού ερωτικού συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή ενός πρόσκαιρου ερωτικού συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε να επιλέξετε μία σχέση που την διακρίνει σεξουαλική αποκλειστικότητα για το υπόλοιπο της ζωής σας;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνετε δεσμευμένη σε μία επιλογή σοβαρού ερωτικού συντρόφου για το υπόλοιπο της ζωής σας;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Με πόσους ερωτικούς συντρόφους είχατε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή μέχρι σήμερα

(γράψτε ένα νούμερο)

15) Πόσο πιθανό είναι να υποτιμάτε έναν άντρα που δείχνει από νωρίς φανερά σημάδια πρόθεσης μίας σοβαρής, ερωτικής δέσμευσης;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16) Φανταστείτε τον σοβαρό ερωτικό σας σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με μία άλλη, ενώ είστε σε σχέση. Πόσο θα σας αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχατε εν γνώσει σας την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνεχίζατε να διατηρείτε αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17) Φανταστείτε τον σοβαρό ερωτικό σας σύντροφο να συνευρίσκεται με μία άλλη γυναίκα, κάνοντας παθιασμένο σεξ. Πόσο θα σας αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχατε εν γνώσει σας την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνεχίζατε να διατηρείτε αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18) Φανταστείτε τον σοβαρό ερωτικό σας σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με μία άλλη και να κάνει συχνά και παθιασμένο σεξ μαζί της. Πόσο θα σας αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχατε εν γνώσει σας την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνεχίζατε να διατηρείτε αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

19) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να επιλέγετε πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές με πολλαπλούς ερωτικούς συντρόφους;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

20) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να ψάχνεται έναν σύντροφο για μία βαθιά συναισθηματική δέσμευση μαζί του;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

****Μέρος Δεύτερο**

Σε αυτό το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου σας ζητάμε να εκτιμήσετε τις απαντήσεις της τυπικής ή μέσης εκπροσώπου του φύλου σας. Απαντώντας για το τι θα πίστευε, τι θα ένιωθε ή τι θα έκανε κατά τη γνώμη σας η μέση γυναίκα, σκεφτείτε ένα μέσο όρο από γυναίκες από τον κοντινό σας κοινωνικό περίγυρο που αυτό τον καιρό δεν έχουν κάποια σοβαρή σχέση. Μπορείτε να καθοδηγηθείτε από τις στάσεις και τις συμπεριφορές φίλων σας, γνωστών σας, συναδέλφων σας, συνομηλίκων σας ή άλλων που μπορεί να σας έρθουν στο νου από τον κοντινό κοινωνικό σας περίγυρο.

Σε κάθε μία λοιπόν από τις παρακάτω ερωτήσεις μέχρι το τέλος του ερωτηματολογίου απαντήστε για τη μέση γυναίκα. Στην πρώτη ερώτηση αναφέρεται η μέση γυναίκα, στις ακόλουθες ερωτήσεις η φράση παραλείπεται.

1) Πόσο σημαντικό είναι για τη μέση γυναίκα το ενδεχόμενο να κάνει παιδί / παιδιά μέσα από μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο σημαντικό είναι για αυτήν να απολαμβάνει το σεξ μέσα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο σημαντικό είναι για αυτήν να απολαμβάνει το σεξ μέσα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο σημαντικό είναι για αυτήν να είναι έμπειρος στο σεξ ένας πρόσκαιρος ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο σημαντικό είναι για αυτήν να είναι έμπειρος στο σεξ ένας σοβαρός ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσο σημαντικό είναι για αυτήν να είναι συντηρητικός στο σεξ ένας σοβαρός ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

7) Πόσο σημαντικό είναι για αυτήν να είναι συντηρητικός στο σεξ ένας πρόσκαιρος ερωτικός σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

8) Πόσο σημαντική είναι για αυτήν η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία σοβαρή ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9) Πόσο σημαντική είναι για αυτήν η σεξουαλική αποκλειστικότητα σε μία πρόσκαιρη ερωτική σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο σημαντική είναι για αυτήν η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή ενός σοβαρού ερωτικού συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο σημαντική είναι για αυτήν η εξωτερική εμφάνιση στην επιλογή ενός πρόσκαιρου ερωτικού συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε να επιλέξει μία σχέση που την διακρίνει σεξουαλική αποκλειστικότητα για το υπόλοιπο της ζωής της;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνει δεσμευμένη σε μία επιλογή σοβαρής ερωτικής συντρόφου για το υπόλοιπο της ζωής της;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Με πόσους ερωτικούς συντρόφους είχε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή μέχρι σήμερα (γράψτε ένα νούμερο κατά προσέγγιση)

15) Πόσο πιθανό είναι να υποτιμάει έναν άντρα που δείχνει από νωρίς φανερά σημάδια πρόθεσης μίας σοβαρής, ερωτικής δέσμευσης;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16) Φανταστείτε τον σοβαρό ερωτικό της σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με μία άλλη, ενώ είναι μαζί της σε σχέση. Πόσο θα την αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχε εν γνώσει της την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνέχιζε να διατηρεί αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17) Φανταστείτε τον σοβαρό ερωτικό της σύντροφο να συνευρίσκεται με μία άλλη, κάνοντας παθιασμένο σεξ. Πόσο θα την αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

17β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχε εν γνώσει της την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνέχιζε να διατηρεί αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18) Φανταστείτε τον σοβαρό ερωτικό της σύντροφο να έχει συνάψει συναισθηματικό δεσμό με μία άλλη και να κάνει συχνά και παθιασμένο σεξ μαζί της. Πόσο θα την αναστάτωνε ένα τέτοιο σενάριο στην πραγματικότητα;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

18β) Πόσο πιθανό θα ήταν, στην περίπτωση που είχε εν γνώσει της την προαναφερθείσα κατάσταση, να συνέχιζε να διατηρεί αυτή τη σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

19) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να επιλέγει πρόσκαιρες σεξουαλικές επαφές με πολλαπλούς ερωτικούς συντρόφους;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

20) Πόσο πιθανό θεωρείτε στο μέλλον να ψάχνει έναν σύντροφο για μία βαθιά συναισθηματική δέσμευση μαζί του;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

**** Σημείωση:** Οι ερωτήσεις αυτές επαναλαμβάνονται για τις μισές περίπου συμμετέχουσες ακριβώς με την αντίθετη σειρά, δηλαδή με το μέρος δεύτερο να τοποθετείται σαν μέρος πρώτο και αντίστοιχα.

Έρευνα για τις Σχέσεις των δύο Φύλων

Ερευνητής: Αντώνης Κατσουρός, Υπ. Διδάκτωρ Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: tonykatsou@yahoo.com

Επόπτης Έρευνας: Παναγιώτης Κορδούτης, Καθηγητής Ψυχολογίας Διαπροσωπικών Σχέσεων,
Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: pkord@otenet.gr και kordouti@panteion.gr

Παρακαλείστε να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ακόλουθες ερωτήσεις. Η διαδικασία είναι σύντομη και δεν αναμένεται να διαρκέσει πάνω από δέκα με δεκαπέντε (10-15) λεπτά.
Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή. Η συνεισφορά σας είναι πολύτιμη για την κατανόηση ψυχολογικών και διαπροσωπικών μηχανισμών που διέπουν τις ρομαντικές μας επιλογές και τα κριτήρια επιλογής συντρόφων.

*** Απαιτείται**

Φύλο *

Ηλικία *

Οικογενειακή κατάσταση *

- ☐ Έγγαμος
- ☐ Άγαμος

Εθνικότητα / Ιθαγένεια *

Εκπαίδευση / Μορφωτικό Επίπεδο *

- ☐ Απόφοιτος Δημοτικού
- ☐ Απόφοιτος Γυμνασίου
- ☐ Απόφοιτος Λυκείου
- ☐ Ανώτατη Εκπαίδευση (IEK και λοιπές μορφές)
- ☐ Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΕΙ ΤΕΙ)
- ☐ Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό
- ☐ Άλλο:

Επάγγελμα / Ιδιότητα *

Σε ερωτική σχέση *

(αυτό τον καιρό)

- ☐ ναι
- ☐ όχι

Διάρκεια Σχέσης

- ☐ 1-3 μήνες
- ☐ 4-7 μήνες
- ☐ 8-12 μήνες
- ☐ πάνω από ένα χρόνο

Φύλο Συντρόφου

- ☐ άνδρας
- ☐ γυναίκα

Προηγούμενη ερωτική Σχέση

- ☐ ναι
- ☐ όχι

Μέρος Πρώτο

Σε αυτό το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου σας ζητάμε να εκτιμήσετε τις απαντήσεις του τυπικού ή μέσου εκπρόσωπου του φύλου σας σε ερωτήσεις όμοιες με τις παραπάνω.

Απαντώντας για το τι θα πίστευε, τι θα ένιωθε ή τι θα έκανε κατά τη γνώμη σας ο μέσος δεσμευμένος άντρας, σκεφτείτε ένα μέσο όρο από άντρες από τον κοντινό σας κοινωνικό περίγυρο που αυτό τον καιρό έχουν κάποια σοβαρή σχέση. Μπορείτε να καθοδηγηθείτε από τις στάσεις και τις συμπεριφορές φίλων σας, γνωστών σας, συναδέλφων σας, συνομηλίκων σας ή άλλων που μπορεί να σας έρθουν στο νου από τον σχετικά κοντινό κοινωνικό σας περίγυρο.

Σε κάθε μία λοιπόν από τις παρακάτω ερωτήσεις μέχρι το τέλος του ερωτηματολογίου απαντήστε για το μέσο δεσμευμένο άντρα. Στην πρώτη ερώτηση αναφέρεται ο μέσος δεσμευμένος άντρας, στις ακόλουθες ερωτήσεις η φράση παραλείπεται.

1) Πόσο σημαντικό είναι για το μέσο δεσμευμένο άντρα το ενδεχόμενο να κάνει κάποια στιγμή στο μέλλον παιδί / παιδιά μέσα από την τωρινή ερωτική του σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ

1

2

3

4

5

6

7

ΠΟΛΥ

2) Πόσο πιστεύετε ότι απολαμβάνει το σεξ στην τωρινή ερωτική του σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο συντηρητική θεωρείτε ότι είναι στο σεξ η τωρινή ερωτική του σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο έμπειρη θεωρείτε ότι είναι στο σεξ η τωρινή ερωτική του σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο ελκυστική βρίσκετε την εξωτερική εμφάνιση της τωρινής, ερωτικής του συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσες κατά προσέγγιση ερωτικές συντρόφους πιστεύετε πως είχε εκείνος μέχρι να είναι μαζί με την τωρινή του σύντροφο;

(γράψτε ένα νούμερο κατά προσέγγιση)

7α) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής του σχέσης, πιστεύετε: είχε ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντρόφό του;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

7β) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής του σχέσης, πιστεύετε: είχε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του;

- ☐ ναι
☐ όχι

7γ) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής του σχέσης, πιστεύετε: είχε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του;

- ☐ ναι
☐ όχι

8α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής του σχέσης, πιστεύετε: έχει ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλην γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του;

- ☐ ναι
☐ όχι

8β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής του σχέσης, πιστεύετε: έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του;

- ☐ ναι
☐ όχι

8γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής του σχέσης, πιστεύετε: έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του;

- ☐ ναι
☐ όχι

9α) Πόσο πιθανό θεωρείτε να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλην γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9β) Πόσο πιθανό θεωρείτε να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9γ) Πόσο πιθανό θεωρείτε να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό του

ΚΑΘΟΛΟΥ	1	2	3	4	5	6	7	ΠΟΛΥ
---------	---	---	---	---	---	---	---	------

10) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνει δεσμευμένος στην τωρινή του σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ	1	2	3	4	5	6	7	ΠΟΛΥ
---------	---	---	---	---	---	---	---	------

11) Πόσο πιθανό θεωρείτε να είναι σεξουαλικά αποκλειστικός απέναντι στην τωρινή του σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ	1	2	3	4	5	6	7	ΠΟΛΥ
---------	---	---	---	---	---	---	---	------

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε η τωρινή του σύντροφος να θελήσει να μείνει δεσμευμένη στην τωρινή τους σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ	1	2	3	4	5	6	7	ΠΟΛΥ
---------	---	---	---	---	---	---	---	------

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε το γεγονός να είναι η σύντροφός του σεξουαλικά αποκλειστική απέναντι στην τωρινή τους σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ	1	2	3	4	5	6	7	ΠΟΛΥ
---------	---	---	---	---	---	---	---	------

14) Πόσο συχνά σκέφτεται ή και συζητάει μαζί με τη σύντροφό του το ενδεχόμενο να τελειώσουν τη σχέση τους;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής του σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε η τωρινή του σύντροφος να έχει ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα εκτός από εκείνον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής του σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε η τωρινή του σύντροφος να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλον άντρα εκτός από εκείνον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής του σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε η τωρινή του σύντροφος να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλον άντρα εκτός από εκείνον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16α) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός του στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα εκτός από εκείνον

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός του στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλον άντρα εκτός από εκείνον

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16γ) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός του στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλον άντρα εκτός από εκείνον

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

**** Μέρος Δεύτερο**

Απαντήστε σε αυτό το δεύτερο μέρος σε ερωτήσεις όμοιες με τις προηγούμενες, αλλά αυτή τη φορά για τον ίδιο σας τον εαυτό.

1) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς το ενδεχόμενο να κάνετε, κάποια στιγμή στο μέλλον, παιδί / παιδιά μέσα από την τωρινή ερωτική σας σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο απολαμβάνετε το σεξ στην τωρινή ερωτική σας σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο συντηρητική θεωρείτε ότι είναι στο σεξ η τωρινή ερωτική σας σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο έμπειρη θεωρείτε ότι είναι στο σεξ η τωρινή ερωτική σας σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο ελκυστική βρίσκετε την εξωτερική εμφάνιση της τωρινής, ερωτικής σας συντρόφου?

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσες ερωτικούς συντρόφους είχατε μέχρι να είστε μαζί με την τωρινή σας σύντροφο;

(γράψτε ένα νούμερο)

7α) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής σας σχέσης (αν υπήρχε):είχατε ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλην γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

7β) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής σας σχέσης (αν υπήρχε): είχατε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

7γ) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής σας σχέσης (αν υπήρχε): είχατε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

8α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: έχετε ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

8β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: έχετε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

8γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: έχετε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

9α) Πόσο πιθανό θεωρείται να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9β) Πόσο πιθανό θεωρείται να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9γ) Πόσο πιθανό θεωρείται να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλη γυναίκα εκτός από τη σύντροφό σας

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνετε εσείς δεσμευμένος στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο πιθανό θεωρείτε να είστε εσείς σεξουαλικά αποκλειστικός απέναντι στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε η τωρινή σας σύντροφος να θελήσει να μείνει δεσμευμένη στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε το γεγονός να είναι η σύντροφός σας σεξουαλικά αποκλειστική απέναντι στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Πόσο συχνά σκέφτεστε ή και συζητάτε μαζί με τη σύντροφό σας το ενδεχόμενο να τελειώσετε τη σχέση σας;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε η τωρινή σας σύντροφος να έχει ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: Να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλον άντρα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: Να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλον άντρα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16α) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός σας στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός σας στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλον άντρα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16γ) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός σας στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλον άντρα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

**** Σημείωση:** Οι ερωτήσεις αυτές επαναλαμβάνονται για τους μισούς περίπου συμμετέχοντες ακριβώς στην αντίθετη σειρά, δηλαδή με το μέρος δεύτερο να έρχεται σαν μέρος πρώτο και αντίστοιχα.

Παράθεμα 4

Έρευνα για τις Σχέσεις των δύο Φύλων

Ερευνητής: Αντώνης Κατσουρός, Υπ. Διδάκτωρ Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: tonykatsou@yahoo.com

Επόπτης Έρευνας: Παναγιώτης Κορδούτης, Καθηγητής Ψυχολογίας Διαπροσωπικών Σχέσεων,
Τμήμα Ψυχολογίας,
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
E-mail: pkord@otenet.gr και kordouti@panteion.gr

Παρακαλείστε να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ακόλουθες ερωτήσεις. Η διαδικασία είναι σύντομη και δεν αναμένεται να διαρκέσει πάνω από δέκα με δεκαπέντε (10-15) λεπτά.
Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή. Η συνεισφορά σας είναι πολύτιμη για την κατανόηση ψυχολογικών και διαπροσωπικών μηχανισμών που διέπουν τις ρομαντικές μας επιλογές και τα κριτήρια επιλογής συντρόφων.

*** Απαιτείται**

Φύλο *

Ηλικία *

Οικογενειακή κατάσταση *

- ☐ Έγγαμος
- ☐ Άγαμος

Εθνικότητα / Ιθαγένεια *

Εκπαίδευση / Μορφωτικό Επίπεδο *

- ☐ Απόφοιτος Δημοτικού
- ☐ Απόφοιτος Γυμνασίου
- ☐ Απόφοιτος Λυκείου
- ☐ Ανώτατη Εκπαίδευση (IEK και λοιπές μορφές)
- ☐ Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΕΙ ΤΕΙ)
- ☐ Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό
- ☐ Άλλο:

Επάγγελμα / Ιδιότητα *

Σε ερωτική σχέση *

(αυτό τον καιρό)

- ☐ ναι
- ☐ όχι

Διάρκεια Σχέσης

- ☐ 1-3 μήνες
- ☐ 4-7 μήνες
- ☐ 8-12 μήνες
- ☐ πάνω από ένα χρόνο

Φύλο Συντρόφου

- ☒ άνδρας
☐ γυναίκα

Προηγούμενη ερωτική Σχέση

- ☐ ναι
☐ όχι

Μέρος Πρώτο

Απαντήστε σε αυτό το μέρος στις παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν τον προσωπικό σας τον εαυτό.

1) Πόσο σημαντικό είναι για εσάς το ενδεχόμενο να κάνετε, κάποια στιγμή στο μέλλον, παιδί / παιδιά μέσα από την τωρινή ερωτική σας σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο απολαμβάνετε το σεξ στην τωρινή ερωτική σας σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο συντηρητικός θεωρείτε ότι είναι στο σεξ ο τωρινός ερωτικός σας σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο έμπειρος θεωρείτε ότι είναι στο σεξ ο τωρινός ερωτικός σας σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο ελκυστική βρίσκετε την εξωτερική εμφάνιση του τωρινού, ερωτικού σας συντρόφου?

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσους ερωτικούς συντρόφους είχατε μέχρι να είστε μαζί με τον τωρινό σας σύντροφο;

(γράψτε ένα νούμερο)

7α) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής σας σχέσης (αν υπήρχε):είχατε ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

7β) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής σας σχέσης (αν υπήρχε): είχατε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

7γ) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής σας σχέσης (αν υπήρχε): είχατε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

8α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: έχετε ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας;

- ☐ ναι
- ☐ όχι

8β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: έχετε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας;

- ☐ ναι
☐ όχι

8γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: έχετε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας;

- ☐ ναι
☐ όχι

9α) Πόσο πιθανό θεωρείται να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9β) Πόσο πιθανό θεωρείται να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9γ) Πόσο πιθανό θεωρείται να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό σας

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνετε εσείς δεσμευμένη στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο πιθανό θεωρείτε να είστε εσείς σεξουαλικά αποκλειστική απέναντι στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε ο τωρινός σας σύντροφος να θελήσει να μείνει δεσμευμένος στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε το γεγονός να είναι ο σύντροφός σας σεξουαλικά αποκλειστικός απέναντι στην τωρινή σας σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Πόσο συχνά σκέφτεστε ή και συζητάτε μαζί με το σύντροφό σας το ενδεχόμενο να τελειώσετε τη σχέση σας;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε ο τωρινός σας σύντροφος να έχει ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλη γυναίκα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: Να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής σας σχέσης: Να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16α) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο ο σύντροφός σας στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλη γυναίκα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο ο σύντροφός σας στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλη γυναίκα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16γ) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο ο σύντροφός σας στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλη γυναίκα εκτός από εσάς

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

**** Μέρος Δεύτερο**

Σε αυτό το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου σας ζητάμε να εκτιμήσετε τις απαντήσεις της τυπικής ή μέσης εκπρόσωπου του φύλου σας σε ερωτήσεις όμοιες με τις παραπάνω.

Απαντώντας για το τι θα πίστευε, τι θα ένιωθε ή τι θα έκανε κατά τη γνώμη σας η μέση δεσμευμένη γυναίκα, σκεφτείτε ένα μέσο όρο από γυναίκες από τον κοντινό σας κοινωνικό περίγυρο που αυτό τον καιρό έχουν κάποια σοβαρή σχέση. Μπορείτε να καθοδηγηθείτε από τις στάσεις και τις συμπεριφορές φίλων σας, γνωστών σας, συναδέλφων σας, συνομηλίκων σας ή άλλων που μπορεί να σας έρθουν στο νου από τον σχετικά κοντινό κοινωνικό σας περίγυρο.

Σε κάθε μία λοιπόν από τις παρακάτω ερωτήσεις μέχρι το τέλος του ερωτηματολογίου απαντήστε για τη μέση δεσμευμένη γυναίκα. Στην πρώτη ερώτηση αναφέρεται η μέση δεσμευμένη γυναίκα, στις ακόλουθες ερωτήσεις η φράση παραλείπεται.

1) Πόσο σημαντικό είναι για τη μέση δεσμευμένη γυναίκα το ενδεχόμενο να κάνει κάποια στιγμή στο μέλλον παιδί / παιδιά μέσα από την τωρινή ερωτική της σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

2) Πόσο πιστεύετε ότι απολαμβάνει το σεξ στην τωρινή ερωτική της σχέση;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

3) Πόσο συντηρητικός θεωρείτε ότι είναι στο σεξ ο τωρινός ερωτικός της σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

4) Πόσο έμπειρός θεωρείτε ότι είναι στο σεξ ο τωρινός ερωτικός της σύντροφος;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

5) Πόσο ελκυστική βρίσκετε την εξωτερική εμφάνιση του τωρινού, ερωτικού της συντρόφου;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

6) Πόσους κατά προσέγγιση ερωτικούς συντρόφους πιστεύετε πως είχε εκείνη μέχρι να είναι μαζί με τον τωρινό του σύντροφο;

(γράψτε ένα νούμερο κατά προσέγγιση)

7α) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής της σχέσης, πιστεύετε: είχε ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της;

- ☐ ναι
☐ όχι

7β) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής της σχέσης, πιστεύετε: είχε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλον άντρα γυναίκα εκτός από το σύντροφό της;

- ☐ ναι
☐ όχι

7γ) Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σοβαρής ερωτικής της σχέσης, πιστεύετε: είχε αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της;

- ☐ ναι
☐ όχι

8α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής της σχέσης, πιστεύετε: έχει ολοκληρωμένες σεξουαλικές επαφές με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της;

- ☐ ναι
☐ όχι

8β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής της σχέσης, πιστεύετε: έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από το σύντροφό του;

- ☐ ναι
☐ όχι

8γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής της σχέσης, πιστεύετε: έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της;

- ☐ ναι
☐ όχι

9α) Πόσο πιθανό θεωρείτε να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9β) Πόσο πιθανό θεωρείτε να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

9γ) Πόσο πιθανό θεωρείτε να συμβεί κάτι τέτοιο στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλον άντρα εκτός από το σύντροφό της

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

10) Πόσο πιθανό θεωρείτε να μείνει δεσμευμένη στην τωρινή της σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

11) Πόσο πιθανό θεωρείτε να είναι σεξουαλικά αποκλειστική απέναντι στην τωρινή της σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

12) Πόσο πιθανό θεωρείτε ο τωρινός της σύντροφος να θελήσει να μείνει δεσμευμένος στην τωρινή τους σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

13) Πόσο πιθανό θεωρείτε το γεγονός να είναι ο σύντροφός της σεξουαλικά αποκλειστικός απέναντι στην τωρινή τους σχέση για μεγάλο χρονικό διάστημα στο μέλλον;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

14) Πόσο συχνά σκέφτεται ή και συζητάει μαζί με το σύντροφό της το ενδεχόμενο να τελειώσουν τη σχέση τους;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15α) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής της σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε ο τωρινός της σύντροφος να έχει ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλη γυναίκα εκτός από εκείνη;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15β) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής της σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε ο τωρινός της σύντροφος να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό με άλλη γυναίκα εκτός από εκείνη;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

15γ) Κατά τη διάρκεια της τωρινής ερωτικής της σχέσης: Πόσο πιθανό θεωρείτε ο τωρινός της σύντροφος να έχει αναπτύξει συναισθηματικό δεσμό και ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση με άλλη γυναίκα εκτός από εκείνη;

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16α) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο ο σύντροφός της στο προσεχές μέλλον: Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή με άλλη γυναίκα εκτός από εκείνη

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16β) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο ο σύντροφός της στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού με άλλη γυναίκα εκτός από εκείνη

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

16γ) Πόσο πιθανό θεωρείτε να κάνει κάτι τέτοιο η σύντροφός της στο προσεχές μέλλον: Ανάπτυξη συναισθηματικού δεσμού και ολοκληρωμένης σεξουαλικής σχέσης με άλλη γυναίκα εκτός από εκείνη

ΚΑΘΟΛΟΥ 1 2 3 4 5 6 7 ΠΟΛΥ

**** Σημείωση:** Οι ερωτήσεις αυτές επαναλαμβάνονται για τους μισούς περίπου συμμετέχοντες ακριβώς στην αντίθετη σειρά, δηλαδή με το μέρος δεύτερο να έρχεται σαν μέρος πρώτο και αντίστοιχα.